

ಕನ್ನಡ ಐಚ್ಛಿಕ ಪಠ್ಯ

ಬಿ.ಎ. ಮೂರನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

೨೦೨೧-೨೨

***

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ.ಡೋಮಿನಿಕ್

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಕೆ.ವೈ.ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ

ಪರಿಶೀಲಕರು
ಡಾ.ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ.ಟಿ.ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ
ಡಾ.ನಟರಾಜ್ ತಲಘಟ್ಟಪುರ
ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾ ಆರ್.ನಾಡಿಗ್

ಬೆಂಗಳೂರು
ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

BENGALURU
CITY UNIVERSITY

ಆಗು ನೀ ಅನಿಶೇಷ
BE BOUNDLESS

ಕನ್ನಡ ಐಚ್ಛಿಕ ಪಠ್ಯ

ಬಿ.ಎ. ಮೂರನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

೨೦೨೧-೨೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಡಿ. ಡೊಮಿನಿಕ್

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಪರಿಶೀಲಕರು

ಡಾ. ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್‌ಮೂರ್ತಿ

ಡಾ. ನಟರಾಜ್ ತಲಘಟ್ಟಪುರ

ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾ ಆರ್. ನಾಡಿಗ್

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

Optional Kannada :

B.A. : Third Semester Text Book

Chief Editor : **Dr. D. Dominic**

Chairperson, Kannada Board of Studies
Bangalore City University

Editors : **Dr. T. Venkateshmurthy**
Dr. Nataraj Thalagattapura
Smt. Radha R. Nadig

© ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2021

ಪುಟಗಳು : 165

ಬೆಲೆ :

ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು :

ಡಾ. ಹನುಮಂತರಾಯಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಪುಣ್ಯಶೆಟ್ಟಿ

ಡಾ. ಎಚ್.ಕೆ. ಮಳಲಿಗೌಡ, ಡಾ. ಡಿ. ಸಿದ್ದರಾಜು

ಡಾ. ಶೀಲಾದೇವಿ ಎಸ್. ಮಳೀಮಠ

ಡಾ. ಟಿ. ಮಂಜುನಾಥ, ಎಚ್. ಉಮಾಪತಿ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಕುಲಸಚಿವರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 001.

ಪರಿವಿಡಿ

- I ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ** ೧ - ೩೯
೧. ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು? ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು,
 ೨. ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ : ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ , ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ
 ೩. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
 ೪. ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಕನ್ನಡ
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು
- II ಮಹಾಕಾವ್ಯ** ೪೦-೮೯
೧. ನಿನ್ನ ಮಗಳೆನ್ನವಳು ಅನಲೆ! (ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ-ಲಂಕಾ ಸಂಪುಟಂ-ಕುವೆಂಪು)
 ೨. ಎಳ್ಳು ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಸಂಗ (ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು ಆಯ್ದುಭಾಗ-
 ಸಂ.ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್)
 ೩. ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಓತಿ ಶ್ಯಾಪ ಕೊಟ್ಟ ಪರ್ವ (ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ-ಸಂ. ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್)
 ೪. ವೆಯ್ಯಾ ಮೊಯ್ಯನ್ ಸಂಗೀತ (ಕಲೆವಲ - ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ-ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ
 ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ)
ಓದುಪಠ್ಯ : ಈಡಿಪಸ್ (ಗ್ರೀಕ್ ಮಿಥಕಗಳು-ಕೆ.ಎಂ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ)
- III ಜಾತಿ ನಿರಾಕರಣೆ** ೯೦ - ೧೧೩
೧. ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ದಲಿತವರ್ಗಗಳು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಪಾಪ (ಮೂಲ : ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀ, ಅನು:
 ಎನ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ); ಜಾತಿ ವಿನಾಶ
 (ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್); ಜಾತಿ : ಎರಡು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು (ಡಾ. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ);
 ಒಂದು ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ! (ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ); ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ
 (ಡಾ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ)
 ೨. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗಾನರಾಣಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದ (ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ-ರಾಘವಾಂಕ)
 ೩. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ (ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ-ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ)
 ೪. ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯ ಚೆಲುವೋ ಜ್ಞಾನದ ಕೊಳವೋ (ಕವಿತೆ-ಸುಬ್ಬು ಹೊಲೆಯಾರ್)
ಓದುಪಠ್ಯ :
 ಮುಕುಡು (ಕವಿತೆ-ಸತ್ಯಮಂಗಲ ಮಹಾದೇವ)
 ನರಳುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ (ಕವಿತೆ-ಬಿದಲೋಟಿ ರಂಗನಾಥ್)
- IV ದಂದುಗದ ರೂಪಕಗಳು** ೧೧೪ - ೧೫೯
೧. ಉಚಲ್ಯಾ (ಆತ್ಮಕಥನ) : ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ (ಮೂಲ:ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ,
 ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ)
 ೨. ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ ಆಗಿರುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ (ಹೆಣ್ಣು ಹೆಜ್ಜೆ-ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಅನುಪಮಾ)
 ೩. ಅಂತಃಕರಣ (ಕಥೆ-ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ)
 ೪. ಎರೆಹುಳ (ಕವಿತೆ-ಮೂಲ: ಲೂಯಿಸ್ ಗ್ಲಿಕ್-ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಜ.ನಾ. ತೇಜಶ್ರೀ)
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಬೇಟೆ (ಕಥೆ-ಮೂಲ:ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ)
- V ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ** ೧೬೦ - ೧೬೧

* * *

I – ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ

ಆಶಯ :

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು,
 ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು,
 ನುಡಿದರೆ ಸ್ಫಟಿಕದ ಸಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು,
 ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗಮಜ್ಜೆ 'ಅಹುದಹುದ'ನಬೇಕು.
 ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ
 ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯಾ?

–ಬಸವಣ್ಣ

ರೇಖೆ ರೇಖೆ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರವಾದವು;
 ಅಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಾಯಿತು;
 ಶಬ್ದ ಶಬ್ದ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾನ್ವಯವಾಯಿತು.....

–ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ

೧. ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು?

ಮನುಷ್ಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಈತನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುವುದು ಅವನ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ, ಬೌದ್ಧಿಕಶಕ್ತಿ. ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ, ಸಹಜವಾದ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ತಾಯಿನುಡಿ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಭಾಷೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ವಂಶವಾಹಿಯಾಗಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಿಗ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರ ಮಗುವೊಂದನ್ನು ಚೀನೀ ಕುಟುಂಬವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಚೀನೀ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಸಹಜ ಎಂಬಂತೆ ಕಲಿಯಬಲ್ಲದು. ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪೂರ್ವ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಶಿಶುವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ ಕಲಿಯಲು ಈ ಬಗೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ವರ್ತಕರು ತಾವು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಕಡೆ, ನೆಲೆಸಿದ ಕಡೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಕೆಯಿಂದಲೇ ಕಲಿತು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆ ವಂಶದಿಂದ ಬರುವಂತಹುದಲ್ಲ, ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಬರುವಂತಹುದು-ಎನ್ನುವುದು.

ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬಾಯಿಯ ತುಟಿ, ನಾಲಗೆ, ಕಂಠಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಬಳಸಿ, ಸಂಕೇತ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಹುಟ್ಟಿನೊಡನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ,

ಸಮುದಾಯ, ಸಮಾಜ, ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸರದ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ, ರೂಢಿಯಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೇಗೋ ಏನೋ, ಭಾಷೆ ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಬರೆಯುವ, ಲಿಪಿಬದ್ಧವಾದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಲಿಪಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ, ಆಡುವ ನುಡಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಭಾಷೆ.

ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಅನೇಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೆ.ಬಿ. ಕ್ಯಾರಲ್ ಎಂಬಾತ “ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಧ್ವನಿಸಂಕೇತಗಳ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಯ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಗಳ ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯವು ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ದಾಖಲಾಗುವ ಧ್ವನಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.*

ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಧ್ವನಿಸಂಕೇತ, ಧ್ವನಿಗಳ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ, ರಚನಾಪದ್ಧತಿ, ಜನಸಮುದಾಯ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಮುಂತಾದವು ಇವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ಪೂರ್ತಿವಾಂಟ್‌ನ ಸೂತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಅಡಕವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ : “ಒಂದು ಸಮಾಜದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಭಾಷೆ.”

ಹಾಕೆಟ್ ಎಂಬಾತ ಭಾಷೆಯ ಏಳು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.* ೧. ದ್ವಿರೂಪ (Duality). ೨. ಉತ್ಪಾದಕತೆ (Productivity). ೩. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ (Arbitrariness). ೪. ಅಂತರ್‌ವಿನಿಮಯಕ್ಷಮತೆ (Interchangeability). ೫. ವಿಶಿಷ್ಟತೆ (Specialization). ೬. ಪರ್ಯಾಯ ಬಳಕೆ (Displacement). ೭. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸಾರಣ (Cultural Transmission).

೧. ದ್ವಿರೂಪ (Duality) : ಎಂದರೆ ಇಬ್ಬಗೆ, ಚೋಡಿಬಗೆ. ಪ್ರತಿ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಧ್ವನಿಘಟಕಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ (Phoneme) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಘಟಕ, ವರ್ಣ, ಕನ್ನಡದ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಷೆಯೂ ಆಕೃತಿಗಳ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಆಕೃತಿಮಾ (Morpheme) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅರ್ಥ ಇರುವ ಘಟಕ. ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ

* “A Language is a structural system of arbitrary vocal sounds and sequences of sounds which is used, or can be used, in inter-Personal Communication by aggregation of human beings, and which exhaustively catalogs the things, events and processes in the human environment.” Quoted in *Psycho Linguistics* by Hans Hormann.

“Language is a system of arbitrary vocal symbols by which members of a society act and react.” E.H. Sturtevant.

* Seven characteristics of human language : Hockett.

ಆಕೃತಿಮಾ. ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಆದ ಪದಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆ ಎರಡು ಬಗೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೨. ಉತ್ಪಾದಕತೆ (Productivity) : ಭಾಷೆಯ ರಚನಾಂಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಡುವವರಾಗಲಿ ಕೇಳುವವರಾಗಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು, ಕೇಳಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು-ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಆದರೂ ಈ ಹೊಸ ಶಬ್ದರೂಪವೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರ 'ದುಡ್ಡಸ್ತಿಕ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪ.

೩. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕೆ (Arbitrariness) : ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯ ನಿರ್ದೇಶಿತ ಶಬ್ದದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅದರಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಸಹಜವಾದ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದುಂಬಿಯ ಸಂದೇಶ ಪ್ರಸಾರ ವಿಧಾನ ಗಮನಿಸಿ. ದುಂಬಿಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹಾರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಚಲನೆಯ ವಿಧಾನ ಮಕರಂದವಿರುವ ದೂರ ಅಥವಾ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ನೇರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಬಗೆಯನ್ನು ಉಕ್ತಸಂಗತಿಗಳ ನೇರ ಸೂಚನೆ (Iconic) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಉಕ್ತಸಂಗತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಇಂತಹ ನೇರ ಅಂತರ್ಗತ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ನೀರಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸಂಕೇತಗಳು ಮಾತ್ರ.

೪. ಅಂತರ್‌ವಿನಿಮಯಕ್ಷಮತೆ (Interchangeability) : ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವವರು ಆ ಭಾಷೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ, ಹೇಳುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಕೇಳುವುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಬಲ್ಲರು, ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಡನಾಟ, ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರಮದ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಕಾಸವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾಗ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯ. ಒಂದು, ಆಡುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜ್ಞಾನವೂ ಇರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಅರ್ಥವೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

೫. ವಿಶಿಷ್ಟತೆ (Specialization) : ಪ್ರತಿ ಭಾಷೆಯೂ ತನ್ನ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ನೇರವಾದ ಭೌತಿಕ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ರೂಢಿಯಿಂದ ಆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯ ಅರಿವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೬. ಪರ್ಯಾಯ ಬಳಕೆ (Displacement) : ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಸಂಗತಿ ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಹಿಮಪಾತ ಕಂಡಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯ ಗತಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಸಂಗತಿ ಎದುರಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕ್ರಿಯೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು.

೨. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸರಣ (Cultural Transmission) : ಭಾಷೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆನುವಂಶೀಯತೆಯಿಂದ ಬರುವಂತಹುದಲ್ಲ, ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬರುವಂತಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕಲಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞಾನ ಸಂಚಿತವಾಗುವುದು ಈ ಬಗೆಯ ನಿರಂತರ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ. ಜಗತ್ತಿನ ವಸ್ತು ಸಂಗತಿಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಜೀವನಾನುಭವ ಬೆಳೆಯುವುದು ಈ ಬಗೆಯ ಸಂಚಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ. ಭಾಷೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಮಾಜದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ಸಕಲ ಚಿಂತನೆಗೂ, ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ಅಗತ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು

ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೊಂದು ಚರ್ಚೆ, ವಾದ ವಿವಾದ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದರೆ ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಬಾರದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಭಾರತದಂತೆ ಇತರರಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಭಾಷೆಯ ಅರೆಕೊರೆಗಳು, ನಿರಂತರ ಬದಲಾಗುವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ, ಯೆಸ್ಪರ್ಸನ್. ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುದು ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾದುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ. ಭಾಷೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವು ವಾದಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಾದದಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಇದು ಹೀಗೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ತುಂಬ ಜಟಿಲವಾದದ್ದು. ಕೆಲವು ವಾದಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

೧. ಅನುಕರಣ ವಾದ : ಲೀಬ್ನಿಜ್ ಎಂಬಾತ ಈ ವಾದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ. ನಿಸರ್ಗದ ನಡುವೆ ಬದುಕಬೇಕಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ಒಡನಾಟ ಸಹಜವಾದದ್ದೆ. ಅವುಗಳ ಚಲನವಲನ, ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅನುಕರಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಕಲೆಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. ಅಂತೆಯೇ ಭಾಷೆ. ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಗನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಅನುಕರಿಸಿದ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಆ ಶಬ್ದಗಳೇ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದವು. ಕಾಕಾ-ಕಾಗೆ, ಗೂಗೂ-ಗೂಬೆ, ಕೊಕ್ಕೋ-ಕೋಳೀ, ಮೇಮೇ-ಮೇಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳಿರುವುದು ನಿಜ. ಧ್ವನಿಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಆರೋಪಿತವಾದವು. ಆದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಎಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಇದಿಷ್ಟೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಈ ಅನುಕರಣವಾದವನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್‌ರಂತಹವರು ಬೌಬೌ ಥಿಯರಿ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಂತಿತು.

೨. ಉದ್ಗಾರ ವಾದ : ಭಾವೋದ್ರೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದಿಮ ಮಾನವ ಉದ್ಗರಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಮುಂದೆ ಭಾಷೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಈ ವಾದ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳೂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆಹಾ, ಥೂ, ಛೀ, ಓ, ಹೂಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಭಾವೋದ್ಗಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಿರುಚಾಟದಲ್ಲೂ ಇವು ವ್ಯಕ್ತ. ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಭಾವೋದ್ರೇಕ

ಧ್ವನಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ, ಅಮೂರ್ತ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಉಳ್ಳದ್ದು ಎಂದಾಗ ಈ ವಾದದ ಮಿತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪೂಹ್ ಪೂಹ್ ಥಿಯರಿ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು.

೨. ಅನುರಣನ ವಾದ : ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ ಮೊದಲು ವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಅನಂತರ ಸಮಾಧಾನವಾಗದೆ ಸ್ವತಃ ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಬೇರೆಯವರು ಡಿಂಗ್ ಡಾಂಗ್ ಥಿಯರಿ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ನಾದ ಹೊರಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳ ನಾದ ಭಿನ್ನವಾದವು. ಹಾಗೇ ಅವುಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಧ್ವನಿಗಳ ಅನುರಣನವೇ ಭಾಷೆ. ಇದು ಈ ವಾದದ ಅರ್ಥ, ಗಾನ, ಗಂಟೆ, ದಿಡೀರ್, ಡಮರುಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದಗಳು.

೪. ಶ್ರಮಪರಿಹಾರ ವಾದ : ಮನುಷ್ಯ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಉಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ, ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಕೆಲಸಗಾರರು ವಿದ್ಯುತ್ ಕಂಬ ನೆಡುವಾಗಲೋ, ಭಾರವಾದುದನ್ನು ಸರಿಸುವಾಗಲೋ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು, ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾದಿಮ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೊಯ್ಲು, ಐಸಾ, heave, haul ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ವಾದವನ್ನು ನೋರಿ (Noire) ಎಂಬಾತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಇದೂ ಸಹ ಅಸಮರ್ಪಕ ವಿವರಣೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಯೋ-ಹೇ-ಹೋ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

೫. ಸಂಜ್ಞಾ ಭಾಷೆ : ಆದಿಮಾನವರು ಮೊದಲು ಆಂಗಿಕ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಾವು ಈಗಲೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನಾಂಗದವರು ಈಗಲೂ ಸನ್ನೆ, ಭಾಷೆ ಎರಡನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂಕರಲ್ಲಿ ಸನ್ನೆಯೇ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಂಜ್ಞೆಯೇ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಈ ವಾದ. ಸಂಜ್ಞಾ ಭಾಷೆ ಆಂಗಿಕ ಚಲನೆ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಭಾಷೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾದದ್ದು. ಆಂಗಿಕ ಸನ್ನೆಗಳಿಂದ ಭಾಷೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈ ವಾದಕ್ಕೆರುವ ಮುಖ್ಯ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪರ್ಕ ವಾದ (contact theory), ಟಾ-ಟಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಂಗೀತ ಸಿದ್ಧಾಂತ (sing-song theory) ಮುಂತಾದ ವಾದ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಾದಗಳೂ ಭಾಷೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ ಇವು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣದತ್ತ ಗಮನವನ್ನೇ ಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಯೆಸ್ಪರ್ಸನ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ. ಒಂದು, ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷೆ. ಎರಡು, ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಭಾಷೆ. ಮೂರು, ಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನ. ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುತ್ತವೆ, ಅನುಕರಣದಿಂದ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಶಿಶು ಹೇಗೆ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ, ತಾನು ಕೇಳಿರದ

ಹೊಸ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು, ಧ್ವನಿ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ, ಮನೆಯವರು ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಆಡುವ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಗು ಕಲಿಯುವುದು ಬೇರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಅದರ ಮಾತಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಯೆಸ್ಪರ್ಸನ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಭಾಷೆಯ ಉಗಮ ತಿಳಿಯಲು ಆ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು, ಅದು ಮುಖ್ಯ. ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಭಾಷೆ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಈಗ ನಾಗರಿಕ ಭಾಷೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ಹಿಂದಿನ, ಹಿಂದಿನ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಹೋದಂತೆ ಅದು ಆದಿಮಾನವನ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೋಲಬಹುದು. ಈ ಮೂರೂ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಮೊದಮೊದಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇವೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊರಡಿಸಬಹುದಾದ ಧ್ವನಿಗಳು. ಮಮ್ಮ, ಪಪ್ಪ ಮಕಾರ ಪಕಾರಯುಕ್ತವಾದವು. ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಧ್ವನಿಮುಚ್ಚಯಗಳು ಈ ಬಗೆಯವು. ಅನಂತರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ಇಡೀ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ಮೊದಮೊದಲು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಾಂಗಗಳ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಹಸು, ಕಂದುಹಸು, ಕಪ್ಪುಹಸು, ಚುಕ್ಕೆಹಸುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಇಡೀ 'ವರ್ಗ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಸು ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆ, ಮುಖತೊಳೆ, ತಲೆತೊಳೆ, ಕಾಲುತೊಳೆ ಎಂಬುವಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದ ತೊಳೆಯುವುದು ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅಮೂರ್ತ ಶಬ್ದಗಳು ಅನಂತರ ಬಂದವು. ಅದು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೇರೆ ಘಟ್ಟ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಅವು ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ವಯೋಭೇದವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದ ಸೋದರ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಘಟ್ಟ ಇಂದ್ರಿಯ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತರುವಾಯದವು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಾದಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗ್ರೀಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮುಂತಾದ ಆರೈಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ ಎಂದು ವಯೋಭೇದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲ. ಭ್ರಾತೃ, ಸೋದರಿ, brother, sister ಎಂಬ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಅಗ್ರಜ, ಅನುಜ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅಗ್ರ+ಜ, ಅನು+ಜ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಮೂರ್ತ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ಬಂದವು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಪ್ರಾರಂಭದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರೈ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಈಗ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ, ಕಿರಿಯ ವಯೋಭೇದ ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳೇ ಮೊದಲು ಬಂದುವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾದಿಮ ಜನಾಂಗಗಳ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಆಧಾರಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಊಹಿಸಬಹುದು.

೨. ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ : ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಸಂಗ್ರಹ : ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ
ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಜೀವಂತ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನ ಅಂತೆಯೇ ಸಮಾಜ ನಿತ್ಯಪರಿವರ್ತನೀಲ, ಎಷ್ಟೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಹ. ಒಂದು ಸಮಾಜ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಬದಲಾವಣೆ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಆಗಲೂ ಸಹ, ಆ ಸಣ್ಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳು, ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಡೀ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದುಂಟು. ಆಡುನುಡಿಯನ್ನು ಆಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹೊಸ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ನಶಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮೈದೋರಿ ಶಬ್ದಕೋಶವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಆಗ ಭಾಷೆಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. “Language is not substance of a finished work but action” ಎಂದು ಒಬ್ಬಾತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿಕೃತಿ, ವಿಕಾರ, ವಿರೂಪ, ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂದು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಒಂದು ಬಿಗಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಕೇಶಿರಾಜ ಹಳಗನ್ನಡ ಸ್ವರೂಪ ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ವಿಫಲನಾದ.

ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ನಿಯಮಬದ್ಧ ಎಂಬಂತೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ನಡೆಯಲು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮಾರಿತನ, ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕಷ್ಟ, ಅಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಮೆ, ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ನಾಗರಿಕತೆ, ಹೊಸ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ಹಳಗನ್ನಡ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದಾಗ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅ>ಳ, ಅ>ರ, ಪ>ಹ, ವ್ಯಂಜನಾಂತ>ಸ್ವರಾಂತ, ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ>ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ, ಲಾಂತ>ಳಾಂತ, ಬಿಂದುಲೋಪ, ಆ-ಎ>ಯಾ, ಓ>ವಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೂ ಸಹ ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು, ಅರ್ಥದಲ್ಲಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು, ಸಾದೃಶ್ಯ ಕಾರಣ ಭ್ರಮೆಯಿಂದಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಶಬ್ದಕೋಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು, ಪರಭಾಷಾ ಸ್ವೀಕರಣಗಳನ್ನು, ಪ್ರತೇಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗುವುದು.

ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷೆಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿಗಳ ಗುಂಪು ಬೇರೆ ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿಗುಂಪಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ನಿಯಮ

(phonetic law) ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯವು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆದ ಬದಲಾವಣೆ ಕ್ರಮೇಣ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ನಿಯತವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವಲ್ಲ. ಈ ಧ್ವನಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಯಮ ಎಂದು ಕರೆದರೂ ಇದು ದಿಕ್ಕೂಚಿ ತತ್ತ್ವ ಮಾತ್ರ. ಉದಾ: ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ (o) ಧ್ವನಿ (u) ಧ್ವನಿಯಾಯಿತು. Cool, moon, doom. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚಾರಣೆ u ಆದರೂ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ o ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ನಿಯಮಗಳಂತಲ್ಲ. ಊಹೆಯಾದರೂ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಪವಾದಗಳಿದ್ದರೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

೧. ಮಿತವ್ಯಯಾಸಕ್ತಿ (Economy of effort) : ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ದೀರ್ಘ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಹಾಪ್ರಾಣದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದರ ಪರಿಣಾಮ. ಉದಾ: ಸ್ನೇಹ>ನೇಹ, ಸ್ಕಂಭ>ಕಂಬ, ಎಫ್‌ನೆಯ್>ಎಣ್ಣೆ, ಪೊಸಂತಿಲ್>ಹೊಸಲು (ಪೊಸಂತು+ಇಲ್> ಪೊಸ್ತಿಲ್>ಹೊಸ್ತಿಲು>ಹೊಸಲು. ಇಲ್=ಮನೆ. ಪೊಸಂತು=ಹೊಸದು. ಹಾಗೇ 'ಹಿತ್ತಲು' ಎಂದಾಗ 'ಇಲ್' ಮನೆಯ 'ಪಿಂತು' ಹಿಂಭಾಗ ಎಂದರ್ಥ). ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕಾ>ಚಮ್ಮಟಿಗೆ> ಚಾವಟಿ>ಚಾಟಿ, ತಣ್+ಕೂಟ್- ತಣ್ಣೂಟ್>ತಂಗಟ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸ>ಸೀನ, ಬಂದಿತು>ಬಂತು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ>ಉವಜ್ಜಾಯ>ಉವಜ>ಓಜ, ಕಮ್ಮಾರ, ಚಮ್ಮಾರ (<ಕರ್ಮಕಾರ, ಚರ್ಮಕಾರ) ಇತ್ಯಾದಿ.

೨. ಸ್ವರ ಪ್ರಾರಂಭ (Prosthesis) : ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೊದಲು ಸ್ವರ ಸೇರಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನುಕೂಲವೇ ಕಾರಣ. ಉದಾ: ಸ್ಕೂಲ್>ಇಸ್ಕೂಲು, ಇಸ್ಕೂ, ಇಸ್ಕೂಪ್, ಇಸ್ಪಾನರ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಾರಂಭದ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉರ್ದು ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಹೆಚ್ಚು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಯ, ರ, ಲ ಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೊದಲು ಸ್ವರ ಸೇರುತ್ತದೆ. ರಾಜನ್>ಅರಶನ್ (>ಅರಸ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಮಿಳು ಮೂಲಕ ಬಂದದ್ದು), ಲೋಕಂ>ಉಲೋಕಂ>ಉಲಗಂ, ರಾಮಂ>ಇರಾಮಂ, ಲಕ್ಷಣಂ>ಇಲಕ್ಷಣಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ>ಅಸ್ನಾನ ಆಗಿದೆ.

೩. ಅವಧಾರಣೆ (Emphasis) : ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರ ಸೇರಿಸಿ ಅವಧಾರಣೆ ತರುವುದುಂಟು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಅರ್ಥವನ್ನೋ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೋ ಸುಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ soun>sound, len>lend ಆಗಿವೆ, d ಹೊಸ ಅಕ್ಷರ. Passage, message ಶಬ್ದಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮ ಪ್ರಕಾರ passage, messenger ಆಗಬೇಕು; ಆದರೆ ನಡುವೆ ಅವಧಾರಣೆಗಾಗಿ 'n' ಸೇರಿ passenger, messenger ಆಗಿವೆ. Admiral ಗೆ ಮೂಲ ಪಾರಸಿ 'ಅಮೀರ' ಶಬ್ದ. ಹಳೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Ammiral ಎಂದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅನಂತರ 'd' ಸೇರಿ Admiral ಆಯಿತು. 'ದೊಡ್ಡ' ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ 'ತನ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿಸಿ ಭಾವನಾಮ ಮಾಡಿದರೆ (ಪೆಣ್+ತನ=ಪೆಣ್ತನ

ಎಂಬಂತೆ) ದೊಡ್ಡತನ ಆಗಬೇಕು. ಅವಧಾರಣೆ ಕಾರಣ ದೊಡ್ಡಸ್ತನ, ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಆಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಉಷ್ಣ ತದ್ಭವವಾದಾಗ 'ಒಟ್ಟಿ'ಯಾಗಬೇಕು (ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ 'ಒಟ್ಟಿಯ ಸೇರಿ' ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ), ಆದರೆ 'ಒಂಟಿ'ಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕ ಅವಧಾರಣೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟಿಕಾ>ಇಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಬುದು ಕೆಲವೆಡೆ 'ಇಟ್ಟಂಗಿ'ಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿ>ಸುಂಟರಗಾಳಿ, ಕುಟ್ಟಿನಿ ('ಕುಟ್ಟಿನೀಮತ')>ಕುಂಟನಿಯಾಗಿವೆ. ರಾ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಪೆಣ್+ತಿ=ಪೆಣ್ಣಿಯಾಗಬೇಕು, ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದೆ; 'ಡ' ಅವಧಾರಣೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೪. ಪರಿಹಾರದೀರ್ಘ (Compensatory lengthening) : ದುರ್ಬಲವಾದ ವ್ಯಂಜನ ಲೋಪವಾಗುವುದುಂಟು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೆಂಬಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರ ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಚ್ಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಘಾತ (accent) ಮೊದಲ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದೂ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಮಯಣ>ಮೇಣ, ಮಯೂರ>ಮೋರ, ಇಷ್ಟು>ಈಟು, ಎಷ್ಟು>ಎಟು ಇತ್ಯಾದಿ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ $v_1c_1v_2$ -ಸೂತ್ರದಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವರಾದಿ ಶಬ್ದದ ಮೊದಲ ಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ- ಎರಗು>ರೇಗು, ಒರಲ್>ರೋಲು, ಅವರು>ವಾರು, ಉಗುರು>ಗೋರು (ಇಲ್ಲಿ ಉ>ಓ)ಆಗಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಹಚಾರ>ಗಾಚಾರ ಆಗಿರುವುದೂ ಹೀಗೆ.

೫. ರೂಪಸಾಮ್ಯ (Analogy) : ಸೋಮಾರಿತನ, ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಸವೆದು ನಶಿಸುತ್ತವೆಯಾದರೆ, ರೂಪಸಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾಮ್ಯರೂಪದಿಂದ, ಭ್ರಮಾಮೂಲವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಶಬ್ದದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಬದಲು ಸಾದೃಶ್ಯ ನೋಡಿ ಯಾವುದೂ ಶಬ್ದದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಬದಲು ಸಾದೃಶ್ಯ ನೋಡಿ ಯಾವುದೂ ಶಬ್ದದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಶಬ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಸಾಮ್ಯರೂಪ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಹೊದೆದು ಅಥವಾ ಹೊದ್ದು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲ ಧಾತು 'ಹೊದಿ' ಅಥವಾ 'ಹೊದೆ' ಎಂದು. ಅದರ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಕದ್ದು ಎಂಬುದರ ಧಾತು 'ಕಳ್' ಆದರೂ 'ಕದಿ' ಧಾತುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ 'ಗೆದ್ದು'ವಿನ ಮೂಲಧಾತು 'ಗೆಲ್'>ಗೆದಿ ಆಗಿದೆ (ಮನೆ ಗೆದ್ದು ಮಾರು ಗೆದಿಬೇಕು). ನಿಲ್>ನಿಂತು, ಅದರಂತೆ 'ಕೂರು' ಕುಳಿತು ಆಗಬೇಕಿದ್ದುದು 'ಕುಂತು' ಆಗಿದೆ. ದಿವಸ್ವತಿಯ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ 'ವನಸ್ವತಿ' ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಬಾ, ಬರ್ಗಳ ಗೌರವ ರೂಪ 'ಬನ್ನಿ', ಅದರಂತೆ ಸಲ್>ಸನ್ನಿ ಗೌರವ ರೂಪ ಬಂದಿದೆ. (ಬಡಭಕ್ತರು ಬಂದರೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲವಯ್ಯ, ಅತ್ತ ಸನ್ನಿ ಎಂಬರು- ಬಸವಣ್ಣ) ಮದುವೆಯ ಕರೆಯೋಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಸೌ||' ಎಂದರೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅನುಕರಣೆಯ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ 'Sow' ಎಂದು ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. Sow ಎಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಹಂದಿ ಎಂದರ್ಥ.

೬. ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ (Assimilation) : ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ತೊಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಒಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸ್ವರೋಚ್ಚಾರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನೋಚ್ಚಾರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸ್ವರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನ ಒಂದೇ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು ಸಜಾತೀಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಗಟ್ಟಿ>ಗರ್ಡೆ>ಗದ್ದೆ, ಪೊಟ್ಟು>ಪೊರ್ತು>ಪೊತ್ತು>ಹೊತ್ತು, ಕೊರ್ಬು>ಕೊಬ್ಬು, ಪುಟ್ಟಿ>ಪುಗ್ಗಿ>ಹುಗ್ಗಿ, ಕೊಸ್ತುಂಬರಿ>ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕಟಿಪು>ಕಳುಹು, ಹಸಿರು>ಹಸುರು, ಬಿರಿಕು>ಬಿರುಕು, ಉಸಿರು>ಉಸುರು, ಮುರಿಕು>ಮುರುಕು, ಚೆದರು>ಚೆದುರು ಇತ್ಯಾದಿ.

೨. ಅಕ್ಷರ ಪಲ್ಲಟ (Metathesis) : ಇದನ್ನು ವರ್ಣಪಲ್ಲಟ, ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳಗನ್ನಡ-ಹೊಸಗನ್ನಡಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಪಲ್ಲಟ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು. ಅಲರ್>ಅರಲ್, ಅಸಗ>ಅಗಸ, ವಾರಣಾಸಿ>ಬಾರಣಾಸಿ>ಬನಾರಸ್, ಎಲರ್>ಎರಲ್, ಮಲರ್>ಮರಲ್, ಮಱಲ್>ಮರಳ್ (ಮರಳು, ಮಳಲು, ಮಣಲು), ಕೊಪ್ಪುಳ್>ಪೊಕ್ಕುಳ್ (ಹೊಕ್ಕುಳ್ಳು), ಪಡರ್>ಹರಡು, ನಾಲಿಕೇರ>ನಾರಿಕೇಲ, ಅಹುದು>ಹಲುದು>ಹೌದು, ಎಹಗೆ>ಹೇಗೆ, ಫಲಾಹಾರ>ಫರಾಳ, ಪಾದರಸ>ಪಾರದ, ಕಾಗದ>ಕಾದಗ, ಕಾಗಚ್>ಕಾಜಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

೪. ಏಕವರ್ಣಲೋಪ (Haplology) : ಸದೃಶಾಕ್ಷರ ಲೋಪವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳಕು+ಕಿಂಡಿ>ಬೆಳಕಿಂಡಿ, ವೀರರಾಜಪೇಟೆ>ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಚೆನ್ನಪ್ಪಪಟ್ಟಣ>ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಬೀಸಿ+ಇಡು>ಬೀಸಿಡು>ಬಿಸುಡು ಇತ್ಯಾದಿ.

೯. ದ್ವಿರುಕ್ತಿ-ಪುನರುಕ್ತಿ (Tautology) : ಒಂದು ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದಾಗ, ತಿಳಿಯದಾಗ ಅದೇ ಅರ್ಥದ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು. ಇದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗುವಂಥದು. ಆದರೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಶಬ್ದಗಳು ಇವೆ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಇದನ್ನು ಪುನರುಕ್ತಿದೋಷ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿರೂಪ ಸಮಾಸ (Echo compounds) ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಜವಳಿ, ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಹಳದೀಪೀತಾಂಬರ (ಪೀತ=ಹಳದಿ), ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ (ಎಳ್+ಎಳ್+ನೆಯ್=ಜಿಡ್ಡು, ತುಪ್ಪ), ಅರೆಬಂಡೆ (ಅಱಿ=ಬಂಡೆ), ಹುಳುಹುಪ್ಪಟೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಕತ್ತಲು, ತಲೆಶಿರೋಭಾರ, ತಿಂಡಿತಿನಿಸು, ಕಾಂಪೌಂಡುಗೋಡೆ, ಗೇಟ್‌ಬಾಗಿಲು, ಪದಚರಣ, ಹಾಲುಖೀರು (ಕ್ಷೀರ>ಖೀರು ಖೀರುವಿಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥ ಬೇರೆ). ಇಂಥವು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಲಯಪರ್ವತ, ಮಲಯಗಿರಿ ಇವೆ. ಮಲಯ<ಮಲೈ(ದ್ರಾವಿಡ)ದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ತಂಗಳನ್ನ ತಣ್+ಕೂಳ್+ಅನ್ನದಿಂದ ಆದದ್ದು (ಕೂಳ್=ಅನ್ನ). ಹಣ್ಣುಹಂಪಲದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು+ಹಣ್ (<ಪಣ್)+ಫಲ ಸೇರಿವೆ. ರೋಗರುಜಿನ, ನಡುಮಧ್ಯೆ, ಕಾಗದಪತ್ರ, ಗೊಡ್ಡುಹರಟೆ (ಗೊಡ್ಡು=ಹರಟೆ ಎಂದರ್ಥ, ಗೋಷ್ಠಿ>ಗೊಟ್ಟ>ಗೊಡ್ಡು. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೊಟ್ಟು, ಗೊಡ್ಡು ಎರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಇವೆ. 'ಮಿಟ್ಟುಗೊಡ್ಡು' ಎಂಬುದನ್ನು fatal talk ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ).

೧೦. ತಪ್ಪು ಸಾಹಚರ್ಯ (False association) : ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಅವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೋ, ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬಾರದೆಯೋ ಆ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ, ತಾವು ಕೇಳಿದ್ದ ಶಬ್ದದ ಸಮೀಪ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೋ ಅಥವಾ ಆ ಶಬ್ದರೂಪದ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನೋ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಜನ್ಮ>ಜಲ್ಮ, ನೋಟೀಸು>ಲೋಟೀಸು, ನೋಟು>ಲೋಟು, ನರ್ಸ್>ನರಶಿ-ನರಸಮ್ಮ, ಡ್ರೆಸ್>ದಿರಿಸು, ಬ್ರಷ್>ಬುರುಸು. Sovereign ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮೂಲತಃ ಇಟಾಲಿಯನ್ Sovran ಶಬ್ದ. ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಆಳುವವನು. ಆಳುವುದು ಎಂಬರ್ಥದ reign ಶಬ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ತಪ್ಪು ಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ Sovran ಗೂ reign ಗೂ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಗಿ Sovereign ಆಯಿತು. ಮೇರಿ, ಮರಿಯಾ>ಮರಿಯಮ್ಮ, ಮಾರಿಯಮ್ಮ ಸಹ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಮರಿ, ಮಾರಿ ಶಬ್ದಗಳ ತಪ್ಪು ಸಾಹಚರ್ಯ ಕಾರಣ. ಗ್ಲೋಬ್>ಗುಳಾಪು ಆಗಿದೆ.

೧೧. ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಲೋಪ (Apocope) : ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಬಂದನು>ಬಂದ, ತಂದನು>ತಂದ, ಅವನು>ಅವ, ಇವನು>ಇವ (ಇಲ್ಲಿ 'ವ' ಅನುನಾಸಿಕೋಚ್ಚಾರಣೆ ಪಡೆವುದೂ ಉಂಟು). ಇಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೀಗಾಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ ಲೋಪವಾದರೆ ಅರ್ಥ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ಬಂದ್ಲು, ಹೋದ್ಲು, ಅವ್ಲು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು : ಉಪದ್ರವ>ಉಪದ್ರ, ತಾಪತ್ರಯ>ತಾಪತ್ರ, ಬೆಳ್+ನೆಯ>ಬೆಣ್ಣೆ.

೧೨. ಪದಮಧ್ಯಾಕ್ಷರ ಲೋಪ (Syncope) : ಮಿತವ್ಯಯಾಸಕ್ತಿ ಕಾರಣ ಶಬ್ದದ ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಂದಿತು>ಬಂತು, ಬೀಟ್ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿದು>ಬಿದ್ದಿತು>ಬಿತ್ತು, ಇರುಳು>ಇಳ್ಳು, ಮಹಾಸತಿ>ಮಾಸತಿ> ಮಾಸ್ತಿ, ಮಹದೇವ>ಮಾದೇವ, ನೆನಪು>ನೆಪ್ಪು, ಪಂಕ್ತಿ>ಪಂತಿ>ಹಂತಿ, ಅವು+ಕಳ್>ಆಕಳು (ಕಳ್, ಗಳ್ ಬ.ವ. ಪ್ರತ್ಯಯ, ಅವು=ಹಸು) ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩. ಆದಿಸ್ವರಲೋಪ (Aphoersis or Procope) : ಆದಿಯ ಸ್ವರ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಆಚಾರ್ಯ>ಆಚಾರಿ>ಚಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪. ಸ್ವರಭಕ್ತಿ (Anaptyxis) : ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳ ನಡುವೆ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರ ಆಗಮವಾಗಿ, ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿರಳಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳುವುದು. ಖಡ್ಗ>ಖಡುಗ, ಯುಕ್ತಿ>ಯುಕುತಿ, ದುರ್ಗ>ದುರುಗ, ಭಕ್ತಿ>ಭಕುತಿ, ಹರ್ಷ>ಹರುಷ, ಬ್ರಹ್ಮ>ಬ್ರಮ್ಹ>ಬರುಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೫. ಧ್ವನಿಚಾರು (Glide) : ಮೇಲಿನ ಸ್ವರಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರಬಂದು ಶಬ್ದ ವಿರಳವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಧ್ವನಿ ಆಗಮವಾಗಿ, ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಉಚ್ಚಾರಸೌಲಭ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆಂ+ವಡೆ>ಆಂಬೊಡೆ, ತಾಮ್ರ>ತಾಂಬ್ರ, ಶವ>ಶ್ರವ, ತೊಂಬತ್ತು>ತೊಂಬತ್ತು, ಉಣ್+ವಳಿ>ಉಂಬಳಿ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ದಂತ>ಜಂತ, ಗೆಳೆಯ>ಗೆಣೆಯ>ಗೆಣ್ಯಾ, ಡಾಬು>ದಾಬು, ಬಹಳ>ಬಾಳ (phonetic shift), ಮಲಗಿ>ಮನಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ, ಧ್ವನಿವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಳಗನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಱ, ಳ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಳ, ರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಮೂಲದ ಅರ್ಥ ಸಮೇತ ಮರೆಯಾಗಿವೆ.

ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಇದುವರೆಗೆ ಭಾಷಾವ್ಯತ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ವಾದ, ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಆಯಿತು? ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೇ? ಇದ್ದರೆ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವೆ, ನಿತ್ಯವೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರು ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಫೋಟವಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯಲು ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ರೂಢಿ ಎಂದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕರಲ್ಲಿ 'ಅರ್ಥವಿಜ್ಞಾನ' (Semantics) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಭಾಷೆ ಅನುಕರಣವೆ, ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವೆ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗಳು ಆಗಿವೆ. ಶಬ್ದ-ಅರ್ಥ ಸಂಬಂಧ ಸಹಜವಲ್ಲ, ಆಂತರಿಕವಲ್ಲ, ನಿತ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಭಾಷೆ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದ (ಅಂದಾಕ್ಷಣ ಜನ ಸೇರಿ ಒಪ್ಪಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು ಎಂದಲ್ಲ, ರೂಢಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು). ಒಂದು ಸಂಕೇತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥ. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸಂಕೇತ ಅರ್ಥ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ (Arbitrary) ಎಂದರೆ ಒಪ್ಪಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು; ನೇರ, ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದ್ದು.*

ಒಂದು ಶಬ್ದ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಕೆಲ ಕಾಲ ನಂತರ ಬೇರೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು, ಸಂಕುಚಿತವಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ನಿತ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು 'ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ' ಎನ್ನುವುದು. ಉದಾ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅಮ್ಮ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಂದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿತ್ತು ಈಗ ತಾಯಿ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣ, ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಸೀರೆ ಎಂದರೆ ವಸ್ತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ 'ಕೃಷ್ಣನ ಸೀರೆ'ಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಆಗುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ನಿಯಮ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕೆಲವು ಬಗೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

೧. ಸೌಮ್ಯೋಕ್ತಿ, ಭಾಷಾಗೌರವ (Euphemism) : ಅಮಂಗಳ, ಅಶುಭ, ಅಸಹ್ಯ, ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಬಳಸಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸೌಮ್ಯೋಕ್ತಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂತಹ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ; ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಲೂಬಹುದು.

* ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಸಮಾಜದ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹುವಾಗಿ ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದು, ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಅರ್ಥ ಉಳ್ಳವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಗ್ರೀಷ್ಮ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದ ಮಗು, ಮಾತು ಬರತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದೇ ಶಬ್ದದಿಂದ ಇಡೀ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥ ಸೂಚಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದರದೇ ಪದಕೋಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಯಾವ್, ಬೌಬೌ, ಕಾಕಾ, ಅಂಬಾ ಮುಂತಾದ ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈಯ, ಜಿಜ್ಜಿ, ಕಕ್ಕ, ಛೀ, ಗುಮ್ಮ, ತಾಚಿ, ಮಮ್ಮ, ಪಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯರೂ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಯಾ ಮನೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ. ಮಗು ಬೆಳೆಯುವವರೆಗೂ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಅದರ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರೀಷ್ಮಳಿಗೆ ಟಿ.ವಿ. ವಾರ್ತೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಂಗೀತ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಫ್ರೆಂಡು ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅದರಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಫ್ರೆಂಡು ಬರುತ್ತೆ ಎಂದರೆ ಟಿ.ವಿ. ಮುಂದೆ ಹಾಜರು, ಸಂಕೇತ (ಸಿಗ್ನಲ್) ಸಂಗೀತ ಕೇಳಲು, ಮಗು ಬೆಳೆದಂತೆ ಮುಂದೆ ಫ್ರೆಂಡ್ (ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಫ್ರೆಂಡ್ ಎಂದರೆ ಪ್ರೀತಿಸು, ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರ್ಥ. ಹಳೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ freon ನಿಂದ (ಪ್ರೀತಿಸು) ಬಂದದ್ದು. ಮಿತ್ರ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತರಣೆ.) ಶಬ್ದ ಬೇರೆ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅರ್ಥ ನೀಡತೊಡಗುತ್ತೆ. ಸಮಾಜದ ಬಳಕೆಯ, ರೂಢಿಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಆ ಮಗುವೂ ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಮಗುವಿನ ಭಾಷೆಗೂ ಆಯಾ ವಸ್ತು, ಕ್ರಿಯೆಗೂ ಯಾವ ನೇರ, ಆಂತರಿಕ ಅರ್ಥಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಮಗು ಮತ್ತು ಆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಮಗು ಬಳಸುವ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಪ್ಪಿ ಬಳಸಿದ್ದು.

ಮರಣಹೊಂದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾಗು, ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾಗು, ದಿವಂಗತ, ಕೀರ್ತಿಶೇಷ, ಬಯಲಾಗು, ಮುಕ್ತಿಹೊಂದು, ವೈಕುಂಠವಾಸಿಯಾಗು, ಪರಮಪದ ಸೇರು, ಸಾಯುಜ್ಯ ಹೊಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ kicked the bucket ಎಂಬುದಿದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಳೆ ಒಡೆದಾಗ ಬಳೆ ಹೆಚ್ಚಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಕುಮ ಹೆಚ್ಚಿತು ಎಂದರೆ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅಥವಾ ಶುಭಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವಾಗ ದೀಪಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾವು ಕಚ್ಚಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹುಳು ಮುಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೌರಿಕನನ್ನು ನಾಪಿತ, ಹಜಾಮ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲು ಹೆಸರಿಲ್ಲದವನು, ಕೆಲಸಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು, ಈಗ ಬಾರ್ಬರ್ ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ರೀತಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ, 'ಆಂಬಟ್ಟನ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯ ಎಂದರ್ಥ, ಕ್ಷೌರಿಕನಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲು ನೀರು ಹಾಕಿಕೊ, ಹೊರಗಾಗು ಶಬ್ದಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಒಂದಕ್ಕೆ, ಎರಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಹೋಗು, ಭಾರತ ಓದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಹ ಅಷ್ಟೆ. ಅಮಂಗಳ ದಿನ ಮಂಗಳವಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಧವೆ ದೀರ್ಘ ಸುಮಂಗಲಿ, ವೇಶ್ಯೆ ನಿತ್ಯಸುಮಂಗಲಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗುತ್ತದೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ, ತಲೆಬೋಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಾಯ್ ಎನ್ನುವುದುಂಟು.

೨. ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿ : Euphemism ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಪ್ರಧಾನ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅದರ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು. ಅವನೊಬ್ಬ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಪಂಡಿತಪುತ್ರ, ಸರಸ್ವತೀ ಮುರುಕು ಎಂದಾಗ ದಡ್ಡ ಎಂದರ್ಥ. ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳ 'ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯ' ಶಬ್ದ ಸಹ ಮೂರ್ಖ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗತೊಡಗಿತು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಗ ಕಡುಬಡವ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬಡವರ ಬಾದಾಮಿ, ಧರ್ಮದ ಗೊಡ್ಡು, ಕರ್ಣನ ತುಂಡು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮಗ ಇವೆಲ್ಲ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ ಸೂಚಕವೇ ಆಗಿವೆ.

೩. ಅವಧಾರಣೆಯ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ : ಇದೂ ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದು. ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಸಣ್ಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಅತಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಜಗಳ, ಕಲಹ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಸ್ಪೀಟಾಟಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಓದುವುದು, ಗೀತಾ ಪಾರಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಅಶ್ವಮೇಧ ಎಂದರೆ ಕುದುರೆ ಜೂಜು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾಗ ಎಂದರೆ ಕೋಳಿ ಅಡಿಗೆ ಎಂದರ್ಥ. ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳೆದುರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಇಂಥ ಸಂಕೇತ ಶಬ್ದಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಸೈಕಲ್ ಎಂದರೆ ಕೋಳಿ, ಕಾರ್-ಕುರಿ, ಸಬ್‌ಮೆರೀನ್-ಮೀನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೪. ಅಲಂಕಾರಿಕ ಭಾಷೆ : ಅರ್ಥದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ, ಆಡಂಬರಕ್ಕಾಗಿ, ಚಾತುರ್ಯದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರವೆಂದರೆ ರೂಪಕ (Metaphor). ಇವು ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆಯೂ ತೀರ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸಲು ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಿವಿ, ಬಂಗಾರ ಮನುಷ್ಯ,

ಹೂವಿನ ಸರ ಎತ್ತಿದಂತೆ, ಉದರ ವೈರಾಗ್ಯ, ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ತೆಗೆ, ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗದ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ತಮ್ಮ ಕೋಶಾರ್ಥ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಅಂತಹ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವಿಧ ಅವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಗಳಿವೆ : ಅರ್ಥವಿಕಾಸ, ಅರ್ಥಸಂಕೋಚ, ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಅರ್ಥಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಹೀನಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಅಪಕರ್ಷ ಅಥವಾ ಅಪಮೌಲ್ಯ, ಕೊನೆಯದು ಅರ್ಥಾಂತರ.

೩. ಅರ್ಥವಿಕಾಸ (Widening or extension of meaning) : ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಿತವಾದ ಖಚಿತವಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಎಣ್ಣೆ ಎಂಬುದು ಎಳ್+ನೆಯ್‌ನಿಂದಾದದ್ದು. ಎಳ್ಳಿನ ಜಿಡ್ಡು ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗ ಎಣ್ಣೆ-ಜಿಡ್ಡು ಎನ್ನುವ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆ, ಹೊಂಗೆಯೆಣ್ಣೆ, ಕಡಲೆಕಾಯೆಣ್ಣೆ, ಕೊಬ್ಬರಿಯೆಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ 'ಎಣ್ಣೆ'ಯ ಮೂಲ 'ಎಳ್' ಎಂಬುದು ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಅಚ್ಚೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿವೆ. ಅಗ ಎಳ್+ಎಳ್+ನೆಯ್=ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ 'ಓಲೆ' ಶಬ್ದ. ಓಲೆ ಎಂದರೆ ಎಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ, ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ ಎಂದರ್ಥ. ಬೆಂಡು+ಓಲೆ=ಬೆಂಡೋಲೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬೆಂಡಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ. ಈಗ ಎಲೆ, ಬೆಂಡುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನದೋಲೆ, ವಜ್ರದೋಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಲದು ಎಂಬಂತೆ ಬೆಂಡನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮುತ್ತಿನ ಬೆಂಡೋಲೆ, ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲೆ ಎನ್ನುವುದೂ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದ ಓಲೆ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಪಡೆಯಿತು. ಓಲೆಗೆ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ ಅರ್ಥವಲ್ಲದೆ ಪತ್ರ letter ಅರ್ಥವೂ ಬಂದು (ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ), ಮಾರೋಲೆ (reply) ಸುತ್ತೋಲೆ (circular) ಅರ್ಥಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ.

ಚೊಂಬು ಶಬ್ದ ಸಹ ಅಷ್ಟೆ. ಚೆಂಬು<ಚೆನ್+ಪೊನ್‌ನಿಂದಾದ ಶಬ್ದ. ಚೆನ್<ಕೆನ್ ಕೆಂಪಾದ ಎಂದರ್ಥ. ಪೊನ್ ಎಂದರೆ ಲೋಹಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ಚೆಂಬು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿದೆ. ಒಂದು : ಪೊನ್ ಎಂದರೆ ಲೋಹ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ, ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಇದ್ದುದು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ 'ಚೆನ್ನ' ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥ ಪಡೆದ ಕಾರಣ ಲೋಹ ಎಂಬರ್ಥ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಎರಡು : ಚೆನ್ ಪೊನ್ ಎಂದರೆ ಕೆಂಪಾದ ಲೋಹ, ತಾಮ್ರ ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆ ಚೆನ್ನು. ಮೂಲಾರ್ಥ ಮರೆಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಥ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಚೆಂಬು, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಚೆಂಬು, ಚಿನ್ನದ ಚೆಂಬು ಆದವು. ಚೆಂಬು ಪಾತ್ರೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ ಪಡೆದುದರಿಂದ ತಾಮ್ರದ ಚೆಂಬು ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದು ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಚೆಂಬು>ಚೊಂಬು ಎಂದು ಸಮರೂಪಧಾರಣೆಯೂ (assimilation) ಮಾಡಿದೆ.

'ಓ' ಎಂದರೆ ರಕ್ಷಿಸು, ಓಪ=ರಕ್ಷಕ. ಆದರೆ ಪ್ರಿಯ ಎಂಬರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ virtue ಶಬ್ದ ಮೂಲತಃ ಶೌರ್ಯ ಎಂಬರ್ಥದ್ದು. ಮಿಲ್ಟನ್ ಸೈತಾನನ virtue ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. Vir (ವೀರ) ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಈಗ ಸದ್ಗುಣ ಅರ್ಥ ಪಡೆದು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದೆ. Salary ಯ ಕಥೆ ತಮಾಷೆಯಾಗಿದೆ.

“A salary is an allowance for ‘Sal’, ‘Salt’ “. ಉಪ್ಪಿನ ಭತ್ಯೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಸಂಬಳ, ವೇತನ, ಪಗಾರವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ‘ಬೆರಕಿ’ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಬೈಗುಳ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ. ಬೆರಸು=ಮಿಶ್ರಣ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ‘ಬೆರಕಿ’ ಜಾಣ ಎಂಬರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ.

ಅರ್ಥವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಅವು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಜನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು. ಎಷ್ಟೋ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಾವು ಸತ್ತ ನಂತರವೂ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕಾರ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಬಹುದು, ಕೆಟ್ಟದಾಗಿರಬಹುದು. ಆ ಗುಣಕ್ಕೆ, ಆ ರೀತಿಗೆ ಅವರ ಹೆಸರೇ ರೂಢಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಾತ್ಸಾಯನ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆದವನು. ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸಾಯನ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೇ ಶಾಲಿಹೋತ್ರ, ಪಾಲಗಾಪ್ಯ ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹೆಸರಾಗಿವೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ಚಾಣಕ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಶಿಖಿಂಡಿ, ಮೀರ್‌ಸಾದಕ್ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀಮಂತ sad ಎಂಬುವನಿಂದ Sadism (ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡೆಯುವುದು) ಬಂದಿದೆ. ತಾಟಕಿ, ಕೀಚಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ಈ ಬಗೆಯವು.

೬. ಅರ್ಥಸಂಕೋಚ (Narrowing of meaning or contraction) : ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಸಂಕೋಚ. ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ (ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಸಹ) ‘ನೆಯ’ ಎಲ್ಲ ಜಿಡ್ಡು (oil) ಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪ ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ, ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗಿ ‘ನೆಯ’ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾ ಎಂದರೆ ಸಂಧಿ ಸಮಯಃ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾ, ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಸಾಯಂಕಾಲ, ಸಂಜೆ (<ಸಂಧ್ಯಾ) ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ‘ಪೊನ್’ ಅರ್ಥ ಲೋಹ ಎಂಬುದು ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಚಿನ್ನ, ಹೊನ್ನು ಎಂದಾಗಿದೆ. (ಕೆನ್>ಚೆನ್+ಪೊನ್=ಚೆಂಚೊನ್, ತಾಮ್ರ, ಕರ್+ಪೊನ್=ಕರ್ಪೊನ್, ಕಬ್ಬಿಣ)

‘ಕೂಸು’ ಎಂದರೆ ಮಗು, ಶಿಶು ಎಂಬರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಸ್ತ್ರೀ’ ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಕೊಡಗೂಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಆ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಕೊಡಲಿರುವ ಕೂಸು ಕೊಡಗೂಸು=ಹೆಣ್ಣು. ಪೆಣ್+ಕೂಸು ಸೇರಿ ಪೆಣ್ಣೂಸು>ಹೆಂಗುಸು>ಹೆಂಗಸು ಆಗಿದೆ. ಇದು ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ, ಪಂಪನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕದು, ಕಿರಿದು ಅರ್ಥ ಬಂದಿತು. “ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೊಡೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಕ್ಕುಮೆ”.

ಸಂಸ್ಕೃತ ‘ಚೀರ’ದ ತದ್ಭವ ‘ಸೀರೆ’. ಚೀರವೆಂದರೆ ವಸ್ತ್ರಸಾಮಾನ್ಯ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಉಡುವುದು ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. “ಊರ ಸೀರೆಗೆ ಅಗಸ ತಡವಡಗೊಂಬಂತೆ”, “ಒಂದು ದಮ್ಮಕ್ಕಾದೊಡಮ್ ಸೀರೆಯಮ್ ಕುಡಿಯಿಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತ್ರ ಅರ್ಥದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು. ಚೀರ>ಸೀರೆ, ಅರ್ಥ ಸಂಕುಚಿತವಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಕುಪ್ಪಸ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೂರ್ಪಾಸದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಕವಚ ಎಂದರ್ಥ. ಯೋಧರು ಕುಪ್ಪಸ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಧರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೀಗಾಗಿವೆ.

Meat ಎಂದರೆ ಆಹಾರ ಎಂಬ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ (Sweet meat stall) ಇದ್ದುದು ಮಾಂಸ ಎಂದಾಗಿದೆ. Wife ಎಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಎಂಬ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ, ಈಗ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಈಗಲೂ housewife, midwife ಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನರ್ಥವಿದೆ. Dear ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಸಾಮಾನ್ಯ, ಜಿಂಕೆ ಎಂದು ಅರ್ಥಸಂಕೋಚ ಪಡೆಯಿತು.

2. ಉತ್ತಮಾರ್ಥ, ಅರ್ಥಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ (Elevation of meaning or Amelioration) :

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀನಾರ್ಥ, ಕೀಳೂ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಪಡೆದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಒದಗುವ ಈ ಅರ್ಥಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಅಪಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. 'ಹೊಂದು' ಎಂದರೆ ಸಾಯುವುದು ಎಂದರ್ಥವಿತ್ತು, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ. ಈಗ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದಾಗಿದೆ. ತಮಿಳಿನ 'ಕಳಿಪು' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸುರಪಾನದಿಂದಾಗುವ ಸಂತೋಷ ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸುಖ, ಸಂತೋಷ, ಭೋಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವವನು 'ಸಭ್ಯ'. ಈಗ ಯೋಗ್ಯ, gentleman ಎಂಬರ್ಥ. ಪೀತಾಂಬರ ಎಂದರೆ ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು, ಈಗ ಶ್ರೀಮಂತರ ಜರಿ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತ್ರ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಮೂಗುತಿ ಎಂದರೆ ಮೂಗು+ಕುತ್ತಿ=ಮೂಗು ಚುಚ್ಚಿ ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ತೊಡುವ ಒಡವೆಯಾಯಿತು. Lord ಮತ್ತು Lady ಎಂದರೆ ಬ್ರೆಡ್ಡು, ರೊಟ್ಟಿಯ ರಕ್ಷಕ, ರೊಟ್ಟಿ ನೀಡುವವಳು ಎಂಬರ್ಥವಿದ್ದದ್ದು ಶ್ರೀಮಂತ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯಿತು. ಈಗ ಅವರು ರಾಜಮಾನ್ಯರು. Knight ಎಂದರೆ ಸೇವಕ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ವೀರ ಎಂಬರ್ಥ ಪಡೆದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಹೆಸರೂ ಆಗಿದೆ (Knighthood). ಮೂಲತಃ Fame ಎಂದರೆ ವರದಿ, ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಕೀರ್ತಿ. 'ಸಭಿಕ' ಎಂದರೆ ಕುಡುಕ ಎಂಬರ್ಥ ಹೋಗಿ ಈಗ ಸಭಾಸದ ಎಂದಾಗಿದೆ.

೮. ಹೀನಾರ್ಥ, ಅಪಮೌಲ್ಯ (Degeneration of meaning) : ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಕೀಳರ್ಥ, ಹೀನಾರ್ಥ ಪಡೆಯುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ಶಬ್ದದ ಅಪಕರ್ಷಣೆ, ಅಪಮೌಲ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆ ಉಂಟು. ಒಂದನೆಯದು : ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು, ಪಡೆನುಡಿಗಳು ಲಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಕಾರಣ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಪೂಜೆಮಾಡು, ಮಂಗಳಾರತಿ ಆಗು, ಮೂರುನಾಮ ಹಾಕು, ಟೋಪಿ ಹಾಕು, ಕುಂಬಕೋಣಂ ಆಯಿತು, ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೌರ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆಲ್ಲ ನಂದನೆಗೆ, ಮೋಸಕ್ಕೆ, ವಂಚನೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ "ಶಂಖಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ" ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡುವುದು ಹೋಗಿ ಶಂಖ ಬಾರಿಸು ಎಂದರೆ ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳು, ತೀವ್ರ ದುಃಖ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಒಂದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ, ಗೌರವದ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೀಳು ಎಂಬಂತೆಯೂ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಆಫೀಸು-ಕಛೇರಿ, ಮನೆ-ರೋಪಡಿ, ಪರ್ವತ(ದೊಡ್ಡದು)-ಬೆಟ್ಟ (ಚಿಕ್ಕದು), ಅನ್ನ-ಕೂಳು, ಚಪ್ಪಲಿ-ಕೆರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ತದ್ಭವವಾದಾಗ ಅಪಕರ್ಷಣೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ತದ್ಭವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿವರಣೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಸಂಸ್ಥೆ-ಸಂತೆ, ಯಾತ್ರೆ-ಜಾತ್ರೆ, ಗೋಸ್ವಾಮಿ-ಗೋಸಾಯಿ, ರಘಟಾ-ರಗಳೆ (ರಘಟಾ ಛಂದಸ್ಸು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಗಳೆ ಛಂದಸ್ಸು ಆಗಿದ್ದುದು ಈಗ ರಗಳೆ ಎಂದರೆ ಹೀನಾರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ), ಪರಿಷತ್-ಪರಿಸೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳು; ನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದವು. ಶಬ್ದಗಳು ಭಾರತದ ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಬೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. Hooligan ಎಂಬುದು ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಒಂದು ಮನೆತನದ ಹೆಸರು. ಅವರು ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಎಬ್ಬಿಸಿದವರು. ಇಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಗೂಮಡಾ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಗೂಂಡಾ ಶಬ್ದ ಸಹ ಪಾರಸಿ ಗುಂಡಾ, ಗುಂಡ್=ತಂಡ, ಜಂಗುಳಿ, ಸೈನ್ಯ ಅರ್ಥವಿದ್ದುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಪುಂಡಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಪುಂಡರು ಅರ್ಥ ಪಡೆಯಿತು. Rivals ಎಂದರೆ ನದಿಯ ಆಚೆ-ಈಚೆ ದಡದವರು ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು, ವೈರಿಗಳು ಎಂದಾಗಿವೆ. God-sib ಎಂದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು, ಸುಖವಾದದ್ದು. ಅದು gossip ಆಗಿ ಪಿಸುಮಾತು, ಹರಟೆಯಾಗಿದೆ. Lambart'la Begue ಎನ್ನುವವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಧರ್ಮ ಪಂಥದವನು beggar. ಈಗ ಭಿಕ್ಷುಕ.

'ಗಮಾರ' ಎಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವನು, ಆದರೆ ದಡ್ಡ, ಅಸಂಸ್ಕೃತ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಆಳ್ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ, ಶೂರ, ಯೋಧ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದವು, ಈಗ ಸೇವಕ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ಅನ್ನ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದ ಕೂಳ್ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪಿ, ಪಿಂಡ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಹಿಂಡೇ ಕೂಳು) ಮತ್ತು ತಂಗಳನ್ನ (ತಣ್+ಕೂಳ್+ಅನ್ನ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಓಜ<ಉಪಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಉವಜ್ಜಾಯ, ಒವಜ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ 'ಗುರು' ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪ 'ಬಿಲ್ಲೋಜ' ಎಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ ಆಗಿದೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಾಸೋಜ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ದೆವ್ವ, ದೇಗುಲ<ದೇವ, ದೇವಕುಲದಿಂದ ಬಂದವು. ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾರು ಎಂದರೆ ಸುವಾಸನೆ, ಕಂಪು, ಪರಿಮಳ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ನರುಗಂಪು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಈ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈಗ ನಾರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ದುರ್ಗಂಧ. 'ನಾತ' ಎಂದರೂ ನಾರುವಿನಂತೆ ಸುವಾಸನೆಯೆ. ಅದು ಕೊಳೆತು ಕೆಟ್ಟನಾತ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಕೊಳೆತ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಆಗತಾನೆ ಬಿರಿದ, ಪರಿಮಳಯುಕ್ತ ತಾಜಾ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. 'ಹಾರುವ'ನಿಗೆ ತುಂಬ ಗೌರವ ಇತ್ತು. ಪಾರ್=ನೋಡು, ಪಾರ್ವ=ನೋಡುವವನು, ದ್ರಷ್ಟಾರ, ಪ>ಹ ಆಯಿತು, ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಥವೂ ಬದಲಾಗಿ ಬಡಹಾರುವನಾದ. ಬಿನ್ನಾಣ<ವಿಜ್ಞಾನದ ತದ್ಭವ, ಬಿನ್ನಾಣಿತ್ತಿ ಎನ್ನುವಾಗ ಅಪಮೌಲ್ಯ ಹೊಂದಿತು. ಭೂರಿಭೋಜನದ 'ಭೂರಿ'ಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟ ಎಂಬರ್ಥ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಪುಣ್ಯತಿಥಿ'ಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ಶನಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ, ಆದರೂ ಶನಿಕಾಟ ಎಂಬ ಬಳಕೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಿರುಕುಳ ಎಂದರೆ ಸಣ್ಣ ತೆರಿಗೆ ಎಂಬರ್ಥವಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಅಂಥ ಕಿರುಕುಳಗಳ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಅರ್ಥ ಬಂದಿರಬೇಕು. (ಈಗ ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ಕಿರುಕುಳ ರಜೆ ಎಂದರೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ರಜೆ ಎಂದರ್ಥ) ಅಗ್ಗ<ಅರ್ಘ್ಯದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಅಗ್ಗಳ ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದರ್ಥ. ಶಬ್ದದ ಬೆಲೆಯೂ ಅಗ್ಗವಾಯಿತು. ವಿರಾಗಿ<ಬೈರಾಗಿಯಾಗಿದೆ, ಅರ್ಥ ಬೇರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀನಾರ್ಥ ಪಡೆದಿವೆ. ಮುಂಡ ಪದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗವಾಚಿ, ಕಾಬೂಲಿ, ಕಾಂಭೋಜದ ಜನರನ್ನು ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಂಡವರು ಎಂದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗ ವಾಚಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ 'ಮುಂಡೆ' ತಲೆಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡವಳು, ವಿಧವೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬಂದಿರಬಹುದು. 'ಕೋರಿ'ಯ ಮೂಲ ಕೋಟೆ, 'ಉಡುಗೊಳಿ'ಯಲ್ಲಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅರಿವೆಗೆ, ವಸ್ತುಕ್ಕೆ

‘ಕೋರಿ’ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಚಿಂದಿವಸ್ತ್ರ, ಕಂಬಳಿ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ. ‘ಜಾರ’ ಎಂದರೆ ಪ್ರಿಯ, ಓಪ, ಈಗ ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟ. ಹಡಪ ಎಂದರೆ ಸಂಚಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚೀಲ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗ ಹಡಪದವ ಎಂದರೆ ನಾಪಿತ, ಕ್ಷೌರಿಕ. ಅಬ್ಬಾ>ಅಬ್ಬೆ>ಅಬೆ=ತಾಯಿ ಅರ್ಥ. ಅಬ್ಬೇ ಎಂಬುದು ಹೀನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಮ್ಮ ಎಂದರೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. “ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣ”. ತಂದೆ ಅರ್ಥ ಹೋಗಿ ತಾಯಿ ಅರ್ಥ ಬಂದಿತು. ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆ ಅರ್ಥ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ‘ಅವ್ವ’ ಗೌರವಾರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಾವಲಿ<ಕಾಲುವೆ ಅಕ್ಷರ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಆಗಿದೆ (ಕಾಲ್+ವಾಯ್=ಕಾಲುವೆ), ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಟಾರ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ದೋಸೆ ಹೆಂಚು. ಇಂದು ಅಡಕೆಯ ಬೆಲೆ ದುಬಾರಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕೆಗೆ ಹೋದ ಮಾನ, ಅಡಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

೯. ಅರ್ಥಾಂತರ : ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತ ಪಡೆಯದೆ, ಅಂದರೆ ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಹೀನಾರ್ಥ ಪಡೆಯದೆ, ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದ ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು, ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದ ಜೊತೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಾಂತರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಪಾದರಸ, ಆಮೆ, ಕುಂಟುಕುದುರೆ, ಕತ್ತೆ, ಚೌಕಟ್ಟು, ಕತ್ತರಿ, ಕೊರಿ (bore), ವಕ್ರ, ಸಪ್ಪೆ ಊಟ, ಬರೆ, ಎಳೆ, ಕೊಕ್ಕೆ, ನೇಣು, ಎತ್ತಂಗಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಭಾವ, ಗುಣ, ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥವು ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಆಮೆಯ ನಡಿಗೆ ನಿಧಾನ, ಪಾದರಸ ಚುರುಕು, ಚಂಚಲ, ಕತ್ತೆಯ ಮೊಂಡುತನ, ದಡ್ಡತನ, ಕತ್ತರಿಯ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ, ಖಾರದ ಊಟದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಊಟದ ಖಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥಗಳೂ, ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

೧೦. ಪರಿಸರಾರ್ಥ ಮೌಲ್ಯ : ಸ್ಥಳ, ಪರಿಸರದ ಕಾರಣ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಉಷ್ಣ ಎಂದರೆ ಕಾಡುಕೋಣ. ಜನ ವಲಸೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಉಷ್ಣ ಎಂದರು (ಉಷ್ಣ>ಒಂಟೆ). ಚರ್ಚಿನ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಫಾದರ್, ಮದರ್‌ಗೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಸೂಚಿತ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಸ್ಟರ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥ ಬೇರೆ. ಓಲೆ, ಪತ್ರ ಎಂದರೆ ಎಲೆ (ಓಲೆಗರಿ, ಪದ್ಮಪತ್ರ). ಬರೆಯಲು ಬಳಸುವುದು. ಈಗ ಮೂಲಾರ್ಥ ಹೊಳೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಗದದ ಮುದ್ರಿತ ಕರೆಯೋಲೆಗಳು, ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಾಗೇ ಅಮೂರ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತ ಪದಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸುವುದೂ ಪರಿಸರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೆ. ಉದಾ: ತೂಕದ ಮನುಷ್ಯ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮಾತು, ಹರಿತ ಬುದ್ಧಿ, ಮಂಕುಬುದ್ಧಿ, ವಕ್ರಬುದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಉಂಟು, ಏರಿಳಿತ ಉಂಟು, ಬಣ್ಣ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಾಷೆಯು ಜೀವಂತ ಎನ್ನುವುದು.

* * *

೨. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

(ಸಂಗ್ರಹ) ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು ಅರ್ಥ ಶತಮಾನ

—ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ

ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಬಂಧ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಹೆಚ್ಚು ವಲಯಗಳನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈಗ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವೆರಡರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ಬಗೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು ಅಗತ್ಯ.

ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಉದಾ.ಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಉಪಕರಣಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯದಾದರೆ ಲೋಹದ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳೇ ಬೇರೆ. ಈ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಒಮ್ಮೆ ದೊರಕಿತೆಂದರೆ ಹಲವಾರು ದಶಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬರವಣಿಗೆ ಸಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಾಳೆ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಬರೆಯುವ ಉಪಕರಣ, ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೂಡಿಬರಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಸಿ ಮತ್ತು ಬರೆಯಬೇಕಾದ ತಾಳೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡತಗಳ ಆಗಮನದ ಅನಂತರದ ಕಾಗದದ ಬಳಕೆ ಬರಹದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದವು. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತೊಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯ ಜಿಗಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಏಕೀಕರಣದ ವೇಳೆಗೆ ಮುದ್ರಣದ ಅನಂತರ ಬಂದ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹೊಸ ಅವಿಷ್ಕಾರ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಏಕೀಕರಣದ ಅವಧಿ ಮೊದಲಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತು. ನಾವು ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದು: ಆಡುಮಾತಿನ ವಲಯ. ಎರಡು: ಬರಹದ ವಲಯ. ಕೆಲವು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಈ ಎರಡು ವಲಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದಾದರೊಂದು ಮೇಲಂತೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಆಡು ಮಾತಿನ ವಲಯ : ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಡು ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಕೆಲವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಆಡುಮಾತನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವಲಯಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆಡು ಮಾತಿನ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ೧. ಅದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ನಶ್ವರ ರೂಪ, ೨. ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೂರ ಮತ್ತು

ಕಾಲದೇಶಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಭೌತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಡುಮಾತು ನಿಕಟ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇರುವವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಕುವಂತದ್ದು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡುಮಾತಿಗಿರುವ ಈ ಎರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ನೇರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಕಳೆದು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅಪಾಯ ಈಗ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಾತನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಹಿಡಿದಿಡುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈಗ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರಹದ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿರಚಿತ ರೂಪವನ್ನು ಬಹು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಮುದ್ರಣ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೇ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈಗ, ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಈಗ ಧ್ವನಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ದೂರಗಾಮಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಆ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡನೇ ಮಿತಿ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮುದ್ರಿತ ಮಾತನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗೈರುಹಾಜರಿನಲ್ಲೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಕೇಳುಗರು ಹೇಳುವವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶರತ್ತು ಈಗ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದರೂ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಬಗೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆ.

ಆಡುಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಎರಡು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದು : ಕೇಳುಗರು ಮಾತನಾಡುವವರ ಮಾತನ್ನು ಮಾತಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆ. ಎರಡು : ಕೇಳುಗರು ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೆಲೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಎರಡನೆಯ ನೆಲೆಯ ಬಳಕೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡಾ ಕೇಳುಗರು ಮಾತನಾಡುವವರು ಇರುವ ಜಾಗದಿಂದ ಬಹುದೂರ ಇರಬಹುದಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಆಡು ಮಾತು ಬಳಕೆಯಾಗಲು ನೆರವಾಗಿದೆ. ಉದಾ.ಗೆ ದೂರವಾಣಿ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಡುಮಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವೆಂದರೆ ಆಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಡಿದ ಮಾತು ಈ ಎರಡನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಡಬ್ಬಿಂಗ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಾಣತೊಡಗಿವೆ. ದೃಕ್, ಶ್ರವಣ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗಾಯನ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈಗ ಆಡು ಮಾತಿಗೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನಟನಟಿಯರು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಅವರೇ ಆಡಿದಂತೆ ನಮಗೆ ಭಾಸವಾದರೂ ನಾವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ವನಿ ಅವರದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಟನೆಯ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಚಿತ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಹೊಸ ಭ್ರಮೆಯೊಂದನ್ನು ಈಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತಿವೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಆಡುಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯ ವಲಯಗಳನ್ನು, ಬಳಕೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜನಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಯೋಜಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ತಕರು ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಹೇಗೋ ತಮಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯವೂ ಕೂಡ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಭಾಷೆಯ ಇಂತಹ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಲ್ಲ.

ಆಡುಮಾತಿನ ವಿಷಯ ಹೀಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಬರಹದ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬುದರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬರಹದ ಭಿತ್ತಿ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು: ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ಬಳಕೆ. ಎರಡು: ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ಬಳಕೆ. ಮೂರು: ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಳಕೆ.

ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶಗಳಾದವು. ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಬೆರಳಚ್ಚಿನ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿ ಈ ತರಬೇತನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇನೆ ಇರಲಿ. ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೆರೆದ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಿಂತ ಭಾಷೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬರಹದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ನೆರವಿಗೆ ಬಂದ ಮುಂದಿನ ಹಂತವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರಗಳ ಅವಿಷ್ಕಾರ. ಇದು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲ ಮಾದರಿಯ ಅನುಕರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡುವವರ ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಕೀಲಿ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವಾಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಮ ಈಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರಮ ಉಳಿತಾಯ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತ್ತು. ಕಡಿಮೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು.

ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಯಂತ್ರವೊಂದು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡು ಜನ ಬಳಕೆಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು ೧೯೮೫ರ ನಂತರವೇ. ಈ ಯಂತ್ರದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಸಮಯಾವಕಾಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಇದರ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಯಂತ್ರ ಖಾಸಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಣಕಗಳು ಅವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಬಳಕೆಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಿರುಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅವಿಷ್ಕಾರ ಎನ್ನಿಸಿದೆ.

ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳು ಅವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗಲು ದೊರಕತೊಡಗಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಈ ಗಣಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರವು ದೊರೆತದ್ದು ೧೯೯೦ ರಿಂದೀಚೆಗೆ. ಕೆಲವು ಉತ್ಸಾಹಿಗಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಗಣಕಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಾಹಿಗಳು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಇವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಸಮಾನಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಾಹಿಯನ್ನು ಬಳಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯವಾಹಿಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಾಹಿಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರ್ಯವಾಹಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಓದುವುದು, ಬಳಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕಬೇಕಿತ್ತೋ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಯ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಲಯವಿದು. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅವು ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮುದ್ರಣದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ೨೦ನೇ ಶತಮಾನವಿಡೀ ಹೀಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಈಗ ಖಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಕಾಗದದ ಜೀವಿತಾವಧಿ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಹಲವು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಹಾಳಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದ ಈಗ ಒಂದು ದಶಕ ಕಾಲ ಕೂಡ ಉಳಿಯುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರವಾದ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕಾಗದದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಭಾಷಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳು ಸೀಮಿತ ಕಾಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಗದದ ಈ ಎರಡು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಲು ಈಗ ಗಣಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅವು ಇರುವಂತೆಯೇ ಗಣಕಗಳ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅವು ಇರುವಂತೆಯೇ ಗಣಕಗಳ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅವು ತಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಈಗೀಗ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಬಲು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗಣಕದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಬರಹವನ್ನು ಕಾಗದದಿಂದ ಕಾಗದರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲದೇಶ ಮೀರಿದ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಂಕೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಬದಲಾಗಿದೆ. ತಾಳೆ ಎಲೆ ಮೇಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೀಗೆ ಗಣಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಸೌಲಭ್ಯವೆಂದರೆ ಸಂಗ್ರಹವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪಾಯವೆಂದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗಣಕದ ನೆನಪು ಭ್ರಮಾತ್ಮಕವಾದದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಭೌತಿಕವಾದ ಚಹರೆಗಳಿಲ್ಲ. ತಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಂತಹ ಭಾಷೆ ನಿಡುಕಾಲದ ಭಾಷಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲು ಗಣಕತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ನೆರವಿಗೆ ಬರಲಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ತಳೆಯುವ ಆಕಾರವಿನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅವಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಗಣಕಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಓದುವ ಕಾರ್ಯವಾಹಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಓದುವ ಎಂದರೆ ಓದಿ ಹೇಳುವ ಎಂಬರ್ಥ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಗಣಕಕ್ಕೆ ಮಾತನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಒಂದು ಓದಿದ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಇನ್ನೂ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. ಆದರೂ ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಗಡಿಗಿರೆಗಳನ್ನು ಇದು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಲಿದೆ. ಜನರು ತಾವೇ ಬರೆಯಲೆಂದು ಅಥವಾ ಇತರರು ಬರೆದುದನ್ನು ಓದಲೆಂದು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗುತ್ತಾರಷ್ಟೇ. ಮಾತನ್ನು ಬರಹವನ್ನಾಗಿ, ಬರಹವನ್ನು ಮಾತನ್ನಾಗಿ ಗಣಕವೇ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗುವುದು ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಂತಹ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನಾಡುವ ಭಾಷಿಕರಿಗೆ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗೋಜಲುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಈಗಲೇ ಹೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಸರಳ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೂಲ ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಗಣಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಳೆಗಾಲದ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣವು ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಕೈಬರಹದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮುದ್ರಿತರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಅನುಸಂಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ಅಂಕೀಕರಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಕೈಬರಹದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ. ಪಠ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಬದಲಿಸಲು ಬೇರೆಯೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಬೇಕು. ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ರೆಕಗ್ನಿಷನ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಂತಹ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ತೀರಾ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಈ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಇನ್ನೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಇಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಕೂಡಾ ನಾವು ಬರೆಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಬರೆದದ್ದು ಗಣಕದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಈಗಿರುವ ಚೌಕಟ್ಟಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬಲ್ಲದು. ಬರಲಿರುವ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಲಿದೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಚಾಟಿಂಗ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದೇಶಸ್ಥವಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯೇ ಚಾಟಿಂಗ್. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗಿಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಂವಹನವನ್ನು ಗಣಕದ ನೆರವಿನ ಸಂವಹನ (ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮೀಡಿಯೇಟೆಡ್ ಕಮ್ಯುನಿಕೇಷನ್) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂವಹನವು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಡೇವಿಡ್ ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್ ತನ್ನ 'ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ ಅಂಡ್ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿವೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಂದಿನ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಹೇಗೆ ನೆರವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಗಣಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವವರು ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯ ಬಗೆಗೆ ತಜ್ಞರಾದವರಲ್ಲ. ಬರಹಗಾರರು ಗಣಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಬಹುಕಡಿಮೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಗಣಕಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸುವ ದಾಖಲುದಾರರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಇಂತಹ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಕರಡು ತಿದ್ದುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹಂತ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಂತಹ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಾಗುಣಿತ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಟೆಲ್ ಚೆಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಅವು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಗೊಂಡು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ತಜ್ಞರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆ. ಭಾಗವಹಿಸುವ ಜನರು ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾವು ಆಶಿಸಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ.ಗೆ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಈಗ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ. ವಯಸ್ಕ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಯಸ್ಕ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಈಗ ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾ ಮಾದರಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳ ಧ್ವನಿ ಲೇಖನ; ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿ, ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉಪಕರಣಗಳು; ಪಾಠ ಹೇಳುವವರ ಕನಿಷ್ಠ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ದೃಕ್ ಶ್ರವಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು- ಇವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಒಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಅವಿಷ್ಕಾರ ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

* * *

೪. ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಕನ್ನಡ

(ಸಂಗ್ರಹ) ತೊಂಡು ಮೇವು, ಕಂತೆ - ಆರು

ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ

ಟಿಪ್ಪಣಿ ೧ : ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂಬ ಗುರುತನ್ನು ನೀಡುವುದು ಯಾವಾಗ? ೧. ಅದು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ೨. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಬರವಣಿಗೆ ಇದ್ದು, ಆ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ೩. ಆ ಭಾಷೆಗೆ ಈಗ ಸ್ವಭಾಷಿಕರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವವರು ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಅದರ ಹಳೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿರಬೇಕು. ಅರಾಬಿಕ್, ಗ್ರೀಕ್‌ನಂತಹ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಆಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಅರಾಬಿಕ್ ಆಗಲೀ ಗ್ರೀಕ್ ಆಗಲಿ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಗಳಿಗಂತೂ ಸ್ವಭಾಷಿಕರು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. (ಕೆಲವರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮಾತಾಡುವವರು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿಯಾರು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ ಅದು ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೂ ಕಲಿತು ಬಳಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ.) ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಈಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನರಾಡುವ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಅಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಜನರೂ ಈಗಲೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದು, ಬಹು ದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ೨೦೦೪ ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳನ್ನು ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆ ಬಳಿಕವಷ್ಟೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೂ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಷ್ಟು. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ತಂತಾನೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖಿತ ನಿರ್ಣಯದ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಗುರುತನ್ನು ಭಾಷೆಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಈಗ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ೨ : ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂಬಂತೆ ಕನ್ನಡ ವಾರ್ತಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಭಿಜಾತ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥ ತಾನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ಭಾಷೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭಿಜಾತ ಎಂಬ ಪದವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮತ್ತು ಕಾಲದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಿಂತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಪದವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾವುದು ಸರಿಯಾದ ಪದವಾಗಬಹುದು? ಭಾಷೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈಗಲೂ ಜನಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಭಾಷೆ (ಹೆರಿಟೇಜ್ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್)ಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡದಂತಹ ಭಾಷೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊಸ ಹೆಸರೊಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಜನ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಾಷೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅವಧಿಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೫೦ರವರೆಗಿನ ತಮಿಳನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಂತಹ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರತೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಇಂದಿನ ಜನಬಳಕೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ರೂಪದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರಿಸುವುದು ಸರಿಯಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ರೂಪದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯೇ ಇಂದಿನ ರೂಪ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದುದು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ೩ : ತಮಿಳನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲೇ ಮಂಡಿತವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಲಗೊಂಡು ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರಕಾರವಿದ್ದಾಗ ಈ ಬೇಡಿಕೆ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಜಾರ್ಜ್ ಎಲ್. ಹಾರ್ಟ್ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ೨೦೦೦ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದು ಚಲಾವಣೆ ಪಡೆಯಿತು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಹಾರ್ಟ್ ನೀಡಿದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನೇ ಪಾಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊನೆಗೆ ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂಬ ಗುರುತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಗುರುತು ತಮಗೂ ಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಈಗ, ಮೂರೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈ ಗುರುತು ಲಭಿಸಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ೪ : ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂಬ ಗುರುತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಏಕಿಷ್ಟು ತವಕ? ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಗೆ ಆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೂ ಆ ಗುರುತು ದೊರಕಲೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದು ಒಂದು ಕಾರಣ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಗುರುತು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆಂದೂ, ಆ ಅನುದಾನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ದೊರಕಲಿ ಎಂಬ ಬಯಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ. ಈಗ ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನುದಾನ ಒಂದು ಮರೀಚಿಕೆ ಆಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಅಪವ್ಯಯದ ಒಂದು ಹಾದಿಯಾಗಲೂಬಹುದು.

ಈವರೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ಬೆಳೆಸಲು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಎಲ್ಲ ವಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಸರಕಾರಿ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾದಂತಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ಭಾಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಾಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ನೆರವಾಗುವ ಭಾಷಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೂರಗಾಮಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುವುದರಿಂದಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ನಾಡಿನ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತ ಭಾಷಾನೀತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಗುರುತು ದೊರಕಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ೫ : ಕನ್ನಡ ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದು? ನಾವೀಗ ದಿನವೂ ಮಾತಾಡಲು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡವೆಂಬ ಭಾಷೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಈಗ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ, ಕೊಡಗು, ತೊದವ ಎಂದು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಭಾಷೆಯು ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದದ್ದು ಏಕೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಗಳಾದುದು ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಕುರಿತು ಕಳೆದ ಒಂದು ಶತಮಾನದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪುರಾವೆಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೇರವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಪುರಾವೆಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಈಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೊದಲ ದಾಖಲೆ ಎಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲ್ಮಿಡಿ(=ಹನ್ನಿಡಿ) ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦ರ ಕದಂಬ ರಾಜರ ಕಾಲದ ಶಾಸನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಲಿಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳಿವೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಬಗೆಗೆ ಸಹಮತವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಗಂಗ ರಾಜ ಕೊಂಗುಣಿವರ್ಮನ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳು ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಳೆಯವು ಎಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಕೂಟ ಶಾಸನಗಳೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೂಟ ಶಾಸನಗಳೆಂದರೇನು? ಸುಳ್ಳು ದಾಖಲೆಗಳೆಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ ದಾನದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ನಕಲಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತೆಂದು

ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಶಾಸನಗಳು ಬೇಕೆಂದೇ ಹಳೆಯ ಕಾಲದವೆಂಬ ಸೋಗನ್ನು ಹಾಕುತ್ತವೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಾದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಜವಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದಾನ ನೀಡಿದ ಶಾಸನ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಾಳಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಆ ಶಾಸನದ ಪಾಠವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಾದರೂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ನಿಜವಾದ ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ಅವಧಿಯವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಳೆಯವೇ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಮಿಳಿನ ಸಂಗಂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳು ತಮಿಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಹೋದವರೆಂದು ಪ್ರೊ.ಪ.ಶೆಟ್ಟರ್ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಗಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಹಲವು ತಮಿಳು ರೂಪಗಳು ಇಂದಿನ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅಂತಹ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ತಮಿಳು ಸಂಗಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಶೋಕನ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಇಸಿಲ' ಎಂಬ ಪದ, ಗ್ರೀಕ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಟಾಲೆಮಿ ತನ್ನ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳು, ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕನ್ನಡ ಮಾತುಗಳು, ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಸಿತ್ತಿನವಾಸಲ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು, ಹಾಲರಾಜ ಎಂಬಾತ ಬರೆದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯ 'ಗಾಥಾ ಸಪ್ತಶತಿ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಹೀಗೆ ಈ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಗೆ ಸೇರಿದ ದಾಖಲೆಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಆಡು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬರೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಲಿಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತಮಿಳಿಗಿಂತ ಕನ್ನಡ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದೆ ಹೋದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳು ತನ್ನ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಗಂ ಕಾಲದ ರಚನೆಗಳು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಬಾಯ್ಬರೆಯ ರಚನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ಲಿಪಿ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೇ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬-೭ನೆಯ

ಶತಮಾನದ ಬಳಿಕ. ಆ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ತೊಲ್‌ಕಾಪ್ಪಿಯಂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ಬಾಯ್ಬಿಡಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅನಂತರ ಲಿಖಿತ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತಿದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿಗೆ ಒಂದು ಬರವಣಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಿತಾದರೂ ಅದು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅವಧಿಯ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಲವೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹವು. ಅತಿ ಉದ್ದದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ೫೨ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತಮಿಳಿಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದ ವಟ್ಟಿಳತ್ತು ಎಂಬ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡದ್ದೇ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಳಿಕ. ಅದೂ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೋದವರೆನ್ನಲಾದ ಕಳಭ ಅರಸರು ಈ ಲಿಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಮಿಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಕನ್ನಡ ಮುಂದೆ ಜನರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಈಗ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎಂಬುವೇ ಈ ನಾಲ್ಕು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಕನ್ನಡದ ಮಾದರಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಈಗಲೂ ಜನ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈಗ ನಾವು ಬಳಸುವ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಎಂಬ ಗುರುತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಈಗ ಏಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು? ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತು ಅದನ್ನು ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಈಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಕಾಡಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ. ಕನ್ನಡ ಜನಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಜನರ ನಿಡುಗಾಲದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಜನರು ಬದುಕುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದರೆ ಆಗ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಹೇಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ, ಈಗ ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಹಳೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಆಸಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಾರದು; ಉಳಿಯಬಾರದು.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನಾವೀಗ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಆಧುನಿಕಗೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬರಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಧೈಯವಾಕ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಹೊರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹರಿದು

ಬಂದದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮದೆಂದು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿರುವ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೊಡುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ದುಃಖದ ಮಾತೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ತನಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ಪಾತ್ರದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತಾನೂ ಕೊಡುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹೊಸಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮೂಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಅರಿವಿನ ಪರಿಧಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಬಳಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಮೂಡಿಬರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಂಬಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮೂಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅದರ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕನ್ನಡದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಇಂದಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮರುಖನನ ಮಾಡುವತ್ತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವಿನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಅಂಚಿನ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಸೋಲಿಗ, ಚೇನುಕುರುಬ, ಬಡಗ, ಆಲುಕುರುಂಬ, ಕಾಡು ಕುರುಂಬ, ಇರುಳ ಮುಂತಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈಗ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಈ ಹೊಸ ಗುರುತು ಈ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕಿದೆ. ಇದೊಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅವಕಾಶ. ಇದರ ಸದುಪಯೋಗ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಈ ಗುರುತು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಿಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

* * *

ಓದು ಪಠ್ಯ

ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು

ಲೇ. ಡಾ. ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ
ಸಂ. ಲಿಂಗದೇವರು ಹಳೆಮನೆ

ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಹೀಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಅಥವಾ ಪ್ರಭೇದಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ನೆಗಳ್ಳಿದ್ ಕನ್ನಡಂಗಳೊಳಗಣಿತಗುಣವಿವಿತ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಮಮಂ ಬಗೆದೊಂದು ಮಾಡಿ ಪೇಳೊಡೆ' ಎಂಬುದು ಅನೇಕ ಕನ್ನಡಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖವಾದ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಎಂಬುದು ಸಹ ಉಪಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಉಪಭಾಷೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ತೀರ ಈಚಿನದು. ಬರಹಕ್ಕಿಂತ ಆಡುಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕನಂತರ ಆಡುಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಗ ಹೊರಬಂದ ರೂಪವೇ ಉಪಭಾಷೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಉಪಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶ ಅದರೊಳಗಿನ ಒಂದು ಭಾಗದಂತೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದ ಉಪಭಾಷೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿರಬಹುದು. ಇವು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಎಂದೂ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡಂಗಳ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಥವಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತಹದ್ದು. ಇದೇ ಮುಂದುವರೆದು ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇದು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದು ಜಿಲ್ಲೆಜಿಲ್ಲೆಗೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವೂ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳಾದ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದವು ಉಪಭಾಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳ ಜನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ. ಅಂದರೆ ಮೇಲು ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ. ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರ ಅಥವಾ ದೂರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ, ಲಿಂಗ, ವರ್ಗ, ವಯಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಳ್ಳ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು. ಇದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ಜನರು ಆಡುವ ಭಾಷಾರೂಪ. ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳು, ಜನಜೀವನ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ, ವೃತ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಉದಾ: ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬ ಇರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರ ಕನ್ನಡ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ವಾಸಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನುಳಿದ ಸಮಾಜದವರ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಕನ್ನಡದ ನಡುವೆ ಇರುವಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರ ನಡುವಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಆರಂಭದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷಾಧ್ಯಯನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಎಂದೇ ನಡೆದಿದೆ.

ನಂತರ ಬಂದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಕನ್ನಡ, ಲಿಂಗಾಯತರ ಕನ್ನಡ, ಹರಿಜನರ ಕನ್ನಡ, ಲಂಬಾಣಿ ಕನ್ನಡ, ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಕನ್ನಡ, ಸೋಲಿಗರ ಕನ್ನಡ, ಗೊಂಡರ ಕನ್ನಡ ಮುಂತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿವೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಆರಂಭದ ಹಂತದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ ಪ್ರಭೇದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿರುವವರಾದ ಕಾರಣ ಇವರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಧ್ವನಿಗಳು, ಊಷ್ಮ ಧ್ವನಿಗಳಾದ ಸ, ಶ, ಷ ಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಮಂಗಳಾರತಿ ತಗೊಂಡೆ ಉಷ್ಟ, ತೀರ್ಥ ತಗೊಂಡೆ ಶೀತ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡದ ಲಕ್ಷಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಕನ್ನಡವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ, ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಆಕಾರ, ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರ, ಸ, ಶ, ಷ ಧ್ವನಿಗಳು ಸಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವಿಕೆ ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದರೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾದ ವಿಲಿಯಂ ಬ್ರೈಟ್ (ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳು) ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಕ್‌ಕೊರಾಕ್ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಲಿಯಂ ಬ್ರೈಟ್‌ರವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಕನ್ನಡದ ಗುಣವಿಶೇಷವೇ ತೋರಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮ್ಯಾಕ್‌ಕೊರಾಕ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಹರಿಜನರ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರ ಕನ್ನಡ ಲಿಟರರಿ ಅಂಡ್ ಕಲೋಕ್ವಿಯಲ್ (೧೯೭೭) ಎಂಬ ಕೃತಿಯು ಬರಹ ಮತ್ತು ಆಡುಮಾತುಗಳ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಜಾತಿ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದವುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೆ. ಮುತಾಲಿಕ್ (ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ) ಹಾಗೂ ಡಿ.ಎನ್.ಶಂಕರಭಟ್ಟರು (ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ ಉಪಭಾಷೆಗಳು) ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮೇತರ, ಹರಿಜನರ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ (೧೯೬೮) ಅವರು 'ಎ ಕಂಪಾರೆಟಿವ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕನ್ನಡ ಡಯಲೆಕ್ಟ್ಸ್' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ಕುಮಟಾ ಮತ್ತು ನಂಜನಗೂಡು ಪ್ರದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಜಾತಿಗಳ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುವವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ, ಏಕಭಾಷಿಕ, ಒಕ್ಕಲಿಗರು. ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಚ ಜ ಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಉಪಧ್ವನಿಗಳಿದ್ದು ಅದು ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕುಮಟಾ ಮತ್ತು ನಂಜನಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ 'ಆಗ' ಎಂಬುದಿದ್ದರೆ, ಉಳಿದೆಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲಿ' ಎಂಬುದಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮ್ ನಂತರ ಬರುವ ಒ, ಓ ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅ, ಆ ಗಳಾಗಿ (ಮೊಲ>ಮಲ; ಮೋರೆ>ಮಾರಿ) ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉಳಿದೆಡೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲ. ಭಾವಾರ್ಥದ ಕ್ರಿಯೆ ಸೂಚಿಸುವ ಪದದ ಮುಂದೆ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ಸೇರಬೇಕಾದಾಗ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಲ್' (ಅಲು) ಎಂಬುದು ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ (ಕುಡೀಲಿಲ್ಲ) ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಕುಮಟಾದಲ್ಲಿ ಲ್ ಅಥವಾ ನ್ (ಕೊಯ್ಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕೊಯ್ಲಿಲ್ಲ) ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ

ಹವ್ಯಕ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದು ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಡುವ ಉಪಭಾಷೆ. ಇದರೊಳಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಡಿ.ಎನ್. ಶಂಕರಭಟ್ಟರು 'ಎನ್ ಔಟ್‌ಲೈನ್ ಆಫ್ ಹವ್ಯಕ' (೧೯೭೧) ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕೆ.ಜಿ.ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ 'ದಿ ಹವ್ಯಕ ಡಯಲೆಕ್ಟ್ ಆಫ್ ನಾರ್ತ್ ಕೆನರಾ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಕೃತಿ ಆಕೃತಿಮಾತೃಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯದು, ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ, ವಾಕ್ಯ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ, ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಎ>ಇ, ಒ>ಉ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮುಖ್ಯವೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲಿ(ಇಲಿ), ಬೆಳಿ(ಬಿಳಿ), ಹೆರಿ(ಹಿರಿ) ಎಂಬ ರೂಪಗಳು, ಕೊಡಿ(ಕುಡಿ), ತೊಡಿ(ತುಟಿ), ಹೊರಿ(ಹುರಿ) ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಇದು ಇನ್ನೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ರೂಪಗಳೇ ಇರುವ ಕಾರಣ ಅವು ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಬೇಗ ಅರ್ಥವಾಗದು. ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗಂಡಸರು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದು. ಇದು ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಶಂಕರಭಟ್ಟರು ಆಕೃತಿಮಾತೃಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಾಧಿತ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಅತೆ (ಜಾರು-ಜಾರತೆ, ಒಣಗು-ಒಣಕ್ಕತೆ); -ಇಕೆ, ಇಕ್ಕೆ, ಇಗೆ, ಗೆ (ನಂಬು-ನಂಬಿಕೆ, ಮಡ್ಲು-ಮಡ್ಲಿಕೆ, ಒಪ್ಪು-ಒಪ್ಪಿಗೆ). ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಹೇಗೆ ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾಕ್ಯ ಮಾದರಿ, ಪದಕೋಶ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಗಳು ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ ಭಟ್ಟರು ಕೈಗೊಂಡ ಹವ್ಯಕ, ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳು ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು 'ಹವ್ಯಕ, ನಾಯಕ ಅಂಡ್ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಆಫ್ ನಾರ್ತ್ ಕನ್ನಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ : ಎ ಸೋಶಿಯೋಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಟಿಕ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಟ್ ಅವರ 'ಎ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ ಸುಳ್ಯ, ಪುತ್ತೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಹವ್ಯಕರು ಮಾತನಾಡುವ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

ಎ.ರಮಣ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕನ್ನಡ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾ, ಕಾರವಾರ, ಅಂಕೋಲ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸಬು ವ್ಯವಸಾಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಧ್ವನಿಮಾತೃಕ, ಆಕೃತಿಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂಬ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯವನ್ನು, ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ ಪದಗಳು,

೪೦೦ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಮ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಸೂಚಿಸುವ ಮಾದರಿಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಎಂಟು ಕಥೆಗಳ ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ 'ಹ'ಕಾರ ಬಂದರೂ ಅದರ ಬಳಕೆ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯು.ಪಿ.ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರು ಕೂರ್ಗ್ ಕನ್ನಡ (ಜೇನು ಕುರುಬರ ಕನ್ನಡ) ವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ಜೇನುಕುರುಬರ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಆನೆ ಕುರುಬ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕುರುಬರು ಆಡುವ ಕನ್ನಡದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ನಂಜರಾಜಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ, ಪಠ್ಯ, ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಕೋಶ ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ 'ಅ' ಸ್ವರ ಮೂರಕ್ಷರದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ವರವಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನದ್ವಿತ್ವಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಜಗಾಲಿ(ಜಗಲಿ); ಅಗಾಲ(ಹಗಲು); ಕೆಚ್ಚಾಲು(ಕೆಚ್ಚಲು).

ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡ ಅವರು ಸುಳ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗೌಡ ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಅದೊಂದು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯ ಅಧ್ಯಯನ. ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಯ, ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಗೌಡ' ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾತ್ಮಕ, ವ್ಯಾಕರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧ್ವನಿಮಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾತ್ಮಕ, ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಊಷ್ಮಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ (ಸ, ಶ, ಷ) ಗೌಡಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ 'ಸ' ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಕರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಬಗೆಯ ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆ (ಪು, ನಪು)ಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು (ಅವ ಬಾತ್, ಅದ್ ಬಾತ್-ಅವನು ಬಂದನು. ಅವಳು/ಅದು ಬಂದಿತು). ದ್ವಿತೀಯಾ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ನಡುವೆ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಎರಡರ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಒಂದೇ (ನ) ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: ಅಕ್ಕನ (ದ್ವಿ) ಅಕ್ಕನ (ಷ). ಇಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಬಿಂದುಕಗಳಾಗಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಬಿಂದುಕಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: ತೋಂಡ್ (ತೋಡು), ಸೋಂಕ್ (ಸೋಕು) ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಈ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಡೆ (ತೇಪೆಹಾಕು), ಇಸ್ (ಇಡು), ಪೊಂದ್ (ಚಿಮ್ಮು) ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಹರಿಜನ ಸಮುದಾಯ ಆಡುವ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಇದು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆಗಿದೆ. ಬಿ.ನಂ.ಚಂದ್ರಯ್ಯ ಅವರ 'ಎ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿವ್ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ಹರಿಜನ್ ಡಯಲೆಕ್ಟ್' ಎಂಬುದು ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಹರಿಜನರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾದರೆ, ಡಿ ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು ಅವರ 'ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡ: ಒಂದು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ'; ಎಸ್.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಎ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿವ್ ಸ್ವಡಿ ಆಫ್ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ಸ್ಪೋಕನ್ ಇನ್ ಮಂಡ್ಯ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್', ಮಾರುತಿ ತಳವಾರ ಅವರ 'ಎ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿವ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಆಫ್ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ಸ್ಪೋಕನ್ ಇನ್ ಬೆಳಗಾಂ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್', ಗುರು ಎಸ್.ಕಾಲೆ ಅವರ 'ಕೆಳಗೇರಿ ಹರಿಜನ ಕನ್ನಡ ಇನ್ ಧಾರವಾಡ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಹರಿಜನರು, ಆದಿಜಾಂಬವರು ಮಾತನಾಡುವ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದ ಹರಿಜನರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ.

ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು ಅವರ 'ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡ: ಒಂದು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ' (೧೯೯೫) ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಕನ್ನಡದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡದ ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ದೀರ್ಘವಾದ ಪದಕೋಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ ೧೯ ವ್ಯಂಜನ, ೫ ಸ್ವರಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೀರ್ಘವೂ ಧ್ವನಿಮಾ ಆಗಿದೆ. ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಈ ಉಪಭಾಷೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ-ಮಹಾಪ್ರಾಣ ವೈದೃಶ್ಯತೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಊಷ್ಮಧ್ವನಿಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿ 'ಸ' ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪದಾದಿಯ 'ಹ'ಕಾರ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ್ದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಕೋಶ ಈ ಪ್ರಭೇದದ 'ಬನಿ'ಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರದ್ದೇ ಆದ ಣೇ, ಮೀ, ಲೇ ಎಂಬ ಲೇಖನ ಸಂಬೋಧನಾ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿರುವಂತಹದ್ದು.

ಆರ್. ಮಹಾದೇವನ್ ಅವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಇದರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೇಶಮುಖ್ ಎಂಬ ಮಾಧ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಮಾ, ಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನ ಪ್ರಸಾರ, ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ (ಕತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ) ಮತ್ತು ಪದಕೋಶ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದ ಸ್ವರ 'ಅ' ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪದಾಂತ್ಯದ ಎಕಾರ ಇಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ, ಮಾನವೇತರ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ಬಳಕೆಯಾಗದಿರುವುದು. 'ಇರು' ಧಾತುವಿಗೆ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು. ಉದಾ: ಇದ್ದಾನೆ, ಇದ್ದಾಳೆ, ಇದ್ದಾರೆ, ಇದೆ, ಇವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ

ಹಾನ, ಹಾಳ, ಹಾರ, ಅದ, ಅವ ಎಂಬ ರೂಪಕಗಳಿರುವುದು, ಅಷ್ಟೆ, ರುಪ್ಪೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಬಳಕೆ (ಹೇಳ್ವಪ್ಪೆ) (ಹೇಳಿದಂತೆ, ಹಾಗೆ); ಬಂದುಪ್ಪೆ, ಉಂಡುಪ್ಪೆ (ಬಂದನಂತರ, ಉಂಡನಂತರ).

ನಂಜನಗೂಡು ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಯು.ಪಿ.ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರು. ಇದು ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ, ಆಕೃತಿಧ್ವನಿಮಾ ಹೀಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಇದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪದಾದಿಯ ಒ, ಓ ವ, ವಾ ಆಗಿ ಎ, ಏ ಯ, ಯಾ ಆಗಿರುವುದು, ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯಸ್ವರ ಎ>ಇ ಆಗಿದೆ (ಬರೆ>ಬರಿ). ದ ಮತ್ತು ರ ಗಳು ಮುಂದಿನ ಳ ದೊಡನೆ ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು (ಸಿಡ್ಲು>ಸಿಳ್ಳು; ಕರ್ಕು>ಕಳ್ಳು); ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಸ್ವರ್ಶದ ಹಿಂದಿನ ರ 'ನ' ಆಗಿ ಬದಲಾಗುವುದು (ಕುರ್ದ>ಕುಂಡ; ಬುರ್ದ>ಬುಂಡೆ) ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪದಾಂತ್ಯದ ಅನುನಾಸಿಕ 'ನ' ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ಅನಿನಾಸಿಕೀಕರಣಗೊಂಡರೆ (ಅವನ್>ಅವ~) ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಂಜನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದೇ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಮಗನ್>ಮಜ).

ಈ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲದ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಅವ (ಅವಳು) ಕೊಟ್ಟ; ಅವ~(ಅವನು) ಕೊಟ್ಟ, ಅಲ್ಲದೆ ಭೂತಕಾಲದ ಪುರುಷ ಲಿಂಗ ವಚನರೂಪಗಳು ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ರೂಪಗಳು ಇಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದ ಇದ್ದಾನೆ, ಇದ್ದಾಳೆ, ಇದ್ದಾರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಅಷ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೆ, ಅವೆ ಎಂಬಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ರೂಪ 'ಕೊಳ್ಳು'ವಿನ ಭೂತಕಾಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಇದೆ. ಕೊಂಡು>ಕಂಡು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು 'ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ' (೧೯೯೪) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ಎಂ.ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರು 'ದೀವರ ಕನ್ನಡ', ಎಂ.ರಾಜೇಂದ್ರನಾಯಕ ಅವರ 'ನಾಡವರ ಕನ್ನಡ' ಮತ್ತೆರಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಹದ್ದು. ಆಂಜನೇಯ ಅವರು 'ಮ್ಯಾಸಬೇಡರ ಕನ್ನಡ : ಒಂದು ಸಮಾಜೋಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆ. ಗುರುಬಸವೇಗೌಡ ಅವರು ಸೋಲಿಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಎ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿವ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಆಫ್ ಸೋಲಿಗ ಕನ್ನಡ' ಎಂಬುದು ಅವರ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಸೋಲಿಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಧರ್ಮದವರು ಮಾತನಾಡುವ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಪಿ. ಮಹಾದೇವಯ್ಯನವರ 'ಮುಸ್ಲಿಂ ಕನ್ನಡ : ಸಮಾಜೋಭಾಷಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಇದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಯಸ್ಸಿನ, ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತ, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಗೃಹಿಣಿಯರಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಧ್ವನಿಗಳೇ (ಘ್, ಡ್, ಣ್, ಸ್) ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲ್, ದ್, ನ್, ಚ್ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಿವ್ಯಂಜನದ್ವಿತ್ವವಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ 'ಇ' ಸ್ವರ ಸೇರಿರುವುದು ಪಿರಾನಿ (ಪ್ರಾಣಿ), ಗಿರಾನ (ಗ್ರಹಣ) ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪವೇ ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ: ರಾಮನನ್ನು ಕರೆ-ರಾಮನಿಗೆ ಕರೆ, ಸಮಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕುರಿದು ಮರಿ, (ಕುರಿಮರಿ), ತಲೆದು ಕೂದಲು (ತಲೆಗೂದಲು) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂತೆಯೇ ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಸೋಮಶೇಖರಗೌಡ ಅವರ 'ಕನ್ನಡ ಇನ್ ಮೈಸೂರ್ ಸಿಟಿ: ಎ ಸರ್ವೆ' ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ ಮೈಸೂರು ನಗರದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಆಧುನೀಕರಣದ ಫಲವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭಾವವು ಭಾಷಾವಲಯದ ಮೇಲೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಸಹಜ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನೀಕರಣ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಉಪಭಾಷೆಗಳು ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭೀತಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಟಿ.ವಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಇಂದು ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೂ ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ ತಮ್ಮದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು ಎಂಬುದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯೆಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತ ತಲುಪಿವೆ.

* * *

II - ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಮಹಿಳಾ ಪಠ್ಯ : ಸಿರಿಪಾಡ್ಡನ

- ಸಂ. ಗಾಯತ್ರಿ ನಾವಡ

ಆಶಯ :

ಸಿರಿ ಯೇಳರೆ ಉಳ್ಳ ಯಮಗುಂಡ ಹೊಕ್ಕಳು
 ತೂಗುವ ತೂಗು ತೊಟ್ಟಿಲಿಂದ ಮಗು ಕುಮಾರನನ್ನೆತ್ತಿದಳು
 ಬಲ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಎಡ ಮೊಲೆ ಉಣ್ಣಿಸಿದಳು
 ಎಡ ಮಡಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಬಲ ಮೊಲೆ ಉಣ್ಣಿಸಿದಳು
 ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಕೈಧಾರೆ ಮೈಮುಟ್ಟಿ ಮೈಧಾರೆಯು
 ಬಯಕೆ ಸಮಾನದಂದು ಉಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿ ಸೀರೆ ತೆಗೆದಳು
 ಹಾಕಿದ ಜಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಳು
 ಜಡೆಯ ಜಡೆಗೊಂಡೆ ತೆಗೆದಳು
 ಕಿವಿಯ ಅರ್ತಿಕಾಯಿ ಕಳೆದಳು ಗುಂಡಾಲ ತೆಗೆದಳು
 ವೊಂಕಿ ಪೈಜಾಣಿ ತೆಗೆದಳು
 ಮುತ್ತಿನ ಮೋರೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿ ತೆಗೆದಳು
 ಕೈಯ ಮಣ್ಣುಬಳೆ ಒಡೆದಳು ಕತ್ತಿನ ಕೀಲಬಂದಿ ತೆಗೆದಳು
 ಸೊಂಟದ ದಾಬು ತೆಗೆದು ಬದಿಗಿರಿಸಿದಳು
 ಕಾಲಿನ ಕಾಲುಂಗುರ ತೆಗೆದಳು
 ಪಟ್ಟಿ ಸೀತೆಯ ನಡು ಹರಿದಳು
 ಆರು ಮೊಳದ ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿದಳು
 ಗಂಡ ಕಾಂತಣನ ಸಾವಿಗೆಂದು ತನ್ನ ಐದೆತನವ ತೆಗೆದು
 ಸೆರಗಿನ ಕೊಡಿಸೆರಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಳು
 ದಾರು ದರ್ಬೇಸಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕರೆದಳು
 ಮಗ ಕುಮಾರ ಆಸರಿಗೆ ಅತ್ತರೆ ಕಪಿಲೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿಸು
 ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಅತ್ತರೆ ಹೂಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ಕೊಡು ಎಂದಳು
 ಅದಕ್ಕೆ ದಾರು ಅಂದಳು
 ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ ಅಕ್ಕನವರೆ
 ಗಂಡಸರು ಕೂಡಿದ ಕೂಟದ ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ
 ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಜತೆಗಾರರಿಲ್ಲ
 ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಸಂಗಡಿಗರಿಲ್ಲ

ಸಿರಿ ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಮುಂಡೆ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ
 ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಇಳಿದಳು
 ಕಹಿ ಕಾಸರಕನ ಮರ ಸಿಹಿ ಮಾವಿನ ಮರ ದಾಟಿದಳು
 ಒತ್ತೆ ಮರುವ ಓರೆ ಬೇಂಗವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿದಳು
 ತಲೆ ಹೋದ ಗೋಳಿ ಮರವ ದಾಟಿ ಮುಂದೊತ್ತಿದಳು
 ಬೆನ್ನು ಹೋದ ಬೇಂಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೊತ್ತಿದಳು
 ಅಕ್ಕಿ ಹೊರೆ ಇಳಿಸುವ ಅಟ್ಟಿಕಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟಳು
 ಉಪ್ಪು ಇಳಿಸುವ ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟಳು
 ನವಿಲು ನಲಿವ ಮರ ಹಾದು ಮುಂದೆ ಬಂದಳು
 ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ ಬಳಿ
 ನಾಗಸಂಪಗೆ ಮರದಡಿಯ ಕೂಟದ ಕಳದ ಬಳಿ ಬಂದಳು
 ಭೂಮಿಗೆ ಕಣ್ಣುಮಾಡಿ ಉಗುರು ಚಿಮುಟುತ್ತ ನಿಂತಳು
 ಬಾಲೆಕ್ಕೆ ಸಿರಿ ಬಂದಳೆಂದು
 ಚದರಿದ್ದ ಕೂಟದ ಕಳದ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲ ಒಂದಾದರು
 ವೀಳೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟರು ಅಡಿಕೆ ಹೋಳು ಕೊಟ್ಟರು
 ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಮರದ ಮಣೆ ತಂದಿರಿಸಿದರು
 ನಿಮ್ಮಂತಹ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ನಮಗಿದ್ದಾರೆ
 ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ನಮಗಿದ್ದಾರೆ
 ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಎಂದರು
 ನಾವು ಗಂಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ
 ನೀವು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ
 ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಅರ್ತಿಯಿಂದ ಎದಗೊಂಡರು
 ನಿಮಗೆ ನನ್ನಂತಹ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಇದ್ದರೆ
 ಅವರವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸಮುಸುರೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
 ನಿಮಗೆ ನನ್ನಂತಹ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಇದ್ದರೆ
 ಅವರವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸಲು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
 ನನ್ನಂತಹ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು
 ಗಂಡಸರ ಕೂಟದ ಕಳಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರಲ್ಲವೆ?
 ಹೀಗೆಂದ ಸಿರಿ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ
 ಉರಿಕೋಪ ಕೋಪಿಸಿದಳು

ಇಟ್ಟ ಮಣೆಯನ್ನು ಕಾಲಿಂದ ತುಳಿದಳು
 ಅಜ್ಜ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ಕಾಲಿನ ಮಣೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ
 ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ಕುಮಾರ ಪ್ರಾಯ ಬಂದಾಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು
 ನಿಂತ ನನಗೆ ಕೆಲಸವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು
 ಕೂಟದ ಯಾಜಮಾನ ಅಂದರು
 ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಹಸು ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಅರುವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ದೈವಗಳಿಗೆ
 ಗಂಡಾಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಾಳಿಕೆಯಂತೆ
 ಇದು ಯಾರಿಂದ ಸರಿ ಹೋದೀತೆಂದರು ಅವರು
 ಕೂಟದ ಗುರಿಕಾರರಿಗೆ ಸಿರಿ ಅಂದಳು
 ನನ್ನ ಮಗ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಎಳೆತನ ಹೋಗಿ
 ಹರಯ ಬರುವ ತನಕ ನಾನೇ ಪಟ್ಟವಾಳುವೆ
 ಗುರಿಕಾರರು ಅಂದರು
 ನಿನ್ನ ಹತ್ತು ಹದಿನಾರು ದಿನದ ಬಾಲ
 ಕುಮಾರಗೆ ಹರಯ ಬರುವವರೆಗೆ
 ಪಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಹುದಲ್ಲ
 ಏಳೇಳು ಲೋಕದ ಕೋಪ ಕೋಪಿಸಿದ ಸಿರಿ
 ಇದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಬಾರದು, ನೀವು ಹೇಳಬಾರದು
 ನನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಳುವೆ ನೀವಲ್ಲ ಕೇಳುವವರು
 ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆವೆ ಎಂದಳು ಸಿರಿ
 ಕೂಟದ ಗುರಿಕಾರರು ಮತ್ತೆ ಅಂದರು
 ಅಕ್ಕಾ ಬಾಲೆಕ್ಕೆ ಸಿರಿಯೆ
 ನಿಮಗೆ ಅರಮನೆಯೊಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರ
 ಬತ್ತ ಅಳಿವ ಬಳ್ಳ, ಕಲ್ಲ ಕಲೆಂಬಿಯ ಬೀಗದ ಕಯ ಅಧಿಕಾರ
 ಪಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರ ಬತ್ತ ಮಾರುವ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ
 ಎಲ್ಲ ಹೊರಾಡಳಿತ ಸೂಡದ ಅಣ್ಣಸೆಟ್ಟಿಯ ಮಗ
 ಶಂಕರ ಆಳ್ವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು
 ಸಿರಿ ಏಳು ಯಮಗುಂಡದ ಕೋಪ ತಾಳಿದಳು
 ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಮೂರು ಬಾರಿ
 ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ನೀಡಿದರು

ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸು ಕೋಳಿಯ ಗೂಡು
 ಕರುವಿನ ಹಗ್ಗ ಬಾವಿಯ ದಂಡೆಕಲ್ಲು
 ಒಂದನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು
 ಕೊಂಡೊಯ್ದವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಪಾಲು ನೀಡಬೇಕೆ?
 ಗುರಿಕಾರರು ಅಂದರು
 ಗುತ್ತಿಗೆ ಬಂಟಿ ಬೀಡಿಗೆ ಗುರಿಕಾರ ಆಗಿ
 ಗ್ರಾಮದ ಗಡಿವೀಳೆಯ ಹಿಡಿವವರು ಯಾರು?
 ಪರಂಗಿ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
 ಮುತ್ತು ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಉಂಗುರವನ್ನು
 ಹದಿನಾರು ದಿನದ ಮಗುವಿಗೆ ತೊಡಿಸುವೆಯಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು
 ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಿರಿ
 ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ಕೋಪ ಕೋಪಿಸಿದಳು
 ಮಾನ್ಯರೆ, ಅಣ್ಣನವರೆ
 ಅನ್ಯಾಯ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ
 ನ್ಯಾಯ ತಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ
 ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು
 ನನ್ನ ಮಗ ಕರಿಯ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
 ಮನೆ ಗಂಡಾಂತರ ಗುಂಡಾಂತರ ಆದಾಗ
 ನಾನು ಬೀದಿ ಸೇರಿ ಊರ ಮೇಲೆ
 ಸತ್ಯನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ
 ಸೂಡದ ಶಂಕರ ಆಳ್ವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣಬೇಕಾದರೆ
 ಕಾಲು ನೀಡಿ ಮಲಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಬರಲಿ
 ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣಲಿ
 ಕಾಲು ನೀಡಿ ಮಲಗಲಿ
 ನಾನು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು
 ಸತ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದವಳು
 ಸಾವಿರ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವಳು ಎಂದು
 ಮಣ್ಣುಮುಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣುಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಳು
 ಕೂಟದ ಕಳ ಇಳಿದು ಬಂದಳು.

೧. ನಿನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲಿನವಳು ಅನಲೆ!

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ - ಲಂಕಾ ಸಂಪುಟಂ

- ಕುವೆಂಪು

ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಕುವೆಂಪು ಅವರ “ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ” ಮಹಾಕಾವ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ “ನಿನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲಿನವಳು ಅನಲೆ” ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರಾವಣನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಈವರೆಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಾವಣನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾವಣನ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಾವಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಿಭೀಷಣನ ಮಗಳು ಅನಲೆ ಹಾಗೂ ರಾವಣನ ನಡುವಿನ ಒಂದು ಮಾನವೀಯ ಭಾವಸ್ಪಂದನದ ತುಣುಕು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಲ್ಲದ ರಾವಣ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣ ಮಗಳು ಅನಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ರಾವಣನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾನವೀಯ ಮುಖ ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಅನಲೆಯನ್ನು ರಾವಣ ತನ್ನ ಜೀವ, ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣ ಅಣ್ಣನ ಬಗೆಗೆ ಅತೀವ ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವವುಳ್ಳವನಾದರೂ, ಅಣ್ಣ ರಾವಣ ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಅಣ್ಣ ರಾವಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾದರೂ, ಅಣ್ಣ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮಗಳ ನಡುವಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣನಿಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಬಗೆಗಿರುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರಾವಣ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಗೌರವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ರಾವಣನ ಮಂತ್ರಿ ಅವಿಂಧ್ಯನ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಡೀ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಹೆಂಡತಿ ಮಂಡೋದರಿಯಿದ್ದು, ಆಕೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾವಣನ ಒರಟುತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒರಟಾದ ರಾವಣ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೃದುವಾಗುವುದೂ ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿನ ದಾನವ-ಮಾನವ ವೈರುಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಲಾ ಕುಮಾರಿಗ್ರಜನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ

ಸುದ್ದಿಯಂ ತಿಳುಹಿ, ದೊಡ್ಡಯ್ಯಂಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಂ

ದೊಡ್ಡಮ್ಮನೊಡನೆಸಗಲವಳನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿ,

ಇರುಳೆಲ್ಲಮಾಳೋಚಿಸುತ್ತೆ ಮುಂಬಟ್ಟಿಯಂ,

ಹೊತ್ತರೆಯನಿದಿರು ನೋಡುತ್ತೆ ಪೂರ್ವಾಚಲದ

ನೆತ್ತಿಯಂದದಿ ಕವಕಿಸಿದಾರ್ ವಿಭೀಷಣಂ

ಮಧಿಸಿ ನಿಚ್ಚೆಯಿಸುತ್ತೆ ತನ್ನ ಮತಮಂ, ಮತ್ತೆ

ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೇಣ್ ಸಹೋದರನ

ಹಿತಕೆ ತಾಂ ಮುಂ ಪಿಡಿಯಲಿರ್ಪ್ಪ ಸತ್‌ಪಥಮುಮಂ;

ಕಾಣ್ಬದೆ ತಡಂ ಬೆಳ್ಳಿ, ಕೇಳ್ವದೆ ತಡಂ ಮೊದಲ
 ಪಕ್ಕಿ, ಪೊರಮಟ್ಟನಯ್ ತನ್ನ ಧವಳ ಗೃಹದಿಂ
 ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ರತುನ ಸೌಧಕ್ಕೆ, ಇರ್ದುದಾ
 ಗೋಪುರ ಚಯಾನ್ವಿತ ನೃಪೇಂದ್ರ ವೇಶ್ಮಂ, ಮಹಾ
 ಗಿರಿಚೂಡದೊಲ್ ಘೋರ ಚಾರು, ವಿಕ್ರಮ ರುಂದ್ರ
 ವೃಶ್ಚಿಕರೋಮನಾ ಭೀಮವಪು ದೌವಾರಿಕನ
 ಕೈಮುಗಿಹಮಂ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದಮಾದರಿಸಿ,
 ಮತ್ತ ಮಾತಂಗ ನಿಃಶ್ವಾಸ ಮಾರುತ ಚಲಿತ
 ಪುಷ್ಪ ಪರಿಮಳ ತರುಲತೋದ್ಯಾನ ಪಥದಿಂ
 ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನವರಜಂ ಅಗ್ರಜ ದಶಗ್ರೀವ
 ಚಂಡಿಕಾಧ್ವಜ ಗರ್ವಿತ ಮಹದ್ ಬೃಹದ್ಗೃಹಕೆ !
 ತಿಳಿದು ಚರರಿಂ ತಂದೆಯೈತಂದುದಂ, ಜವದಿ
 ನಡೆತಂದಳನಲೆ, ಮಗಳೆ ಮೊಗದುಬ್ಬೇಗಮಂ
 ಸಂವೀಕ್ಷಿಸುತೆ, ಸುಕ್ಕು ತೆರೆಯೇರ್ದ ಪುರ್ಬ್ಬಿನ
 ವಿಭೀಷಣಂ ಬೆಸಗೊಂಡನಗ್ರಜಾತಕ್ಷೇಮ
 ಕಾತರ ವಚಿಪ್ರಶ್ನಂಗಳಂ ಬೆದರ್ದಳೆನೆ
 ರಾಕ್ಷಸ ರಾಜನರಮನೆಯ ಶಬ್ದ ಶೂನ್ಯತೆಯ
 ನಕ್ರ ನಿದ್ರೆಗೆ ತರಲ್ ಭಂಗಮಂ, ತುಡುಕಿದಳ್,
 ಪಿಡಿದಳಯ್ಯನ ಕಯ್ಯನುಸಿರದೇನೊಂದುಮಂ;
 ಕಿವಿಗರಿದೆನಲ್ ಪರ್ಚುತುಯ್ಯುಳಾತನನಗಂ
 ವೃದ್ಧವರ್ಮನವಿಂಧ್ಯನಿರ್ದೇಗೆ. ಮಗುಮೊದಲ್
 ಕೈಕಸಿಯ ಕಂದನಂ ಮುಂಡಾಡಿದಾ ಸಲುಗೆ
 ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಗಿನ್ನುಂ ಬೆಸುಗೆಯಾಗಿದರ್ವನ್,
 ಮುಪ್ಪರಿವು ತಾಳೆ ಮುಪ್ಪರಿಗೊಂಡ ಬೆಳ್ಳವಿರ
 ಪೂಜ್ಯನನಲೆಯ ಬೊಪ್ಪನಂ ಕಂಡೊಡನೆ, ಸುಯ್ಯು,
 ತೂಲ ಪೀಠದಿನೆಳ್ಳು, ತಳ್ಳಯ್ಸಿದನ್, ಅಜ್ಜನಾ
 ಭಾವ ವೇಗಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಸರಮಾ ಧವಂ
 ಅಣ್ಣನೆಂತಿಹನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಲ್, ನೀನಾತನಂ

ಕಾಣ್ಬುದೊಳಿತಲೆನಲ್, ಏಕೆನಲ್, ನೇರಮಂ
 ಪೇಳಲಳುಕುತ್ತೆ ಪೋದಿರುಳೊಳಾತಂಗಿನಿತುಮುಂ
 ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲೆಂದನಾ ಬಾಳ್ಪಣ್ಣವಂ. ಕೆಮ್ಮನೆಯೆ
 ಕುಳ್ಳಿರಳ್ ಮೂರ್ ಚಣಂ ಮತ್ತಮನಲೆಯ ಪಿತ್ತ
 ಅವಿಂಧ್ಯಂಗಿ: “ಎಂತಿರ್ಪನೀಗಳ್?”

“ಮಲಗಿಹನ್.”

“ನಿಧಿಪನೆ?” “ನಿಧಿಸಿಪ್ಪೊಡಮಲ್ಲಿಯಂ ನಿಧಿಯ
 ಕುಳುಂಪೆಯಂ ಕಲಂಕುತಿರ್ಪದು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆಯುಂ
 ಮತ್ತ ಜಾಗ್ರದ್ವಾರಣಂ!” “ಬಟ್ಟೆದೋರ್ ಆಯೆಡೆಗೆ.”
 ಎನುತ್ತೆಳ್ಳ ದಶಶಿರಾವರಜನಂ ತಡೆದಾ
 ಅವಿಂಧ್ಯನಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ತನಗೆ ಕೈವೀಸಿದಾ
 ಪಿತನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯ ಗುರುತ್ವಮಂ ಕಂಡಳ್ಳಿ,
 ವಿನಯ ಗೌರವದಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದುಳವನಂ, ರಾಣಿ
 ಮಂಡೋದರಿಯ ಪ್ರೇಮ ಕೈಂಕರ್ಯ ಭೇಷಜದ
 ಮಂತ್ರದಿಂ ಮುಗ್ಧತೆಯನಾಂತ ತಾತ್ಕಾಲಿಕದ
 ಅಂತಸ್ಥಿತಿಯ ಲಂಕೇಶ ಪರ್ಯಂಕದೆಡೆಗೆ, ಕೇಳ್,
 ಪೆಣ್ಣುಕೈಲದ ದಶಗ್ರೀವನೆರ್ದೆಯಳ್ಳರೆಯ
 ಅರಗಿಳಿಯ ಹರಣಮಂ ಹೊರೆವ ಹಂಜರಮೆನಲ್
 ಚಿಲ್ಲುಕಣಿಯಾಗಿರ್ದ ಆ ತನ್ನ ಮಗಳನಲೆ,
 ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಮಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದತ್ತಿಗೆಗೆ;
 ದಿಗ್ಗಂತಿ ದಂತ ರಚನೆಯ ರತ್ನರಮಣೀಯ
 ಭವ್ಯಮಂಚದ ಭೀಮವಿಸ್ತಾರಮಂ ತುಂಬಿ
 ಹಬ್ಬಿ, ಮಲಗಿದೊಡಂ ತನ್ನ ಲೋಕಾಕ್ರಮಣ
 ವಿಕ್ರಮವ ಬಿಡನೆಂಬವೋಲದನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ,
 ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದೆ ನಿಧ್ರಾರುದ್ರನೆಂಬಂತೆ,
 ಸುಯಿದ್ ರಾಕ್ಷಸಾಧೀಶನಂ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತೆ,
 ಹೊಂಗೆತ್ತನೆಯ ಬೆತ್ತದಾಸನದೊಳೊಯ್ಯನೆಯ
 ತಳ್ಳು ಕುಳ್ಳನ್ ವಿಭೀಷಣಂ, ಕ್ಷಣಂ, ಕ್ಷಣಂ, ಕ್ಷಣಂ,

ಕಾಲಪುರುಷಗೆ ಕಾಲೆ ಹೆಳವಾಯ್ತೆನಲ್, ಕುಂಟಿ
 ಹನಿಯುತಿರ್ದವು ಹೊರಳಿ, ಯುಗಂ ಯುಗಂ ಯುಗಂಗಳ್
 ಪೊರಳ್ವಂತೆವೋಲ್, ದಶಗ್ರೀವನುಸಿರ್ದಲ್ಲದೆಯೆ
 ಬೇರೆ ಸಪ್ಪುಳಕಿಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಿಹುದೆ ಕಾಲಿಡಲೆನಲ್
 ಹೆಪ್ಪಾಯ್ತು ಹೊತ್ತಿನ ಹೊನಲ್!
 ಧೂಪ ಕುಂಡದಿಂ
 ಪೊಣ್ಣೆ ಕಕ್ಷೆಯನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದರ್ ಪರಿಮಳಂ
 ಹಗುರಗೈಯ್ದತ್ತಿನಿತು ರವಶವದ ಭಾರಮಂ,
 ಗೆಂಟರಿಂದೈತರುತ್ತಿದರ್ ಪಟ್ಟದಾನೆಯು
 ಕಂಠ ಘಂಟಾಸ್ವನಂ ಪರಿಹರಿಸುತಿರ್ದುದಯ್
 ಜನ ಶೂನ್ಯತಾ ಭಾವಮಂ, ತನ್ನ ಸಂಗದಿಂ
 ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತನೈ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಂ, ಅನಿತುಂ
 ಮನೋಭೂಮಿ ನೇಮಿ ರಾಜ್ಯಪ್ರಜೆಗಳಾದೊಡಂ
 ಕೇಂದ್ರಂ ದಶಗ್ರೀವಾಸ್ಯಮಾತ್ರಮಾದಾ
 ವಿಭೀಷಣಪ್ರಜ್ಞೆ ತಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ದುದಾ
 ವದನ ವೇದೀ ಪ್ರವೇಶಂಗೆಯ್ದು ಕೆಲವೊಳ್ಳು
 ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ತದ ಗುಪ್ತ ನೇಪಥ್ಯ
 ಪಾತಾಳಮಂ ಪುಗುವ ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಶೈಲೂಷ
 ನಾಟ್ಯಂಗಳಂ, ನೋಡುತಿರ್ದಿದರ್ಂತೆ ಮುಖಂ
 ಸುರ್ಕಿ, ಸೆಡೆತುದು ಪುರ್ಬ್ಬು, ಮಸುಳಿತೆನೆ ದರ್ಪಾರ್ಚಿ,
 ಸೋತು ಜೋಲ್ದುದು ಮೀಸೆಯ ನಿಮಿರೈ, ತುಟಿಗಳ್
 ವಿಕಂಪಿಸಿದುವಚ್ಚರಿಯೆನಲ್ ಭಯಂಗೆಂಡಂತೆ,
 ರೋಮರೋಮದಿನೊಳ್ಳಿದುದು ಬೆಮರ್, ಪೇರೊಡಲ್
 ನಡುಗೆ, ತೆರೆತೆರೆಯಾಯ್ತು ಪೊರೆಯ ತೆರೆ ಮಂಚದಾ,
 ಪಿಂತೆಂದುಮಣ್ಣನೊಳ್ ಕಂಡರಿಯದಾ ಸ್ಥಿತಿಯು
 ಕರುಣಾರಸಕೆ ಕರಗುತಿರಲನಲೆಯಯ್ಯಂ;
 ತುಳುಂಕಿದುವಶುವಾರಿ; ದೈತ್ಯಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ
 ನಿಂದೈಯೊಳಲ್ತೊಡಗಿದನ್, ಪಸುಳಿವೋಲಂತೆ,

ಸರ್ವಲೋಕ ಭಯಂಕರನ್ ಆ ಮಹೇಂದ್ರಾರಿ!
 ಭೋಂಕನೆಯೆ ಕಣ್ ತೆರೆದನಾವೇಕ್ಷಿಸಿದನಿಲ್ಲ
 ಸೋದರನ ಸಾಮೀಪ್ಯಮಂ, ಕಾಣಲನಲಾ
 ಕುಮಾರಿ, ಕಿರುನಗೆಯಿಂದ ನಾಣ್ಣೆ ತೆರೆಮರೆಯೊಡ್ಡಿ,
 ಭಾವಗೋಪನಕೆಳಸಿ ಸುರವೈರಿ ಕರೆದನ್
 ಮೃದುಸ್ವರದಿ : “ಅನಲಾ!” ಬಾಗಿದಳ್ ಮೊಗದೆಸೆಗೆ;
 ತಳ್ಳಿದಳ್ ತೂಗಿ ಹಿಂದಕೆ, ಮುಂಬರಿದ ತನ್ನ
 ನಿಡುಜಡೆಯ ಕಾಳಾಹಿಯಂ; ಓಂ ಕೊಂಡಳೊಂದು
 ಕೋಕಿಲೆಯೆನಲ್. “ಇರ್ಪೆಯೇನಿಲ್ಲಿ?” “ದೊಡ್ಡಯ್ಯ?”
 ಕೇಳಿದಳ್ ಗ್ರಹಿಸಲಾರದೆ ಪ್ರಶ್ನಭಾವಮಂ,
 “ಏನಿಲ್ಲ! ನೀನೆನ್ನನಗಲಿದೋಲೆನಗೊಂದು
 ಕನಸಾದುದಕ್ಕ !” ನಕ್ಕನಾದೊಡಮವನ ಕಣ್,
 ಪುಸಿವೋದ ದುಕ್ಕದಾನಂದಕುಕ್ಕಿದುವೆನಲ್,
 ತೆಕ್ಕನೊಳ್ಳಿದುವಶ್ಚು ತೀರ್ಥಮಂ, “ನಿದ್ದೆಗೆಯ್,
 ದೊಡ್ಡಯ್ಯ, ನಾನೆಲ್ಲಿಗೂ ತೆರಳ್ಳಿನಿಲ್ಲಿಯೆಡೆಯೆ
 ಇರ್ದಪೆನ್,” “ದಿಟವೊರೆದೆ, ಅಕ್ಕ, ಆರ್ ತೊರೆದೊಡಂ
 ನೀನೆನ್ನನುಳಿವಳಲ್ತು!” ಚವರಿ ಗಾಳಿಗೆ ಮರಳಿ
 ಮುಚ್ಚಿದನೆವೆಯನಸುರಪತಿ, ಮಯನ ಮಗಳವನ
 ಹೊದ್ದುದಂ ತಿದ್ದಿದಳ್, ನೋಡಿದಳನಲೆ ತನ್ನ
 ತಂದೆ ಕುಳ್ಳೆಡಗಿಂಗಿತಾಕ್ಷಿ, ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತೆ,
 ನೊಂದು, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾಂ ಬೆಂದನು ವಿಭೀಷಣಂ,
 ಮತ್ತೆ ತೆಕ್ಕನೆ ತೆರೆಯುತೆವೆಗಳಂ, ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ
 ಬೆಸಗೊಂಡನಕ್ಕರೆಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ರಕ್ಕಸಂ;
 “ಅಕ್ಕ, ನನ್ನಯ್ಯನೆಮ್ಮಂ ಬಿಡಲ್?” “ಬಿಡುವನೇನ್
 ನಿನ್ನನ್? ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನೆನ್ನ ಪಡೆದಯ್ಯನ್?”
 “ನೀನೆ ನೋಡುವೆ, ಅಕ್ಕ, ತೊರೆದಪನ್!” “ದೊಡ್ಡಯ್ಯ,
 ತೆಗೆ ಈ ತೊದಲ್ ನುಡಿಗಳನ್! ಬಿಡುವನೆಂದೇಕೆ
 ಕೆಮ್ಮನೆಯೆ ಶಂಕಿಪ್ಪೆ? ಕಾಣ್, ನಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿಹನ್,

ಈ ಬಳಿಯೆ, ನಿನ್ನೆಡೆಯೆ, ಇಂದು ಪೊಳ್ಳರೆಯಿಂದೆ!”
 ಎನುತೆ ಕೈತೋರ್ದನಲೆಯಿಂ ಸಹೋದರನೆಡೆಗೆ
 ದಿಟ್ಟಿಯಂ ಹೊರಳಿಸಿದಸುರರಾಜನಾನನದ
 ಭಾವ ಪರಿವರನೆಗೆ ಹಮ್ಮಿಸಿದರು ಅನಲೆ ಮೇಣ್
 ಮಂಡೋದರಿಯರಿವರ್ರುಂ, ನಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುತೆ
 ಮರಂಬಟ್ಟರೋಲ್!
 ತನ್ನ ಮೃದುಹೃದಯದೊಂದು
 ದೌರ್ಬಲ್ಯಮಂ, ಗುಪ್ತಮಂ, ಕಳ್ಳಡಗಿ ಕಾಣ್ನಂ
 ಕಾಣ್ಬ ಕಲಿಯಾತ್ಮದಮೃತಂ ಕಾಳಕೂಟಕ್ಕೆ
 ತಿರುಗುವೊಲ್ ಕ್ರೂರವಾಯ್ತಾ ಕರ್ಬುರೇಂದ್ರನ
 ಭುಗಿಲ್ ಕೋಪ ಕರ್ಕೊಟಕಂ: “ಬಿಟ್ಟರಾರೆನ್ನ
 ಬಳಿಗೀ ಕುಲದ್ರೋಹಿಯಂ, ಶತ್ರುಮಿತ್ರನಂ,
 ಗೃಹವೈರಿಯಂ, ಗರುಂಕೆ ಮುಸುಂಕಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಪ
 ವಂಚನೆಯ ಶಿಥಿಲ ಮಲಕೂಪಮಂ? . . . ಅವಿಂಧ್ಯಾರ್ಯ!”
 ಕೂಗಿದನು ದಶಕಂಠನಾ ಬಿರುದ ಸಾರ್ಥಕತೆ
 ಸರ್ವ ವಿಶ್ರುತಮಾಗೆ, “ಕರೆ ಅವಿಂಧ್ಯನ, ಅನಲೆ!”
 ಎಂದಾದರ್ನನಿತರೊಳೆ ಬಂದಾತನಂ ಕಂಡು,
 “ನೀಮೆಲ್ಲರೆನ್ನ ಕೊಲೆಗೊಳಸಂಚನೊಡ್ಡಿ ಈ
 ರಾಜ ವಿದ್ರೋಹಿಯಂ ರಾಜನರಮನೆಗಿಂತು
 ಪುಗಿಸಿರ್ಪಿರಲೆ!” ತೆರೆ ತೆರೆ ನಡುಗೆ ಬೆಳ್ಳನವಿರ್,
 ಕೈಮುಗಿದು ಮುದಿಯನ್ “ಮಹಾ ಪ್ರಭೂ, ಬಂದವನ್
 ಪೌಲಸ್ತ್ಯಜಂ, ಕೈಕಸೆಯ ಕುವರನವರಜಂ
 ಕುಂಭಕರ್ಣಂಗೆ; ಮೇಣ್ ದೈತ್ಯ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಗೆ,
 ನಿನಗೆ, ತಮ್ಮನ್; ತಪಂಗೈದು, ಸದ್ಧರ್ಮಂ
 ತನ್ನ ಜೀವಿತಕೊಂಡು ಜೀವಾತುವೆನೆ ಪಡೆದ
 ಸತ್ತ್ವ ತೇಜಂ; ಬ್ರಹ್ಮವರದಿಂ ಚಿರಂಜೀವಿ,
 ಅಗ್ರಜಕ್ಷೇಮ ಕಾತರನಾಗಿ ಬಂದೀತನನ್
 ತಡೆವುದಶುಭಂ, ದೇವ, ಸೈಪಿನಂತಿಪ್ಪನನ್,

ಮೇಣನಲೆಯೇ ಬೊಪ್ಪನನ್.”

ಕೇಳು, ಕಣ್‌ನಟ್ಟು,

ಸುಯ್ಯನಸುರಂ, ಮತ್ತೆ, ಮಂಡೋದರಿಯನೊಮ್ಮೆ,

ಬಳಿ ಬಾಬಿ ನಿಂದಳುತ್ತಿದ್ ಅನಲೆಯನೊಮ್ಮೆ

ನೋಡಿದನೆರ್ದೆಯ ಮರುಕಮುಕ್ಕಲೈ, ಬಿರುಕೊಡೆದು

ಸೀಳಾಗಲಿಪ್ಪ ತನ್ನಾತ್ಮದಿಕ್ಕುಳದಲ್ಲಿ

ಸಿಲ್ವಿ ಲಿವಿಲಿವಿಯೋದ್ದುಕೊಳುತಿರ್ದ ಕುದಿಬಗೆಯ

ರಾವಣಂ ತೆಕ್ಕನೆದ್ದನ್; ಪಿಡಿದು ಬರಸೆಳೆದು

ತಕ್ಕಯ್ಲಿ, ಸಂತೈಸಿ, ಮುದ್ದಾಡಿದನ್ ತನ್ನ ಆ

ಪ್ರೀತಿಪುತ್ಥಳಿಯನಲೆಯಂ: “ಅಳದಿರಳದಿರೌ,

ಅಕ್ಕ! ಸಾವಪ್ಪೊಡಂ ನನಗೆ, ನಿನಗೆಸಗೆನಾಂ

ನೋವಪ್ಪುದಂ!” ಎನುತೆ, ತನ್ನ ಸೆಜೆಗೆ ಸೆಳೆದು

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಾನವಳ ಮೆಯ್ಯೊತ್ತಿನೊಳೆ ಕುಳಿತು,

ಮೌನದಿಂದೆಲ್ಲಮಂ ನೋಡುತಿರ್ದನುಜನಂ

ಕುರಿತು ಶಾಂತಧ್ವನಿಯ ದನುಜೇಶ್ವರಂ: “ಅನಲೆ

ನಿನ್ನ ಮಗಳೆನ್ನವಳ್! ಇವಳೆನ್ನ ಕಾಪಿಡುವ

ದೇವಿ!” ಅಗ್ರಜಾತ್ಮೋದ್ಧಾರಮಂ ಭಾವಿಸುತೆ

“ಆ ಪುಣ್ಯಮೆನಗಕ್ಕೆ!” ಎಂದನು ವಿಭೀಷಣಂ

ತಿಳಿನಗೆಯ ಸುಳಿ ಸುಳಿದುದಲ್ಲಿದರ್ಲರ

ಮೊಗಂಗಳೊಳ್; ನಗೆವೆಳಗಿಗುದ್ಭವಿಸಿದತ್ತಲ್ಲಿ

ಮೈತ್ರಿಯ ನೆಳಲ್,

“ಪುಣ್ಯಪ್ರಚೋದಿಯೆನಗಿದೊಂದೆ

ಸೌಂದರ್ಯಮನಲೆಯೇ ಮುದ್ದು ಚೆಲ್ವು!” ಎಂದಾ

ದಶಗ್ರೀವ ಚಿಂತೆ ಅಂತ್ಯುಖಿತೆಯಾಂತಿರಲ್,

“ತಾಯ್ ಸರಮೆ ಗಂಧರ್ವಕನೈ, ತಂದೆಯುಮಂತೆ

ಸತ್ತ ನಿಧಿ! ಕುವರಿಯಂತಿರ್ಪುದೇಂ ಸೋಜಿಗಮೆ?”

ಎಂದವಿಂಧ್ಯಂ, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನ್ “ಮಗಳ್ ನಿನಗೆ

ಪುಟ್ಟಿದಳಿಪೋಡೆಲ್ಲಿಯದೆಮಗೆ ಮೇಣೆಮ್ಮೆ

ಲಂಕೆಗೀ ತೋರ್ಪ ದುರ್ಮಗಳಂ? ಪೆಣ್ಣಂ
 ಪೆತ್ತು ಪಡೆಯದ ರುಜೆಗೆ ಪೊತ್ತಾದೊಡಂ ಪಡೆವ
 ಭೇಷಜಮೆ ರೋಗಕಾರಣಮಾಗಿ ನಿನ್ನತುಲ
 ಪುರುಷಕಾರದ ತೇಜಮಂ ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳುತಿದೆ!”
 ಎನುತಿರಲ್, ಕಂಡುದು ವಿಭೀಷಣನ ಕಣ್‌ಸನ್ನೆ;
 ತೆರಳಿದನು ಮೆಲ್ಲನಲ್ಲಿಂ,
 “ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನ್,
 ಮಹೇಂದ್ರಾರಿ, ನಿನ್ನೆ ನಾನಾಡಿದುದೆ ನಿನ್ನೀ
 ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣಂ ತಾನಪ್ಪೊಡದು ದಿಟಂ
 ನಿಷ್ಕಾರಣಂ, ನಿನ್ನಭ್ಯುದಯಮಲ್ಲದೆನಗೆನ್ನ
 ನಾಲಗೆಗೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ಗುರಿ, ಸವಿಯನೊರೆಯದಿರೆ
 ಶತ್ರು ಎಂಬರೆ ತಿಳಿದವರ್? ಈ ಜ್ವರಭ್ರಾಂತಿ
 ತೊಲಗೆ, ಸಾವಧಾನದಿ ಮಧಿಸಿ ನನ್ನೆಂದುದಂ,
 ನಿರ್ಣಯಿಸು ಮುಂಬಟ್ಟಿಯಂ, ಬಾಳ್ವ ಬಟ್ಟಿಯಂ,”
 ಒಯ್ಯನೆ ಅನೈಚ್ಛಿಕವೆನಲೈ, ಸಡಿಲ್ಲದು ತಳ್ಳೆ
 ಸಹೋದರನ ಸುತೆಯ ತನುವಿಂ, ಅಂತರಂಗದೊಳ್ಳುಳ್ಳೆ
 ಉರಿವವೋಲಾಯ್ತುಸುರನಾ, ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ
 ತಮ್ಮಂಗೆ: “ಸಮನಿಸಿದೆ ಸಮರಂ, ಸಮುದ್ರಮಂ
 ದಾಂಟಿ ಹರುವಂ ನೆನೆಯುತಿಪ್ಪನ್ ಮಹಾವೈರಿ,
 ತಿಲಮಂ ತುಲಾದಂಡಕೇರಿಪ ಕಲೆಗಿದಲ್ಲ
 ಪೊಳ್ಳು, ನೀಂ ಮಹಾಕಲಿ, ನಿನಗೆ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲ
 ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಗಳ್, ಕುಲವನಂತೆಯೇ ದೇಶಮಂ
 ಸಲಹುವುದು ಕಲಿತನಕೆ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಂ, ನಿನಗೆ
 ಮನಮಿರಲ್ ನೆರವಾಗು, ಇರದಿರಲ್, ಇರದಿರಲ್,”
 ತಳುವಿದನೆರಳ್ ಚಣಂ ತರಿಸಲ್ವನಂತೆವೋಲ್,
 ಮತ್ತೆ ದೃಢವಾಣಿಯಿಂ “ರಾಜಶಾಸನವಿಪೋಡಂ,
 ಸೋದರನ ಕೊಲಗೆ ಕಾರಣಮಪ್ಪ ದುರೈಶಕೆ
 ಪೇಸುವೆನ್ . . . ಮನಮಿರಲ್ ನೆರವಾಗು. ಇರದಿರಲ್

ಲಂಕೆಯನುಳಿದು ಪೋಗು. ಅನ್ಯ ವಾದಕ್ಕಿಲ್ಲಿ
 ಕೇಳಿನಿತುಮನುವಿಲ್ಲ . . . ನನ್ನ ಮಾರ್ಗಂ ನನಗೆ;
 ನಿನ್ನದು ನಿನಗೆ!” “ಕಟ್ಟಕಡೆ ನಿರ್ಣಯವೋ?” “ಕೊಟ್ಟ
 ಕೊನೆ ನಿರ್ಣಯಂ !” “ನಿನಗೊಳ್ಳಿತಕ್ಕೆ! ಸದ್ಬುದ್ಧಿ
 ಬರೈ! ತಂದೆಯ ತಪದ ಮೈಮೆಯಿಂದಪ್ಪೊಡಂ
 ನಿನ್ನಾತ್ಮಕುದ್ಧಾರಮಿರೈ! ಪೋಪೆನಿಲ್ಲಿದೆ,
 ಬೀಳ್ಕೊಡಿಮಾ!” “ಎತ್ತಣ್ಣೆ?” “ಅನಿಶ್ಚಿತಂ.” “ಕಡಲಾಚೆ
 ದಡದೆಡೆಗೋ?” “ಎನರ್ಥಮದಕೆ?” “ಅರಿದಿದೆ ನಿನಗೆ:
 ನೀಂ ಪೇಳಲಿಕ್ಕುಮಯಾ!” “ನೀನಿನಿತು ಕೀಳ್‌ಮನನ್
 ಎಂದರಿದೆನಿಲ್ಲಿನ್ನೆಗಂ!” “ಪರಸ್ಪರಮಲ್ಲೆ ಪೇಳ್
 ಆ ಅರಿವು!” “ನಮಸ್ಕಾರ!” ಎಂದೆದ್ದು ನಡದಿರೆ
 ವಿಭೀಷಣಂ, ಮೇಲೆಳ್ಳಳನಲೆ, ಕಂಡಾಕೆಯಂ
 ತೆಕ್ಕನೆಳ್ಳತ್ತನೊಲ್ ರಾವಣಂ: “ಆಚ್ಚೆಯಿಂ
 ಸಾಧ್ಯಮಪ್ಪೊಡಮಿದನ್ ಬೇಡುವೆನ್, ಅನಲೆಯಂ
 ಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಸುಕುಮಾರಿಯಂ ಕಠಿನಕೊಡ್ಡದಿರ್,”
 “ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನ್; ತಂದೆಯೊಡವೋಗಿ, ಧರ್ಮಮನ್
 ಸೇವಿಪೆನ್, “ಎಂದನಲೆಗೆಂದನ್ ದಶಾನನಂ,
 “ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇವೆಗೆಯಾ!” “ಧರ್ಮಂ
 ಪುರಗಟ್ಟಿ ಸೇವಿಪುದೆಂತು?” ಪರಿಹಾಸ್ಯಕೆನೆ,
 ಅಸುರನಾಕೆಯ ಕಯ್ಯನಾಂತು: “ನನ್ನನ್ನರಂ
 ನಿನ್ನನ್ನರುಳಿಯೆ, ಧರ್ಮಮುದ್ಧಾರಮಾದಪುದೆ?
 ನಿನ್ನಯ್ಯಗಿಂ ಮಿಗಿಲ್ ನೀನ್ ವೇಳ್ಕುಮೆನಗಲ್ಲೆ?”
 “ಬೊಪ್ಪನಪ್ಪಣೆಯೆನಗೆ ಬಟ್ಟೆ.” ಎನುತ್ತಾ ತರಳೆ
 ನಿಂತಿರಲ್ ಪಿತೃಚರಣಮೂಲಮಂ ನಟ್ಟಿಸಿ,
 ವಿಭೀಷಣಂ: “ಪಿರಿಯಯ್ಯನೆಂಬುದೆ ದಿಟಂ, ಮಗಳೆ,
 ನೀನಿರಲ್ ವೇಳ್ಕುಮದೆ ನೀತಿ,” “ತೊರೆವೆನೆ ನಿನ್ನ
 ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಂ?” “ನಿನಗೆ ತಡೆಯುಂಟೆ, ಪೇಳಕ್ಕೆ?
 ನಿನ್ನಯ್ಯನೆಲ್ಲಿದೊಡಲಿಗೆ, ಏಗಳಾದೊಡಂ,

ಪೋಗಿ ಬರಲನುಮತಿಯನಂತೆಯೆ ವಿಮಾನಮನ್
ಪುಷ್ಪಕವನೀವೆನ್!” ಎನುತ್ತವಳ ಬಳಿ ನಿಂದ
ದಶಶಿರನ ಆ ದೈನ್ಯದೊಳ್ ದನುಜನುದ್ಧಾರಕರ
ಭಾವಬೀಜವ ಕಂಡು ಹರ್ಷಿಸಿ ವಿಭೀಷಣಂ
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಣ್ಣನರಮನೆಯ ಪೆರ್ಬಾಗಲಂ!

* * *

೨. ಎಳ್ಳು ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಸಂಗ

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ
ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು (ಆಯ್ದಭಾಗ)
-ಸಂ. ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್

ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಎತ್ತರವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮಾದಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಂಚಾರ ಹೊರಡುವನು. ಬೇಡಗಂಪಣದೋರು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗದ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಅಮವಾಸೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪನು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬರುವಾಗ ಹೊನ್ನೂಣಸೆ ಕಾಳಮ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಗಂಡ ಹೆಂಡರು ಇಬ್ಬರು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಲಿ ವನುವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ತುಸು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ನಿನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗ್ತೀನಿ ಗುರುವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇದಾಗಿ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಳಾದ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ದನ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೂಟ ನೆಡಿಸುವಷ್ಟು ಆಕೆ ಶ್ರೀಮಂತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೊಜ್ಜು ಬಂದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಯಾರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಹಾಕಿದವಳಲ್ಲ. ಒಂದು ಎಳ್ಳುಕಾಳನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿದವಳಲ್ಲ. ಆಕೆ ಜಿಪುಣತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕದಂತಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ದೃಢತೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾದಪ್ಪನು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇವಿನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವನು.

ಮೂರು ಕೊಳ್ಳ ಎಳ್ಳು

ಕಾಳಮ್ಮ

ಮುಕ್ಕಾಲು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ

ಮೂಡೆಗಾತ್ರದ ದೊಳ್ಳ ಮುಂಗೈವರಗು ಮಾಡ್ಕಂಡು

ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಂಡು ಕಾದುಕೂತವಳೆ

ಮಾದಪ್ಪ ನೋಡದ್ದು

ಆವಾಗಲೀಗ ಈಸಾನ್ಯ ಬಾಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿತ್ಕಂಡು

ಇಂತ ಮುಂಡೆ ಮಗಳು ನನಗೊಕ್ಕಲಾದಳ

ಕಷ್ಟಬಂದ ಯಾಳ್ಳದಲ್ಲಿ

ಮಾದಪ್ಪ ಮಹದೇವ ಮಾದೇವ ಅಂತಾರೆ

ಏನಾದ್ರು ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದುಬುಟ್ಟೀ

ಮಾದಪ್ಪ ಮರೆತುಬುಡ್ತಾರೆ

ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಮರೆತವಳೇ

ಇವತ್ತು ಕಾಳಮ್ಮನ ದುಡ ನೋಡಬೇಕಂತೇಳಿ

ಮಾಯಿಕಾರ ಗಂಡ ಲಿಂಗದ ಮೂರ್ತ
ಜಂಗುನ ಸಬ್ಬ ಮಾಡ್ಕಂಡು
ಅವರು ಪಂಚೇಳಕ್ಕರ ಕೂಗವರೇ. . .

ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ
ಜೋರಾಗಿ ಭಿಕ್ಷ ಸಾರುದ್ದು
ಕಾಳಮ್ಮನೆ
ಭಿಕ್ಷೋ ಎಂಬ ಸಬ್ಬ ಕೇಳುಬುಡ್ಡು
ಕೇಳ್ವ ತಕ್ಷಣ
ಕಣ್ಣು ಬುಡಕೆ ಕಣ್ಣು ಪರೆ ಬೆಳ್ಳೊಗವೆ
ಆಗ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಕೂಗವಳೆ
ಓಹೋ ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
ಏನು ಕಾಳಮ್ಮ ಅಂದು
ಯಾರಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷ ಕೂಗವರು ಅಂದು
ಯಾರೋ ಕಾವಿಬ್ಬೆ ಜಂಗುಮರು ಬಂದವರೇ ಕಾಳಮ್ಮ ಅಂದ್ರೂ
ಬಾರಪ್ಪ
ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿಮ್ಮ ತಕ್ಕೊಂಡ್ ಬಾ
ಎರಡು ಕೈನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆಯೆತ್ತು
ಆ ಜಂಗುಮನ ನೋಡಿನಿ ಈ ಕಣ್ಣಾರ ಅಂದಳು ಕಾಳಮ್ಮ
ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಬಂದು
ಎಡಗೈಲಿ ಬಲಗೈಲಿ ಎರಡು ಚಿಮ್ಮ ಇಡ್ಕಂಡು
ಎರಡ ರೆಪ್ಪೆ ಎತ್ತಿ ತೋರವನೇ ಮಲ್ಲಣ್ಣ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನ ||
ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆ ಯಾವಾಗ ಎತ್ತಿದ್ರೋ
ಅರಗಣ್ಣ ಕಿರಗಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟು
ಮಾದಪ್ಪ ಜಂಗಮ ರೂಪು ನೋಡ್ಬಟ್ಟು
ನೊರ್ದನ ಹಲ್ಲು ಕಡ್ಡಳು ಕಾಳಮ್ಮ
ಹ್ಲೂಂ ಅಂತೇಳಿ ಹ್ಲೂಂಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟು
ಎಲಾ ಜಂಗಮ

ಯಾವ ಕಾಡೋನು ಜಂಗಮ ನೀನು
 ಬುಡು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಚಿಮ್ಮನಾ
 ಈ ಜಂಗುಮ ಬಂದು ಮೊದಲಾಗಿ
 ತುಂಬ ಸೋಮಾರ ಒತ್ತು ಮೂಡುವತ್ತೆ
 ಬಾಳು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬೊಗಳು ನಾಯಿ ಬಂದಂಗ ಬಂದವ್ವೇ
 ನನ್ನ ಕೊಟ್ಟಾರದಲ್ಲಿ
 ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಕಂಡ್ಲ ಎಳ್ಳು ರಾಶಿ ಅದೇ
 ಮೊದಲಾಗ ಬಂದು ಬಿಕ್ಷು ಬಿಕ್ಷ ಅಂತ ಕೂಗ್ತವನೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಇವ್ವ ಕತ್ತಿಡ್ಲ ಆಚೆ ತಳ್ಳು
 ನನ್ನ ಮನೇದೇವ್ರ ಕುಲದೇವ್ರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ
 ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿ
 ಮೇಘ್ ರಾಯನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ
 ಮನೆ ದೇವ್ರ ಕುಲದೇವ್ರ ಎಂದರೇ ಸಾಮಾನ್ಯವ
 ಬೆರಳು ತೋರದ್ರೆ ಹಸ್ತ ನುಂಗುವಂತ ದೇವ್ರ
 ಯಾರು? ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣಸಾಮಿ
 ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ
 ಸಾಸಲು ಹೊನ್ನಾದೇವಿ
 ಇಂತ ದೇವರುಗಳು
 ಆ ದೇವ್ರಗೆ ಮೀಸಲು ಎತ್ತಮಡ್ಲಬೇಕು ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಈ ಜಂಗುಮಯ್ಯನ ತಳ್ಳು ಅಂತವಳೇ ಕಾಳಮ್ಮ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನಾ ||

ಅಯ್ಯೋ ಮುಂಡೇ ಮಗಳೇ ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ನಾನು
 ತಳ್ಳಿಕಂಡು ಹೋಗುಕೆ ಬಂದಿದಿನಾ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತಾಡಿ
 ಅಡವಿ ಪಾಲಾಗಬೇಡ
 ಯಕ್ಕ ಸೊಕ್ಕದ ಮಾತಾಡಿ
 ಯಕ್ಕುಟ್ಟೋಗಬೇಡ ಕಂದಾ
 ನಾನೇನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಮಕ್ಕಳಸಾಕಿ ಹೊಟ್ಟೆವರೆಯೋದ್ದ ಬಲ್ಲಿಲ್ಲ
 ಕಾಳಮ್ಮ ಏಳುಮಲೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ
 ಬೇಡಗಂಪಣದ ಮಲೆಯೊಳಗೆ
 ಏಳುಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅಂತೇಳಿ
 ಏಕವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವರೇ
 ಆ ಮಾದಪ್ಪನೆ ಎಳ್ಳು ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ ಕಾಳಮ್ಮ
 ನಿನ್ನ ಕೋಟಾರದಲ್ಲಿರುವಂತ
 ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಕಂಡ್ಗೆ ಕೊಡಬೇಡ
 ಕಡೆವಳ್ಳೆ ಉದುರೋಗುತ್ತಲ್ಲ
 ಅದು ಮೂರು ಕೊಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ತಂದು
 ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಬಿಟ್ಟರೇ
 ಆ ಮಾದಪ್ಪನೆ ಅರವಾಗ್ತದೆ ಕಾಳಮ್ಮ
 ನಿನಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವನು ಮಾದೇವ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನಾ ||

ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ

ಎಲಾ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
 ಏಳು ಮಲೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಪ್ಪನೆ
 ಎಂತೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಿಯಾ
 ಮಾದಪ್ಪನೊ ಮಾರಪ್ಪನೊ
 ನನಗೆ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ
 ಒಳ್ಳೇ ಮಾತ್ಸಲೆ ಹೋಗು
 ಇಲ್ಲವಾದರೇ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕ ಮೆರೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತು
 ಓಹೋ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕ ಮರೆಯೆತ್ತಿಡ್ಕಂಡ್ ಬಾ
 ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆ ಎತ್ತು
 ಈ ಜಂಗುಮಯ್ಯನೆ ಮೂರು ಏಟು ವಡೆದು ಓಡಿಸ್ತಿನಿ ಎಂದಳು
 ಕಾಳಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಕೈಲಿ ನಾನು
 ಏಟು ತಿನ್ನಕೆ ಬಂದಿದನ ಕಂದಾ
 ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀನಿ

ಮೂರು ಕೊಳಗ ಎಳೆನಾದುವೇ
 ಈ ಜಂಗುಮಯ್ಯನ್ನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೇ
 ನನ್ನ ಕೊಟಾರದಲ್ಲಿ
 ಎಳೆನ ರಾಶಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತಂತ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಬಹುದು
 ಮೂರು ಕೊಳಗ ಬೇಡ
 ಒಂದು ಕೊಳಗ ನೀನೆ ಇಟ್ಟುಕೊ
 ಎರಡು ಕೊಳಗೆ ಎಳಾನಾದು ತಂದು
 ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳೆ ನೀಡುಬುಡು ಕಾಳಮ್ಮ
 ಛೇ ಜಂಗುಮಯ್ಯ ಕೊಡು ಕೊಡು ಕಾಳಮ್ಮ
 ಅಂತ ಕೇಳಾ ಇರಬೇಡ
 ದಾನ ಮಾಡ್ಕೆಯಲ್ಲ ನಂದು
 ನೋಡಪ್ಪ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
 ಇನ್ಯಾವದಾದು ಸತ್ಯ ಮಾಡಬೇಡ
 ಆಗಾದ್ರೇ ಹೋಗಿಯ ಅಂದ್ಯ
 ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ
 ದಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೀವ್ವಿ ಅಂದ್ಯ
 ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ
 ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ
 ಮೂಡುಕಾಡಿಗೆ
 ಏಳು ಹುಂಡಿ ದನ ವಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗವ್ವೆ
 ದನ ಮೇಯ್ದದಕ್ಕೆ
 ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ ಹೋದಾಗ
 ನನ್ನ ಏಳು ಹುಂಡಿದನಗಳೂ
 ಕಿರುಬ ಕಿತ್ತಾಡ್ಕಂಡು ತಿನ್ನಕ್ಕಂಡು ಸರಿಯೇ
 ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ
 ಮೂಡ್ಲ ಗಿಡುವಿನಲ್ಲಿ
 ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಬಂದೂ
 ಅಲ್ಲೇ ಸತ್ತೋದ್ದು ಸರಿಯೇ

ಅವನು ಒದ್ದಿದಂತಹ ಕಂಬಳಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಸರಿಯೇ
 ಮೆಟ್ಟಿದಂತಹ ಜೋಡು ತಂದು ಮಾದ್ಗರೆ ಕೊಟ್ಟು ಸರಿಯೇ
 ಆವಾಗ ಎತ್ತಂಡುಬಂದು ನನ್ನ ಗಂಡ ಕೆಂಡೇಗೊಡ್ಡ
 ಬಾಣಗಾರದ ಕೆಬ್ಬೆ ಹೊಲದ ಮೂಲೆ ಒಳಗೆ
 ಸುಖ ಸಮಾದಿ ಮಾಡುಬಿಟ್ಟು
 ಅವನ ಎದೆಮ್ಯಾಲೆ ಬಳೆ ವಡದು ಬುಟ್ಟು
 ಜನಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಬೆಳಗಿನ ಮುಂಡೆ ಅಂತೇಳಿ ಸಾರಿದ್ರು ಕೂಡ
 ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ ನೋಡಿ
 ಏಳು ಹುಂಡಿ ದನ
 ನಿನ್ನ ಮುತ್ತೈಸ್ಯಾನ
 ಆಳ್ ಮಾಡ್ಕತ್ತಿದ್ವಿಯಾ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬೇಡ ನನಗೆ
 ಎರಡು ಕೊಳಗ ಅಂದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರುಬುಡ್ತು
 ಎರಡು ಕೊಳಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳಗ ಇಟ್ಟಿಂಡು
 ಇನ್ನು ಒಂದು ಕೊಳಗನಾದ್ರು ತಂದು ಮುತ್ತಿನ
 ಜೋಳಗ್ಗೆ ನೀಡು
 ಕಾಳಮ್ಮ ಆ ಮಾದಪ್ಪನೆ ಎಳ್ಳಮಜ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು
 ನಿನಗ ಬಾಳ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಡುವನು ಮಾದೇವ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನಾ ||

ಓ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಈ ಜಂಗುಮಯ್ಯನೊಂದೆ ಆಡಿಆಡಿ
 ಟೈಮಾಗುಬುಡ್ತು
 ಬೆಳ್ಳಿ ಬಿಂದ್ಗೆ ನೀರತಕ್ಕಬಾ
 ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಎತ್ತು ಅಂತೇಳಿ
 ಅರೆಕಲ್ಲು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತೆಂಡಳು ಕಾಳಮ್ಮ
 ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಎತ್ತಿಡ್ಕಂಡು
 ಏಳು ಜನ ಜೀತಗಾರ್ಯಗುವೇ

ನೀರು ಮುಕ್ಕಳಿ ಉಗ್ಗುರೇ ತರಿಕಾಣದೆ
 ಅವರೆ ಕೊಡಬಾರ್ದು ಕೊಲೆ ಕೊಡಬಹುದು ಅಂತೇಳಿ
 ಅತ್ಯಡೇಲಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಒಂದಕ್ಕಣ್ಣಾದು ನೋಡ್ತೀನಿ
 ಒಂದಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಇಡ್ಕಂಡು
 ನೀನೊಂದು ಸಾರಿ ಮುಕ್ಕಳಿ ಉಗಿ ಎಂದ
 ನೋಡು
 ಕಾಳಮ್ಮನ ಅಪದುಡ
 ಅವಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಜೀತಮಾಡ್ತಾವನೆ
 ಮೇಸ್ತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಕಂಡು
 ಯಾರು ಕೌದಳ್ಳಿ ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಎಳ್ಳ ಗೂಡ್ತೆ ಇದ್ದಾಗ
 ಎಲ್ಲೊ ಒಂದು ಎಳ್ಳಾರ್‌ಬಿಟ್ಟದ್ದು
 ಮುಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುರೈಬಿಟ್ಟದ್ದ
 ಆ ತರಿ ಇದ್ದು ಬುಟ್ಟಿತ್ತು
 ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಒಂದ್ಸಾರಿ ಮುಕ್ಕಳಿ
 ಉಗ್ಗನಲ್ಲ ಎತ್ತರಿ ಕಂಡುಬುಟ್ಟಳು
 ಲೋ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಯಜಮಾನ ಜೋಳ ಕದ್ದಂಗೆ ಆಯ್ತಲ್ಲ
 ಏಳು ಜನ ಜೀತ್ಸಾರ್ಗೆ ನೀರು ಮುಕ್ಕಳಿ ಉಗಿಸ್ತಿ
 ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ
 ನೀನೇ ಎಳ್ಳುತಿಂತಿದ್ದಿಯಲ್ಲ ಯಜಮಾನ ಮೇಸ್ತಿ ಅಂತೇಳಿ
 ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕೊಟಾರದಲ್ಲಿ
 ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಯೇ
 ಆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸಂಬಳ
 ಇಲ್ಲೆ ವಜಾವ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತವಳೇ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಅವ್ವ ಕಾಳಮ್ಮ
 ನೀನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನನ್ನ ಸಂಬಳ ವಜಾ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ಲೆ

ನನ್ನಿ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು
 ಅರ್ಧ ತಿಂಗಳು ವಜಾ ಮಾಡ್ಕಂಡು ಅರ್ಧ ತಿಂಗಳ್ ಕೊಡವ್ವ
 ಬರೋ ತಿಂಗ್ಗು ಅರ್ಧ ಸಂಬಳ ವಜಾ ಮಾಡ್ಕೋ ಅಂದ
 ಆಗ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಮಾಡು ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಯಾಕೆ? ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ವಂಟೋಯ್ತೆನೆ ಅಂತೇಳಿ
 ಅರ್ಧ ತಿಂಗಳ ಕೂಲಿ ವಜಾ ಮಾಡ್ಕಂಡು
 ಅರ್ಧ ತಿಂಗಳ್ ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು
 ಮಾದಪ್ಪ ನಿಂತುಂಡ್ ನೋಡುದು
 ಮಾಯ್ಯಾರಗಂಡು
 ನಿನ್ನೆಂತ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದುಬುಡ್ಡ
 ನನಗೇನಾದ್ರು ಎಳ್ಳುದಾನ ಕೊಡ್ಡೇ ಹೋದ್ರೆ
 ಧರೆನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಡ್ಕೋದಿಲ್ಲ ಅಂತೇಳಿ

ಯಾರಪ್ಪಾ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಆ ಜಂಗುಮ ಇನ್ನು ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲ
 ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕಿನ ಮೆರೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ
 ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡ್ಕೊ
 ಒಂದು ಕೈಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಎತ್ತಿಡ್ಕೊ
 ಆ ಜಂಗುಮಯ್ಯನೆ ಮೂರೇಟು ವಡಿತಿೇನಿ
 ಅಂತೇಳಿ
 ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಕರ್ಕಂಡು
 ಬಲಗೈಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕಿನ ಮೆರೆ ಎತ್ತಂಡಳು
 ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
 ಒಂದು ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಎತ್ತಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ
 ಅವಳು ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕಿನ ಮೆರೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರ್ತಾವಳೆ
 ಮಾದಪ್ಪ ಮೂರು ಚೋಟುದ್ದಕ್ಕ
 ಮಾಯ್ಯಾರ ಗಂಡ
 ಕಾಳಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ಓಡಾಡ್ತವನೆ
 ನಿನ್ನ ಕೋಟಾರ ಬಿಟ್ಟು ನಾನೋಗೋದಿಲ್ಲ

ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳೆ ಮುಚ್ಚೋಗ್ತಾ ಇದೆ ಅಂತೇಳಿ
 ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪದೇ ನಿತ್ಕಂಡು ಮಾದೇವ ಕಾಳಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಲು
 ಮಂಚದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂತ್ಕಂಡಳು
 ಸಾಕಾಯ್ತೆ ಬಿಡು
 ಮೂರು ಬಳಸು ಓಡಾಡುಬುಟ್ಟು
 ಮೂಡೆ ಗಾತ್ರದ ದೊಳ್ಳ
 ಎತ್ತನಾರದೇ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮಂಚದ
 ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂತ್ಕಂಡಳು

ಎರಡು ಬಳ್ಳಾನಾದ್ರೂ ಕೊಡು

ಮಾದಪ್ಪ
 ನಿಂತ್ಕಂಡು ಅರೆಗಣ್ಣು ಕಿರಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು
 ಅವರು ಅರೆಗಣ್ಣು ಕಿರಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು
 ಅವರು ಪಂಚೇಳಕ್ಕರ ಕೂಗವರೇ ಮಾದೇವ ||

ನೋಡಯ್ಯ ಪರದೇಸಿ ಜಂಗುಮ
 ನನ್ನ ಮುನ್ನೂರು ಮುವತ್ತು ಕಂಡ್ಗೆ
 ಎಳ್ಳುನ ರಾಸಿಯೆಲ್ಲ
 ಇಲ್ಲಿ ಬೂದಿರಾಸಿಯಾಗೋದ್ರು ಸರಿಯೇ
 ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ
 ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ

ಕಾಳಮ್ಮ ಒಂದು ಕೊಳಗ ಎಳ್ಳ ಕೊಡುಕೆ
 ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರುದ್ರೆ
 ಒಂದು ಕೊಳಗ್ಗಲ್ಲಿ
 ನಾಲ್ಕು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳದೆ
 ಒಂದು ಬಳ್ಳ ಅದ್ರಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡ್ಕೊ
 ಮೂರು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳಾದ್ರು ತಂದು
 ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳುಗ್ಗೆ ನೀಡಬುಟ್ಟೇ

ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಜ್ಜನಕ್ಕಾಗ್ತದೇ
ನಿನ್ನ ಮತ್ತಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವಾರು ಮಾದೇವ ||

ನೋಡಯ್ಯ ಜಂಗುಮ
ನನ್ನ ಎಳೆನ ರಾಸಿಗೂ ಸತ್ಯಮಾಡಿ
ಗಂಡನೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯಮಾಡಿ
ಇನ್ಯಾರ ಸತ್ಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೊಟಾರ
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಪ್ಪ ನೀನು ಎಂದು
ನಾನು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ಕಾಳಮ್ಮ
ನನ್ನ ಜೋಳಿಗೆ ಅಸ್ತೋಗ್ತದೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂದು
ಕಾಳಮ್ಮ
ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ
ಏಳು ತೊಟ್ಟಿಲ್ಲಿ ತೂಗ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ
ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆರು
ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂವೇ
ಅಂಬುಗ್ವಾರ ಹರುಗ್ವಾರ ಬಂದೂ
ಮಲ್ಗಿಡ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿರುದೋದ್ದು ಸರಿಯೇ
ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ತಂದು
ಬಾಣಗಾರ ಕೆಬ್ಬೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಸಾಲ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುಬುಟ್ಟು
ಪೂಜೆ ಮಾಡುಬುಟ್ಟು ಹೋದ್ದು ಸರಿಯೇ.
ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ ||

ಅಯ್ಯೋ ಮಗಳೇ ಕಾಳಮ್ಮ
ಆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಅಂದ್ರೆ ಮುಂದೆ ಬೆಳೆದು ಒಕ್ಕಲಾಗೋರು
ಆ ಮಕ್ಕಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ

ಸತ್ಯ ಮಾಡಿಯೇ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಮೂರು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳು ಕೊಡುವುದಕೆ
 ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಬಹುದು ನಿನ್ನೆ
 ಮೂರು ಬಳ್ಳ ಬೇಡ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಎರಡು ಬಳ್ಳನಾದ್ದು ತಂದು
 ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳುಗೆ ನೀಡಬುಡು
 ಆಗಾದ್ದು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ
 ನನ್ನ ಏಳುಮಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬುತ್ತೀ
 ನಿನ್ನೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಡುವನು ಮಾದೇವ ||
 ಏನಯ್ಯಾ ಜಂಗುಮ
 ನನ್ನೊಂದೆ ಪದೇ ಪದೇ ಚರ್ಚೆ
 ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಿಯಲ್ಲ
 ಮೂರು ಕೊಳಗದಿಂದ
 ಎರಡು ಬಳ್ಳಕ್ ಬಂದಿದೆಯೇ
 ಎರಡು ಬಳ್ಳುವಳ್ಳ
 ಎರಡು ಕಾಳು ಎಳ್ಳು ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ
 ನೋಡು ನನ್ನ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು
 ಒಂದಟ್ಟಿ ಒಳಗೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಂತೇಳಿ
 ಎರಡು ಕಣ್ಣ ರೂಪಾಯಿ ತುಂಬಿದ್ದೀನಿ
 ಬೆಳ್ಳಿ ರೂಪಾಯಿ
 ಆ ರೂಪಾಯಿ ಬಗ್ಗೆ ವಾಟಿಯಾಗಿ
 ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಗ್ಗೆ ಹೋದ್ದು ಸರಿಯೇ
 ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ ||

ಅಯ್ಯಾ ಹೊನ್ನುಣ್ಣೆ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೀನು ಯದ್ದ ತದ್ದ ಮಾತಾಡಬೇಡ
 ನಿನ್ನೆ ಇಂತಹ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದು ಬುಡ್ಡ
 ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತಾಡಿ

ಅಡವಿ ಪಾಲಾಗಬೇಡ

ಯಕ್ಕ ಸೊಕ್ಕಿನ ಮಾತಾಡಿ ಯಕ್ಕುಟ್ಟೋಗ್ ಬೇಡ ಕಾಳಮ್ಮ ಅಂದು

ಎಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ ಮುಂಡೆ ಮಗನೆ

ಓ ಕಂಬಳಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ

ಏನೋ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ ಮಾತಾಡ್ತನೆ ಜಂಗುಮಯ್ಯ

ಇಡಿದು ಕಟ್ಟಾಕುಬುಡಯ್ಯ ಅಂದು

ಏನು ಕಂದಾ

ನನ್ನ ಕಟ್ಟಾಕುವಂತ ತ್ರಾಣವಿದೆಯೇ ಕಾಳಮ್ಮ

ಎರಡು ಬಳ್ಳ ಕೊಡುಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರುದ್ದೆ

ಇನ್ನು ಒಂದು ಬಳ್ಳಾ ನೀನೆ ಮಡಿಕೊ

ಒಂದು ಬಳ್ಳ ಎಳ್ಳಾದ್ದು ತಂದೂ

ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳುಗ್ಗೆ ನೀಡು

ಇವತ್ತು ತುಂಬಿದ ಸ್ವಾಮಾರ

ನನ್ನ ಜೋಳ್ಗೆ ಹಸಿಬಾರ್ದು ಅಂದು

ಜಂಗುಮಯ್ಯ

ಒಂದು ಬಳ್ಳ ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಿಯೇ

ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ ಕೊಟಾರದೊಳ್ಳ

ನನ್ ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿ ಬೂದಿಯಾಗೋದ್ದು ಸರಿಯೇ

ಏಳು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕು

ನಿಂತಾಗೇ ಕೊಟಾರದ ಸುತ್ತ

ಗೋಗಲ್ಲಾಗೇ ನಿಂತಂಪ್ಪು ಸರಿಯೇ

ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನ ||

ಆವಾಗಲೀಗ ಹೊನ್ನುಣ್ಣೆ ಕಾಳಮ್ಮನ

ಅಡ್ಡ ಮಾತಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ

ಅರೆಗಣ್ಣು ಕಿರುಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು

ಇಂತಹ ಮುಂಡೇ ಮಕ್ಕಳ

ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟೇ

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ
 ದಾಸಯ್ಯನೆ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ
 ಭೀಮನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುವಿಲ್ಲ
 ನನ್ನಂತ ಜಂಗಮರೆ
 ಕ್ಷಾರಣ್ಯ ನಿಂತೋಗುಬುಡುತ್ತೆ ಅಂತೇಳಿ
 ಮಾದಪ್ಪ
 ಆವಾಗಲೀಗ
 ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ
 ಕಾಳಮ್ಮ ಹೇಳ್ತೆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡ್ತಾಯಿದ್ವಾರೇ ||

ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿ ಬೂದಿಯಾಯ್ತು

ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ
 ಮುದ್ದುಗಂಬಳಿ ಹೆಗಲಮ್ಯಾಲೆ ಒಡ್ಡಂಡು
 ಕೊಕ್ಕೇ ಜೋಡು ಮೆಟ್ಟಂಡು
 ಏಳು ಹುಂಡಿ ದನ ಒಡ್ಡಂಡು
 ಮೂಡ್ಲ ಗಿಡಕೆ ಬಂದ ದನ ಮೆಯ್ಯುಡ್ಡ
 ಮಹದೇವ
 ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹುಲಿಗಳ್ಳೆಲ್ಲ ಕರದ್ದು
 ಏಳು ಹುಂಡಿಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ಮಡ್ಲನಿಲ್ಲ
 ಕಿರಬ ಕಿತ್ತಾಡ್ಡಂಡು ತಿದ್ದುಬುಟ್ಟೋ
 ಆವಾಗ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಎಚ್ಚರ ಮಾಡುದ್ದು
 ಕಂದಾ ತಾಳು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ
 ನೋಡು ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ
 ಬೇವುನ ಕಾಳಮ್ಮನ ಗಂಡ ಅವ್ನೆ
 ಅವನೆ
 ನೀನು ಹೋಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ನುಗ್ಗಿ
 ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಕೊಡು ಅಂದ್ರು
 ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪ ಮಾತಕೇಳಿ
 ಆಲ ಅಬ್ಬರ್ದಂಡೋದಳು

ಕೆಂಡೇಗೌಡ

ಹುಣಿಸೆ ಮದ್ದಳದಲ್ಲಿ ಕೂತ್ತಿದ್ದ ದನ ಬಿಟ್ಟಂಡು
ಆ ಕೆಂಡೇಗೌಡನಿಗೆ

ಸುಂಟ್ರಗಾಳಿಯಾಗ್ ಸುತ್ತಾಕ್ ಬುಟ್ಟಳು
ಕೆಂಡಯ್ಯ
ಮುಕ್ಕಾಣಾಗಿ ಬಿದ್ದೋಗ್ ಬುಟ್ಟ ಅಲ್ಲೇ
ಚಳಿಜರ ಬಂದು ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುಬಿಡ್ತು
ಆವಾಗ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲ ಜೀತಗಾರ ಆಳ್ಳೆಲ್ಲಾ
ಓಡೋಗಿ ದೂರು ಹೇಳಿದ್ರು ಕಾಳಮ್ಮನೆ
ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಕರಕೊಂಡು ಕಾಳಮ್ಮ
ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡರ ಹೊತ್ತಂಡು ಬಂದು
ಬಾಣಗಾರಿಕೆ ಎಂಬ ಕೆಬ್ಬೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಆಳುದ್ದ ಗುಂಡಿಯನ ತೆಗ್ಗು
ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಒಳಗಡೆ ಮಲಗಿಸಿಬುಟ್ಟು
ಮಣ್ಣನ್ನೆ ತಳ್ಳಿ ಸಮಾದಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು
ಸಮಾದಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು
ಮುತ್ತೈದೆ ಬಳೆ ತೆಗ್ಗು ಎದೆ ಮೇಲೆ ಒಡೆದು ಬುಟ್ಟು
ಅವಳು ಮಠಮನೆಗೆ ಬರುತವಳೆ ಕಾಳಮ್ಮ ||

ಮಟಮನೆಗೆ ಬಂದು
ಆವಾಗಲೀಗ ಕಾಳಮ್ಮ
ಏಳುಜನ ಮಕ್ಕಳೆ
ಚಿಕ್ಕಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡಕೊಂಡ ಮರಕೊಂಡ
ಬಾಳಕೊಂಡ ನೆಡಿರಪ್ಪ
ಏಳು ಜನ ಜೀತಗಾರರ ಕರಕಂಡು
ಲೇ ಕೆಟ್ಟ ನೋಣವೇ
ಕಾಳಮ್ಮ ಕುಡ್ಡು ಬುಡ್ಡಾಳೆ
ನಾವೊಸಿ ಕುಡ್ಡಳಂವ ಅಂತೇಳಿ

ಅಂಜಿ ಕುಡ್ಡಳಕೆ ಬಂದ್ಯಾ ಅಂತೇಳಿ
 ಆ ನೋಣಿನ ಕಾಲ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವಂತ ಅಂಜಿಯನ್ನ
 ಬಾಯ್ಲಿ ಹಿಡ್ಕಂಡು
 ಅವಳು ಅಂಜಿ ಚೀಪ್ತಾ ಕುಂತವಳೆ ಕಾಳಮ್ಮ ||

ಗೋರಗಲ್ಲಾದರು

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜೀ
 ಉತ್ತರ ದೇಸದೋರು ಮಾಯಾರ ಗಂಡ
 ಅರೆಗಣ್ಣು ಕಿರಗಣ್ಣು ಬುಟ್ಟು ನೋಡ್ತಾರೆ
 ಈ ಮುಂಡೆಮಗಾ
 ನೋಣಿನ ಕಾಲಿನ ಅಂಜಿ ತಿನ್ನೋಳು
 ನನ್ನೆ ದಾನ ಕೊಡುವಳಾ
 ಎಳ್ಳು ಮಜ್ಜು ಮಾಡೋದ್ ನಿಜವ ಅಂತೇಳಿ
 ಇನ್ನೂ ನೋಡ್ತಿನಿ ಇವಳ ದುಡವ
 ಇನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ
 ಮಾದಪ್ಪ
 ಆವಾಗಲೀನ ಕೋಟಾರಕ ಬಂದ
 ಕೋಟಾರವೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗೋಗದೆ
 ಇನ್ನೂ ಬೇವಿನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ
 ಬೇವಿನ ಮರ್ದ ಜಗ್ಗಿ ಮೇಲೆ
 ತಿರ್ಗ ಕುತ್ಕಂಡು ನೋಡಿದ್ರು ಕಾಳಮ್ಮ
 ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು
 ಕುರಿಹೊಡಕಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ
 ಹೊನ್ನುಣ್ಣೆ ಕಾಳಮ್ಮ
 ಕಂಬ್ಳಿಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಿಯಪ್ಪ
 ಕೋಟಾರದಲಿ ಯಾವ್ನು ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡವಾಂಗಿಲ್ಲ
 ಹೊರ್ದ್ ಹೋಗಪ್ಪ ನಿನ್ನೂರೈ
 ಅರ್ಧ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ತೆಕ್ಕಂಡು ಅಂತೇಳಿ

ಕೌದಲಿಗೆ ಕಲ್ಲಬುಟ್ಟಳು ಕಮಬ್ಬಗಾರ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ
ಈ ಕಡೆ ಮಕ್ಕು

ಏಳು ಜನ ಕುರಿ ಹೊಡ್ಕಂಡು ಹೋಗವರೆ
ಮಾದಪ್ಪ ನಿಂತುಂಡು ನೋಡ್ಡ ಅರೆಗಣ್ಣು ಕಿರಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು
ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಗೋಗಲ್ಲು ಮಾಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಳು
ಇವತ್ತು ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ
ಮೂಡ್ಲಗಿಡುವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಂತಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಅವರು ಅರೆಗಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡುವರೇ ಮಾಯಕಾರ || ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನಾ ||
ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಏಳುಮಲೆ ಬಸ್ಮ ತೆಗ್ಗು
ಇಂಬಿ ಮಳೆ ಒಡ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಂಡು
ಆ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಕುರಿ ಮೇಯುವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪಿಡಿದು
ಏಳು ಜನ ಗೋಗಲ್ಲಾಗಬಿಟ್ಟು
ಅವರ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿಯನ್ನೆ
ಕಿರುಬಗಳು ತ್ವಾಳಗಳು ಕಿತ್ತಾಡ್ಡ ತಿಂದುಬುಟ್ಟೊ
ಕಾಳಮ್ಮನಗೆ
ದೂರ್ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು
ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದೋರೆಲ್ಲಾ
ಅಮ್ಮ ಕಾಳಮ್ಮ ನೋಡು
ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರು ಇಲ್ಲ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ್ನದಿಲ್ಲ ಒಂದೂ ಕುರಿ ಕಾಣ್ನೊಲ್ಲ ಅಂದು
ಆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ಕೇಳ್ದಾಗೆ ಶಾಪ ಹಾಕಿದ್ದೀ
ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯ್ತಲ್ಲ ಅಂತೇಳಿ
ಏಳುಜನ ಸೊಸೇರು ಏಳ್ ಮುಂಡೆರಾದರು

೨. ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಓತಿ ಶ್ಯಾಪ ಕೊಟ್ಟ ಪರ್ವ

ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ

-ಸಂ. ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್

ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ದಾಯಾದಿ ಮತ್ತರದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಂಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅರಗಿನ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭೀಮ ತನ್ನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿ ಅಜ್ಞಾತದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೃಪದರಾಜ ತನ್ನ ಮಗಳು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಗೆದ್ದು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪಾಂಡವರು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪಾಂಡವರು ಪಾಂಚಾಲ ನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸುದ್ದಿ ಊರಲೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿ ಭೀಷ್ಮನು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಬೆಳಗಿದ್ದು ಗಂಗೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮಿಂದು ಬರಲು ಹೊರಟ ಭೀಷ್ಮರ ಕೈಯ ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಓತಿಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ತಂದನ್ನೊ ತಾನೊ ತಂದನು ತಂದೆ ನಾನೊ | ಸೊಲ್ಲು |

ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟಂತ ದುರ್ಯೋಧ
ಆಚ್ಚರ್ಯಗಳ ಪಡುತ ಚಿಂತೆಗಳ ಮಾಡುತ
ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರ ಚೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು |

“ತಾತ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಮಣಕುಮಾರ
ದ್ರೋಪತಿ ಸೊಯಂಬರುಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ
ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿದ್ದು
ನನಗೆ ಐಸೋಜಿಗವಾಗುತೀದೆ.

ಎಂಥವರಿಗೂ ಅವನು

ದಕ್ಕನಿಲ್ಲವಲ್ಲ?”

“ವಸ್ತ ದುರ್ಯೋಧ ನೀನೊಬ್ಬ ಮೂಡ

ರಾಜಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವನು

ಬ್ರಾಮಣಕುಮಾರನಲ್ಲ

ಅವನು ಮೂರು ಲೋಕದ ಗಂಡ

ಉರುದೋರಿಗೆ ಉದ್ದಂಡನಾದಂಥ ವೀರಪಾರ್ಥನು!”

“ಯಾರು? ಆ ಬ್ರಾಮಣಕುಮಾರನು ಪಾರ್ಥನೆ?”

“ವಸ್ತ ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇಕೆ?”

“ಅನುಮಾನ ಪಡದೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ ತಾತ?
ಅವನು ಅರ್ಜುನ ಅನ್ನೋದ ನಂಬೋದಾದ್ರೂ
ಹ್ಯಾಗೆ?”

“ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರದ ಮ್ಯಾಲೆ
ಗುರುಗಳಾದ ದ್ರೋಣರನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊ”
ದುರೋದ ಆಡಿದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ
ದ್ರೋಣರು ಆಗ ನೆಗುನೆಗುತ ನುಡಿದಾರು ।

“ಅಯ್ಯಾ ದುರೋದ

ಅವನು ನಿಚ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಕಲಿಪಾರ್ಥನೆ :

ಯಾಕಪ್ಪಾಂದ್ರೆ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಿದ್ದ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಿದ್ದ

ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರೀಚ ಕಾಗೆಯನ್ನು
ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ

ಶಬ್ದವೇದಿ ವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನಿಗೊಬ್ಬನಿಗಲ್ಲದೆ

ಬ್ಯಾರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಶಬ್ದವೇದಿ

ಅರ್ಜುನನಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ

ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅರ್ಜುನನೆ !

ದುಪತರಾಜ ಹಾಕಿದ ಷರತ್ತಿನ ಪರಕಾರ

ಮಾರೀಚ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಹೊಡದು

ದ್ರೋಪತಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದವನು ಬ್ಯಾರೆ ಯಾರೂ

ಅಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನೇ !

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಬ್ಯಾಡ”

ಹಾಂಗಂತ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳಿ

ಸುಯೋದನು ಭಾರಿ ಚಿಂತೆಗಳ ಮಾಡುತ

ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನಾಗ ।

ಭೀಷ್ಮರು ವಿದುರರು ದ್ರುತುರಾಷ್ಟ್ರನ ಕಂಡು
ಪಾಂಡವರು ಬದುಕಿರುವ ಸುದ್ದಿಯ ಹೇಳಲು
ವಿದುರ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಪಾಂಡುಕುಮಾರರ
ಪಾಂಚಾಲರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ
ತಾಗುಬಾಗುನಲ್ಲಿ ಕರಸಿಕೊಂಡರು ।

ಪಾಂಚಾಲನಗರವ ಬುಟ್ಟು ಪಾಂಡವರು
ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ
ಊರಾದ ಊರೇ ಬಂದು ಅವ್ರ ನೋಡಿತು
ಇದರಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟ ಭೀಷ್ಮರು ।

“ಪಾಂಡವರು ಬದುಕುಳಿದಿರೋದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ಪಲಾಕ್ರಮದಿಂದ
ರಾಜಾಧಿರಾಜರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು
ದ್ರೋಪತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ
ಈ ಜಿನದ ಸಂತೋಷ
ನನ್ನ ಮಾತೆ ಗಂಗಾಭವಾನಿಯನ್ನು
ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾ ಅದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಳೆ ಜಿನ ಕೋಳೊಗೋವತ್ತೆ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ
ತಾಯಿ ಗಂಗಾಭವಾನಿ ದರುಸ್ಸೆ ಮಾಡಿ
ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರಬೇಕು”

ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಭೀಷ್ಮರು ಮನುಗಿಕೊಂಡಾರು
ಕೈಲಾಸದಲಿ ಕೋಳಿ ಕೂಗೊ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ।

ಗುಣದ ಗೌರವ್ಮ ತಾಯಿ ಬಲದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೆದ್ದು
ಬಲದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೆದ್ದು ಶಿವನ ಪಾದವ ತಬ್ಬಿ
ಕಣ್ಣೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಸರಣು ಸರಣನುತಾರೆ
ಮನುಗಿರುವ ಶಿವನೀಗೆ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕಂಬಳಿ ಹೊದಿಸಿ

ಮೀಯಾಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಗೌರಮ್ಮ ಬಂದರು ।
 ನೀರೊಲೆಗೆ ಕೈಮುಗುದು ತಾಯಿ ನಿಂತಾರು
 ಅಗುನಿದೇವನ ಪ್ರತೇಕ್ಷ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ನೀರನೆ ಕಾಯ್ದಿದರು ಸೀಗೆಯ ಅರದರು
 ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಬ್ರೇಯ್‌ಸ್ಟೆಣ್ಣೆ ಕಾಯ್ದಿದರು ।

ನಿದ್ದುರೆಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಬಂದ ಶಿವನೀಗೆ
 ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕಿ ಮೈಕೈಗೆ ಒತ್ತಿದರು
 ಬಚ್ಚಲ ಕಟ್ಟಿವೊಳಗೆ ಶಿವ ಮೋರ್ತವಾದರು
 ಬಿಸಿನೀರ ತಣ್ಣೀರ ಸಮಬೆರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ಶಿವನ ಶಿರಸಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀರೆರೆದರು ತಾಯಿ ।

ಸೀಗೆಯ ಹಾಕಿ ತಲೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿದರು
 ಕಣ್ಣರಿ ಕಣ್ಣರಿ ಅನುತಿದ್ರು ಶಿವರಾಯ
 ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಡಬ್ಯಾಡಿ
 ಹಂಗಂತ ಗೌರಮ್ಮ ನೀರನ್ನು ಹುಯ್ಯುವಾಗ
 ಶಿವನ - ತಲೆಯಿಂದ ಉದುರಿದ ಜಲಬಿಂದುಗಳು
 ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಗಿದ್ದ ಹುಂಜಗಳ ತಲೆಮ್ಯಾಲೆ
 ಹುಂಜಗಳ ತಲೆಮ್ಯಾಲೆ ನೀರ್ದನಿ ಬಿದ್ದುವಂತೆ ।

ನಿದ್ದುರೆ ತಿಳಿದೆದ್ದ ಕೋಳಿ ಹುಂಜಾಗಳು
 ಶಿವನೀಗೆ ಶರಣೆಂದು ಕೊಕೋಕೋ ಅಂದುವಂತೆ
 ಮುಂಗೋಳಿ ಕೂಗುವಾಗ ಮೂಡು ಕೆಂಪೇರುವಾಗ
 ಹಸ್ತೀನಪುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗು ದೊಡ್ಡೋರು
 ಎಲ್ಲರಿಗು ದೊಡ್ಡೋರು ಮಾನ್ಯವರು ಭೀಷ್ಮರು
 ಬಲದ ಮಗ್ಗುಲೆದ್ದು ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾರು
 ಗಂಗಾಭವಾನಿಯ ಶಿವಸೊರಣೆ ಮಾಡಿದರು ।

ಕಾವಿ ಕಾಮಂಡಲು ಹಿಡಿದು ದೊಣ್ಣೆಯನೂರಿಕೊಂಡು
 ತಮ್ಮ-ತಾಯಿ ಗಂಗಾದೇವಿ ದರ್ಶನವ ಪಡಿಬೇಕು
 ಗಂಗಾನದಿಯಲಿ ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಬರಬೇಕು
 ಹಂಗಂತ ಭೀಷ್ಮರು ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕೂತ
 ದೊಣ್ಣೆ ಊರಿಕೊಂಡು ದಡದಡನೆ ಬರುವಾಗ
 ಸರಸರನೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಓತಿಕ್ಯಾತವೊಂದು ।

ಓತಿ ಬರುತಿರುವಾದು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ತಿಳಿಯಾದು
 ಊರಿದ ದೊಣ್ಣೆಯ ತುದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಓತಿ
 ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಓತಿ ಒದ್ದಾಡಿತು
 ಒದ್ದಾಡೋ ಓತಿ ಕಂಡು ಭೀಷ್ಮರು ಮನದಲ್ಲಿ ।
 “ಛೋ! ಈ ಹಾಳು ಅಮ್ಮೆಗೊದ್ದ ಬಂದು
 ಊರಿದ ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಿಂಗೆ ಹೊಳ್ಳಾಡ್ತಾ ಅದಲ್ಲ
 ಇದ್ದು ಮನೆ ಕಾಯ್ಬಾಗ

“ಬೆಳಗೆಯೆ ಇದು ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಸಕುನಾವು!”
 ಎಂದುಕೊಂಡು ಮನದಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆಯ ತುದಿಯಿಂದ
 ದೊಣ್ಣೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಓತಿಯ ಚಿಮ್ಮಿದರು ।

ಓತಿಯಾದೆ ರೊಟ್ಟಿಮುಳ್ಳಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿತ್ತು
 ಓತಿಯ ಮೈಯಾದ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಶಿವನೆ
 ರೊಟ್ಟಿಮುಳ್ಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿಲವಿಲ ಒದ್ದಾಡಿತು ।

ಭೀಷ್ಮರು ಮುಂದಕೆ ಹಜ್ಜೆ ಎತ್ತಿಡುವಾಗ
 “ನಿಲಪ್ಪ ಭೀಷ್ಮರೆ ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು
 ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಹಂಗೇ ಹೋಯ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ
 ನಿಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಲ್ಲಿ
 ಮಾಡಾದು ಮಾಡುಟ್ಟು ಏನೂ ಕಾಣುವುರಂಗೆ

ಕತ್ ಬಗ್ಗುಸ್ಕೊಂಡೋಯ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ
 ಇದು ನ್ಯಾಯವೇನಪ್ಪ?
 ನಿಮ್ಮಂಥೋರು ಏನ್ ಮಾಡುದ್ರೂ ಸೈ ಅನ್ನೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?
 ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಊರುಗೋಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆನಲ್ಲಪ್ಪ
 ಅದು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಭೀಷ್ಮರೆ
 ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೋಲಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ್ದು
 ರೊಟ್ಟಿ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ರಣಗಾಯವಾದುದ್ದು
 ನಿಮ್ಮದೆ ತಪ್ಪು ಇದೆನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿರಪ್ಪ
 ನಾನು - ಸಾಯುವಾಗ ರೊಟ್ಟಿಮುಳ್ಳು ಮೈಗೆಲ್ಲ ಚುಚ್ಚಿತು
 ಮೈಗೆಲ್ಲ ಚುಚ್ಚಿ ರಣರಂಪವಾಯಿತು
 ಇಂಥ - ಸಾವನು ನಾನು ಕಾಣುತಿಷ್ಟಿ ಭೀಷ್ಮರೆ
 ನಾನು - ಸಾಯುವಾಗ ಹೆಂಗೆ ಮುಳ್ಳು ಮೇಲೊರಗಿವೊ
 ಹಂಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗಾಲ್ತೆ ಮುಳ್ಳುಮ್ಯಾಲೆ ಒರುಗಪ್ಪ
 ಮುಳ್ಳುಗಳ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀ ಒರಗಿ ಸಾಯಪ್ಪ”
 ಇಂತೆಂಬೊ ಸಾಪವ ಕೊಟ್ಟೀತು ಓತಿ ।

“ಅಯ್ಯೊ ಶಿವನೆ
 ಈ ಅಮ್ಮೆಗೊದ್ದ ಎಂತೆ ಶ್ಯಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಡ್ತು
 ತಪ್ಪು ಯಾವುದು? ತಪ್ಪಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದು?
 ಅಯ್ಯೊ ಭಗವಂತ
 ಆ ವಿಧಿ ನಿಯಾಮ ಯಾವ ರೀತಿ ಇದೆಯೋ
 ಆ ರೀತಿಯೇ ಆಗಲಿ”.

ಓತಿ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ನಡುಗೀದ ಭೀಷ್ಮರು
 ತಪ್ಪನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದರು
 ಓತಿಯಾದ್ರೆ ಭೀಷ್ಮರ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ
 ಶಿವಶಿವಾ ಶಿವಯೆಂದು ಪ್ರಾಣವ ಬುಟ್ಟೀತು
 ಭೀಷ್ಮರ ಪಾಲಿಗೆ ಶ್ಯಾಪವೊಂದು ಅಂಟೀತು

“ಶಿವನೆ - ತಿಳಿದು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಒಂದು ಬಗೆ ಬ್ರಾದಿ

ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕಿನ್ನೊಂದು ಬ್ರಾದಿ”

ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಭೀಷ್ಮರು ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಬಂದು

ಸ್ನಾನಮಡಿಗಳ ಮಾಡಿ ಗಂಗಮ್ಮ ತಾಯಿಯ

ದರ್ಶನೆಯ ಪಡೆದು ಪೂಜೆಗಳ ಮಾಡಿ

ಆಸುರ್ವಾದ ಪಡುಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಪುರಕೆ

ದಿಮ್ಮಗೆ ಬಂದು ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು

* * *

೪. ವೆಯ್ನಾ ಮೆಯ್ನಾ ಸಂಗೀತ

ಕಲೆವಲ - ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ

ಹಿನ್ನೆಲೆ :

'ಕಲೆವಲ' ಎಂಬುದು ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚಾರಣಿಗ, ಸಂಗೀತಗಾರ. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಿಸದ ಯೋಕೊಹಿಸಿನ್ ಎಂಬ ತರುಣ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೂ ಜವುಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಐನೋಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತನ್ನಂಥ ಕಿರಿಯ ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಐನೋ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ದುಃಖಿತನಾದ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಆತನ ತಾಯಿ ನೀನು ಪಯೋಲ ನಾಡಿಗೆ ಹೋಗು ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಚೆಲುವಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದರಂತೆ ಪಯೋಲಗೆ ಹೋದ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಅವನು ಸ್ವಾಂಪೋ ಎಂಬ ಗಿರಣಿ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪಯೋಲದ ಒಡತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. (ಸ್ವಾಂಪೋ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾಯಾ ಗಿರಣಿಯಂತ್ರ) ಸತತವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಆ ಯಂತ್ರ ಮೊದಲು ಬೀಸುವುದು ಜನರ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ಸಲ ಬೀಸಿದ್ದು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮೂರನೇ ಸಲ ಬೀಸುವುದು. ದಾಸ್ತಾನಿಗೆ ಅಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲು ತನ್ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದರಿತ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಮಾಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತ ಜಗದಾದಿ ಕಮ್ಮಾರ ಇಲ್ಮಾರಿನನ್‌ನ್ನು ಪಯೋಲಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಮಾರಿನನ್ ಆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಯೋಲದ ಒಡತಿಯ ಮಗಳು ತಾನು ಇಲ್ಮಾರಿನನ್‌ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನಂತರ ಮದುವೆಯಾದ ಅವಳ ತಂಗಿಯನ್ನು ಇಲ್ಮಾರಿನನ್ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಗಿರಣಿಯಂತ್ರದಿಂದ ಪಯೋಲದ ಜನ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ತಂದು ಬಿಡೋಣ ಎಂದು ಇಲ್ಮಾರಿನನ್ ಹಾಗೂ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಪಯೋಲದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಇವರ ಹಡಗಿಗೆ ಪೈಕ್ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿನ ಚಿನ್ನ ಹಡಗಿಗೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಮೀನನ್ನು ಕೊಂದು ಅದರ ಔತಣ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಎಸೆದ ಪೈಕ್ ಮೀನಿನ ದವಡೆ ಎಲುಬಿನಿಂದ ಕಾಂಟೆಲ (ಪಿಟೀಲಿನಂತಹ ವಾದ್ಯ) ಎಂಬ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ಆ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂಗೀತದ ಮೋಹಕತೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ವರ್ಣನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ವೆಯ್ನಾಮೆಯ್ನಾ ದೃಢಚಿತ್ತ ಹಿರಿಯ

ಪುರಾತನ ಚಾರಣಿಗ

ಕೈ ಬೆರಳು ತೊಳೆದು ಹಾರ್ಪ್ ವಾದ್ಯ ಹಿಡಿದು

ಆನಂದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೀನನಾದ

ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆಯೆ ಹೊಳೆವ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ
ಚಿನ್ನದ ಪೊದೆ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ಬೆರಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು ಎಲ್ಲರನು ಕುರಿತು
ಕೇಳಿ ಬನ್ನಿರಿ ಗಾನ ಕೇಳದವರು ಮೊದಲು
ಸಂತಸದಿ ಆಲಿಸಿರಿ ಈ ಪುರಾತನ ಗಾನ
ಕ್ಯಾಂಟೀಲ್ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನದಿಸುವ ಗಾನ

ನಿಪುಣ ವಾದಕ ಬಾಜಿಸಿದ ಪೈಕ್ ಎಲುಬಿನ ವಾದ್ಯ
ಚಲಿಸಿದವು ಬೆರಳುಗಳು ತುಂಬ ಚುರುಕಾಗಿ
ಹೆಚ್ಚೆರಳು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಗುರವಾಗಿ
ಸ್ವರವನನುಸರಿಸಿ ಸ್ವರವು ಹೊರಟಂತೆ
ಆನಂದದ ಮೇಲೆ ಆನಂದದ ತೆರೆ ಎದ್ದು
ವೃದ್ಧ ವೆನ್ನಾಮೋಯ್ನ್ ಬಾಜಿಸಿದ ವಾದ್ಯ

ಆ ಕಾಡಿನೊಳಗಿರಲಿಲ್ಲ
ಯಾವ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಜೀವಿ
ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ನೆಗೆವಂಥ ಪ್ರಾಣಿ ಜೀವಿ
ಅವನ ಹಾಡನ್ನು ಆಲಿಸದ ಜೀವಿ
ಬೆರಗಾಗಿ ತಲೆದೂಗಿ ಆನಂದಿಸದ ಜೀವಿ
ಸುತ್ತಲೂ ಸೇರಿದವು ಎಲ್ಲ ಅಳಿಲುಗಳು
ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದು
ತುಪ್ಪಳದ ಎರ್ಮನ್ ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದವು
ತಡಿಕೆ ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅಸೀನವಾದವು

ಚಿಮ್ಮಿ ಓಡುವ ಜಿಂಕೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ
ಚಿಗರೆ ತಲೆದೂಗಿ ಆನಂದದಲ್ಲಿ

ಎಚ್ಚಿತ್ತವು ತೋಲ ಜವುಗಿನಲ್ಲಿ
ಮೇಲೆದ್ದವು ಕರಡಿ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ

ಓಡೋಡಿಬಂದವು ತೋಳ ದೂರದಿಂದ
ತೂರಿ ಬಂದವು ಕರಡಿ ಪೊದೆಗಳಿಂದ
ಬೇಲಿ ಮೇಲೇರಿ ಪಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಿ ಕುಳಿತು
ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಿತು ಬೇಲಿ ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ
ತಡಬಡಿಸಿ ಏರಿದವು ಫರ್ ಮರಗಳನ್ನು
ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಹಸ ಸಂಗೀತಕೆಂದು
ಬೆರಗಿನಾನಂದಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಲೆಂದು

ವನದೇವನ ನಾಡಿನ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಸಂತ
ಕಾನನದ ಒಡೆಯ ಕಾನನದ ಜನರು
ಇದ್ದೆಲ್ಲ ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರು
ಏರಿದರು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರ ತುದಿಯನ್ನು
ವನದೇವನ ಒಡತಿ ಚುರುಕು ಕಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಣು
ಚಂದ ಕಾಲ್ಚೀಲ ಬಣ್ಣ ನೀಲಿ
ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೆನ್ನೀಲಿ ಪಟ್ಟಿ
ಏರಿದಳು ಬಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬರ್ಚ್ ವೃಕ್ಷ
ಸಂಗೀತ ಆಲಿಸಲು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸಲು
ಬಾನಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕಿ
ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ
ಹಿಂದಕೂ ಮುಂದಕೂ ತೇಲಿ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ
ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ
ಹಾರಿಬಂದವು ಅವನ ಗಾನಕ್ಕಾಗಿ

ಹದ್ದು ಆಲಿಸಿತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಸುವೋಮಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮಧುರ ನಾದ
ಗರಿ ಮೂಡದ ಮರಿಗಳನು ಬಿಟ್ಟು ಗೂಡಲ್ಲಿ

ಕೇಳ ಬಂದಿತು ಅವನ ಮಧುರ ಗಾನ
 ಆಗಸದ ಹದ್ದುಗಳು ಮುಗಿಲಂಚಿನ ಡೇಗೆಗಳು
 ನೀರೊಳಗಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಿಮ ಜವುಗಿನ ಹಂಸಗಳು
 ಬಲು ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಿಲಿಪಿಲಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳು
 ಹಾಡುಹಕ್ಕಿಗಳು ನೂರಾರು ಸಾವಿರವು
 ತೂಗಿದವು ತಲೆಯನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ
 ಅವನ ಭುಜ ಏರಿ ತುಂಬ ಮುದದಿಂದ

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಪುತ್ರಿಯರೂ ಬಂದರು
 ಬಾನಂಗಳದ ಚೆಲುವೆ ರಂಭೆಯರು
 ಕುಳಿತು ಆಲಿಸಿದರು ಮಳೆ ಬಿಲ್ಲಮೇಲೆ
 ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದರು ಮುಗಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ

ಕುತ್ತರ್ ಎಂಬುವಳು ಚಂದ್ರಪುತ್ರಿ
 ಪಿವತರ್ ಎಂಬುವಳು ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಿ
 ಬಳುಕಾಡುವ ಚೆಲುವೆಯರು
 ಕಲಾ ಪ್ರವೀಣೆಯರು
 ಬಂಗಾರ ವಸ್ತ್ರವನು ನೇಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು
 ಬೆಳ್ಳಿ ನೂಲನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು
 ಕೆಂಪು ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಿಲ್ಲ ಸೆರಗಲ್ಲಿ

ಇಂಪು ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿಸಿತು ಕಿವಿಗೆ
 ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು ಹೆಣಿಗೆ ಕೈಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ
 ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು ಲಾಳಿ ಕೈಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ
 ಮುರಿದು ಹೋದವು ಕನಕ ಪಟ್ಟಿಗಳು
 ಮುರಿದು ಹೋದವು ಬೆಳ್ಳಿ ದಂಡಗಳು

ಇರಲಿಲ್ಲ ಯಾವುದೇ ನೀರೊಳಗಿನ ಜೀವಿ
 ಆರು ಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಾಡುವ ಜೀವಿ

ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪುಗಳ ಮತ್ಸ್ಯ ಜೀವಿ
 ಅವನ ಗಾನವನು ಕೇಳದಿಹ ಜೀವಿ
 ಕೇಳುತ್ತ ಗಾನ ಮೈ ಮರೆಯದ ಜೀವಿ

ಈಜುತ್ತ ಬಂದವು ಪೈಕ್ ಮೀನುಗಳೆಲ್ಲ
 ತೇಲುತ್ತ ಬಂದವು ನೀರು ನಾಯಿ
 ಬಂಡೆಗಳ ಮರೆಯಿಂದ ಸಾಲ್ಮನ್‌ಗಳು ಬಂದವು

ಕಡಲಾಳದಿಂದ ಪೊವನ್‌ಗಳು ಬಂದವು
 ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಮೀನುಗಳು ಬಿಳಿಯ ಪೊವನ್ ಮೀನುಗಳು
 ಬಂದುವೆಲ್ಲವು ತೀರದೆಡೆಗೆ
 ವೆಯ್ಯಾ ಗಾನ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ

ಅಹ್ಲೊ ಎಂಬ ಕಡಲ ದೇವ
 ಬಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೀರಿನಿಂದ
 ನೀರ ನೈದಿಲೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ
 ಗಾನ ಕೇಳಿ ತಲೆ ತೂಗುತ್ತ ಅಂದ
 ಕೇಳಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇಂಥ ಗಾನ
 ವೆಯ್ಯಾಪೊಯ್ಯನ್ ನುಡಿಸುವ ಮಧುರ ಗಾನ
 ಆದಿ ಪುರಾತನ ಚಾರಣನ ಗಾನ

ಸೊಟ್ಟೊ ಎಂಬುವರು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು
 ಹಂಸೆಗಳ ರಕ್ಷಾ ಕಿನ್ನರಿಯರವರು
 ಬಾಚುತ್ತಿದ್ದರು ಹೆರಳು ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು ಕುರುಳು
 ಬೆಳ್ಳಿ ಬಾಚಣಿಗೆ ಕನಕ ಸೀರಣಿಗೆ
 ನಿಪುಣ ವಾದನವ ಕೇಳಿದರು ಆಗ
 ಎಸೆದರು ನೀರಿಗೆ ಬಾಚಣಿಗೆಯನ್ನು
 ಎಸೆದರು ನೀರಿಗೆ ಸೀರಣಿಗೆಯನ್ನು

ಬಾಚಿರದ ಕೇಶ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರು
ಬೈತಲೆ ತೆಗೆಯದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರು

ಜಲ ಮಾತೆಯೂ ಕೂಡ ಬಂದಳು ಮೇಲಕ್ಕೆ
ನೀರೊಳಗಿಂದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಕುಳಿತಳು ಹತ್ತಿ ಶಿಲೆ ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ
ಪರಮಾಧ್ವತ ಗಾನ ಕೇಳುತ್ತ ತೂಗಿದಳು
ಮನ ಮೋಹಕ ಗಾನಕ್ಕೆ ತಲೆಯ ತೂಗಿದಳು
ಹಾಗೆಯೇ ತೂಗುತ್ತ ಜಾರಿದಳು ನಿದ್ರೆಗೆ
ಜೋಂಪಿನಲಿ ಅವಳು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು ಕೆಳಗೆ
ಬಂಡೆಗಳ ನಡುವಿದ್ದ ಕೊರಕಲಲ್ಲಿ

ನುಡಿಸಿದನು ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ನ್
ದಿನವೊಂದು ದಿನವೆರಡು
ಹೀಗೆಯೇ ನುಡಿಸಿದನು ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯ
ಇರಲಿಲ್ಲ ಯಾರೂ ವೀರರೂ ಶೂರರೂ
ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಜಡೆ ಹೆಣೆದ ಗರತಿಯರು
ಮೈ ಮರೆತು ಕಂಬನಿಯ ಸುರಿಸದವರು
ಗಾನಕ್ಕೆ ಎದೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗದವರು

ಚಿಕ್ಕವರು ದೊಡ್ಡವರು
ಮದುವೆಯಾದ ಗಂಡಸರು ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸರು
ಅರ್ಧ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗರು ತರುಣರೂ ತರುಣಿಯರು
ಎದೆ ಕರಗಿ ಅತ್ತರು ಆ ಸಂತನ ಗಾನಕ್ಕೆ

ಸ್ವತಃ ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ನ್ ಕಣ್ಣಿಂದ
ಉರುಳಿದವು ಕಂಬನಿ
ಕಣ್ಣಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿದವು ಕಣ್ಣು ಹನಿ
ಬೋರೆ ಬೀಜಕೂ ದಪ್ಪ ಗುಬ್ಬಿ ತಲೆಗೂ ದಪ್ಪ

ಉರುಳಿದವು ಕಂಬನಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು
 ಉರುಳಿದವು ಕೆಳಗೆ ಸೊಗಸು ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ
 ಸೊಗಸು ಕೆನ್ನೆಯ ಕೆಳಗೆ ಅಗಲ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ
 ಗಲ್ಲದಿಂದಲು ಕೆಳಗೆ ಹರವಾದ ಎದೆಗೆ
 ಎದೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಮೊಣಕಾಲ ಮೇಲೆ
 ಮೊಣಕಾಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಚೆಲುವು ಪಾದಕ್ಕೆ
 ಚೆಲುವು ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿದ್ದ ನೆಲಕೆ

ಐದು ಉಣ್ಣೆಯ ಅಂಗಿ ಕಂಬನಿಗೆ ನೆನೆದು
 ಆರು ನಡುಪಟ್ಟಿಗಳು ಕಂಬನಿಗೆ ನೆನೆದು
 ನೀಲಿ ಅಂಗಿಗಳೇಳು ಕಂಬನಿಯಲಿ ನೆನೆದು
 ಮೇಲಂಗಿ ಹತ್ತು ಕಂಬನಿಯಲಿ ನೆನೆದು
 ಉರುಳುತ್ತ ಇದ್ದವು ಕಂಬನಿಯ ಹನಿಗಳು
 ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ಯನ ನಯನ ದ್ವಯದಿಂದ
 ನೀಲಿಕಡಲಂಚಿನವರೆಗೆ
 ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು ಕಡಲು ಮೇರೆಯನು ಮೀರಿ
 ಹೊಳೆವ ನೀರಿನ ತಳಕೆ ಕಣ್ಣು ಹನಿ ಜಾರಿ

ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ಯನ್ ನುಡಿದ ಕೇಳುವಂತೆಲ್ಲರಿಗೂ
 ಇರುವರೇ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಯುವಕರಲ್ಲಿ
 ಇರುವರೇ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕುಲೀನರಲ್ಲಿ
 ತಂದೆಗೆ ತಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಯಾರಾದರೂ
 ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಹನಿ ತರುವಂಥ ಜನರು
 ಕಡಲಾಳದಿಂದಾಯ್ತು ತರುವಂಥ ಜನರು

ತರುಣರೂ ಹೇಳಿದರು ಹಿರಿಯರೂ ಹೇಳಿದರು
 ಯಾರಿಲ್ಲ ಅಂಥವರು ಈ ತರುಣರಲ್ಲಿ
 ಯಾರಿಲ್ಲ ಅಂಥವರು ಈ ಕುಲೀನರಲ್ಲಿ

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣ ಹನಿ ಆಯ್ದು ತರುವಂಥ ಜನರು
ಹೊಳೆವ ನೀರಿಂದ ಮೇಲೆ ತರುವಂಥ ಜನರು

ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ಯನ್ ಹೇಳಿದ
ಕಂಬನಿಯನಾಯ್ದು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ
ಕೊಡುವೆ ಬಲು ಚಂದ ಹಕ್ಕಿ ಗರಿ ಉಡುಗೆ
ಅಲ್ಲೇ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದೆಂದು ಡೊಂಬ ಕಾಗೆ
ತಂದುಕೊಡು ಕಂಬನಿಯ ನೀರಿಂದ ನನಗೆ
ಪಡೆದುಕೊ ಬಲು ಚಂದ ಗರಿ ಉಡುಪು ನಿನಗೆ

ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಈ ಡೊಂಬಕಾಗೆಗೆ
ನೀಲಿ ಬಾತೊಂದು ಕೇಳಿತೀ ಮಾತು
ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ಯನ್ ಹೇಳಿದ
ಈಸುವಾಗ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವೆ ಕೊಕ್ಕು
ಆಯ್ದು ತಾ ಕಂಬನಿಯ ನೀರೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು
ಕೊಡುವೆ ಕೈ ತುಮಬ ಉಡುಗೊರೆಯ ನಿನಗೆ
ಕೊಡುವೆ ಬಲು ಚಂದ ಗರಿ ಉಡುಗೆ ನಿನಗೆ

ಬಾತು ಹೋಯಿತು ಕಂಬನಿಯ ಹುಡುಕಿ
ಹೊಳೆವ ನೀರಿನ ಕೆಳಗೆ ಕಡಲಿನಾಳಕ್ಕೆ
ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿತು ಕಂಬನಿಯ ಹನಿಯನ್ನು
ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿತು ವೆನ್ನಾ ಕರಗಳಿಗೆ ಅದನು

ಬದಲಾಯಿಸಿತ್ತಾಗಲೇ ಕಂಬನಿಯ ರೂಪ
ಬಂದಿತ್ತು ಕಂಬನಿಗೆ ಚೆಲುವಾದ ರೂಪ
ಆಗಿತ್ತು ಕಂಬನಿ ಹೊಳೆವಂಥ ಮತ್ತು
ರಾಜರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಸಿಂಗಾರ ಮತ್ತು
ಮಹಾಜನಕಾನಂದ ಕೊಡುವಂಥ ಮತ್ತು.

ಓದುಪಠ್ಯ :

ಈಡಿಪಸ್

ಗ್ರೀಕ್ ಮಿಥಕಗಳು

—ಕೆ.ಎಂ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ

ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಲೇಯಿಯಸ್ ಪೀಸ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ ಪೆಲೋಪ್ಸನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ತಂಗಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಅತಿಥೇಯನ ಮಗ ಕ್ರೈಸಿಪಸ್ ಎಂಬುವನನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡಿ, ದೈವಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಗನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮರಣವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಯಿತು.

ಅಂಫಿಯೋನ್ ಮತ್ತು ಝೀತಸರು ಮಡಿದಮೇಲೆ ಲೇಯಿಯಸ್ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಥೀಬ್ಬಿಗೆ ದೊರೆಯಾದ. ಅವನು ಮಡದಿ ಜೊಕಾಸ್ಟ ಎಂಬವಳು, ಮದುವೆಯಾಗಿ ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ದೊರೆಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಗಿ, ದೇವವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಹೋದ. “ಅಯ್ಯೋ! ಹುಚ್ಚ! ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ! ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಿನಗೊಬ್ಬ ಮಗನಾದರೆ, ಅವನು ಹಡೆದ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದು, ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವರಿಸುತ್ತಾನೆ!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು. ಆ ಭೀಕರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೇಯಿಯಸ್ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿ ಹೋದ. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳದೆ, ತನ್ನ ಅಳಲ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಗ್ಗಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ.

ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೂ ಲೇಯಿಯಸ್ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚಕಾರವೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವಳ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡದರೆ ಅವಳಿಂದ ದೂರದೂರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಂತೂ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಗಿಂತ ಮಕ್ಕಳಾದರೇನು ಗತಿ ಎಂಬ ಭಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಗಂಡನ ಈ ನಡತೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಿಂದ ಹೀಗೆ ದೂರ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಪತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ, ಏನೋ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವನಂತೆ ಅವನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಜೊಕಾಸ್ಟ ಅವನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನು ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿದಳು, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು, ಪ್ರಾಪ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಈ ಮಗುವೇ ಈಡಿಪಸ್.

ತಾನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿದ್ದರೂ ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ದೊರೆ ಕಳವಳಪಟ್ಟ ಸಂತಾನ ಹೀನನಾಗಿದ್ದ ತನಗೆ ಗಂಡುಮಗುವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ತಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತಿಲ್ಲ. ದೈವವಾಣಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಲೇಯಿಯಸ್ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಗುವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅದರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮೊಳೆಯಿಂದ ಕೊರೆದು ತೂತುಮಾಡಿ, ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹುರಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ, ಅದನ್ನು ಸಿಥೀರಾನ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಡಿ ಬರುವಂತೆ ತನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಮಗು ಸತ್ತುಹೋಯಿತೆಂದೇ ಅವನ ಭಾವನೆ. ತಾನದನ್ನು ಹೀಗೆ ತೀರಿಸಿ ದೈವವಾಣಿಯನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದವನು ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿದ.

ಸಿಥೀರಾನ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಅನಾಥವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ನೆರೆಯನಾಡಾದ ಕಾರಿಂಥಿನ ಕುರುಬನೊಬ್ಬನು ಕಂಡು, ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ದೊರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಿಂಥಿನ ದೊರೆ ಪಾಲಿಬಸ್. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮೆರೋಪಿ (ಬೇರೊಂದು ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳ ಹೆಸರು ಪೆರಿಬಿಯ). ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಗುವನ್ನು ತಮಗೆ ದೇವರೇ ಕರುಣಿಸಿದನೆಂದುಕೊಂಡು ಅವರು ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿಕೊಂಡರು. (ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ: ತನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದ. ಅದು ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಸಿಸಿಯೋನ್ ಎಂಬ ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಡಲಕರೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ ಪಾಲಿಬಸ್‌ನ ಹೆಂಡತಿ ಪೆರಿಬಿಯ ಎಂಬುವಳು, ಅರಮನೆಯ ಕೊಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸಗಿತ್ತಿಯಿಂದ ಒಗೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪೆರಿಬಿಯ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುನೋಡಿ, ಆ ಎಳೆಯ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಗುವನ್ನು ಒಂದು ಮರೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹೆರಿಗೆ ನೋವು ಬಂದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ, ತಾನೇ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದೆನೆಂದು ಅಗಸಗಿತ್ತಿಯಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ಆ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ತಮಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ರಾಜರಾಣಿಯರು ತಮ್ಮದೇ ಮಗುವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿಕೊಂಡರು) ಮಗುವಿನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಜೋಡಿಸಿ ಹುರಿಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವು ಊದಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಈಡಿಪಸ್ (ಎಂದರೆ ಊದಿದ ಪಾದದವನು ಎಂದರ್ಥ) ಎಂದೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಹೀಗೆ, ಹಡೆದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ, ನೆರೆಯ ನಾಡಿನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಡಿಪಸ್ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದ. ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ಮೆರೋಪಿಯರು ತನ್ನ ಜನ್ಮದಾತರಲ್ಲ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಔತಣಕೂಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಪಟ್ಟಾಗಿ ಕುಡಿದು ಗಲಾಟೆಮಾಡುತ್ತ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಹರಟುತ್ತ ಈಡಿಪಸನನ್ನು ಕುರಿತು “ನೀನು ಪಾಲಿಬಸ್ ಹಡೆದ ಮಗುವಲ್ಲ; ನಿನಗೂ ನಿನ್ನಪ್ಪನಿಗೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಿಕ್ಕು-ಮಗು!” ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ. ಇದರಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕದಡಿ, ಒಡನೆಯೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ಮೆರೋಪಿಯರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರದಿಂದ ಅವನ ಅನುಮಾನವೇ ಬಲವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಗ್ಗೆ ದೇವರನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಅವನು ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು “ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುವೆ! ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವರಿಸುವೆ!” ಎಂದು ದೇವವಾಣಿ ನುಡಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಎದೆಯೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ಮೆರೋಪಿಯರು ತನ್ನ ಪ್ರಸೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಅವರೇ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು; ತನ್ನಿಂದ ಇಂತಹ ಪಾಪಕಾರ್ಯ ಘಟಿಸುವುದು ಬೇಡ; ತಾನನ್ನು ಕಾರಿಂಥಿನ ದಿಕ್ಕಿನ ಸುಳಿಯಕೂಡದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ಡೆಲ್ಫಿಯಿಂದ ಹೊರಟಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಬಂಡಿ ಎದುರಾಯಿತು. ಅದು ಮೂರುದಾರಿಗಳ ಒಂದುಕೂಡು ರಸ್ತೆ. ಅಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಕವಲೊಡೆದು ಒಂದು ಡೆಲ್ಫಿಯ

ಕಡೆಗು ಇನ್ನೊಂದು ಡಾಲಿಸ್ ಎಂಬ ಕಡೆಗೂ ಹೊಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬಂಡಿಯೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪರಿವಾರ. ಅದು ತುಂಬ ಕಿರಿದಾದ ದಾರಿ. “ಬಂಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ, ಅರುಗಾಗು” ಎಂದು ಸಾರಥಿ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಕೂಗಿಹೇಳಿದ. ಒಡನೆಯೇ ಈಡಿಪಸ್ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದರೂ ರಭಸವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಡಿಯ ಗಾಲಿ ಅವನ ಪಾದದ ಮೇಲೇ ಹರಿದು, ಗಾಡಿಯು ಅವನನ್ನು ಉಜ್ಜಿಕೊಂಡೇ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಕೋಪಬಂದು, ತನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆದು, ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಆ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಬಂಡಿಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಕೈಯ ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ತಲೆಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈಡಿಪಸ್ ಅವನಿಗೂ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಏಟುತಿಂದ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಬಂಡಿಯಿಂದ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಉರುಳಿ ಲಗಾಮಿಗೆ ತೊಡರಿಕೊಂಡುಬಿದ್ದ. ಈಯೆಲಲ್ ಗಲಭೆಯಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಕುದುರೆಗಳು ಬಂಡಿಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಓಡಿದವು. ಲಗಾಮಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಾಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ದರದರ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೃತನಾದ. ಅವನ ಪರಿವಾರದ ಇನ್ನಿತರರನ್ನೂ ಈಡಿಪಸ್ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದ. ಅವರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದ.

ಆ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಲೇಯಿಯಸ್, ಥೀಬ್ಸಿನ ದೊರೆ ಮತ್ತು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ತಂದೆ. ಅವನು ಪೀಸನಗರದ ದೊರೆ ಪೆಲೋಪ್‌ನ ಮಗ ಕ್ರೈಸಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಥೀಬ್ಸ್ ನಾಡನ್ನು ಕಾಡಲು ಹೀರಾದೇವಿಯು ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ರಾಕ್ಷಸ ಜಂತುವೊಂದನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾಗೆ ಮುಖ ಮತ್ತು ಎದೆ, ಸಿಂಹದ ಕಾಲು ಮತ್ತು ಬಾಲ, ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದು, ಅದು ಥೀಬ್ಸ್‌ನಗರದ ಸಮೀಪ ಫಿಕಿಯಂ ಗುಡ್ಡದಮೇಲೆ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು, ಆ ಹಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲ ತಡೆದು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸದಿದ್ದವರನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಲೇಯಿಯಸ್ ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಎಂದು ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಇವನು ತನ್ನ ಮಗ ಎಂದು ಲೇಯಿಯಸ್‌ಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗೆ ಮಗನ ಕೈಯಿಂದ ತಂದೆಯ ಕೊಲೆ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ದೈವವಾಣಿ ನಿಜವಾಯಿತು.

ಕೊಲೆಗಾದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಮನುಷ್ಯ ಥೀಬ್ಸಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು-ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನೊ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ತಮ್ಮವರ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾನ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು- ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯು ಕಳ್ಳರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದ, ತನ್ನ ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಹತರಾದರು ಎಂದು ಸುದ್ದಿಕೊಟ್ಟು, ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕಾಟದಿಂದಾಗಿ, ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯ ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತನಿಖೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡುವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯು ಹೀಗೆ ಮೃತನಾದ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಬದಲು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸೋದರನಾದ ಕ್ರಿಯೋನ್ ಎಂಬುವನು, ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಹೇಳಿ ನಾಡನ್ನು ಯಾರು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಥೀಬ್ಸ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದ.

ಕಾರಿಂಧಿನ ಕಡೆ ಸುಳಿಯಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಈಡಿಪಸನು ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯನ್ನು ಸಾಯಹೊಡೆದು, ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಥೀಬ್ಲಿಗೆ ಬಂದ, ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ವಿಷಯ ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಒಂದು ಕೈ ನೋಡೇಬಿಡೋಣ ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಏನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಎರಡು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಮೂರು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿ ಯಾವುದು?” ಎಂದು ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ಕೇಳಿತು. ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ “ಮನುಷ್ಯ!” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ. ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆದಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತು ಎರಡು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಲೂರಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸ್ಪಿಂಕ್ಸ್ ರಾಕ್ಷಸಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು.

ಇಡೀ ನಾಡಿಗೆ ಕವಿದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಈಡಿಪಸ್ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದ. ತಮ್ಮನ್ನು ಇಂತಹ ಅಪಾಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಈಡಿಪಸನನ್ನು ಥೀಬ್ಲಿನಗರದ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಂತೆ ಕ್ರಿಯೋನನು ಥೀಬ್ಲಿನ ದೊರೆತನವನ್ನು ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿ, ಮೃತ ಲೇಯಿಯಸನ ಮಡದಿ ಜೊಕಾಸ್ತಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಇಂತು ಈಡಿಪಸ್ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವರಿಸಿದ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ದೇವವಾಣಿ ನಿಜವಾಯಿತು. ಜೊಕಾಸ್ತಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಾಲಿನೀಕೀಸ್ ಮತ್ತು ಈಟಿಯೋಕ್ಲೀಸ್ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಆಂಟಿಗನಿ ಮತ್ತು ಇಸ್ಮೀನಿ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು.

ಹೀಗೇ ಹಲವು ವರ್ಷ ಕಳೆಯಿತು. ಈಡಿಪಸ್ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಂದಿದ್ದ. ಆಮೇಲೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಾಡಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಿಡುಗು ಕವಿದು, ಮಳೆಬಾರದೆ, ನೀರು ಇಂಗಿ, ಬೆಳೆ ಒಣಗಿ, ದೊಡ್ಡಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿ, ಭೀಕರ ರೋಗಗಳು ಬಂದು, ಜನಸಾಯುತ್ತ, ನಾಡು ನೆರಳಿತು. ದೊರೆಯು ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ “ಇದೇನು ಸಮಾಚಾರ? ಇದಕ್ಕೇನು ಪರಿಹಾರ? ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಕ್ರಿಯೋನನನ್ನು ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಅಂತೆಯೇ ಕ್ರಿಯೋನ್ ಡೆಲ್ಫಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವವಾಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಉತ್ತರ ಪಡೆದು, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು “ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯ ಹಂತಕ ನಮ್ಮನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದಾನೆ. ಅವನಿಂದಾಗಿ ನಾಡಿಗೆ ಇಂತಹ ಉಪದ್ರವ. ಆ ಹಂತಕನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾಡಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ದೇವವಾಣಿ ನುಡಿಯಿತು” ಎಂದು ದೊರೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದ.

ದೊರೆಯು ಕೂಡಲೇ ಆ ಹಂತಕನನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಈ ತನಿಖೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆದಕಬೇಕಾಯಿತು. ಕಣಿಹೇಳುವ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞ ಟೈರೀಸಿಯಸನನ್ನು ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯು ಮೃತನಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಶಿಶು ಈಡಿಪಸನನ್ನು ಸಿಥೀರಾನ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಸೇವಕನನ್ನೂ ಕರೆಸಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಣೆ

ನಡೆಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ನಾಡಾದ ಕಾರಿಂಥಿನ ದೊರೆ ಪಾಲಿಬಸ್ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮೃತನಾದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮೆರೋಪಿಯು ದೊರೆಯ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ತಾವು ಈಡಿಪಸನನ್ನು ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸವಿವರವಾಗಿ ಬರೆದು ಥೀಬ್ಸ್ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ರಾಣಿ ಜೊಕಾಸ್ಪಗೆ ಅನುಮಾನ ಬಂದು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಚಾರಣೆ ಬೆಳೆಸಬಾರದೆಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಕೇಳದೆ, ಇದರ ಆದ್ಯಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಭೇದಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಟಮಾಡಿದ. ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಊಹಿಸಿದ ಜೊಕಾಸ್ಪ ಅಲ್ಲಿಂದ ಚೀರಿಕೊಂಡ ಎದ್ದುಹೋಗಿ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಘಟಿಸಿದ ಮಹಾಪಾಪ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತಳು.

ಅನತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ ಗೋಚರವಾಗಿ ಈಡಿಪಸ್ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಕಟದಿಂದ ನರಳಿದ. ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯ ಹಂತಕ ತಾನೇ! ತನ್ನಿಂದಲೇ ನಾಡಿಗೆ ಈ ಪಿಡುಗು! ಲೇಯಿಯಸ್ ದೊರೆಯು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಅಲ್ಲ, ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ತಂದೆ! ತಾನು ತಿಳಿಯದೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದೆ! ಹಡೆದ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವರಿಸಿದೆ! ಅವಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದೆ! ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪವೇ! ಈಡಿಪಸ್ ಗಾಯಗೊಂಡ ಹುಲಿಯಂತೆ ಭೀಕರವಾಗಿ ನರಳುತ್ತ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೇಣಿಗೆ ಬಿಗಿದು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಜೊಕಾಸ್ಪಳ ಹೆಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ನೋಡಲಾರದೆ ತಲೆತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅವಳ ಉಡುಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಎರಡು ಚಿನ್ನದ ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಭರಭರನೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇರಿದುಕೊಂಡ. ತನಗೆ ಈ ಲೋಕ ಕಾಣಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಾಣಿಸಿತು. ಇನ್ನು ಈ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದು ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವರಿಸಿ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಲಿ? ಲೋಕದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವುದು? ಅವನ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳು ಪಟ್ಟನೆ ಒಡೆದು ರಕ್ತ ದಳದಳನೆ ಇಳಿಯಿತು.

ನಾಡಿನ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ತಾನು ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದೂ, ಅಂಥನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಈಡಿಪಸ್ ಕ್ರಿಯೋನನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆ ಕಳಿಸಲು ಕ್ರಿಯೋನ್ ಆಗಲಿ, ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಕೊಲೋನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಡಿಪಸ್

ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ಇಂತಹ ಪಿತೃಹಂತಕ, ಮಾತೃಗಾಮಿ ಈಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ಕ್ರಿಯೋನನು ಅವನನ್ನು ಅವನು ಬೇಡಬೇಡವೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಬಿಡದೆ ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸಿದ. ಅವನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಅವನ ನೆರವಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಧತಂದೆಗೆ ಊರುಗೋಲಾಗಿ ಅವನ ಮಗಳು ಆಂಟಿಗಿನಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋದಳು.

ತಂದೆ ಮಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ದೇಶದೇಶ ಅಲೆದು ಕೊನೆಗೆ ಅಥೆನ್ಸನಗರದ ಸಮೀಪ ಕೊಲೋನ್ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಒಂದು ಮರಗಳ ತೋಪಿಗೆ ಬಂದರು. ಅದು ಉಗ್ರದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಈಡಿಪಸ್ ಅಥೆನ್ಸಿನ ದೊರೆ ಥೀಸ್ಟಾಸನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು

ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಲೂ, ಸತ್ತಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಣವನ್ನು ಹೊಳಲೂ ಎಡೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದ. ಅಂತಹ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸಬಾದೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟಬೇಕೆಂದೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಹೇಳಿದರೂ ಥೀಸ್ಟ್ರಾಸ್ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಈಡಿಪಸ್‌ನ ದುರ್ಯ್ಯವಕ್ಕೆ ಮರುಗಿ, ಅವನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಈಡಿಪಸ್ ಮತ್ತು ಆಂಟಿಗನಿ ಆ ತೋಪಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು.

ಅತ್ತ ಥೀಬ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ರಾಜ್ಯವಾಳಬೇಕೆಂದು ಈಡಿಪಸನ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷ ಆಳುವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಯಾರು ಗಾದಿಗೇರಬೇಕೆಂದು ಅದೃಷ್ಟಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅದು ಕಿರಿಯವನಾದ ಈಟಿಯೋಕ್ಲೀಸನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಥೀಬ್ಲಿಗೆ ದೊರೆಯಾದ, ಆದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಲಿನೀಕೀಸ್‌ಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸೋದರನ ಮೇಲೆ ಹಗೆಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರ್ಗಾಸ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಆಗ ಆರ್ಗಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಡ್ರಸ್ಪಸ್ ಎಂಬ ದೊರೆ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಪಾಲಿನೀಕೀಸ್ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ದೊರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ. ಅದೇ ದಿನ ಕ್ಯಾಲಿಡೋನ್ ನಗರದ ಈನಿಯಸ್ ದೊರೆಯ ಮಗ ಟೈಡಿಯಸ್ ಎಂಬ ವೀರನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ, ಅವನು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತನ್ನ ಸೋದರ ಮೆಲಿನಿಪಸ್ ಎಂಬುವನನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕೊಂದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಆರ್ಗಾಸ್‌ಗೆ ಬಂದು ಅಡ್ರಸ್ಪಸನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ತಂಗಿದ.

ಹೀಗೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಅವರವರ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಬಂದಿತು. ತನ್ನ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತೇ ಹೆಚ್ಚು, ತನ್ನ ದೇಶದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಾದ ಶುರುವಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳಕ್ಕೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಆಯುಧ ಹಿಡಿದು ನಿಂತರು, ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಡ್ರಸ್ಪಸನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವರ ಜಗಳ ತಪ್ಪಿತು.

ಅಡ್ರಸ್ಪಸ್ ತನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಕುಳಿರಿಸಿ, ಅವರತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಕಾದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳ ಪೈಕಿ ಪಾಲಿನೀಕೀಸನ ಗುರಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹದ ಗುರುತೂ, ಟೈಡಿಯಸನ ಗುರಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹಂದಿಯ ಗುರುತೂ ಇದ್ದುದು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವು ಅವರವರ ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರಲಾಂಛನಗಳು.

ಅಡ್ರಸ್ಪಸ್‌ಗೆ ಪರಮಸುಂದರಿಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸಿ ಅನೇಕ ವೀರರು ಬಂದು ದೊರೆಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಯಾರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟರೂ ಉಳಿದವರನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೊರೆಯು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಡೆಲ್ಫಿಯ ದೇವವಾಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ “ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಒಂದು ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ನೊಗಕ್ಕೆ ಹೂಡು” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಸಿಂಹವೆಂದರೆ ಈ ವೀರರೇ

ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಡ್ವೆಸ್ಟ್ ತನ್ನಿಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಅವರವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಕೊಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಮಾತುಕೊಟ್ಟ.

ಇತ್ತ, ಈಡಿಪಸ್ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾನೋ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗೆಲುವೆಂದೂ ಅವನ ಮೂಳೆ ಯಾವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿರುತ್ತದೋ ಆ ನಾಡಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಏಳಿಗೆಯೆಂದೂ ದೇವವಾಣಿ ನುಡಿದಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ ಈಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೇ ಇಟ್ಟು, ಸತ್ತಮೇಲೆ ಊರ ಹೊರಗೇ ಹುಗಿದು, ಅವನಿಂದ ಬರುವ ಶುಭಲಾಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಈಟಿಯೋಕ್ಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೋನ್ ಯೋಚಿಸಿದರು. ಮುದುಕನೂ ಅಂಧನೂ ಆದ ತಂದೆಗೆ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಆಧಾರಾಗಿದೆ ಅವನನ್ನು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದಟ್ಟಿ, ಈಗ ಅವನಿಂದ ಏನೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಇಸ್ಮೀನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯಿತು. ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು ಅವಳು ಕೂಡಲೇ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಕೊಲೋನಸ್‌ಗೆ ಹೋದಳು.

ಅವಳು ಹೋದ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಈಡಿಪಸನ ಮನವೊಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಕ್ರಿಯೋನನು ಕೊಲೋನಸ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಸ್ಮೀನಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಈಡಿಪಸ್ ಇವರ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಸಿ, ಧೀಬ್ಬಿಗೆ ಬರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕ್ರಿಯೋನನು ಎಲ್ಲ ದಯೆದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಕೇವಲ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿ “ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಬರದಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಆಂಟಿಗನಿ ಮತ್ತು ಇಸ್ಮೀನಿಯರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಥೆನ್ನಿನ ದೊರೆ ಥೀಸ್ಟೂಸ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕ್ರಿಯೋನನನ್ನು ಗದರಿಸಿ, ಈಡಿಪಸನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ. ಕ್ರಿಯೋನ್ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗಿ ಧೀಬ್ಬಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಈಡಿಪಸನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಪಾಲಿನೀಕೀಸನು ಆರ್ಗಾಸಿನಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ತಾನು ಧೀಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿಯೂ ತನಗೆ ಗೆಲುವಾಗುವಂತೆ ಹರಸಬೇಕೆಂದೂ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಈ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನವಷ್ಟನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಈಡಿಪಸ್ ಅವರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವುದಿರಲಿ, ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡಿ, ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಮಡಿಯಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸಿದ. ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಸೋದರನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ತರವಲ್ಲ ಎಂದು ಆಂಟಿಗನಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಪಾಲಿನೀಕೀಸ್ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ; ಒಂದು ವೇಳೆ ತಂದೆಯ ಶಾಪ ಫಲಿಸಿ ತಾನು ಸಾಯುವುದಾದರೆ ತನ್ನ ಶವಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಂಗಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ.

ಇತ್ತ ಈಡಿಪಸನ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಅವನು ಧೀಸ್ಮ್ಯಾಸನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, “ಎಂದಿಗೂ ಸವೆಯದ ಅಕ್ಷಯನಿಧಿಯೊಂದನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ದೇಶದ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊ. ಆದರೆ ಅದರ ವಿಚಾರ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗತಕ್ಕ ಮಗನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸು. ನಾನೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂಡ ಹೇಳಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಆ ಅಕ್ಷಯನಿಧಿ ಇರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಧೀಸ್ಮ್ಯಾಸನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಧೀಸ್ಮ್ಯಾಸನನ್ನೂ ಒಡಗೊಂಡು ಒಂದು ಕಣಿವೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ತಬ್ಬಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅನಂತರ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಈಡಿಪಸನು ಧೀಸ್ಮ್ಯಾಸನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಡಗೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆಹೋದ. ಆಮೇಲೇನಾಯಿತೋ, ಅದು ಹೇಗಾಯಿತೋ ಈಡಿಪಸ್ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದ.

“ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಏನಾದ? ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿರುವೆ? ಅವನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನಾದರೂ ತೋರಿಸು” ಎಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗೋಳಿಟ್ಟಾಗ “ಅದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಕೂಡದೆಂದು ಈಡಿಪಸ್ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಧೀಸ್ಮ್ಯಾಸ್ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಆಂಡಿಗನಿ ಮತ್ತು ಇಸ್ಮೀನಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಧೀಬ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಈಟಿಯೋಕ್ಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಪಾಲಿನೀಕೀಸರ ಕಲಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲೆತ್ತಿಸುವುದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

* * *

III – ಜಾತಿ ನಿರಾಕರಣೆ

ಆಶಯ

ನೆಲನೊಂದೆ : ಹೊಲಗೇರಿ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ,

ಜಲವೊಂದೆ : ಶೌಚಾಚಮನಕ್ಕೆ,

ಕುಲವೊಂದೆ : ತನ್ನತಾನರಿದವಂಗೆ,

ಫಲವೊಂದೆ : ಷಡುದರುಶನ ಮುಕ್ತಿಗೆ,

ನಿಲವೊಂದೆ : ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ,

ನಿಮ್ಮನರಿದವಂಗೆ

ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸನ ಮಗನು

ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಮಗಳು

ಇವರಿಬ್ಬರು ಹೊಲದಲು ಬೆರಣಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಸಂಗವ ಮಾಡಿದರು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ನಾನು

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ

–ಬಸವಣ್ಣ

ಹೊಲೆಯ ಬಂದನೆಂದು ಒಳಗೆ ದೇವರ ಮಾಡಿ

ಗಣಗಣ ಗಂಟೆಯ ಬಾರಿಸುವರಯ್ಯಾ

ತನುವಿನ ಕೋಪವು ಹೊಲೆಯಲ್ಲವೆ?

ಪರಧನ ಪರಸತಿ ಹೊಲೆಯಲ್ಲವೆ?

ಹೊರಗಿದ್ದ ಹೊಲೆಯನ ಒಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟರೆ

ಇದಕೇನು ಮದ್ದೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ?

–ಪುರಂದರದಾಸರು

೧. ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ದಲಿತವರ್ಗಗಳು

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು?

ಮೂಲ : ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀ

ಅನು : ಎನ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ

ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸನಾತನಿ ಹಿಂದೂ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಜ್ಞ ಎಂದೇನಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನಲ್ಲ. ವೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನನ್ನದು ಅವುಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅಧ್ಯಯನವಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅಗಾಧವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಮಾಡಬೇಕಾದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿಜವಾದ ಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದರ ವಯಸ್ಸನ್ನು ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತಮತಗಳ ನಡುವೆ ನಾನು ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ನನಗೆ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ ಹಿಂದೂಮತದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಕಂಡಿತು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಮತದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತು.

ಆದರೆ ಆಗ ಕೂಡ ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಅಂಗವಲ್ಲ ಮತ್ತು, ಅದು ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂಥ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ನನಗಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೆ.

ನಿಜ, ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪಾಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಯಾವುದೇ ವಾದಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಗವತ ಅಥವಾ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಪಾಪವೆಸಗಿದೆ. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಂತ್ಯಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕೂಡ ಈ ಪಾಪದ ಸೋಂಕನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕದಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳಷ್ಟೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಅಂತ್ಯಜರಂತೆ ಪರಿಗಣಿತರಾದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೇಡು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಪಾಪದ ಫಲಗಳಾಗಿ ಒದಗಿದವು.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಪಾಪ

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಶಾಸನವಲ್ಲ. ಅದು ಸೈತಾನನ ಒಂದು ತಂತ್ರ. ಸೈತಾನನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳು ತರ್ಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೀರಲಾರವು.

ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ತರ್ಕವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದು. ವೇದಗಳು ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿವೆ, ಸಹಿಸಿವೆ ಅಥವಾ ಅನುಮೋದಿಸಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ಒಂದು ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸುಡಲು ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ವೇದಗಳು ದೈವೀರೂಪದವು ಮತ್ತು ಅಲಿಖಿತವಾದವು. 'ಅಕ್ಷರ ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ'. ಬೆಳಕು ನೀಡುವುದು ಭಾವ. ವೇದಗಳ ಭಾವವು ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಸತ್ಯ, ನಿಷ್ಕಪಟಿತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ವಿನಯ, ಸರಳತೆ, ಕ್ಷಮೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಉದಾತ್ತ ಮತ್ತು ಧೀರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲವೂ. ದೇಶದ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಮತ್ತು ತೊಂದರೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದ ಜಾಡಮಾಲಿಗಳನ್ನು ನಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಮತ್ತು ಥೂ ಎಂದು ಉಗಿಯುವಂತೆ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತತೆಯಾಗಲಿ ಧೀರೋದಾತ್ತತೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಜಾತಿ ವಿನಾಶ

ವರ್ತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ

ಮೂಲ: ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

ಅನು: ಡಾ. ನಟರಾಜ ಹುಳಿಯಾರ

ಸಂ: ಡಾ. ಬಿ.ಯು.ಸುಮಾ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗದೆ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಸದಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದೇಶದ ಅಸ್ವಶ್ಯರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ, ಬೀದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದ ಹಿಂದೂಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಕರುಣಾಜನಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ಕೂಡ ಜಾತಿಯ ಸಮರ್ಥಕರಿರುವುದು. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ ಶ್ರಮದ ವಿಭಜನೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ಕೇವಲ ಶ್ರಮದ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ವಿಭಜನೆ ಕೂಡ. ಇದು ವಿಭಜನೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಕೆಳಗೊಂದು ಜೋಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕಾಣದ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವಿದು. ಈ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಅವರ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದದ್ದು. ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಪುನರ್‌ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದ ಜಾತಿ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಮೂಲವೂ ಹೌದು. ಜಾತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೀಳೆಂದು ಕಾಣಲಾಗುವ ಎಷ್ಟೋ ಕಸುಬುಗಳು ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿವೆ. ಇಂಥ ಕಸುಬುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯೂ ತೊಡಗಲಾರದ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಾರದು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕೂಡ ಒಂದು ಹಾನಿಕಾರಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಾದವಿದೆ. ಅದು ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಜಾತಿಯ ಗುರಿಯೇ ಜನಾಂಗ ಹಾಗೂ ರಕ್ತದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಮಾನವಕುಲಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಇಂಥ ಶುದ್ಧ ಜನಾಂಗವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಡಿಯಾದ ಬೇರೆ

ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಕ್ತಗಳು ಬೆರೆತು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲವಾದ ನಂತರ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ರಕ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮಾತು ಕೂಡ ಆಧಾರರಹಿತ. ಪಂಜಾಬಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಪಂಜಾಬಿನ ಚಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗೀಯವಾದ ಭೇದವೇ ಇಲ್ಲ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಜನಾಂಗೀಯ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದೇ ಜನಾಂಗದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಜನೆ. ಹಲವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಜಾತಿ 'ಉತ್ತಮ ತಳಿ'ಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೂ ನಿಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ಜನಾಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಉಪಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಜನಾಂಗೀಯ ಭೇದಗಳಾಗಿರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ವೇಳೆ ಉತ್ತಮ ತಳಿ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ವೈವಾಹಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ, ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳು ಬೆರೆತು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ರಕ್ತದ ಪಾವಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಭಂಗ ತರುತ್ತದೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮರವೊಂದರ ಶಕ್ತಿ ಅದು ಬಿಡುವ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಯೇನಾದರೂ ಉತ್ತಮತಳಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದು ಎಂಥ ಜನರನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ದೈಹಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ದೇಶದ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬತ್ತು ಭಾಗ ಜನ ಮಿಲಿಟರಿ ಸೇವೆಗೆ ಅನರ್ಹರು. ಇದರ ಅರ್ಥ ಇಷ್ಟೇ : ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಹೇರುವ ಅಧಿಕಾರ ಆ ವರ್ಗಕ್ಕಿದ್ದುದರಿಂದ.

ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜಾತಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹಿಂದೂಗಳು ಸಮಾಧಾನ ತಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಕಟ್ಟುಗಳು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ನಾಗರಿಕತೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬದುಕಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್‌ರಂಥವರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೇ?

ಈಗ ನನ್ನೆದುರು ಇರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹಿಂದೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಹೇಗೆ? ಮೊದಲು ಉಪಜಾತಿಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಜಾತಿವಿನಾಶ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಾದವಿದೆ. ಆದರೆ ಉಪಜಾತಿಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಜಾತಿವಿನಾಶವಾಗುವುದೆಂಬ ಗ್ಯಾರಂಟಿಯೇನಿಲ್ಲ. ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹ ಮಾತ್ರ ಜಾತಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ರಕ್ತದ ಬೆರೆಯುವಿಕೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನವರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಬಲ್ಲದು. ಛಿದ್ರಗೊಂಡ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜಾತಿಯನ್ನುವುದು ಒಂದು ಗೋಡೆಯಲ್ಲ; ಒಂದು ಮನೋಸ್ಥಿತಿ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಂಥವರು ಅರಿಯ ಬೇಕಾಗಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಜನರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅವರು ನಂಬುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ನಂಬಿಕೆ ನಾಶವಾಗುವ ತನಕ ಅವರು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಕಡೆಯದಾಗಿ, ಜಾತಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಉಸಿರು ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ಉಸಿರು ಇಡೀ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಮಲಿನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕ್ರೈಸ್ತರು ಸಿಖ್ಖರು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೂಡ ಅದು ಮಲಿನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಜಾತಿವಿನಾಶ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿದವರೂ ಒಂದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಾತಿರಹಿತವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೂಗಳ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಕೂಡ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯೆಡೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಷ್ಟೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. (ಸಂಗ್ರಹ)

ಜಾತಿ : ಎರಡು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ, ಸಂಪುಟ-೨

-ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ

ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಆಕ್ರಮಣಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಇದನ್ನು ತೊಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೂ ಇದ್ದುಬಿಡುವುದೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ಒಂದೂವರೆ ಪಟ್ಟು ದಾಳಿ ನಡೆದಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಗ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮತ್ತು ಅರ್ಧಭಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ. ಈಗ ಊಟದ ಜೊತೆಗೆ, ಮದುವೆಯಂಥ ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲೂ, ಅದು ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಈ ಬಗೆಯ ದಾಳಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಡವ ಆಕ್ರಮಣವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ ಆಕ್ರಮಣ ರಾಜಕೀಯವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದೆಂದರೆ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಕ್ರಮಣವೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಲಾಭಧಾಯಕವಲ್ಲದ ಉಳುಮೆಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹೊರಿಸದ, ಭೂಮಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸಂದೇಹ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯು ಕ್ರಾಂತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಜನರನ್ನು ನಾಲಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕಳೆದ ಸಾವಿರ-ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಅಥವಾ ದುಷ್ಟತನದ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮಾನತೆ ಅಥವಾ ಅಸಮಾನತೆಯಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದರೂ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ.

ಈ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಇರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಶೇ. ೯೦ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಶೇ. ೯ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಡವರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡುವುದು. ಆದರೆ ಇದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ. ೯ರಷ್ಟಿರುವ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಬಡವರು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪನ್ನರಾದವರು. ಹಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಯಾಚಿತ ನೌಕರರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಬಲವಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಇವರು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಬಡವರನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಅಥವಾ ದ್ವೇಷದಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರ ರಾಜ್ಯ ಖಾಯಂ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಬಡವರು ಒಗ್ಗೂಡಿ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆಯಲು ಬಯಸುವ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನ ಇದೊಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ 'ವಿಷ ಮೊದಲು, ಅಮೃತ ಆಮೇಲೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸಹ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ವಿನಾಶದ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

(ಸಂಗ್ರಹ)

ಒಂದು ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ!

ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ

-ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ

ಲಂಕೇಶ್, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ಈ ಮೂವರನ್ನು ಈ ಸಭೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂರಿಸಿದೆ. ನಾನೀಗ ಇವರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಮೂವರನ್ನು ಒಂದು ಎಳೆ ಹಿಡಿದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿ ನನ್ನ ಸೋಮಾರಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೊನೆಗೂ ಒಂದು ಎಳೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಮೂವರು ಇಂದಿನ ವಿಷವಾಗಿರುವ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಗೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ.

ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಇರಲ್ಲ, ಮುಂದೂ ಇರಲ್ಲ. ತನ್ನ ಎದುರಿಗಿರುವುದು ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ತತ್ವ ಏನು ಎತ್ತ ಅಂತ ನೋಡಲ್ಲ. ಅದರ ನಡಾವಳಿ ಏನು, ಅದರ ಸ್ವಭಾವ ಏನು ಇದನ್ನು ನೋಡ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧ ಇರಬಹುದು, ಬಸವಣ್ಣ ಇರಬಹುದು, ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನವರೊಡನೆ ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದು, ಒಬ್ಬ ಹುಷಾರಿಲ್ಲದೇ ಇದೆ ನೋಡದಿಕ್ಕೆ ಅವನ ಹತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾ-ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬಹುಶಃ ಧರ್ಮ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು.

ಅದೇ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದ ಕೊಳಕನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಸರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿನೋ ತಿಳಿಜಲವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪಡ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್.ನ ಶಿವಾಜಿಯ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಋಷಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಿತ್ತೋ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ತೇಜಸ್ವಿ ಇವುಗಳ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ ಅಂದುಬಿಟ್ಟು ನಿರಾಕರಿಸಿ 'ಚಿಂದಬರ ರಹಸ್ಯ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದಂತೆ ಪ್ರೀತಿ ಉಳಿಸೋದಕ್ಕಾಗಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ತಯಾರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಯಾಕೋ ಇದು ನಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಕ್ಕೆ ಸೆಟ್ ಆಗ್ತಾ ಇದೆಯಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣತೊಡಗಿತು! ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮನಸ್ಸು ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಧರಿಸು ಹಾಕಿಸಿ ನೋಡಿತು. ಯಾವುದೂ ಕೂಡ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ತಲೆ ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಆರು ತಲೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟರೆ ಅದೇನು ಕಷ್ಟ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ತಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದವರು ಅವರು. ಆಮೇಲೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಇರೋ ಡ್ರೆಸ್‌ಗೆ

ಒಂದು ವಜ್ರದ ಹಾರ ಹಾಕಿದರೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತೆ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಜೀನ್ಸ್ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಕಿತ್ತಾಕಿ ಬದಲಾಗಿ ಚರ್ಮ ಸುತ್ತಿಬಿಟ್ಟರುನೂ ಅಂಥಾ ಕೆಟ್ಟದಾಗೇನೂ ಕಾಣಲ್ಲ, ವ್ಯತ್ಯಾಸಾನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದ ಈ ನಮ್ಮ ಕಾಲಮಾನದ ಆದಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅಂತ್ಯದಂತಿರುವ ಈ ಮೂವರನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ

ಊರುಕೇರಿ-೨

-ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ನಾನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೆಳೆಯರು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲೇ ತಂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಠಡಿ ಚಿಕ್ಕದೆನಿಸತೊಡಗಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹಿಡಿಯಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಏಜೆಂಟನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆತ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. 'ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ನಿಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೂಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಠಡಿಯಿದ್ದು ಒಂದು ಬೆಡ್‌ರೂಂ ಇದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಆತ ಹೇಳಿದ ತಿಂಗಳ ಬಾಡಿಗೆ, ಮುಂಗಡ ಹಣ ಸಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. 'ಸಂಜೆ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಮುಂಗಡ ಹಣ ನೀಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಸಂಜೆ ಏಜೆಂಟ್ ಮತ್ತು ನಾನು ಹೊಸ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟೆವು. ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮಾಲೀಕನ ಮನೆಯಿತ್ತು. ಹೊಸ ಮನೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು. ಮಾಲೀಕ ಮುಂಗಡ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ನಾನು ಏಜೆಂಟ್ ಇಬ್ಬರೂ ಆತನ ಮನೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೆವು. 'ಏನು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೇ?' ಎಂದು ಮಾಲೀಕ ಕೇಳಿದ. ನಾನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅವಿವಾಹಿತನೆಂದೂ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಮಾಲೀಕ ಮುಂಗಡ ಹಣ ಕೇಳಿದ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಪಡೆದು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಏನೋ ಯೋಚಿಸಿದವನು 'ನಿಮ್ಮದು ಯಾವ ಜಾತಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಏಜೆಂಟ್ ಗಾಬರಿಯಾದ. ಮಾಲೀಕನೂ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ. 'ತಮಾಷೆ ಮಾಡಬೇಡಿ' ಎಂದ. ಇದು ತಮಾಷೆಯಲ್ಲ, ಸತ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಮಾಲೀಕ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಂಗಡ ಹಣವನ್ನು ನನಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ. ನಾನು ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ತಡವರಿಸಿದ. ನಾವು ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮನೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಮಾಲೀಕ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ನಿಜವಾದುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮಾಲೀಕನ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಈತ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಕನಿಕರ ಮೂಡಿತು. ಅವನ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಆತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತ ಸ್ಥಿತಿವಂತನೇನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಒಂದು ಮನೆಯ ಬಾಡಿಗೆಯೇ ಅವನ ಆದಾಯದ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಾಲೀಕನ ಮನೆಯ ಹಾಲಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ ಇರುವ ಚಿತ್ರಪಟವಿತ್ತು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಫೋಟೋ ಇತ್ತು. ಈತ ಗಾಂಧೀಜಿಯಿಂದ ಏನೂ ಕಲಿಯಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮರುಕವಾಯಿತು. ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಸಾತ್ವಿಕನಂತಿದ್ದ ಮಾಲೀಕ ನನಗೆ ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿ

ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಂಬಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆತ ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಲೀಕನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಭವಿಸಲಿದ್ದ ಭಾರೀ ಅನಾಹುತವೊಂದು ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿತು ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟನು. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳು, ಪಾಲುಗೊಂಡ ಹೋರಾಟಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಅವು ಈಗ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಲಾರವು ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಮಾಲೀಕ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ತಾರತಮ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ಕಂಡ. ಕೊಂಚ ಹೆದರಿದಂತೆಯೂ ಇದ್ದ. ಏಜೆಂಟ್ ಕಮಿಷನ್ ಮಿಸ್ಸಾದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮೌನವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮಾಲೀಕನಿಗೆ 'ಆಯಿತು ಬಿಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಎದ್ದು ಹೊರಡುವಾಗ ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಆ ನಮಸ್ಕಾರ ಆತನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸೌಮ್ಯತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿ ನಾನು ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇರಬೇಕು.

ನೀವು ದಲಿತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದಿತ್ತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾಲೀಕ ಕನಿಕರದಿಂದ, ಮುಚ್ಚಿಡಲಾರದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕೇರಿಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ. ದಲಿತರ ಕೇರಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಜನ ವಾಸಿಸುವ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾಗಿತ್ತು. 'ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಾರದಿತ್ತು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಏಜೆಂಟ್ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದ. ಏಜೆಂಟನ ಮಾತು ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳುಜಾತಿ ಹೇಳಿ ಮನೆ ಪಡೆಯುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ಆದ ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಏಜೆಂಟನೂ ಭಾಗಿಯಾದ. ಅವನು ದಲಿತನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದಲಿತರಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದವನಾಗಿದ್ದ.

* * *

೨. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗಾನರಾಣಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದ

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ
ರಾಘವಾಂಕ

ಎಕ್ಕಲನ ಬಳಿವಿಡಿದು ಸುತ್ತಿದಾಳನು ಮುನಿ
ರಕ್ಕಸನ ಬನಕೆ ಬಂದಂಜಿಕೆಯನೆರಡನೆಯ
ಮುಕ್ಕಣ್ಣನೆನಿಪ ಗುರುವಾಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟಳಲನಲ್ಲದೆ ಕನಸ ಕಂಡ ಭಯವ
ಮಿಕ್ಕು ಮುಱಿವಂತಡಸಿ ಕವಿವ ಗತಿಗಳ ಸೊಗಸ
ನಕ್ಕಿಸದೆ ಸಮಯ ಸಮಯದ ಪಸಾಯಕ್ಕೆ ಮನ
ವುಕ್ಕಿ ಸರ್ವಾಭರಣಮಂ ಗಾಣರಾಣಿಯರಿಗಿತ್ತನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು

ಬಡತನದ ಹೊತ್ತಾನೆ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ನೀ
ರಡಸಿದ್ಧ ಹೊತ್ತಾಜ್ಯ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ರುಜೆ
ಯಡಸಿ ಕೆಡದಿಹ ಹೊತ್ತು ರಂಭೆ ದೊರಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು ಸಾವ ಹೊತ್ತು
ಪೊಡವಿಯೊಡತನ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ಕಡುವಿಸಿಲು
ಹೊಡೆದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಬೀಳ್ವವಗೆ ನೀನೊಲಿದು ಮಣಿ
ದೊಡಿಗೆಗಳನಿತ್ತು ಫಲವೇನು ಭೂನಾಥ ಹೇಳೆನುತ ಮತ್ತಿಂತೆಂದರು

ಕಡಲೊಳಾಳ್ವಂಗೆ ತೆಪ್ಪವನು ದಾರಿದ್ರ್ಯಂಗೆ
ಕಡವರವನತಿರೋಗಿಗಮೃತಮಂ ಕೊಟ್ಟಡವ
ರಡಿಗಡಿಗದಾವ ಹರುಷವನೆಯ್ತುತಿಪ್ಪರವರಂ ಪೋಲ್ವರೀ ಪೊತ್ತಿನ
ಸುಡುಸುಡನೆ ಸುಡುವ ಬಿಱುಬಿಸಿಲ ಸೆಕೆಯುಸುರ ಬಿಸಿ
ಹೊಡೆದುದುರಿಹೊತ್ತಿ ಬಾಯ್ತುಡಿ ಡಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸಾ
ವಡಸುತಿದೆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆಯನಿತ್ತು ಸಲಹು ಭೂಭುಜಯೆಂದರು

ರವಿಕುಲದ ಪೀಳಿಗೆಯೊಳೊಗೆದ ರಾಯರ್ಗ ಪ
ಟ್ಟವ ಕಟ್ಟುವಂದಿಲ್ಲದೊಡರಸುತನ ಸಲ್ಲ
ದವನಿಯೊಳು ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳಿದಂ ಕಂಡ ಹಗೆಗಳು ನಿಲ್ಲರಿದಳ ಕೆಳಗೆ
ಕವಿವ ನೆಳಲೊಳಗಾವನಿದರ್ನಾತಂಗೆ ತಾಂ

ತವಿಲೆಡರು ಬಡತನ ನಿರೋಧವಪಕೀರ್ತಿಪರಿ
ಭವಭಯಂ ಹರೆವುದಿನರಣಿದಳಿದು ಸತ್ತಿಗೆಯ ಕೊಡಬಹುದೆ ಹೇಳೆಂದನು

ಕೊಡಬಾರದೊಡವೆಯಂ ಕೊಡುವುದರಿದೈಸೆ ಕೊಡು
ವೊಡವೆಗಳನಾರಾದಡಂ ಕೊಡರೆ ಹೇಳೆನಲು
ಬಿಡಬೇಡುವರ ಬಾಯಿ ಹಳಿವುದೇ ಬೇಡಿದುದನೀವ ದೊರೆಯಾವನೆನಲು
ಕೊಡರೆ ಮುನ್ನಿನ ಬಲಿ ದಧೀಚಿ ಶಿಬಿಗಳು ಬೇಡಿ
ದೊಡವೆಗಳನೆನಲದೇಂ ತ್ಯಾಗವೇ ದಾನಗುಣ
ವಿಡಿದೈಸಲೇ ಕೊಟ್ಟರೆನಲೊಂದು ದಾನವೆ ನೀನಿದಂ ಕೊಡಲೆಂದರು

ಪಾಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ಕತದಿಂ ತ್ಯಾಗವಾಸತ್ತು
ಬೇಡಿದುದೆಂದೆ ದಾನ ಹವಣಿನ ಪದಸ್ಥಿಕೆಯು
ಜೋಡಿಯುಂಟದಱಿಂಗಳಪಕಾರ ಕೌಶಿಕನ ಹೆಸರಿಂಗಿತ್ತಡಾರಾಧನೆ
ಗಾಡಿಕಾತಿಯರಾಗಿ ವಿಟಲಕ್ಷಣಂ ಮನದ
ಪಾಡಳಿಯಲೆಂದೆವದಱಿಂ ಸಲುಗೆ ಶಂಕಿಸದೆ
ನೀಡಿದೊಡೆ ಕೀರ್ತಿ ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಡಲುಪುಣ್ಯವೀ ಸತ್ತಿಗೆಯೊಳಹುದೆಂದರು

ಅನುನಯದೊಳೆಲ್ಲಮಂ ಕೊಡಬಹುದು ಬಿಡಬಹುದು
ಜನನಿಯಂ ಜನಕನಂ ನಲ್ಲಳಂ ದೈವಮಂ
ಮನವಾಳಿ ನಂಬಿ ನಚ್ಚಿದ್ ಪರಿವಾರಮಂ ಕೊಡುವ ಬಿಡುವತಿಕಲಿಗಳು
ಜನರೊಳಗೆ ಜನಿಸರೆಂದೆನಲು ನೀನೀಗ ಪೇ
ಳ್ಳನಿತಱಿಂಗಳು ಬೇಡಿದಡೆ ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡೆಯನೀ
ಯೆನೆ ಲೋಭವೇಕರಸಯೆನಲಿದಲ್ಲದೆ ಬೇಱಿಮಾತೆಪಿತರಿಲ್ಲೆಂದನು

ಲೋಗರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದಾಗಿ ಸತಿ ವಂಶಗತ
ವಾಗಿ ಬಂದುಳಿಂದ ತಂದೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟು
ವಾಗಲರ್ಚಿಸಿಕೊಂಬುದಾಗೆ ದೈವಂ ನೆಳಲ ತಂಪನೊಸೆದೀವುದಾಗಿ
ಸಾಗಿಸುವ ತಾಯ್ ಧುರದೊಳರಿಗಳಂ ನಡುಗಿಸುವು
ದಾಗಿ ಚತುರಂಗಬಲವೆನಿಸಿತೀ ಛತ್ರವೆಂ
ಬಾಗಳಿದನಳಿದಳಿದು ಬೇಡುವರನತಿಮರುಳರೆನ್ನರೇ ಮೂಜಗದೊಳು

ಇಲೆಯೊಳಗೆ ಹೆಸರುಳ್ಳ ದಾನಿಯೆಂಬುದನು ಕೇ
 ಳ್ಲೆಳಸಿ ಕಟ್ಟಾಸೆವಟ್ಟಿಯ್ದು ಬೇಡಿ ನಿ
 ಷ್ಫಲವಾಗದಂತೆ ನಾವತಿಮಱುಗದಂತಳಲದಂತೆ ಬಿಸುಸುಯ್ಯದಂತೆ
 ತಿಳಿದು ನೀನೆಮಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗಿ ಚಿತ್ತದು
 ಮ್ಮಳಿಕೆಯಂ ಕಳೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಭೂನಾಥಯೆಂ
 ದಳವಳಿದು ಬಾಯಿವಿಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ನುಡಿದರೊಲವಿಂದನಾಮಿಕ ಸತಿಯರು

ಲಲಿತವಸುಮತಿ ಹುಟ್ಟುವಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯ
 ಕುಲದ ರಾಯರ್ಗೇ ವಂಶದೊಳು ಕೀರ್ತಿಯೊಳು ಭುಜ
 ಬಲದೊಳೊರೆದೊರೆಯೆನಿಸಿ ಕನ್ನಿಕೆಯರಂ ಕೊಡುವ ಭೂಪರಿಲ್ಲಿಂದುತನಕ
 ಹೊಲತಿಯರು ಒಂದಾವು ಸತಿಯರಾದಪ್ಪೆವೆಂ
 ಬುಲಿಹವೆಂಬುದು ಬಂದ ಕಾಲಗುಣವೊ ನಂದ
 ನೆಲದ ಗುಣವೋ ನೋಡುನೋಡೆಂದು ಕಡುಮುಳಿದು ಕೋಪಿಸಿದನವನೀಶನು

ಪಾವನಕ್ಷೀರಮಂ ಕೊಡುವ ಕೆಚ್ಚಲ ಮಾಂಸ
 ವಾವಲೇಸಿನಿದುಳ್ಳ ಮಧುವನೊಸೆದೀವ ನೊಳ
 ವಾವಲೇಸಧಿಕ ಕಸ್ತೂರಿಯಂ ಕೊಡುವ ಮೃಗನಾಭಿ ತಾನಾವ ಲೇಸು
 ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲವೇ ಉತ್ತಮಗುಣಂಗಳಿ
 ದಾರ್ವ ಕುಂದಂ ಕಳೆಯಲಾಱವವನೇಶ ಕೇಳ್
 ಭಾವಿಸುವೊಡೆಂದೆಮ್ಮ ರೂಪು ಜವ್ವನವಿರಲು ಕುಲದ ಮಾತೇಕೆಂದರು

ಅಕ್ಕಕ್ಕು ಬಚ್ಚಲುದಕಂ ತಿಳಿದಡಾರ ಮಿ
 ಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಂ ನಾಯ್ಗೆ ಹಾಲುಳ್ಳಡಾವನೂ
 ಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇತವನದೊಳಗೆ ಬೆಳೆದ ಹೂವಾರ ಮುಡಿಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಂ
 ಮಿಕ್ಕ ಹೊಲತಿಯರು ನೀವೆನೆ ನಿಮ್ಮ ಜವ್ವನದ
 ಸೊಕ್ಕು ರೂಪಿನ ಗಾಡಿ ಜಾಣತನದೊಪ್ಪವೇ
 ತಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಂ ರಮಿಸಿದವರುಂಟೆ ಶಿವಶಿವಿ ಮಾತು ತಾ ಹೊಲೆಯೆಂದನು

ಹಾಡನೊಲಿದಾಲಿಸಿದ ಕಿವಿಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಮಾ
 ತಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ ಬಾಯ್ಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ರೂಪನೆಣೆ
 ನೋಡಿದ ವಿಲೋಚನಕೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯಮುಡಿಗಳಿಂ ಸುಳಿವ ತಂಗಾಳಿಯಿಂ
 ತೀಡುವ ಸುಗಂಧಮಂ ವಾಸಿಸಿದ ನಾಸಿಕಕೆ
 ನಾಡೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಸೋಂಕಿಗೆ ಹೊಲೆಯುಂಟಾಯ್ತು
 ಕೂಡಿದರ್ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಳು ನಾಲ್ಕಧಮವೊಂದಧಿಕವೇ ಎಂದರು

ಕಂಡಟಿವವೈಸಲೇ ನಯನೇಂದ್ರಿಯಂ ಘ್ರಾಣ
 ಕೊಂಡಟಿವವೈಸಲೇ ವಾಸನೆಯ ಕರ್ಣಂಗ
 ಳುಂಡಟಿವವೈಸಲೇ ಶಬ್ದಮಂ ದೂರದಿಂದಲ್ಲದವು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ
 ಭಂಡತನವೀ ಮಾತಿದಕ್ಕೆ ಬೇವಂತೆ ಕೇಳಡಂ
 ಕಂಡು ವಾಸಿಸಿದಡಂ ಬೆಂದವೇ ಕಾಳುಗೆಡೆಯದೆ ಹೋಗಿ ನೀವೆಂದನು

ಏಗೆಯ್ತಡಂ ಕುಲಜರಥಮಸತಿಯರ ನೋಡ
 ಲಾಗದಟಿಯದೆ ಪಾಪದಿಂ ನೋಡಿದಡೆ ನುಡಿಸ
 ಲಾಗದೆಂತಕ್ಕೆ ನುಡಿಸಿದಡೆ ಮನ್ನಿಸಲಾಗದನುಗೆಟ್ಟು ಮುನ್ನಿಸಿದಡೆ
 ಮೇಗೇನುವಂ ಕರೆದು ಕೊಡಲಾಗದಿತ್ತಡವ
 ರೇಗಯ್ಯಲೊಪ್ಪದೆನಗಿಂದು ನೀವಂಗನೆಯ
 ರಾಗಿಪ್ಪೆವೆಂದಿರೈಸಲ್ಲದೊಡತಿಯರಪ್ಪೆವೆನಲು ತೀರದೆಯೆಂದನು

ಶಾಪದಿಂದಾದ ದುಷ್ಟುಲಂ ಸತ್ಕುಲಜ
 ಭೂಪ ನಿನ್ನಯ ಸಂಗದಿಂ ಶುದ್ಧವಪ್ಪುದೆಂ
 ಬಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಬಂದೆವೆನಲೊಡನೆ ನಿಮಗೋಸುಗೆನ್ನ ಕುಲಮಂ ಕೆಡಿಪೆನೆ
 ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪಮಂ ತೊಳೆವ ಗಂಗೆಗೆ ಪಾಪ
 ಲೇಪವುಂಟಾಯ್ತು ಹೇಳರಸಯೆನೆ ಕುಲಧರ್ಮ
 ವೀಪಂಥವಲ್ಲ ಕೊಡವಾಲ ಕೆಡಿಸುವೊಡಾವ್ವವೆನಿತಾಗಬೇಕೆಂದನು

ಮಾತಿಗೆ ಮಾತುಗೊಡಲರಿದು ನಿನ್ನಯ ನುತ
 ಖ್ಯಾತಿಗದಟಿಂಗೆ ರೂಪಿಂಗೆ ಸುರುಚಿರಗುಣ

ವ್ರಾತಕ್ಕೆ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಗರುವಿಕೆಗೆ ಮನಸಂದು ಮರುಳಾಗಿ ಮತಿಗೆಟ್ಟವು
 ಓತು ಬಂದವರನುಪಚರಿಸದಿಷ್ಟುದು ನಿನಗೆ
 ನೀತಿಯಲ್ಲೇಗೆಯ್ಯಡಂ ಗಂಡನಾದಲ್ಲ
 ದಾತುರಂ ಪೋಗದಿನ್ನೊಲಿದಂತೆ ಮಾಡು ನಿನ್ನಯ ಬೆನ್ನ ಬಿಡೆವೆಂದರು

ಬಳಿವಿಡಿದು ಬಂದು ಮಾಡುವುದೇನು ನಮ್ಮ ಬೆಂ
 ಬಳಿಯಲೆನಿಬರು ಹೊಲೆಯರಿಲ್ಲೆಂದಡಹಗೆ ಬಿಡೆ
 ವೆಳಸಿ ಮಚ್ಚಿಸಿ ಮರುಳ್ಳೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೊಲ್ಲನವನಿಪನೆಂದು ಮೊಳಿಯಿಡುತ್ತ
 ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಸಾಱುತ್ತ ದೂಱುತ್ತ ಬಪ್ಪೆವೆನೆ
 ಮುಳಿದು ಘುಂಡುಘುಡಿಸಿ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂ ಹಲ್ಲ
 ಕಳೆ ಬಾಯ ಹರಿಯಕೊಯ್ ಹೊಡೆಹೊಡೆಯೆನುತ್ತೆದ್ದನುರವಣಿಸಿ ಭೂನಾಥನು

ತುಡುಕಿ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಂ ಸೆಳೆದು ಪ್ರಧಾನ ಬಳಿ
 ವಿಡಿದೇಳಲೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರನು ಬೆನ್ನೊಡೆಯೆ ಮುಡಿ
 ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೊರಳೆ ಹಲು ಬೀಳೆ ಬಾಯೊಡೆಯೆ ಮೆಯ್ ನೋಯೆ ಕಯ್ಯಳುಕೆ ಮೀಟಿ
 ನಡೆದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕೋಡಿ ಹೋ
 ದೆಡೆಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ರುಧಿರಂ ಬಸಿಯೆ ಹೊಯ್ದು ಹೊಗ
 ರುಡುಗಲರಸಂ ತಿರುಗಲತ್ತಲವರೊಳುತ್ತು ಹರಿದರಾ ಮುನಿಪನೆಡೆಗೆ

ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಸುರಿವ ಕಂಬನಿವೊನಲು ಕಳೆದೇಳಲು
 ವುಡುಗೆಗಳ ಬೆನ್ನೊಡೆದು ಹರಿವ ರಕುತದ ಹೊಯ್ದು
 ಕುಡಿಯಳ್ಳೆಗಳ ಹರಿವ ಕಾಲುಗಳ ಮರಳಿ ನೋಡುವ ಹೆದಱುಗಣ್ಣ ತೃಣವ
 ತುಡುಕಿ ನೆಗಹಿದ ಕಯ್ಯ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ನೃಪತಿ
 ಹೊಡೆದನೆಲೆ ಕೌಶಿಕಮುನೀಂದ್ರ ಮೊಳಿಯೋ ಎಂಬ
 ನಿಡುಸರದ ಮಡದಿಯರ ದನಿಯನಾಲಿಸಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಂ ಪೊಳಮಟ್ಟನು

* * *

೨. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ

ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ

-ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಮತಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವ ಮೊದಲು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂವಹನ ಕ್ರಮವನ್ನು (ರಸಾನುಭೂತಿ) ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಎಲ್ಲ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಕಲಾವಿದನ ಜೀವನಾನುಭವವೇ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯ ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ನನ್ನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನಾನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಅಚ್ಚಾದಾಗ ನನಗೆ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲದ, ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನೆಂದೂ ಸಂಧಿಸದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲೋ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲೋ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಾನೆಂದು ಊಹಿಸೋಣ. ಅದನ್ನು ಓದಿ ಆತ ತಲೆದೂಗಿದಾಗ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಜೀವನಾನುಭವ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ನಾನು ಬರೆದ ಕೆಲವು ಪದಸಮುಚ್ಚಯಗಳನ್ನು ಅವನು ಓದಿದ್ದಾನೆಂಬುದೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನೇನೂ ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ತುರುಕಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆ ಅನುಭವದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ಓದುಗನೇನೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಪದಸಮುಚ್ಚಯಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಅಮೂರ್ತ ಅನುಭವ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ!

ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲೇ. ಆ ನಿರ್ಜೀವ ಪದಸಮುಚ್ಚಯಗಳು ನನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಅವನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಲಾಕೃತಿ ಅವನ ತಲೆಯೊಳಗಿರುವ ಅನುಭವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನನ್ನ ಮೂಲ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಓದುಗ ತನ್ನಲ್ಲೇ ಇರುವ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಂಡು ಕಥೆ ಯಾಕೆ ಓದಬೇಕು? ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವಾದ ಅನುಭವಗಳು ಓದುಗನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಬೀಗದ ಕೈ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅದನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾರದು.

ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಕಲೆಯಿಂದ ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ರಸಾನುಭವಕ್ಕೆ ಓದುಗನ ಜೀವನಾನುಭವವೇ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅದೆಂಥ ಮಹತ್ಕೃತಿಯಾದರೂ ಅದು ಓದುಗನ ಜೀವನಾನುಭವದ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದದ್ದು. ಓದುಗನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಅದು ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ರಸಾನುಭವ ಎಷ್ಟು ಹೊಸತೆಂದು ಅಪರಿಚಿತವೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಅದು ಓದುಗನ ಜೀವನಾನುಭವದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ತೃವಿನ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಹೃದಯನ ಜೀವನಾನುಭವದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಾವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳ ತತ್ವಪಂಥಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಪಂಥಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಯೋಚಿಸೋಣ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನೂರಾರು ತತ್ವಪಂಥಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬರಹಗಾರರೂ ಓದುಗರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಅನುಭವ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತತ್ವಪಂಥಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬರಹಗಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನುಭವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅವನ ಜೀವನಾನುಭವವೇ ಅಪರಿಚಿತ ವಾಸ್ತವ ಒಂದರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಅನ್ನುಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿಯಂತೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ, ಕೆಳವರ್ಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಉಕ್ಕಿನ ಬೇಲಿಯೊಳಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಬಂದಿಗಳಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ಗ ಎನ್ನುವುದು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆಯೇ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೂ ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಚಲನಶೀಲತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಚಲನಶೀಲತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯೂ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಸರಹದ್ದನ್ನು ಮೀರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಾವೆ ಯಾವ ತತ್ವಪಂಥ ಸರಿ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಆ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಜಾತಿಗೆ ನಾವು ಸೇರುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ವರ್ಗ ತಾರತಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದು ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ದುಂದು ಮಾಡಿ ನಷ್ಟ, ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ವರ್ಣ ತಾರತಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಯಾವ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೋ ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಕೇವಲ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೋಧಿಸುವುದಲ್ಲ, ಜೀವಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಯಾರು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವನ ಮನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹೊರಗೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಯಾರು ಹಜಾರದವರೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ಯಾರು ಅಡುಗೆಮನೆಯವರೆಗೂ ಬರಬಹುದು. ಯಾರ ಕೇರಿಗೆ ಯಾರು ಕಾಲಿಕ್ಕುವುದೂ ನಿಷಿದ್ಧ. ಯಾವ್ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರ್ಯಾರು ಮಾಡಲೇ ಕೂಡದು. ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಜೀವಮಾನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಯಾವ್ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಯವರ ಅನುಭವ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಭೌಗೋಲಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ತಮ್ಮತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಗಳಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳ ಅನುಭವ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಂಶ ವಿವಿಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದು ಆಯಾ ಜಾತಿಯವರ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಯೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ಜಾತಿಯವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಪರಿಚಿತರಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕಟ್ಟಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಕುಚೋದ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಈ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ತಮ್ಮ ವಜ್ರ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈಗ ನಾನು ಮೊದಲಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಓದುಗನ ಜೀವನಾನುಭವದ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಆಗುವ ಅವರ್ಣನೀಯ ಅನಾಹುತ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮದೇ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯ ಜನಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನಾನುಭವಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಧ್ವನಿ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದು ತತ್ತ್ವ ಪಂಥಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಲ್ಲ, ಅವನ ಅನುಭವಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ತಿರುಚಿ ವಿಕಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ನಾಶಮಾಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿಗೂ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ನದಿಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ಮೀನಿಗೆ ಗಾಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಜಾತಿ ಜನರ ಪರಿಚಯ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂತು. ಗಾಳ ಹಾಕುವವರೂ, ಬಲೆ ಹಾಕುವವರೂ, ಹೊಂಡ ತೋಣಕಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವರೂ, ಡೈನಮೈಟ್ ಸಿಡಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವರೂ, ಮೊಸಳೆ ಕೈಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಪಾರಾದವರೂ, ತಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರು, ಬುಳ್ಳೆ ಬೆಸ್ತರು, ಕಟ್ಟುಗಾಣೆಗರು, ಅರವರು ಹೀಗೇ ನೂರಾರು ಜಾತಿ ಜನರ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ರೋಮಾಂಚಕ ಅನುಭವಗಳ ಪರಿಚಯ ನನಗೆ ಆಯ್ತು.

ಆದರೆ ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚಕ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವೇ ದೊರೆತಿಲ್ಲ ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸೋಮಾರಿತನ. ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಾರಣವೋ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೋ ಎಂದು ನಾನು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನೂ ನನ್ನ ಗೆಲೆಯರೂ ಗಾಳ ಹಿಡಿದು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇತರರೆಲ್ಲ ಅರ್ಧ ತಿರಸ್ಕಾರ ಅರ್ಧ ಔದಾಸೀನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಅಮೋಘ ಕುಶಲ ಕಲೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಎಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ಇದೂ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ. ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೋಲುಗಲೇ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಫೈಬರ್‌ಗ್ಲಾಸ್, ಗ್ರಾಫೈಟ್ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಬಹುಮಾನಗಳ ಟೂರ್ನಮೆಂಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಕಾಸವಾಗಿರುವ. 'ಹೆಮ್ಮಿಂಗ್ ವೇ'ಯ 'ಓಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾನ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಸೀ'ಯಂಥ ಅದ್ಭುತ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲು ಕಾರಣವಾದ ಈ ಹವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾವೂ ಅನುಕರಿಸಿ ನಕಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹವ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾಗದುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ. ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳು ಜಾತಿಯ ತಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರ ಕುಲಕಸುಬಾದ್ದರಿಂದ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೊಳೆದಂಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಲಗೇರಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೀಳು ಕೆಲಸ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರ ಅನುಭವಗಳಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ಯಾರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ? ಒಂದು ಕಡೆ ಓದು ಬರಹ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ. ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ. ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಗುರುತ್ವಾರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುವ ತಿಳ್ಳೆಕ್ಕಾತರು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಈ ಅನುಭವ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಪರಿಚಿತನಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮೇಲ್ವರ್ಗ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳ ಅನುಭವ ವಿಶ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಮಾನಾಂಶ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಷ್ಟೂ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ದೂರಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಇಂಥ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಂದರ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು. ಇಂಥ ಸವಾಲುಗಳು ಬರಹಗಾರನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವನ್ನು ಮೀರುವುದು ಅಥವಾ ಮೀರಲು ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಂಟಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಂದರಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿಯಾದರೂ ಮುಚ್ಚಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ವ್ಯಕ್ತ. ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಂದರ ಮುಚ್ಚಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಅವ್ಯಕ್ತ.

‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯನ ಪಾತ್ರ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದ ಅದು ಹೊಳೆಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಗುತ್ತಿಯಿದ್ದ ಹರಿಗೋಲಿನ ಹಿಂದೆ ಈಜುತ್ತಾ ಈಜುತ್ತಾ ಕೈಕಾಲು ಸೋತು ಕೊಟ್ಟುಕೊನೆಗೆ ಪ್ರವಾಹದ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಲಕುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಇದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಸಹ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಳೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮೂಕವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಮಿತ್ರರು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಓದಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು. ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಶೂದ್ರ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವರಣೆ ಎಂದು ಗೊಣಗಾಟದ ವಿಮರ್ಶೆ ಬರೆದಿರುವರೇ ಹೊರತು ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಂತಃಸತ್ವದಿಂದ ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಯಾರಿಗೂ ಗುತ್ತಿಯ ಹುಲಿಯನ ಪಾತ್ರ ನನ್ನಂಥವನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದಂಥ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇವರು ಯಾರೂ ಎಂದು ನಾಯಿ ಸಾಕಿದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಗೆ ಎಲ್ಲೋ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೋ ಅಜ್ಜಪಿಜ್ಜರೋ ನಾಯಿ ಸಾಕಿದ ನೆನಪಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಂತೂ ಅವರ ಜನಾಂಗೀಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲೂ ನಾಯಿಗಳ ಮಿತ್ರತ್ವ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾಯಿ ಸಾಕಿದವರು ಮಾತ್ರ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿ ಓದಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಯಿ ಸಾಕಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ನಾನು ಶಿಫಾರಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಹನ ಹೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಮಿತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾಯಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯನ ಹಿರಿಮೆ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೃತಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಒಂದುಕಡೆ ಕುವೆಂಪುರವರ ಕವನಗಳ ವಸ್ತುಗಳು (ಹೀರೆಯ ಹೂವು, ಗೊಬ್ಬರ, ದೇವರು ಪೂಜಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ). ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಹ ವಸ್ತುಗಳೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕವನಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ನಿಜವಾದ ಕಳವಳಕಾರಕ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಿಮರ್ಶಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರಾರ್ಹವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಶೂದ್ರರನ್ನೂ ದಲಿತರನ್ನೂ ನಿತ್ಯ ನಾರಕಿಗಳೆಂದು ಕರೆದು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅನರ್ಹರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂವಹನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ನಾನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಾನುಭವದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಸಣ್ಣ ಸೋಮವಾರ' ಅಡಿಗರ 'ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಭೂತ' ದೇವುಡುರವರ 'ಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಮುಂತಾದವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಅವು ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಷ್ಟೂ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಸತ್ವಹೀನವಾದಂತೆ ನೀರಸವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿ ಸರಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ನ್ಯೂನತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ಅರ್ಧವಿರಾಮ, ಕಾಮಾಗಳಿಂದಲೋ, ಸಮಾಸಗಳಿಂದಲೋ, ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳಿಂದಲೋ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳಲ್ಲ, ಇದರ ಬೇರುಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಿಕ್ಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸುಗಿರುವ ಹೊಗೆ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ, ಅಸ್ಪೃಷ್ಯತೆಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಕ್ತಾರನಾಗಿರುತ್ತದೋ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ತಿರಸ್ಕಾರ. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಷ್ಟು ಪುರಾತನವಾದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಪರಂಪರೆಯ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. 'ಮನುಜ ಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಪಂಪನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ನಾಗವರ್ಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮ, ಕಾರಂತ, ಕುವೆಂಪು ಮೊದಲಾದವರ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಒತ್ತಡಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುವೋ ಅವೇ ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ.

೪. ಚಮ್ಮಾಳಿಗಿಯ ಚಿಲುವೋ ಜ್ಞಾನದ ಕೊಳವೋ (ಕವಿತೆ)

—ಸುಬ್ಬು ಹೊಲೆಯಾರ್

ಕನಿಷ್ಠ ಪರಕೆ ಹಿಡಿದು

ಈ ನೆಲದ ಕಸವನೆಲ್ಲ ಗುಡಿಸಿ

ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಬಿಡುವ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ

ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ಭಯ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ನನ್ನ ಕಂಡರೆ

ಅವನೇಳುವ ಮುಂಚೆ ನಾನೆದ್ದು

ಗುಡಿಸುವ ಕಸ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಾರಿತೆಂದು

ನಾನೇಳುವ ಮುಂಚೆ

ಅವನೆದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಕನಿಷ್ಠ

ಜಲಗಾರನೆಂಬ ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು

ಗೊತ್ತಲ್ಲ ಗಾಂಧಿ ಕೂಡ

ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲು

ಕೇರಿಯ ಮಲವನ್ನೊತ್ತು

ಜಾತಿಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗಾಡಿದ್ದು

ಫಕೀರನಾಗಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ

ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ,

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ನಿರ್ಜೀವ ನಿಲುವಂಗಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳೇ

ಕನಿಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯರಾಗುವುದೆಂದರೆ

ಶಂಕರ, ರಾಮಾನುಜ, ಮಧ್ವರು

ದೈವ ಸಂಭೂತರ ಹೆಸರೇಳುವುದುಂಟೆ

ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಮುನಿಗಳು ತರ್ಕ, ಕುತರ್ಕದಿಂದ

ನೆಲವನ್ನೊದ್ದು ಶಾಪಗೈಯಲು

ಪಾಮರ ನಾನು,

ಗೋ ಮಾಂಸ ತಿಂದವ

ನೆಲ ಗುಡಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ

ಬಿಡುವ ಆಸೆಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರಲು
 ಸಿಂಬೆಯಂತೆ ಜ್ಞಾನ ಶಿಖೆಯ
 ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ವೈದಿಕರೆಲ್ಲ
 ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಗುಡಿಸಿದ
 ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೊಲಮಾದಿಗನಯ್ಯ ಎನುತಿರಲು
 ದುಃಖದಂತೆ ನಗು ಒತ್ತರಿಸಿ ಬರಲು

“ಜ್ಞಾನ ಮುಟ್ಟುವುದೇ ನಿನ್ನ”
 ಹುಳಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿದು ತೇಗಿದಂತೆ
 ಅಶರೀರವಾಣಿಯೊಂದು ತೇಲಿ ಬಂದದ್ದು ಕೇಳಿ

ಅಹೋ ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
 ಎಡಬಲದ ತೊಡೆ ಧರ್ಮ ಸುಲಿದು
 ಅಪ್ಪ ಅಪ್ಪರು ಹೊಲಿದ
 ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಸಮವೇ ಇವರೆಲ್ಲ
 ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಗುಲಗಂಜಿಗೆ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿರಲು

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ
 ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೊಂದು ಸವಾಲು ಎಸೆದಿರಲು

ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕುವ
 ಕನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ
 ತಿಳಿಸಿಕೊಡಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಕುಲವೇ

ಕನಿಷ್ಠ ಅರಿವಿನ ಪರದೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ
 ಹುಳಿ ಹುಪ್ಪಟೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳು
 ವಿಷ ಜಂತುಗಳ ಗುಡಿಸಿ

ಅಪ್ಪ ಹರಳಯ್ಯ ಅಪ್ಪ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ
 ಮನುಷ್ಯರಂಥ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯ ಚೆಲುವಯ್ಯರು
 ಬರುವ ಹಾದಿಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
 ನನ್ನೊಡಲ ತಂಬಿಗೆಯ ತುಂಬಿಕೊಂಡು...

* * *

ಓದುಪಠ್ಯ

ಮುಕುಡು (ಕವಿತೆ)

-ಸತ್ಯಮಂಗಲ ಮಹಾದೇವ

ಮಾರಿ ಕೊಂಡವನು ನಾನು ಚೈತ್ರದ ಬೆಳೆ ತಂದು
 ನೆಲದೆಯ ಮೇಲೆ ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದು
 ಕಾಲಕೊಳಿಗೆ ಸುತ್ತುವ ಪೈರಿನಂತೆ
 ಹೈರ ಭದ್ರಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಗಸಿ ಹಿಡಿದು
 ನನ್ನ ನರಗಳು ನಿತ್ರಾಣ ಗೊಳ್ಳುವ ತನಕ
 ಬುಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವವನ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆಯುವಂತೆ
 ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಗೆ ಇತ್ತು ನನಗೆ
 ನೀರು ನಿಲ್ಲದ ಬಿದಿರ ಬುಟ್ಟಿಯಂತೆ

ಕಳ್ಳನಾದೆ ಕಾರಣದ ಹೇಳುವಾಗ
 ಕೂಳಿಗೆ ಅಲೆವ ಕೊಕ್ಕರೆಯಂತೆ
 ಊರಿಂದೂರಿಗೆ
 ಅಲೆಮಾರಿ ನಾನು ವಿಳಾಸವಿಲ್ಲದ ಬಿದಿರ
 ಕೂಳೆಯಂತೆ
 ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಲು ಹಸಿವ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ
 ಹೊಟ್ಟೆಯನೆ ತೊರೆದು ಜಂಗಮನಾದೆ
 ಕಾಡುವ ಮಾನವಂತರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
 ಚಹರೆಯಿಲ್ಲದ ಕಪ್ಪು ಆತ್ಮದಂತೆ.
 ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡೆ ಬದುಕಿಗೆ ಬಯಲನ್ನ,
 ಮಾನವನೆ ತೊಳೆದು ಹಸನುಮಾಡಿ
 ಬುಟ್ಟಿಯಲಿ ಹೊತ್ತವನು, ಮರ್ಯಾದಸ್ತರ ಮನೆಗೆ
 ಚಿತ್ತಾರದಲಿ ಉಳಿವ ಬೆಡಗಿನಂತೆ.

ಬಳಿದುಕೊಂಡೆ ಕಪ್ಪು ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ,
 ಅಲೆವ ಜಾಗಕ್ಕಾಗಿ

ಸತ್ತ ದೇವರುಗಳ ಹೊರುವ ಅಡ್ಡೆಯಾಗಿ
 ಒಳ ಹೋಗಿ ಹೊರ ಬಂದೆ ಉಸಿರಾಡುವಾಗ
 ಉಳ್ಳವರ ಹೊಳ್ಳೆಗಳಲಿ,
 ಹೊರಬಿದ್ದರೆ ಅವರು ಸೀನಿದಾ, ಹಾರಾಡಿದೆ ಆಕಳಿಸಿದಾಗ,
 ಸುಖದ ನಿದ್ರೆಗೆ ತಂಗಾಳಿಯಾಗಿ
 ನಿದ್ರೆಯಲಿ ಕಡಿದೆ, ಪಟ್ಟೆಂದು ಬಡಿದರು ಮಂಪರಿನಲ್ಲಿ
 ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ
 ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಬಿದಿರ ಗೆಣ್ಣಿನ
 ಚಿಗುರಾಗಿ
 ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ ಶತಮಾನಗಳ ಇರುಳ
 ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ
 ಬೈಗುಳದ ದಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕುಲದ ಜಾತ್ರೆ
 ನಾಲಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ
 ಅರಿವು ಮುಕುಡು

* * *

ನರಳುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ (ಕವಿತೆ)

—ಬಿದಲೋಟಿ ರಂಗನಾಥ್

ಕರುಳ ಕುಡಿಯನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು
ಘನೀಕರಿಸಿದ ಭೂ ಒಡಲ ಕೂಸು
ನೋವಿನಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡಿದರು
ಗಾಯಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ
ಚಾಲಾಕಿ ಕೈಗಳು

ನಸಿರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ಉರಿ ಬೇಗೆ ಒಡಲನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ
ನೋವು ಮೀಟುತ್ತ ರಣಗಾಯವಾಗುವುದನ್ನು
ನೋಡುತ್ತ ಉರುಳಿ ತೆವಳುತ್ತಿರುವೆ

ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟವನ ಕೂಸು ನಾನು
ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಜಾತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು
ಭಾರವಾಗಿದೆ ಮಿದುಳು
ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರಿನೊಳಗೆ
ಮನಸ್ಸುಗಳು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದೆ
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಕೇಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ

ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಚರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಬಡಿತ
ನಿಮ್ಮೆದೆಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ
ಅವಮಾನದ ಗೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ
ನೀವೆ ಮೂಡಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು
ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಚೂರಿಯಾಗಿ
ತಿರುಗಾಡುವ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯದ ನೋವು

ಯಾರದೇಳಿ ತಪ್ಪು?
 ನೆಲದ ಮಣ್ಣು ನಡತೆಗೆ ಬಾಗಿದ್ದೇ ತಪ್ಪೆ?
 ನೀವು ಮೆಟ್ಟಿದ ಹರಿದ ಮೆಟ್ಟನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ
 ಅಂಗೈ ಕರೆಗಟ್ಟಿದೆ
 ನೀವೆ ಕೊಟ್ಟ ತಲೆಬರಹ ಎದೆಯೊಳಗೆ
 ಬುಳ ಬುಳನೆ ತರಾಡುತ್ತಿದೆ
 ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ
 ಚುಚ್ಚುವ ಅವಮಾನದ ಮುಳ್ಳುಗಳು
 ಮಗ್ಗಲು ಬದಲಿಸಲು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಜಾತಿ ಬರೆದ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ
 ಎದೆಬಾರವೆನಿಸಿದೆ
 ಕುಲದ ಕರುಳು ನರಳುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
 ಯಕಶಿರವನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ
 ನೆಲದ ರಕ್ತದ ಮೇಲೆ ಕವಿತೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದೆ
 ಬುದ್ಧನ ಕಾರುಣ್ಯ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆ
 ಸಮಸಮಾಜದ ಕೂಗಿಗೆ

* * *

IV – ದಂದುಗದ ರೂಪಕಗಳು

ಆಶಯ :

ಆರೂ ಇಲ್ಲದವಳೆಂದು ಆಳಿಗೊಳಲು ಬೇಡ ಕಂದಮ್ಮ ಏನು ಮಾಡಿದರೆಯೂ ನಾನಂಜುವವಳಲ್ಲ.
ತರಗಲೆಯ ಮೆಲ್ಲಿದು ನಾನಿಹೆನು. ಸುರಗಿಯ ಮೇಲೊರಗಿ ನಾನಿಹೆನು. ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ,
ಕರ ಕಡೆ ನೋಡಿದಡೆ ಒಡಲನು, ಪ್ರಾಣವನು, ನಿಮಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧಳಹೆನು.

ಗೂಗೆ ಕಣ್ಣ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ರವಿಯ ಬಯ್ವುದು
ಕಾಗೆ ಕಣ್ಣ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಶಶಿಯ ಬಯ್ವುದು
ಕುರುಡ ಕಣ್ಣ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಬಯ್ವುದು
ಇವರ ಮಾತೆಲ್ಲವು ಸಹಜವೆ!
ನರಕಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊದಕುಳಿಗೊಳುತ್ತ
ಶಿವನಿಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಹುಸಿಯೆಂದಡೆ
ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕದೆ ಬಿಡುವನೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ?

–ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

೧. ಉಚಲ್ಯಾ : ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ

ಉಚಲ್ಯಾ (ಆತ್ಮಕಥನ)

ಮೂಲ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ

ಹಿನ್ನೆಲೆ :

'ಉಚಲ್ಯಾ' ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಪದವೂ ಹೌದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರೂ ಹೌದು. ಇದೊಂದು ಆತ್ಮಕಥನ. ಹಾಗೆಯೇ ದಲಿತ ಕಥನವೂ ಆಗಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಸಮಾನ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಈ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ 'ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಬ್ರೈಬ್' ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಳಿದ ಸಮಾಜ ಈ ಸಮಾಜವನ್ನು 'ಗುನ್ಸೇಗಾರ'ನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಉಚಲ್ಯಾ ಜನರು ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಸಂಕಟ, ವೇದನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವರು. ಹಸಿವು, ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿಯೇ ಬದುಕಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಈ ಜಾತಿಗಿತ್ತು. 'ಉಚಲ್ಯಾ' ಎಂದರೆ ಕಳ್ಳರಜಾತಿ, ಗಂಟುಚೋರ ಎಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಾಜದ ಉಚಲ್ಯಾ ಎಂಬ ದಲಿತ ಹುಡುಗ ಕಿಸೆಗಳ್ಳತನದ ವ್ಯವಸಾಯ ಬಿಟ್ಟು, ಸ್ವಂತ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬದುಕಬೇಕು, ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲೇಬೇಕು, ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ತರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ದಲಿತನೊಬ್ಬನ ನೋವಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಓದಿನಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ದೇವರು ನನಗೇಕೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟ? ನನಗಿಂತಲೂ ಭಿಕ್ಷುಕ ಮೇಲಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವಾದರೂ ಏನು? ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾರ, ಶುಕ್ರವಾರ ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಭವಾನಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದ ನೈವೇದ್ಯ ತಿನ್ನಲು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನೂರಿನಿಂದ ಮೂರು ಕೋಸು ದೂರದಲ್ಲೊಂದು ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಜಾತ್ರೆ. ನಮ್ಮ ನೆಂಟರ ಪೈಕಿಯ ಶೇವಂತಾ ಆ ದೇವಿಯ ಜೋಗತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ (ದೇವರ ಬುಟ್ಟಿ) ಪರಡಿ ಹೊತ್ತು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜನ ನೀಡಿದ ರೊಟ್ಟಿ, ಚಪಾತಿ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶೇವಂತಾ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಳು. "ಹಲ್ಲುಟ ಭಾಡ್ಯಾ, ಉಪವಾಸ ಸಾಯಾಕ ಹತ್ಯಾನಂತ ತಂದ್ರ, ಬರೇ ಚಪಾತಿನ ಕದ್ದ ತಿಂತಾನ" ಎಂದು ಬಯ್ದು ಕಳಿಸಿದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಕೆಯೊಂದಿಗಿನ ತಿರುಗಾಟ ನಿಂತಿತು.

ಗುರೂಜಿ ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರನ ಚರಿತ್ರೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರ ಜ್ಞಾನೋದಯ, ತಪಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಧಾನಿಗಳಾದ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ಬಡವರಿಗೆ ಮೈ ತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ಸಿಗಲೆಂದು ಗಾಂಧಿ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟರು. ಗಾಂಧಿಯ ಕನಸು ನನಸಾಗುವುದೆಂದು? ನೀವು ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಬಡವರಿಗೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಏನೇನೋ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಮೂದಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾಬಳಗಾಂವ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕಾಲು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ರಟ್ಟಿನ ತಳಕ್ಕೆ ರಬ್ಬರಿನ ಪಟ್ಟಿ ಜೋಡಿಸಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ 'ಭಾರಿ' ಚಪ್ಪಲಿ ನೋಡಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಾಲೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ಒಂದು ಹಠ ತೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, 'ಉಚಲ್ಯಾ' ಜಾತಿಯವನಾಗಿದ್ದರೂ ಏನಾದರೊಂದು ವಿದಾಯಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು. ಕೊನೆಗೆ ಅಂಥ ಅವಕಾಶ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂತು. ಒಮ್ಮೆ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ವರೆಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಬಹುಮಾನ ಬಂತು. ಅನಂತರ ಯಾವ ಭಾಷಣವೇ ನಡೆಯಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ 'ಸ್ಟ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇದ್ದಾಗ ವಿರೋಧಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಬೆದರಿಸಿದರು. ನಾನು ಆ ಗುಂಡಾಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಆ ದಿನ ನಾನು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಭಜನೆಯ ಹುಚ್ಚಿತ್ತು. ದಿನಾಲು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮಹಾದೇವನೆಂಬ ಮುದುಕನಿದ್ದ. ನಾನು ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿ ಸೇರಿದ್ದು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆತ ಕ್ರಮೇಣ ನನಗೆ ಅಭಂಗ ಕಲಿಸಿದ. ನನಗೆ ತಾಳ-ಸ್ವರಗಳ ಪರಿಚಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅನಂತರ ಅಭಂಗ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಅವರಿವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಜನ ಮುಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ, ಕೀರ್ತನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೋ 'ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಾಜರಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಾಳ, ಮೃದಂಗದ ನಾದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಏಡಿಸಾರು, ಹಂದಿ ಮಾಂಸ ದಿನಾಲು ತಿನ್ನುವುದು ಪಾಪವೆನಿಸಿತು. ವ್ರತ, ನೇಮ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಜನರ ಗೌರವ, ನಡೆ-ನುಡಿ ನನ್ನ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಮಾಯಣ ಪಠದ ಆಶೆಯಿಂದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋವಿಂದ ಪಾಟೀಲನೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರು ಕೆರಳಿ 'ಬೆಕ್ಕು, ಹಂದಿ ತಿನ್ನುವ ಜಾತಿ ನಿನ್ನದು, ನೀನು ರಾಮಾಯಣದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಬಯ್ಯರು. ನಾನು ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ತುಲಸಿಮಾಲೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಕೀರ್ತನೆ, ಭಜನೆ, ಉಪವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿ ನಾಳೆಯಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅವರಿಂದ ನಾನು ಶಿವಲೀಲಾಮೃತ, ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಓದುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಅನಂತರ ರಾಗ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ ಓದುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ, ಜನ ನನ್ನ ಕಂಠ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಮನೆ ಹೆಂಗಸರು ನಾನು ಹಿಡಿದ ಹಾದಿ ಕಂಡು ಬೇಸತ್ತರು. "ಭಜನೆಯ ಭಾನಗಡಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿದ್ದಿ? ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡೋ ಹಾಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಸಾಕೋವರಾರು?" ಎಂದು ಕೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಡದೇ ಬರೇ ನುಚ್ಚು ತಿಂದು ಹೋಗೆಂದು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರೂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿಗುವ ಊಟಕ್ಕೂ ಸಂಚಕಾರ. ಉಪವಾಸದ ಅಂಜಿಕೆ.

ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಒಳ್ಳೆ ದಿನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಕಾಲ ಬಡತನ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ಹೆಂಗಸು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆ

ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಲೆ ಮೇಲೆ ಎಸರಿಟ್ಟು ಕಡಲೇಬೇಳೆ ಬದಲಿಗೆ ಸೆಗಣಿ ಹಾಕಿ ಇದೆಲ್ಲ ಆಕೆಯದೇ ಕರಾಮತ್ತು ಎಂದು ಬಯ್ಯರು. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಂಜನಾಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡದೇ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾನು ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನನಗೆ ಮಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಐದು ಶನಿವಾರ ಹೇಳು ತಿಂದರೆ ಮಾಟ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾಭೀಯ ಅಂಬೋಣ. ನನಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಾದಾಗ ಮಾಟ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಟ ಏಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಹೇಳು ತಿಂದ ಮೇಲೂ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಬರದಿದ್ದರೆ? ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಮಾಟ ಕಲಿಯುವ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ಬಡತನದ ಭಯಾನಕ ರೂಪಗಳೆಂದೇ ನನಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ನಾನು, ಭಾಭೀ ಹೊರಗಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆವು. ನಡುರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂದು ಭಾಭೀಯ ಮೈಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ. ಕೂಗಬಾರದೆಂದು ಬಾಯಿಯೊತ್ತಿದ. ಏನೇನೋ ಗುದಮುರಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೆಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಳಿಕ ಅವಸರದಿಂದ ಎದ್ದು ಓಡಿದ. ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಭಾಭೀ ಕಿರುಚಿದಳು. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಮನೆಯವರು ಆ ಗಂಡಸಿನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಆತ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ. ಕೆರಳಿದ ದಾದಾ ಭಾಭಿಗೆ ಸೋಡ ಚೀಟಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿದ.

ಒಮ್ಮೆ ಭಾವು ಜ್ವರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ. ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಅಣ್ಣಾ ಊರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಡಿಂಗೂನ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಲಾತೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ತುಳಸೀರಾಮನೇ ಕತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾವು ಬದುಕಿದ. ಊರಿನ ಜನ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಾಮಲೇ ಎಂಬ ಗೃಹಸ್ಥನಿದ್ದ. ಶ್ರಾವಣ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುವಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದೆರಡು ಸೇರು ಹುಳುಕು ಜೋಳ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಮನೆಯ ತಿಪ್ಪೆ ಗೊಬ್ಬರ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬಡವರ ಗೋಣು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾರು ಸತ್ತರು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಕಠೋರವಾಗಿತ್ತು ನಮ್ಮೂರು.

ಮನೆಯಲಿ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಜಗಳ ಮನಸ್ತಾಪ. ಅಂತು ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಮನೆ ಪಾಲಾಯಿತು. ನಾನು, ಅಪ್ಪ, ಹರಿಚಂದ್ರ ನಿರಾಧಾರವಾದೆವು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತೋಟ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ, ಹರಿಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕಳ್ಳತನದ ಉದ್ಯೋಗ. ಗಳಿಸುವ ಹರಿಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಾಕಲು ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂದಾದರು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಲು ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಖರ್ಚಿನ ಬಗೆಗೂ ತಕರಾರು. ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಸಾಕುವ ಹೊಣೆ ಸಂಭಾ ಹೊತ್ತ. ಉಳಿದವರು ಶಾಲೆ ಖರ್ಚು ನೀಡುವರೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಹರಿಚಂದ್ರ ದಾದಾನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ, ಅಪ್ಪ ಅಣ್ಣಾನ ಮನೆ ಸೇರಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸಾರ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣಾ ಧನೇಂಗಾವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಮಾವನ ಊರಿಗೆ ಹೋದ. ದಾದಾ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲು ಹೊರಬಿದ್ದ. ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರೆಂದರೆ ನಾನು, ಭಾವು ಮತ್ತು ಭಾಭೀ. ಕೊನೆಗೆ ಸುಗ್ಗಿ ನೆವ ಮಾಡಿ

ಭಾವು ಭಾಭೀಯನ್ನೂ ಕಳಿಸಿದ. ಈಗ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದೇ. ಭಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಹೇಲುಗೆರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಡುರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಭಾವುನ ಹಾದಿ ಕಾದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಬಳಿಕ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅನಂತರ ರೊಟ್ಟಿ ಸಾರು ತಯಾರಿಸಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಸಂಜೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಬೀಗ ಮುರಿದಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ನಾನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅಳುತ್ತ ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತೆ. ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಮನೆ ಕಳ್ಳತನವಾದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಅಳುಕುತ್ತ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಟೆರಲಿನ ಅಂಗಿಯೂ ಕಾಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಾಮಾನೂ ಕಳ್ಳತನವಾಗಿತ್ತು. ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸುಲಭಾ ರೊಟ್ಟಿ ಸಾರು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಾವು ಬಂದ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ದೂರದ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಂಧಿಯೆಂದು ಅನಂತರ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗಷ್ಟೇ ಚಳಿಗಾಲ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಹೊದಿಕೆ ಕಳ್ಳತನವಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಭಾವುನ ಧೋತರನ್ನೇ ಹೊದ್ದು ಚಳಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೆವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಸುತ್ತ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ದೇವರನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಭಾವು ಈಗ ಯಂತ್ರ ದುರಸ್ತಿಯ ಕೆಲಸ ಕಲಿತಿದ್ದ. ಭಾವುನಿಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಮ್ಮನ್ನಾರೂ ಕಳ್ಳರೆಂದು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿತು.

ನಾನು ಭಾಬಳಗಾಂವಿನ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ-ಹೆಡ ಮಾಸ್ತರು ಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಸೆಕ್ರೆಟರಿಗೊಯ್ದು ಕೊಟ್ಟೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗದ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದರೂ ಬಂದನಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಅವರಿಗೆ. ಭಾವು ನನಗೊಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕವಿಡಲು ಹೇಳಿದ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಜೀವನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು. ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ರವಿವಾರ ಅಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದು ಮರಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಪ್ಪನ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವರ ಮಾಲಿಕ ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟ, ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗು ಆಗಾಗ ಅಪ್ಪ ಎಂಟುತ್ತು ಆಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪ್ಪ ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದರೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಶಾಲೆ ಕಲಿಯುವಂತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಭಾಬಳಗಾಂವಿನ ಶಾಲೆ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅರಳಿತು. ವಾರಕ್ಕೆರಡು ದಿನ ನಾನು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ನಡೆಸುವ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಗಾಗ ಫಲಹಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪಾಟೀಲ ನನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಉಪಾಹಾರ ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಲಿಂಗಾಯತ ಹುಡುಗರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರೇ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಚಲ್ಯಾ ಜಾತಿಯವನು. ಊಟದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನಡುವೆ ಮೋರೆ ಗುರೂಜಿಯ ಸ್ನೇಹವಾಯಿತು. ಅವರ ಕೋಣೆಗೆ ಆಗಾಗ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪಾಠಾಂತರ ನೋಡಿ, ಮೆಚ್ಚಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಊಟ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ನಾವು ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಲು

ಹೋಗಿ, ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳತನದ ಹಿಕ್ಕತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಭಾವುನ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ ತರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ, ನಮ್ಮ ಭಾವುನ ನೌಕರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೋ ಕುತೂಹಲ. ನನಗೆ ಲಾತೂರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀಪಾವಳಿ ತನಕ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆ. ಅಪ್ಪ ಮುದುಕನಾದ, ಹರಿಚಂದ್ರ ಕಳ್ಳತನ ಬಿಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಹಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಸಾಕಬೇಕೆನಿಸಿತು. ದೀಪಾವಳಿಯ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಲಾತೂರಿಗೆ ಬಂದೆ. ಹರಿಚಂದ್ರನನ್ನು ಯಾರೂ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅಪ್ಪನ ಸಂಗಡ ತೋಟದಲ್ಲಿರಲಾರಂಭಿಸಿದ. ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಪಾಲು. ರವಿವಾರ ನಾನು ಹೋದರೆ ಅಪ್ಪ ಉಪವಾಸ ಬೀಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಮೂವರೂ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿ ಇವರನ್ನೇಕೆ ಸಾಕಬಾರದೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಲಿಕ ಹರಿಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕುವುದೇ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ರಜೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಭಾವುನ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ನಾನು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಭಾಭೀ ಬಯ್ಯರೂ, ತಮ್ಮ ಹಣ ಉಳಿಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಲಾತೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಚಾಳಿನ ಮನೆಯೊಡತಿ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಮೊದಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ರೆಡ್ಡಿ ಎಂಬುವನೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಬಹಳ ಜನರ ಪರಿಚಯ. ಭಾಬೀ ನನ್ನನ್ನು ಆಕೆಯ ಬಂಗಲೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಆಕೆ ದೋನ ನಂಬರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಕೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಓಡಿಸಿದಳು.

ಭಾವು ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ಲಾತೂರಿನಲ್ಲೊಂದು ಬೇರೆ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಹಿಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾಬಾಯಿಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಆಕೆ ಆಗಾಗ ಹಾಲು ಮಾರಲು, ಹೊಟ್ಟು ತರಲು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಂಟು-ಹತ್ತಾಣೆ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಗಳಿಸಿದ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಭಾವುನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅಪ್ಪ ಒಮ್ಮೆ ಲಾತೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಮನೆಯ ಛಾವಣಿಗೆ ಹಾಕಿರುವ ತಗಡು ಮಾರಿ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹರಿಚಂದ್ರನ ಜೀವನವಂತೂ ಹಾಳಾಯಿತು. ನೀನಾದರು ಕಲಿತು ದೊಡ್ಡವನಾಗು ಎಂದ. ಮಾಲಿಕ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹರಿಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಾಕುವುದೇ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ದುಃಖ ತೋಡಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಈಗ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ ಎಂದು ಅತ್ತ. ಇದಾದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಭವಾನೀ ದೇವಿಯ ಪರಡಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಾನು ವಾರಕ್ಕೆರಡು ದಿನ ಜೋಗವ್ವ ಬೇಡುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಿಕ್ಷೆಯೇ. ಆದರೆ ನಾವದನ್ನು ಜೋಗವ್ವ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು ಅಷ್ಟೆ.

ಹೀಗೆ, ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬೇಸತ್ತ ನಾನು ನೌಕರಿ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಲಾತೂರಿನ ನಾಕಾದ ಹತ್ತಿರ ನಮ್ಮವರ ವಸತಿಯಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬ್ರೆಡ್ ಮಾರಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನೂಲು ಗಿರಣಿಗೆ ಸೇರುವ ಹೊಸ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೊನೆಗೆ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮಾರುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಭಾವುನಿಂದ ಹಣ ಪಡೆದೆ. ಈ ಮೊದಲು

‘ಬ್ರೆಡ್ ಬೇಕೆ?’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದವನು ‘ಹಣ್ಣು ಬೇಕೆ?’ ಎಂದು ಕೂಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಅಂತೂ ಹೇಗೋ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಚಂದ್ರಾಬಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಜಿಯಿಂದಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶಾಲೆಯ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಸಿಕ್ಕರು. ನಾನು ಬೋರ್ಡ್‌ಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಇಲ್ಲಿವರೆಗಿನ ಹಣ ತುಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ. ಸ್ವಾಮಿ ಗುರೂಜಿ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧಳಿಸಿದರು. ಶಾಲೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೊಡೆದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಅರ್ಜಿ ಬರಕೊಂಡು ನೂಲಿನ ಗಿರಗಣಿಗೆ ಹೋದೆ. ನಾನಿನ್ನೂ ಸಣ್ಣವನೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹೊರಗಟ್ಟಿದರು. ಒಬ್ಬತ್ತ ಸಹಕಾರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಕೇಶವರಾವ್ ಸೋನವಣೆಯನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರು. ಮರುದಿನ ಗಿರಣಿ ಗೇಟಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ವಾಚಮನ್ ಒಳಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸೋನವಣೆ ಸಾಹೇಬರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಮಾಸ್ತರನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನೆಂಟೆಂದು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಅರ್ಜಿಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ರಿಂಗ್ ಫ್ರೇಮ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡ. ಆ ನೂಲು ಗಿರಣಿಯಲಿ ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯವನಾಗಿದ್ದೆ.

ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ನೂಲು ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸ. ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಆಗಾಗ ನೂಲಿನ ಕಾಂಡಿ, ಹತ್ತಿ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗದೇ ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ನೌಕರಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಮಾಸ್ತರ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ‘ಸಾಹೇಬರ ನನಗ ನೂಲು ಜೋಡಿಸಾಕ ಬರ್ತದರಿ, ಬೇಕಾದ್ರೆ ಟ್ರಯಲ್ ನೋಡರಿ’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೂಲು ಒಂದು ಕಡೆ ಜೋಡಿಸಲು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರನೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿನ ಕಳೆದವು. ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವಂತೆ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡಿದೆ. “ತುಮ್ ಜಬ್ ತಕ ಧಾಗಾ ಲಗಾತೆ ನಹೀ, ತಬ್ ತಕ ಪಗಾರ ನಹೀ” ಎಂದು ಮಾಸ್ತರನ ಉತ್ತರ. ನಾನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಬಡತನ, ಮನೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆಗ ಆತ ‘ಚಲೋ ತುಮ್ಮಾರಾ ಟ್ರಯಲ್ ಲೇತಾ’ ಎಂದು ಕರೆದೊಯ್ದ. ನಾನು ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಯಂತ್ರದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೂಲು ಜೋಡಿಸಿದೆ. “ಛೋಕರಾ ತುಮ್ ಬಹುತ್ ಹುಷಾರ್ ಹೈ” ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿದ. ಅರವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡಿಸಿದ. ನನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ನನ್ನದು ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಗಂಟೆಯ ಪಾಳಿ. ನನ್ನ ಸಂಬಳ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವೈಂಡಿಂಗ್, ಎಂಬತ್ತು ಕಿಲೋ ಭಾರದ ನೂಲಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಎಳೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಎಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಹೊಡೆತದ, ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಜಿಕೆ. ಮಧ್ಯಂತರದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಊಟ. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ‘ಡಾಪ್’ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರು. ‘ಡಾಪ್’ ಎಂದರೆ ನೂಲು ತುಂಬಿದ ಬಾಬಿನ ತೆಗೆಯುವುದು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು ಡಾಪ್ ತೆಗೆದು ತಂತಿ ಜೋಡಿಸುವುದು. ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದೊಂದೇ ಕೆಲಸ ಕಲಿತೆ. ಜಾಬರ್ ಪ್ರಭಾಕರ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸೈಡರ ಮಾಡುವುದಾಗಿ

ಹುರುದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನನ್ನ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಗಿನ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೋಡಿ 'ಡಾಪರ ತಾರವಾಲ' ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರು. ಈಗ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೇವಲ ತಂತಿ ಜೋಡಿಸುವುದು. ಆರು ತಿಂಗಳ ಬಳಿಕ ಸಂಬಳ ಎಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೆ ಮೀರಿತು. ಮುಷಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಬದುಕು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಣಕಾಲು ಪರಚಿ ಸೈಕಲ್ ಕಲಿತೆ.

ನನ್ನ ನೌಕರಿ ನೋಡಿ ಭಾವು, ಭಾಭೀಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿತು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಅಪ್ಪನದು. ಆದರೆ ನಾನು ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಂಥವನು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಾನೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಟೈಮ್ ಕೀಪರ್ ಪಾಟೀಲ ಹೇಳಿದ. "ಗಾಯಕವಾಡ ನೀನು ಶಾಲೆ, ನೌಕರಿ ಎರಡೂ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು?" ನಾನಾಗ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಊರಿನಿಂದ ಟಿ.ಸಿ. ತರಿಸಿ ಲಾತೂರಿನ ಶಿವಾಜಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಹಚ್ಚಿದೆ. ಪಾಟೀಲನಿಗೆ ಹೇಳಿ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನೆಯ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು ಮಲಗಿ, ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕ್ಲಾಸು ಮುಗಿಸಿ ಉಂಡು ಮತ್ತೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನು ಶಾಲೆ ಕಲಿತು ನೌಕರಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲ ಜನ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ, ಕೆಟ್ಟ ಎರಡೂ ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯರಿದ್ದರು. ಜನ ನನಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ನೌಕರಿ, ಗೌರವ ಎರಡೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿತು.

* * *

೨. ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ ಆಗಿರುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಜ್ಜೆ

—ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಅನುಪಮಾ

ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ. ಆಕೆ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ, ಬದುಕುಳಿವ ಭಲಕ್ಕೆ, ಹೋರಾಟದ ಗುಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು. ಮಣಿಪುರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಗಳ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ ಕಾಯ್ದೆ ಕುರಿತು ಸಮಾಜದ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ಅದನ್ನು ವಾಪಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡ ತಂದಿದ್ದು ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ ಉಪವಾಸ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಮನ್ನಣೆಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಆಕೆ ಉಪವಾಸ ಶುರುಮಾಡಿ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅದು ನವೆಂಬರ್ ೨, ೨೦೦೦ನೇ ಇಸವಿ. ಮಣಿಪುರದ ಇಂಫಾಲ ಕಣಿವೆಯ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಮಾಲೋಮ್‌ನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತು ಜನರನ್ನು ಅಸ್ಸಾಂ ರೈಫಲ್‌ನ ಅರೆಸೇನಾ ಪಡೆಯ ಯೋಧರು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂದರು. ಸತ್ತವರಲ್ಲಿ ೬೨ ವರ್ಷದ ಲಿಸಾಂಗ್‌ಮ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಕ್ಕಳ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಸಿನಮ್ ಚಂದ್ರಮಣಿ ಕೂಡಾ ಸೇರಿದ್ದರು. ೨೮ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ, ಪಶುವೈದ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನೌಕರರ ಮಗಳಾದ ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ ಜಾನು ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರದಂತೆ ಅಂದೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಸೇನೆಯ ಅಟಾಟೋಪಗಳ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಮೆಯಿರಾ ಪೈಬಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ನಂತರ ಎಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಂಡಳೆಂದರೆ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಸೇನಾಪಡೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ ನೀಡಿ, ಮನಬಂದಂತೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಎಎಫ್‌ಎಸ್‌ಪಿಎ ಕಾಯ್ದೆ ವಾಪಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದಳು.

ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಯಿತು. ಪೊಲೀಸರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಐಪಿಸಿ ಸೆ. ೩೦೯ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದರು. ನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬದುಕುಳಿಯಲೆಂದು ಆಕೆಯ ಮೂಗಿಗೆ ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಆಹಾರ ನಳಿಕೆ (ರೈಲ್ಸ್ ಟ್ಯೂಬ್) ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರು ಎರಡೂ ನಳಿಕೆ ಮೂಲಕ ಆಕೆಯ ದೇಹ ಸೇರುತ್ತಿವೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಳೆದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಶರ್ಮಿಳಾ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದು. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮರುದಿನ ಬಂಧಿಸುವುದು, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಬಂಧನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿ ೧೫ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಕಮ್ಯಾಂಡೋಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು; ಸೌಖ್ಯವೇ? ಉಪವಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆಯಾ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಂದ ಬಂದಾಗ ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಪ್ರಹಸನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಶರ್ಮಿಳಾ ಎಂಬ ಕೃಶದೇಹಿ ಮಣಿಪುರದ ಉಕ್ಕಿನ ಮಹಿಳೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶರ್ಮಿಳಾ ಆಗುವುದು, ಆಗಿರುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಜಗಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮನ್ನನ್ನು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗಿಡುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ. ಉಂಡ, ಚ್ಯೂಯಿಂಗ್ ಗಂ/ಕವಳ ಜಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾಜಾತನ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಜಗಿಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಜಗಿಯುವುದನ್ನೇ ಮರೆತು ಬದುಕುವುದು, ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಯ ಸೆಳೆತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು, ಪೊಲೀಸು-ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ-ಪತ್ರಕರ್ತರು-ಆಕ್ಟಿವಿಸ್ಟರ ನಡುವೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಂ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ೧೫ ವರ್ಷ ಬದುಕುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಖಾಸಗಿ ಮಾತುಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಓದಿ, ಟಿವಿ ನೋಡಿ, ಪತ್ರ-ಚಿತ್ರ ಬರೆದು, ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತ, ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತ ಇರುವುದು ಭಾವಜೀವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ತಾನು ಹಾಗೆ ಬದುಕಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಿಳಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ್ದರು. ಅಥವಾ ನಾವು ಹಾಗೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಉಪವಾಸ ಪ್ರಕರಣ ಹೊಸ ತಿರುವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಅವರಿಗೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಕೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಾನು ಗೆದ್ದು, ಸರ್ಕಾರ ಆ ಕಾಯ್ದೆ ವಾಪಸು ಪಡೆದು, ಎಲ್ಲರಂತೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಳೆದ ೧೫ ವರ್ಷದಿಂದ ಊಟದ ರುಚಿಯನ್ನೇ ನೋಡದ ಬಾಯಿಗೆ ರುಚಿಯೇ ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಏನೇನನ್ನೋ ತಿನ್ನುವ ಬಯಕೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರುಚಿಯ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ಬಯಕೆ. ಅವರ ಬಳಿ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟದ ತಿನಿಸು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆದುರು ತಂದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿನ್ನಬೇಕೆನಿಸಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಐಪಿಸಿಯ ಸೆಕ್ಷನ್ ೩೦೯ ರದ್ದಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಲಿದೆ. ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಿಳಾ ಜೈಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ರೂಮಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ರೈಲ್ ಟ್ಯೂಬ್ ತೆಗೆದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಬಾರಿ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಒಳಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಶರ್ಮಿಳಾ ಊಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಾಯಿ ಜಗಿಯುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದೆ, ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆ ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮರೆತಿವೆ; ಅನ್ನನಾಳ, ಲಾಲಾಗ್ರಂಥಿಗಳು ಸ್ರವಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆತಿವೆ. ತೂಕ ೬೫ ಕೆಜಿಯಿಂದ ೪೦ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಬಿಪಿ, ಡಯಾಬಿಟೀಸ್ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೇ ಉಪವಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಸೋಂಕು ತಗಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನರವ್ಯೂಹದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶರ್ಮಿಳಾರನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಉಪವಾಸದ ಬಳಿಕವೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ, ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿ ಇಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನ ೧೦ ಸಾವಿರ ರೂ. ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳ ಶರ್ಮಿಳಾ ಭರಿಸಲಾರರು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದು ಸಂಭವಿಸಿದೆ, ಶರ್ಮಿಳಾಗೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲರಂತೆ ತನಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುವ ಆಸೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ! ಗೋವಾ ಸಂಜಾತ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಜೆ, ಕಲಾವಿದ, ಆಕ್ಟಿವಿಸ್ಟ್, ಡೆಸ್ಮಂಡ್ ಕುಟುಂಬ ಅವರ ಪ್ರೇಮಿ. ಅಂಥ ಗಂಡಸನ್ನು ತಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಭೇಟಿಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಶರ್ಮಿಳಾ ಆತನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ ಶರ್ಮಿಳಾಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು

ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ, ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೂ, ರಮ್ಯ ಕನಸುಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಶರ್ಮಿಳಾ ಜಗವೆಲ್ಲ ಡೆಸ್ಮಂಡ್ ಮಯ. ಆತ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವಾದಿಸಲು ಶರ್ಮಿಳಾಗೆ ಹೇಳಿ ಲಾಯರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆದರೆ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ! ಆಕೆ ಉಪವಾಸ ಬಿಡುವುದೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗುವುದೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ!! ಡೆಸ್ಮಂಡ್ ಪದೇ ಪದೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಆರೋಪಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಶರ್ಮಿಳಾ ಭೇಟಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶರ್ಮಿಳಾ ಅವರ ತಾಯಿ ಸಖೀದೇವಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತು ಮಣಿಪುರದ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವೆಂದೂ ಅವಳ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಹೋರಾಟದ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತ. ಅವಳು ಎಎಫ್‌ಎಸ್‌ಪಿಎ ಹಿಂದೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕು; ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಡ ಹಾಕಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಬದುಕೇ ವೃಥಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರ ದರ್ಪ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಗಮನಿಸಿ ತಾನೆಂದೂ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಈಗ ಯಾರೋ ದುಷ್ಟನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಮದುವೆಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ; ಆ ಕಾಯ್ದೆ ರದ್ದಾದ ನಂತರ ಉಪವಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರಷ್ಟೇ ತಾವು ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಬಯಸುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶರ್ಮಿಳಾ ಸೋದರನದೂ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಶರ್ಮಿಳಾ ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತ ನಂತರ ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ತಂಗ್ಲಂ ಮನೋರಮಾ ಹತ್ಯೆ ಖಂಡಿಸಿ ನಗ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದ ತಾಯಂದಿರ ಮುಖಂಡೆ ಸೋಯ್ಯಾಬ್ ಕೂಡಾ ಶರ್ಮಿಳಾ ಉಪವಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದನ್ನು ಖಂಡಿತುಂಡ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಗೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲಾಗುವುದೂ ಒಂದೇ, ಸಾಯುವುದೂ ಒಂದೇ. ಹಾಗಿರುತ್ತ ಬೆತ್ತಲಾದರೂ ಸರಿ ಎಂದು ತಾವೆಲ್ಲ ನಗ್ನರಾಗಿ ಇಂಫಾಲದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಶರ್ಮಿಳಾ ಉಪವಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಏನಿಡ್ಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ!

ಶರ್ಮಿಳಾ ಉಪವಾಸ ಮಣಿಪುರಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಲಿಯನ್ನುಗಟ್ಟಲೆ ಡಾಲರ್ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ೪೦ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆಂದು ಶುರುವಾಗಿವೆ. ಅವು ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಃ ಶರ್ಮಿಳಾ ಅವರದೂ 'ಜಸ್ಪ್ ಪೀಸ್ ಫೌಂಡೇಷನ್' ಎಂಬ ಎನ್‌ಜಿಒ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನ ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಬಂದ-ಬರುವ ಹಣವೆಲ್ಲ ಅವರ ಎನ್‌ಜಿಒಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 'ಹಣ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಹಣ ಬೇಡ, ಜನರ ಬೆಂಬಲ ಬೇಕು' ಎಂದು ಎಂದಿನಿಂದ ಶರ್ಮಿಳಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಹೋರಾಡಿದಾಕೆ ಈಗ ನಡುಮಧ್ಯ ಉಪವಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಸೋಯ್ಯಾಬ್, ವಿಧವೆಯರ ಸಂಘಟನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿ ರೇಣು ತಾಕೆಲ್ಲಂಬಂ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರರ ಅಭಿಮತ.

ಆದರೆ ಬಂಧುಗಳೂ, ಮಿತ್ರರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಜೊತೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ತಾನು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗದೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಆಸೆ ಎಂದು

ಶರ್ಮಿಳಾ ಆಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಇಡೀ ಮಣಿಪುರ ಯಾವ ಚಳುವಳಿ, ಹೋರಾಟವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಕಳೆದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಪವಾಸದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯೌವನ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಮಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹೋರಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಶರ್ಮಿಳಾ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗಿನ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಹೋರಾಟದ ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ತುಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಯಾವ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಆಕ್ಟಿವಿಸ್ಟರ ಬೆಂಬಲವೂ ಬೇಡ' ಎಂದಾಕೆ ಇವತ್ತು ಮಣಿಪುರದ ಜನತೆ ತನ್ನನ್ನು ಬದುಕಲೂ ಬಿಡದೆ, ಸಾಯಲೂ ಬಿಡದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚಳುವಳಿಯ ಹೆಸರಿನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಸಿ ತಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಣಿಪುರದ ಜನತೆ ಹೀಗೇ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗೇ ಉಳಿದರೆ ಎಎಫ್‌ಎಸ್‌ಪಿಎ ಯಾವತ್ತೂ ರದ್ದಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಹುಶಃ ಆಗ ಸಾವೇ ನನ್ನ ಹೋರಾಟದ ಕೊನೆಯಾಗಬಹುದು. ಸ್ವಬ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬರಲಿರುವ ಪೀಳಿಗೆಗಳಾದರೂ ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಬಹುದು' ಎಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಯೌವನ; ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಯಿಲೆ; ಕೇವಲ ತನ್ನ ಉಪವಾಸವೊಂದನ್ನೇ ಹೋರಾಟವಾಗಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಜನತೆ; ಹಾರಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನಸು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದಿಂದ ಮಲಗಿದಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ, ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಹುಟ್ಟಿರುವ ಏಕತಾನತೆ; ಅದರ ನಡುವೆ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಾತನ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಪ್ರೀತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಮಾಜ ತೋರುತ್ತಿರುವ ವಿರೋಧ ಇವೆಲ್ಲ ಶರ್ಮಿಳಾಗೆ ಹೀಗೆನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಅದು ಏನೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಶರ್ಮಿಳಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಣಿಪುರದಲ್ಲಿ ತಾಯಂದಿರುವ ಬೆತ್ತಲಾದ ಹೋರಾಟದ ನಂತರ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟವೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಬಂಡುಕೋರ ಗುಂಪುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೇನೆ ಸದ್ಯ ವಾಪಸು ಹೋಗುವ ಲಕ್ಷಣವು ಇಲ್ಲ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ನೆರೆಹೊರೆ ಸಂಬಂಧಗಳು; ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶೀಯರ ಒಳನುಸುಳುವಿಕೆ; ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕಾದಾಟ; ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯದ ಕಾಳಸಂತೆ ಜಾಲಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಜನರೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿ, ಮಾಲ್, ವಾಹನ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಫ್ತಾ ವಸೂಲಿಗೆಂದು ಹಂಚಿಕೊಂಡ; ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನೂ ಹೆದರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಪಾಲು ಸಂಬಳವನ್ನು ಹಫ್ತಾ ಆಗಿ ಪಡೆಯುವ ಬಂಡುಕೋರ ಗುಂಪುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕಾದಾಟ ಸೇನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಿವಿಲ್ ವಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಾ ಅಹಂತೆಮ್ ಎಂಬ ಮಣಿಪುರದ ಪತ್ರಕರ್ತೆ, ಆಕ್ಟಿವಿಸ್ಟ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಶರ್ಮಿಳಾ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಬೇಕೆಂದರೆ ಉಪವಾಸ ಕೊನೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆಕೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಸೇನಾ ಕಾಯ್ದೆ ರದ್ದಾಗಬೇಕು. ಅದು ರದ್ದಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಮಣಿಪುರದ ಬಂಡುಕೋರ ಗುಂಪುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಬೇಕು. ಆ ಕಾಲ ಬರುವುದು ಎಂದು? ಉರಿವ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಿಳಾ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಾಯುವುದು? ಉಪವಾಸ

ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಅಷ್ಟೇ. ಮಾದರಿ ಪೂರಾ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದರೆ; ಒಂದಿಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಚಳುವಳಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗುವ ಅಪಾಯ ಇದು.

ಈಗ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರು ತುರ್ತಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕು; ಹೋರಾಟದ ಗುರಿ-ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇವತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಿರುವುದೇನು ಎಂದರಿತು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಸೇನೆ ವಾಪಸಾತಿಗಿಂತ ಅದನ್ನು ಮಾನವೀಯಗೊಳಿಸುವ ಕುರಿತು, ಅದಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ತ ಹೊರಿಸುವ ಕುರಿತು ಹೋರಾಡಬಹುದೇ ಎಂದು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಶರ್ಮಿಳಾ ಆಧುನಿಕ ಗಾಂಧಾರಿಯಾಗುವ ಸಂಭವ ತಪ್ಪಬಹುದು.

* * *

೨. ಅಂತಃಕರಣ (ಕಥೆ)

-ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ

'ಅವ್ವಾ ನಾನೂ ಬತ್ತೀನವ್ವಾ..' ಎಂದು ಮಗ ಮಾದೇವ ತನ್ನವ್ವನ ಸೀರೆ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ.

'ಹಿಂಗೋಗಿ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟೀವಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಕನೆ ಹೊತ್ತು ಇರಲ್ಲ..' ಎಂದು ಅವ್ವ ತನ್ನ ಕಂದನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಮಗ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ರಜ್ಜಿ ಹಿಡಿದು ಅವ್ವನ ಸೀರೆ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವ್ವ, 'ಬೇಗ ಬಾಮ್ಮಿ, ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಕಾಯ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ. ನಾವೋಗೋದು ತಡವಾದ್ರೆ, ಆಮೇಲೆ ಅವರು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೋಗ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹನುಮಯ್ಯ ಅವಸರ ಮಾಡಿದ.

ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಊರಿನ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರು. ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಒಂದು ಎಕರೆ ಹೊಲ ದತ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಹೊಲದ ಉಳುಮೆ, ಬಿತ್ತನೆ, ಕೊಯ್ಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹನುಮಯ್ಯನೇ ಕಾಲದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹನುಮಯ್ಯ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟನ್ನು ಈಸೊಂಡು ತನ್ನ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಹನುಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಆ ದತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಎನ್ನದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಹಿರಿಮಗನೇ ಮಾದೇವ, ಕಿರಿಮಗಳೇ ಮಾದೇವಿ. ಅವರು ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರನ ಒಕ್ಕಲಿಗರಾಗಿದ್ದರು.

ಮಾದೇವ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಹನುಮಯ್ಯ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇರುಕಿಕೊಂಡು, 'ನೀನು ಮನೆಹತ್ತನೆ ಇರಪ್ಪ, ಬೇಗ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟಿವಿ' ಅಂಥ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಮಗ ಹಿಡಿದ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಹನುಮಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ, 'ಆಯ್ತು! ಅವ್ವಾ ಕರ್ಕೋ ಅತ್ತ..' ಎನ್ನುತ್ತ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಪೇಟೆಗೆ ಹೊರಟ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

ಮಾದೇವ ಅಂದು 'ನಾನೂ ಬತ್ತೀನಿ.....' ಅಂಥ ಹಠ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು. ತನ್ನ ಅವ್ವ ಅವ್ವರು ತನ್ನನ್ನು ಪೇಟೆಯ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರ ಮನೆಗೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡು ಉಳಿದ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪುಳಿಯೋಗರೆ, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು, ಕೇಸರಿಬಾತು, ಪೂರಿಸಾಗು, ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆ ಹೀಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ತನಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರುಚಿಯನ್ನು ಅವನು ಅನೇಕ ಸಲ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ. ಆಗಾಗ ಆತ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರ ಮನೆಯ ಈ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಜರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಮಾದೇವ, 'ಬರೀನಿ' ಅಂಥ ತುಂಬಾ ಹಠ ಹಿಡಿದಾಗ ಅವ್ವ 'ನಂಗೊತ್ತು ಬಾ! ನೀನು ಯಾಕೆ ಹಠ ಮಾಡ್ತ ಇದ್ದಿ ಅಂತಾ....' ಎಂದಾಗಲೇ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಇಂಗಿತ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಹನುಮಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳು ಬರೀ ಕನಸಾಗಿತ್ತು. ರಾಗಿಮುದ್ದೆ, ಹುರುಳಿಕಾಳು, ಉಪ್ಪೆಸು, ಬೆರಕೆ ಸೊಪ್ಪು, ಗೊಡ್ಡುಖಾರ; ಅನ್ನವಂತು ಅಪರೂಪ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಎಡೆ'ಗೆ ಅಂಥ ತಂದು ಅನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು. ದತ್ತಿ ಹೊಲದ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇತ್ತು.

ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೈಲಿ ದೂರ ಇತ್ತು. ಹೊರಟ ಹನುಮಯ್ಯನ ಸಂಸಾರ ದೊಡ್ಡಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರ ಮನೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂತು. ಹನುಮಯ್ಯನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಅವನು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡವರೇ, 'ಏನು ಹನುಮಯ್ಯ ನೀ ಬಂದೋಗು ಅಂಥ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರೆ, ಇಡೀ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಕರೊಂಡು ಬಂದ್ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ?' ಎಂದು ರೇಗಿಸಿ ಕೇಳಿದರು. ಪೂಜಾರ್ಯನೋರಿಗೆ ಹನುಮಯ್ಯನ ಕಂಡರೆ ಅನುಕಂಪ, ಪ್ರೀತಿ ಎರಡೂ ಇತ್ತು. ಅವನ ದುಡಿಮೆ, ನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ, ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು.

ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಒಳಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶಾರದಮ್ಮನವರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ, 'ಹನುಮಯ್ಯ ಬಂದವ್ವೆ, ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಂದವೆ. ಏನಾದ್ರೆ ಇದ್ದೆ ತಂದುಕೊಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹನುಮಯ್ಯನ ಸಂಸಾರ ಜಗುಲಿ ಕೆಳಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಜಗುಲಿ ಮೇಲೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಣೆಯೊಳಗಿಂದ ಬಂದ ಶಾರದಮ್ಮ ಉಳಿದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪೂರಿ ತಂದು, 'ಇವತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ತಗೊ' ಎಂದು ಹನುಮಯ್ಯನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು.

ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ತಮ್ಮ ದತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತು ತೆಗೆದರು. 'ನಾಳೆ ಶನಿವಾರ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿಬಿಡು. ರೈತರೆಲ್ಲ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದಾಗ, ಹನುಮಯ್ಯ 'ಆಗಬಹುದು' ಎಂಬಂತೆ ತಲೆ ಕುಣಿಸಿ ಸಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಒಳಗೆ ಹೋದ ಶಾರದಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತ ಕಾಫಿ ತಂದರು. ಹನುಮಯ್ಯ ತಾನು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಗೋಡೆಯ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಲೋಟವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಫಿ ಉಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ಆ ಲೋಟವನ್ನು ತೊಳೆದು ಅದರ ಮಾಮೂಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟ. ಅದು ಹನುಮಯ್ಯನಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಲೋಟ.

ಶಾರದಮ್ಮನವರು, 'ಈ ಸಾರಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಅವರೆ, ತೊಗರಿ, ತಗಣಿಕಾಳ ಜಾಸ್ತಿ ಬಿಡು, ಜೋಳ ಕಡಿಮೆ ಬಿಡು' ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. 'ಆಗಲಿ ಅಮ್ಮೋರೆ' ಎಂದ ಹನುಮಯ್ಯ ಹಸಿಕಾಳಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಸಿಕಾಯಿ, ಸಿಗಲಿ ಎಂಬುದು ಶಾರದಮ್ಮನವರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಾದೇವ ತನಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದು ಪೂರಿಯನ್ನು ತಿಂದ. ಮಾದೇವಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ತಿಂದಳು. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬರೀ ನೀರು ಕುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ್ದವಳಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಾದೇವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಜಗುಲಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಳೆಯ ದುರ್ಬೀನಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಊರಿನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಚೌಡಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಪ್ಪ ತನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ದವನ ಎಸೆಸಿದ್ದು ಮಾದೇವನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಅಪ್ಪ ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ, 'ದೆಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಕಲ್ಕತ್ತ ನೋಡು, ಬಾಂಬೆ ನೋಡು, ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ನೋಡು, ಸೂಳೇರ ನೋಡು, ವಿಧಾನಸೌಧ ನೋಡು' ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಏನೇನನ್ನೋ ತೋರಿಸಿದ್ದೂ ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

ಜಗುಲಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ತನಗೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು ಮಾದೇವನಿಗೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನ ಗಮನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪೂಜಾರೈನೋರು, 'ನಿನಗೆ ಅದು ಬೇಕೇನು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಪೂಜಾರೈನೋರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾದೇವ ಭಯದಿಂದ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಆಗ ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅದು 'ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನು' ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ 'ಓಲ್ಲೆ' ಎಂಬಂತೆ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿ ಸನ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೂಚಿಸಿದ.

'ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಅದರಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಆದ ಅತ್ತ ಬಿಸಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನು ತನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಕ್ಯಾಮರ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕ್ಯಾಮರದ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ತಗುಲಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗ್ತಾನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹಳೆ ದುರ್ಬೀನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಆದ್ರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನ್ ಕಾಣ್ತೋ ಕಾಣೆ! ಆಗ್ಲೇ ಅದರ ಗ್ಲಾಸೂ ಮಾಸಲಾಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಆಟ ಆಡಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೇನೋ ತಗೊಂಡೋಗು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಪೂಜಾರೈನೋರು ಕೂತಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಜಗುಲಿಯಿಂದಲೇ ಬಗ್ಗಿ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಮಾದೇವನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆ ದುರ್ಬೀನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದೆ ತಡ ಅವನಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಯ್ತು.

೨

ಪೂಜಾರೈನೋರು ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನ ಹಳೆಯ ದುರ್ಬೀನನ್ನು ಮಾದೇವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅವನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ! ಅವನು ದುರ್ಬೀನಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಾಂಬೆ, ಕಲ್ಕತ್ತವೂ ಕಾಣದೆ, ಮಾನವರು, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಮರಗಿಡ, ಆಕಾಶ, ದನಕರು, ಜನ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ- ಹೀಗೆ ಭೂಲೋಕದ ಸಕಲೆಂಟೂ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಆಗ ಅವೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೇ ಬಂದು ರಾಚಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಅನುಭವವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ತಾನು ಕಾಣದ ಯಾವುದೋ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಈ ನಡುವೆ ಹನುಮಯ್ಯ ದುರ್ಬೀನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಮಗನಿಗೆ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಮಾದೇವ ಆ ದುರ್ಬೀನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಡಾಡತೊಡಗಿದ್ದ. ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆ ಹಳೆಯ ದುರ್ಬೀನಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಆತ ಅದರಲ್ಲೇ ಮೈ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದ.

ಹನುಮಯ್ಯನ ಮನೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೇರಿಯ ಕೊನೆ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಒಂದು ಅಂಕಣ ಬಿದ್ದೋಗಿ ಅದರ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಆಡಲು ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ತನ್ನಪ್ಪ, ತನ್ನವ್ವ ಹೊಲಕ್ಕೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಆ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಆತ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ, ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವರು ಆವಾಗ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಆತ ಆ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ, ಮರಗಿಡಗಳ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೂ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜನರನ್ನು ಆ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದ.

ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಹನುಮಯ್ಯ ಇಂದು ಶನಿವಾರ ದಿವಸ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಾಲಿಗೆ ಕಾಳು ಬಿಡುವ ಸಡ್ಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಅತ್ತ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ತಾವು ಕಾಳು, ಬಿತ್ತನೆ ರಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲದ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಹೊರಟಾಗ ಅವರ ಮಗ, ಮೊಮ್ಮಗನೂ ಅವರ ಜೊತೆ ಹೊರಟರು. ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗ ತನ್ನ ಕ್ಯಾಮರಾವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಆಗಲೇ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಇತ್ತ ಹನುಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಗ, 'ನಾನೂ ಬತ್ತೀನಿ' ಎಂದು ನಿಂತ. ಆದರೆ ಅವು ಅವನಿಗೆ, 'ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಬರೋದು ಬ್ಯಾಡ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ನೀನು ಇವತ್ತು ಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ಹೋಗ್ಬೇಡ. ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಮಾದೇವಿಯ ಆಡಿಸ್ಕೊಂಡು ಇರು. ನಾವು ಬೇಗ ಬಂದ್ಬಿಡ್ಬಿ. ಆಮೇಲೆ ನೀನು ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲೇ ಮುಳುಗೋಗಿ, ಅವು ಎತ್ತಗಾರ ಹೋದಾಳು! ನೋಡ್ಕೋ. ಜ್ವಾಪಾನ!' ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಳು.

'ಬೇಗ ಬಂದು ಬಿಡವ್ವ!' ಎಂದು ಮಗ ತನ್ನ ಅವನಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದ. 'ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದರೆ ಉಣ್ಣೆ' ಎಂದು ಆಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾನು ತಟ್ಟಿ ಒಲೆತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಗಿ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಹನುಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹೊಲದ ಬಿತ್ತನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಬಿತ್ತನೆ ರಾಗಿ, ಕಾಳು ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದರು. ಹೊಲದ ರಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕೆಲಸ ನಡೆದು ಹೊಲ ಉತ್ತವನು 'ಹೊತ್ತಾಯ್ತು' ಎಂದು ಸಾಲು ಬಿಡದೆ ಆರುಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಯ್ಯನೇ ನೊಗಕ್ಕೆ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟು ನಿಂತ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಳು ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೇಗಿಲ ಮೇಣಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ. ಮೇಣಿಗೆ ಸಡ್ಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹನುಮಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು.

ಎತ್ತುಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಳು ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆಯತೊಡಗಿದರು. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಾಲಿಗೆ ಕಾಳು ಬಿಡುತ್ತ ಹೋದಳು. ಮೇಣಿ ಹಿಡಿದವನು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಗದರಿಸುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತೆವರಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗ ತನ್ನ ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಸಾಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದ.

ಅದೊಂದು ಅಪರೂಪದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವಾಗಿ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಆತ ತನಗೆ ತಾನೇ ಆನಂದಪಟ್ಟ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೀರಿ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದರೂ ಹನುಮಯ್ಯನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತ ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದು ಎಳೆದು ಸಾಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಗಲೆಲ್ಲಾ ಊದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ನೋಗ ಹೊತ್ತು ಉಳುವುದು ಹೊಸದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಮಗ ಮಾದೇವನಿಗೆ, 'ಬೇಗ ಬಂದ್ವಿಡಿವಿ' ಅಂಥ ಹೇಳಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದ ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಪ್ಪರು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ನೆನಪಾಯ್ತು. ತಮ್ಮ ಆ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತು ಅವರು ಏನಾದರೂ ಕಂಡಾರೆ ನೋಡುವ ಎಂದು ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲದತ್ತ ನೋಡತೊಡಗಿದ.

ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಎತ್ತಿನಂತೆ ನೋಗ ಹೊತ್ತು ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮಾದೇವನಿಗೆ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಸುಕು ಮಸುಕಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ. ನೇಗಿಲಿನ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಆಗ ಮಾದೇವನ ಬಾಯಿಂದ ದಿಢೀರನೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೊರಗೆ ಬಂತು: 'ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಿತ್ಯ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀವಿ ಅಂಥ ಹೋಗೋದು ಇದಕ್ಕೇನು? ನಾನು ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೊಲ ಉಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀನಿ! ಆದರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಗ ಹೊತ್ತು ಎತ್ತಿನ ಥರ ನೇಗಿಲು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ, ಇದು ನಿಜವೇ? ಈ ದುರ್ಬೀನೇ ಹೀಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ?' ಎಂದು ಆತ ಅನೇಕ ಅನುಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ.

ಮಾದೇವನಿಗೆ ತನ್ನ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಇಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾದೇವನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿ ತಾನೂ ತಿಂದಿದ್ದ. ಆಗ ಆ ಬಾಲಕನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಪ್ಪನ ಯಾತನೆಯ ಚಿತ್ರ ಮಾಸದೆ ನಂತುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

೩

ರಾತ್ರಿ, ನೀರವ ಮೌನ. ಊರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಬುಡ್ಡಿಗಳು ಮಂಕಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪದ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹನುಮಯ್ಯನ ಬಾತುಕೊಂಡ ಹೆಗಲಿಗೆ ಕೈ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಉಗುರು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕಾಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸವರಿ, ಕಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿದ ಉಪ್ಪನ್ನು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಬಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಂಡನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒತ್ತುತ್ತ ಬಾತುಕೊಂಡ ಅವನ ಹೆಗಲಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಆತ ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ 'ಅಯ್ಯೋ ನಾ ಸತ್ತೆ!' ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದನು. 'ನೀ ಇನ್ನೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲ! ಸುಮ್ಮಿರು' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, 'ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಆಡಬ್ಯಾಡ' ಎಂದು ರೇಗಿದಳು.

ಹನುಮಯ್ಯ, 'ನನ್ನ ಕತ್ತು ನೋವಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈಗಳೆರಡೂ ಬಿದ್ದೋಗಿವೆ. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದೇ ಹೋಯ್ತು ಎಂಬಂತೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

'ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರ್ಕೊಂಡೋಗಿ ತೋರಿಸ್ತೇನಿ! ಈ ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ ಮುಚ್ಚೊಂಡು ಇದ್ದುಬಿಡು' ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಗಂಡ ಹನುಮಯ್ಯನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಾದೇವಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕ ಮಾದೇವ ಮಲಗೇ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಅವನ ಪಾಡು ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನವ್ವ ಬಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪ್ಪಿನ ಗಂಟು ಗುಡ್ಡೆಯ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಹಾಗೇ ನೋಡುತ್ತ ಮೂಛಿ ಹೋದವನಂತೆ ಯಾವಾಗಲೋ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದ.

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಹನುಮಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಬರದೆ ಒದ್ದಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದರೂ ಹನುಮಯ್ಯನಿಗೆ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಗಂಡನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಡಾಕ್ಟರು, 'ಇದು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಯಾಗುವ ಕಾಯಿಲೆ ಅಲ್ಲ. ನರಕ್ಕೂ ಮೂಳೆಗೂ, ಮೆದುಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯಿಲೆಯಂತಿದೆ. ಕೂಡಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದೊಡ್ಡಾಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎಂದರು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನೋವಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಒಂದು ಮುಲಾಮನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರು.

ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗಾಬರಿಯಾಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಪೂಜಾರೈನೋರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದಳು. ಪೂಜಾರೈನೋರು ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು 'ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸು' ಎಂದರು. 'ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ನೆಂಟರು ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತಿದ್ದಲ್ಲ! ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣು. ಅವರು ತೋರಿಸ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪೂಜಾರೈನೋರು ಮರುಗಿದರು.

ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮಗ ಮಾದೇವ ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಪೂಜಾರೈನೋರ ಜಗುಲಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ತಗುಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಪೋಟೋವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆ ಪೋಟೋದ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಪೂಜಾರೈನೋರು ನೋಡಿದರು. ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಪೂಜಾರೈನೋರು ಅವನಿಗೆ, 'ಆ ಪೋಟೋ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ನಮ್ಮ ಹೊಲದ ಬಿತ್ತನೆ ದಿನ ತೆಗೆದದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಪ್ಪ ನಿನ್ನವ್ವ ಇದ್ದಾರೆ ನೋಡು! ಅದನ್ನು ಯಾವುದೋ ಬಹುಮಾನದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಮಾನ ಬರ್ತದೆ ಅಂತಿದ್ದ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಈ ಮಾತುಗಳು ಮಾದೇವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥವಾಯಿತೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ, ಮಗ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರ ಮನೆಯಿಂದ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಮಗ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಹಳೆಯ ದುರ್ಬೀನನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೆಚ್ಚಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಬಿಸಾಕಬೇಕು ಎಂದು ನರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ ಮಾದೇವಿಯನ್ನು ನೆನಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡೆಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದಳು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೂತು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಹೋದ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ (ಅವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದ) 'ನೀನು ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಿಡು. ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸ್ತಿನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿಸ್ಕೊಂಡು ಇರಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ನೆನಪಾಯ್ತು. ಆಗ ಆಕೆ ಆತನಿಗೆ 'ನೋಡ್ಡಿವಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಹನುಮಯ್ಯ 'ನಮಗೆ ಆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹವಾಸ ಯಾಕೆ?' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ.

ರಾತ್ರಿ ಹನುಮಯ್ಯನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಮುಲಾಮು ಹಚ್ಚುತ್ತ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅವನ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದಳು. ಆಗ ಹನುಮಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ 'ನಿನಗೆ ತೋಚ್ತದಂತೆ ಮಾಡು' ಎಂದು ತನ್ನ ಅಸಹಾಯಕ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಕ್ಷಣ ಬಿಟ್ಟು ಆತ ಮತ್ತೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಆ ದತ್ತಿಹೊಲ ಪೂಜಾರ್ಯನೋರು ಇರಬಹುದು! ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಅದು ಸಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದು?' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೇಳಿದ.

ಆಗ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ, 'ನಿಮಗೇನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಇದೆಯಾ? ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಅಂತ ಆ ದತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲೇ ಗೇಯೋದು? ಗೇದು ಪಾಲು ಅಂತ ತಿನ್ನೋದು? ಈಮನೆಯೂ ಅಗ್ಲೋ ಈಗ್ಲೋ ಬಿದ್ದೋಗಂಗದೆ! ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ್ದು ನಾಳೆ ಓದಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಾರ್ಡೆ? ದುಡಿಯೋರೆ ಇಲ್ಲಾದ್ದೇನು? ಎಲ್ಲಾದ್ದೇನು? ನಾವು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ದೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೋದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ! ನಿನಗೂ ಈಗ ಹಿಂಗಾಗಿದೆ! ಡಾಕ್ಟರೂ ನಿನಗೆ ಬೆಂಗಳೂರೇ ಕರ್ಕೊಂಡೋಗಿ ತೋರು ಅಂದವರೆ...' ಎನ್ನುತ್ತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು. ಹನುಮಯ್ಯನ ಬಾಯಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಬ್ದವೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡನನ್ನು ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗನ ಆಸರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.

* * *

೪. ಎರೆಹುಳ (ಕವಿತೆ)

ಮೂಲ: ಲಾಯಿಸ್ ಗ್ಲಿಕ್

-ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಜ.ನಾ. ತೇಜಶ್ರೀ

ಮಣ್ಣಿನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ,
 ನೆಲದೊಳಗಿಳಿಯಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವ
 ಮಣ್ಣಾಗಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಕೇಳು:
 ನಿನ್ನೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ ನಿನ್ನೊಡಲೆ ಆಗಿರುವ
 ದ್ವಂದ್ವ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು
 ಆಳವಾಗಿ ನೋಡಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ ನಿನಗೆ ನೀನು
 ಆದರೆ, ಸಾವಿನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ
 ಅಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಅರಸುವುದಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೇ-
 ಇದನ್ನರಿತೆಯಾದರೆ ಕರುಣೆ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ
 ನಿನ್ನ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲ ಅದು, ದಿಟವೇ:
 ಎಲ್ಲ ಕರುಣೆಯೂ ಎಲ್ಲ ಅನುಕಂಪವೂ ಮುಗಿಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿವ
 ಮೆಹರುಬಾನಿಯಲ್ಲ, ಕೆಲವು
 ಪುಟಿಯುತ್ತವೆ ನೆಲದಾಳದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ
 ಮೇಲೆದ್ದು ಲೋಕವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ
 ಹಮ್ಮು ಒತ್ತಾಯಗಳ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದಂತೆ.

ಹೌದು. ನಾವು ಎರೆಹುಳಗಳು ಎರಡು ತುಂಟಾಗಬಹುದು.
 ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಜೀವತಿರುಳೇ ಚೂರು ಚೂರಾಗಿದೆಯಲ್ಲ,
 ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅದರ ಭಾವಲೋಕದಿಂದ-
 ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಂತ ಜೀವಿಗಳನ್ನು
 ಯಾರದೇ ಎಂಥದೇ ದಮನ:
 ಅಡಿಯಿಟ್ಟೆಯೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ನೀನು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ,
 ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಡಿಯ ಲೋಕದ ದಿಗಿಲು;
 ಒಮ್ಮೆ ನೀನು ಬೆರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಭಯದೊಡನೆ, ಕಾಣುತ್ತದೆ ಸಾವು ಆಗ
 ಕಾಲುವೆ ಅಥವಾ ಸುರಂಗಮಾರ್ಗಗಳ ಜಾಲದ ಹಾಗೆ,

ಸ್ವಂಜಿನ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಜೇನುಹಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಆಗ
 ಅದು ಕೂಡ ನಮ್ಮದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ,
 ಸ್ವತಂತ್ರ ನೀನು ಹುಡುಕಾಡಲು ಅದರೊಳಗೆ ಓಡಾಡಲು
 ಸಿಗಬಹುದು ಈ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ
 ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನುಣುಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದುತನದಾನಂದ-
 ಒಬ್ಬ ಗಂಡಾಗಿ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ
 ಆಗ ನಿಮಗಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
 ಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಗುರುತುಳಿಸಿದ ಯಾವುದೋ ಗೂಢವನ್ನು
 ದೇಹದಲ್ಲಿ ದಿಟವಾಗಿಸುವ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ.

* * *

ಓದು ಪಠ್ಯ :

ಬೇಟೆ (ಕಥೆ)

ಮೂಲ : ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ

ಗೋಮೊ-ದಲ್ತಾಗಂಜ್ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ಇದೆ ಈ ಸ್ಥಳ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ರೈಲುಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ರೈಲುಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದು ದುಬಾರಿ ಎನಿಸಿತೇನೋ. ಈಗಂತೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವೇಷನ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟರುಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಕಾಗೆಯೋ ಒಂದು ಬೀಡಾಡಿ ಮೇಕೆಯೋ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು. 'ಕುರುದ ಔಟ್ ಸ್ವೇಷನ್, ಆಬಾನ್‌ಡನ್ಡ್' ಅನ್ನುವ ಬಿಲ್ ಬೋರ್ಡ್ ಒಂದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈಗಲೂ ರೈಲುಗಳು ಹಳಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ನಿಧಾನಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಉಸಿರುಗರೆಯುತ್ತಾ ಏರತೊಡಗುತ್ತವೆ, ಕುರುದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆವಳುವಂತೆ ಏರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅದೊಂದು ಇಳಿಜಾರು ಗುಡ್ಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರೈಲು ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧ ಮೈಲಿಯಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಈ ಕಣಿವೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾದ ಬಿದಿರು ಮಳೆ ಇದೆ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ಬಂದ ಬಿದಿರು ರೈಲಿಗೆ ಬಡಿಯುವುದುಂಟು. ಮುಂದೆ ರೈಲು ಇಳಿಯತೊಡಗುತ್ತಾ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈಗ ಬರುವುದು ತೋಹರಿ ಸ್ವೇಷನ್. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದಣಿ ಕಾಣುವುದೇ ಈ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಸ್ಸು ಮಾರ್ಗಗಳು ಕೂಡುವ ಜಾಗ. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿನ ಸಾಗಣೆಯೂ ತೋಹರಿಯಿಂದಲೇ. ರೈಲು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ತೀರಾ ಮೇಲು ಪದರಗಳಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಸಿಗುವ ಗಣಿಗಳು ಈ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಇವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಂತೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತೋಹರಿಯಿಂದ ನಿಜವಾದ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿರುವವರೆಂದರೆ ಮರಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ದಳ್ಳಾಳಿಗಳು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ಸಾಲು ವೃಕ್ಷಗಳಿವೆ. ಈ ಮರಗಳ ದಿಮ್ಮಿಗಳು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ತೋಹರಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಿಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕುಯ್ದು ವಿವಿಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುದದ ಮೌನವನ್ನು ನೋಡಿಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿನ ಗಿಜಿಗುಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಅನುಭವ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರೈಲನ್ನು ದೂರ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಅನುಭವ, ಹಳ್ಳಿಗರಂತೂ ದಿನವೂ ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿದಿನ ಅದೇ ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲು ಮುಳುಗುತ್ತಾರೆ. ರೈಲು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೀಗ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆಯು ರೈಲನ್ನು ನುಂಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಓಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕಣಿವೆಯು ರೈಲನ್ನು ಉಗುಳಿ ಹಾಕುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಬಿದಿರು ಮೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಾ ನಿಂತ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು ಕೂಡ ರೈಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾಯಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆನೆಗಳು ಪುಟ್ಟ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ರೈಲು ಹಾದು ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಅವು ಫೀಳಿಡುತ್ತಾ ಸೊಂಡಿಲೆತ್ತಿ ಓಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಕುರುದಹಳ್ಳಿಯು ಈ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನ ಹಿಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳಗಡೆಗೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಡ್ಡಗಳಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪೊದರುಗಳಾಚೆಗೆ. ಅದೇನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಈಚೆಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ತೃಜಿಸಲಾದ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಗರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ.

ಕುರುದದಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವಿಶೇಷಗಳು ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪ. ಅದಕ್ಕೇ ಕುರುದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ರೈಲಿನ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮೆರವಣಿಗೆಗೂ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳುತ್ತವೆ.

ಮೇರಿ ಒರೆಯಾನ್ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ರೈಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಕಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಹದಿನೆಂಟರ ಹರೆಯದ ಎತ್ತರದ ಹೆಣ್ಣು. ತೆಳು ತಾಮ್ರ ವರ್ಣದ ಬೆಡಗಿ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ತಾರದ ಸೀರೆಯನ್ನುಡುತ್ತಾಳೆ. ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದರಂತೂ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಗಮನಿಸಿದರೆ ತಂಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವವಳಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಮುಖಭಾವ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕಂತೂ ಅವಳು ಗಿರಿಜನ ಹುಡುಗಿಯೆಂದೇ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಗಿರಿಜನ ಹುಡುಗಿಯೇ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕುರುದದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯರು ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಮೇರಿಯ ತಾಯಿ ಡಿಕ್ಸನ್‌ನ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೯೫೯ರಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಡಿಕ್ಸನ್‌ನ ಮಗ ಬಂದವನೇ ಈ ಬಂಗಲೆ, ಕಾಡು ಏನೆನಿತ್ತೋ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರಿ ಹಾಕಿದ. ಭಿಕನಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯಾಗೆ. ಈ ಕಡೆ ಚರ್ಚಿನ ಪಾದರಿ ಮಗುವಿಗೆ ಮೇರಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಭಿಕನಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆಗೇ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ರಾಂಚಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಡಿಕ್ಸನ್ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಬಂದಾಗ ಭಿಕನಿಯನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಸರಿ. ಭಿಕನಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಜಾತಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಮೇರಿ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ದನಕಾಯೋದರಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ಮೀರಿಸೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಸೀತಾಫಲ, ಸೀಬೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಂತೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕುಂಜಾರರು ಹಣ್ಣಿನ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚೌಕಾಸಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೂ ಸೆಣಸಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ರೈಲು ಹಿಡಿದು ತೋಹರಿಗೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಎಂಥ ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ನುವವರೇ. ಭಿಕನಿಗೇನೋ ಅವನು ಕೂಲಿ ಎಂದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೇರಿಗೆ ಊಟ, ವಸತಿ, ಮಾತ್ರವೇ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯೋ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟವಸ್ತುಗಳೋ ಸಿಗುವುದೂ ಇದೆ. ಡಿಕ್ಸನ್ ಬಂಗಲೆ ಎಂದರೆ ಬಿಳಿಯರು ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮನೆ. ಬಿಳಿಯರು ಈ ಮನೆ ತೊಳೆದೂ ಬಳಿದೂ ಮಾಡಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಕೆಲಸದವರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅಂತ ಭಿಕನಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುವ ಕೆಲಸ ಮೇರಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ತೋಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಜನಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ರಾಣಿಯಂತೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೇ ಕಾದಿರಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂರುತ್ತಾಳೆ. ಇತರ ಸಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅವಳಿಗೆ

ಬೀಡಿ, ಟೀ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಇಂಥದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ಓಲೈಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಲ್ಲರ ನಾಯಕನೇನೋ ಅನ್ನುವಂತಿರುವ ಚುರುಕು ಹುಡುಗ ಜಾಲಿಂ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ.

ಅವಳು ಜಾಲಿಮನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸುವುದೂ ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದರಿಂದಲೇ. ಒರೆಯನ್ ತಾಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವಳಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ತೀರಾ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೇ ಅವಳಿಗೆ ತಾಳೆಯಾಗುವಂಥ ಹುಡುಗನೇ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಮೇರಿಯ ಆ ತಾಮ್ರವರ್ಣ ಒರೆಯಾನ್ ತರುಣರು ಅವಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಾದ್‌ಜಿಯ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇವಳಿಗೆ ಗಂಡು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಅವರ ತೋಟದ ಮಾಲಿಯ ಮಗ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದೇ ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು ಅಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಭಿಕನಿ ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿದ್ದಳು. ಮೇರಿ ಮಾತ್ರ, ಏನೂ ಬೇಡ, ಯಜಮಾನಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಆಳು ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಅಂತ ಮಾತ್ರ ಈ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿರೋದು, ಅಂದುಬಿಟ್ಟಳು.

‘ವಾಸಕ್ಕೆ ಜಾಗ ಕೊಡ್ತಾಳಲ್ಲ’

‘ಕೊಟ್ಟಿಗೇಲಿ’

‘ಹುಡುಗ ಒಳ್ಳೆಯವನು’

‘ಎಂಥದೂ ಬೇಡ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸ. ತಂಗಲೂಟ, ಕುಡಿಯೋ ಗಂಡ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಸೋಪು ಎಣ್ಣೆಯೂ ಕಾಣೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಉಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂಥಾ ಬದುಕು ನಂಗೇನೂ ಬೇಡ’.

ಮೇರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಂತೂ ಮೇರಿಯಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಣಿಯುವವರಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಂಥದೇ ಬದುಕು ತನಗಿರಲಿ ಎಂದೇನೂ ಮೇರಿ ಇಷ್ಟಪಡಲ್ಲ.

ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದವರಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಮೇರಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಥವರಿಗೆಲ್ಲ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಚೂರಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಹೊರಗಿನವರೇ. ಅವರನ್ನು ನಂಬುವುದು ಹೇಗೆ? ಭಿಕನಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಹೋದನಲ್ಲಾ. ಅಂಥದೇ ಗತಿ ಇವರಿಂದಲೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳೋರು?

ಒಮ್ಮೆ ತೊಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇವಳ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಟಕ್ ಡ್ರೈವರ್ ರತನ್‌ಸಿಂಗ್ ಕುಡಿದು ಅಮಲೇರಿ ಇವಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಜಾಲಿಂ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ತಡೆದ. ಆ ನಂತರದಲ್ಲೇ ಮೇರಿ ತರಕಾರಿ, ಕಳ್ಳೆಕಾಯಿ, ಜೋಳ

ಏನಾದರೂ ಮಾರುವಾಗ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಲಿಂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾಮೂಲಾಯಿತು. ಅವಳು ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಎಂದೂ ಹೋದದ್ದಿಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಮದುವೆ. ಜಾಲಿಂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ಈ ಮೇರಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವವಳು ಎಂದು ಬಹಳ ಗೌರವ. ಆಸ್ತ್ರೇಲಿಯದ ರಕ್ತದ ಮಹಿಮೆಯೇನೋ.

ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಅಪನಂಬಿಕೆಯ ಕಿಡಿಯೊಂದನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದೆ. ಅವಳು ಜಾಲಿಮನನ್ನು ಕೂಡ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಅಂತ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂತೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಿದ್ದಾರೆ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾದರೂ ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರವೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ. ಜಾಲಿಮ್ ಮಾತ್ರ ಆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಕೂಡಿಹಾಕಬೇಕು, ಅಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಮೇರಿ ತನಗಾಗಿ ಏನಾದರೂ ತಂದುಕೊಂಡರೆ ಅವನದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.

ಮೇರಿ ಕೂಡ ಹಣ ಕೂಡಿಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಜಾಲಿಮನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಜಾಲಿಮನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸುಲಭದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅವನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು, ಎಲ್ಲ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲೂ ವಾಸಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕೋಣೆಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಕುಡಿಕೆ ಮಡಿಕೆ ಅದೂ ಇದೂ ಖರ್ಚು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಭಾಯಿಸೋದು ಕಷ್ಟಾನೇ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಗೀಗ ಮೇರಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯೇನೋ, ಸೋಪು ಗೀಪು ಅಂತಾನೋ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೇರಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟವಳು. ಒಳ್ಳೆ ಬಣ್ಣದ ನೂಲಿನ ಅಂಗಿ.

‘ನನಗಾಗಿ ನೀನು ತಂದೆಯಾ?’ ಜಾಲಿಂನ ಕಣ್ಣು ಅರಳಿತ್ತು.

‘ಇಲ್ಲ ನಿಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದು’ ಮೇರಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ನುಡಿದಳು.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಜಾಲಿಂ ಆಗೀಗ ಅವಳಿಗೂ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದ. ಮೇರಿ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಕೊಡಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಳಸೋದು ಅಂತ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ.

ಹಣ ಕೂಡಿಡೋದಕ್ಕೆ ಜಾಲಿಂ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡ್ತಾ ಇದಾನೆ ಅನ್ನೋದು ಮೇರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಅವಳೇನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಪೂರ್ತಿ ನೂರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತೊಂಬತ್ತೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ.

ಆ ಹಣ ಅವಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಯಾವುದೇ ಮಹುವಾ ಮರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕು ಅಂತ ಕಾನೂನೇನೋ ಇದೆ. ಮರ ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇದೇ ನಿಯಮ. ಮರದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮಹುವಾ ಒಂದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆ. ಮಹುವಾದ ಹಣ್ಣಿನ ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಮಹುವಾ ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಷ್ಟು ಬೀಜದಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಸಾಬೂನಿನ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ

ನಾಲ್ಕು ಮಹುವಾ ಮರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇರಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇರಿ ತನ್ನ ಚೂರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳಷ್ಟೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಳೊಬ್ಬಳದೇ ಹಕ್ಕು. ಇದೊಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಳು ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯುವುದು.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನ. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಮಾತ್ರ 'ಅದನ್ನಾಕೆ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿಯಾ? ಮನೆಯ ಕಸ ಮುಸುರೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ, ಹಾಲು ಹೈನು, ಕಾಯಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋಹರಿ ಸಂತೆಗೆ ಹಾಕಿ ಲಾಭಕರವಾಗಿ ಮಾರೋದು, ಇವೆಲ್ಲ ಅವಳಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯಾರು ಮಾಡ್ತಾರೆ?' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮೇರಿ ನಾಯಿ ಹಾಗೆ ಆ ಮನೆಗೆ ದುಡೀತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಏನಾದರೂ ಸಲಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಬಂದರೆ ಅವಕಾಶಾನೂ ಕೊಡಲ್ಲ.

'ಏನು ಮೇರಿ ಮಹುವಾ ಹಣ್ಣು ಮಾರಿ ಈ ಸಲ ಎಷ್ಟು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ?'

'ಅದನ್ನು ತೋಗೊಂಡು ನಿಮಗೇನು?'

'ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಾನಾದ್ರೂ ಶುರು ಮಾಡು'

'ಆಗಲಿ, ಅದನ್ನು ಮಾಡೇ ಮಾಡ್ತೀನಿ'

'ಏನೋ ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ಹಣ್ಣು ನೀನೇ ಆಯ್ದುಕೋ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ ಅಷ್ಟೆ. ಅದು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ತಿ. ನಾನು ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಜನಾ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಹಣ್ಣು ಕೀಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲ್ಲ.'

'ಜನಇಟ್ಟು ನೋಡಿ. ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ, ನಾನು ಚೂರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇರುವವಳು'. ಮೇರಿಯ ಧ್ವನಿ ಗಡುಸು. ತೀರಾ ಬಿಗುವಿನದು. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ 'ಬಿಳಿ ರಕ್ತದ ಗತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತ್ತೆ' ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಹೆಂಡತಿ ಮೇರಿ ಕೈಲಿ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಾಳೆ. ತನ್ನ ಜಬ್ಬಲು ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಮೇರಿಯ ಬಿಗುವಾದ ಮೈಯನ್ನು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. 'ಏನು, ಎಲ್ಲಿವರೆಗು ಬಂತು ನಿನ್ನ ಮದುವೆ? ಏನಾಂತಾನೆ ಆ ನಿನ್ನ ಜಾಲಿಂ?' ಅಂತ ಕುಹಕವಾಡುತ್ತಾಳೆ.

'ಬಡವರ ಸಮಾಚಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಮಗೇನಾಗಬೇಕಮ್ಮ? ನೀವೇನಾದರೂ ನಿಂತು ಮದುವೆ ಮಾಡ್ತೀರೇನು?'

'ದೇವರೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ತುರಕನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ್ತಿದೀಯಾ. ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿಂತು ಮಾಡೋದು ಅಂದರೆ ಏನು?'

‘ಅದ್ಯಾಕೆ ಆಗಬಾರದು? ಆ ತುರುಕ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬಾಯಿ ತುಂಬಾ ಹೇಳ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಇಟ್ಟೋಳ್ತೀನಿ ಬಾ ಅಂತ ಕರೀತಾನಲ್ಲ.’

ಮುಸುಡಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಗುದ್ದಿಗೆ ಯಜಮಾನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮೇರಿ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯೇ. ಆದರೆ ಮೈ ಮುರಿದು ದುಡೀತಾಳೆ. ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಭಾರದ ಚೀಲವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರೈಲು ಹತ್ತಿ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ದೆವ್ವದಂಥಾ ಮನೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಂಬಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿ ಶುಚಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳೆಂದು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೇರಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯವೇ. ಮನೆ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸೋದು, ಹಾಲು ಕರೆಯೋದು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ. ಅದೆಷ್ಟೊಂದು ದುಡೀತಾಳೆ. ತನಗೆ ತಾನೇ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಯಮಗಳು, ದಣಿವಿಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆ, ಕತ್ತಿಯ ಅಲುಗಿನಂಥಾ ಚುರುಕು. ಹಣ್ಣು ಕೀಳೋದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಅಂತ ಪರದಾಡುವವಳಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಪುರಿಗಿರಿ ತಿಂದು ಕಾಲಹಾಕಿಬಿಡ್ತಾಳೆ. ತಾನೇ ನಿಂತು ನಿಗಾವಹಿಸಿ ಹಣ್ಣು ಕಲೆಹಾಕ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣು ತೂಕ ಹಾಕಿ ಗಿರಾಕಿಗೆ ಕೊಡೋದೂ ಅವಳೇ. ಹಕ್ಕಿ, ಅಳಿಲುಗಳು ಕಚ್ಚಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಚೀಲಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಮ್ಮ ಸಾಕಿರುವ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಬಂತು ಅಂದರೆ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಬೀಜಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾಳೆ. ಸಸಿಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ನಿಗಾವಹಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಮನೆಗೆ ತೊಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಎಣ್ಣೆ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಮಸಾಲೆ, ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಏನಾದರೂ ಇಸಿದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಳು ಯೋಚಿಸುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ. ‘ಯಜಮಾನಮ್ಮ, ನಾನು ದುಡಿದು ನಿಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಗಳಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಂತ ಇಡೀ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೊಡ್ತೀರಿ ಹೇಳಿ? ಒಂದು ಸಲ ಕೊಡೋ ಸೀರೆ, ಅಗ್ಗವಾದ್ದನ್ನು ಯಾಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಒಳ್ಳೆದೇ ಕೊಡಿಸಿ. ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಸೀರೆ ಉಡಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ, ಸೋಪು, ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಬೇಕು ನನಗೆ.’

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಹೆಂಡತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡೋದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಬಿಡುವು ದೊರೆತರೆ ಮೇರಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹರಟೆಗೂ ಕೂರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಯಜಮಾನಮ್ಮನನ್ನು ಅಣಕ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯಂತೆ ಕುಂಟುತ್ತಾ ನಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪುಕ್ಕಟೆ ಮನರಂಜನೆ. ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದೂ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹಾಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ತರುಣರು ‘ಏನು ಮುಸಲರೋನ ಗಿಣಿ ಇಷ್ಟು ದೂರ’ ಅಂತ ರೇಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗ್ತಿರೋತ್ತೋ?’

‘ನೀನೇನು ಮಾಡ್ಕೋಳೋಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೀಯಾ?’

‘ನನ್ನ ಹಾಗೇ, ನೀನೂ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೆಂಪಗೆ ಇರ್ಬೇಕಾಗಿತ್ತು’

‘ನೀನಾದ್ರೆ ಬಿಳಿಯನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೊಳು’

‘ಅವನೇನು ಮಹಾನಾಯಕ ನೋಡು ಮತ್ತೆ! ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದಳು. ಅಂತ ಹೆಂಗಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಮಗೂನೇನೋ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಇಲಿ ಥರಾ ಓಡಿಹೋದನ್ನೆಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾಡಬಾರದ್ದು ಮಾಡಿದಳು ಅಂತ ಎಲ್ಲಾರೂ ಅಂದರು. ಬಿಳಿಯನ ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು ಸರಿ. ಆಗಲೇ ಅವಳನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ ಏನಾಗ್ತಿತ್ತು’

‘ಏನಾಗ್ತಿತ್ತು? ನಾನಿರ್ತಾ ಇರ್ಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ’

‘ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಆ ಮಾತು ಈಗೇಕೆ? ಆ ಮುಸಲರವನನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊ. ಯಾರು ಬೇಡ ಅಂತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ....’

‘ನಿಮಗೇ?’

‘ನಮಗೊಂದಿಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆ ಊಟ ಹಾಕಿಸಿ ಬಿಡು. ಅನ್ನ, ಕೋಳಿ, ಮಾಂಸ, ಸಾರಾಯಿ’.

‘ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ? ಒಳ್ಳೆ ಭರ್ಜರಿಯಾಗೇ ಹಾಕಿಸ್ತೀನಿ ಬಿಡು. ಊಟ ಹಾಕಿಸೋದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದೀನಿ? ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ.’

‘ಹೌದು ಹೌದು, ಅದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧಾರಾಳ’

ಮೇರಿ ಮಣಗಟ್ಟಳೆ ಭಾರ ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕುಂಜಾರರೊಂದಿಗೆ ಭಾರಿ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡಿ ಜಗಳ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಗೆ ಬರುವ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡಲೆಯಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ಮೇರಿ ಬಂಗಲೆಯಿಂದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ, ಹಿಟ್ಟು, ಉಪ್ಪು, ಸಂಬಾರ ಇಂಥದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕದ್ದೂ ಕದಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಯಾವುದೇ ಒರೆಯಾನರ ಮನೆಗೆ ಅವಳು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಚಪಾತಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕೂತು ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತಾನು ಜಾಲಿಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಖಾತರಿ ಅವಳಿಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯೂ ಗೊತ್ತು. ಆಕೆ ಇತರ ಒರೆಯಾನ್ ಹುಡುಗಿಯರಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಸೋಮ್, ಬುಧ್, ಮಂಗಳ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಒರೆಯಾನ್‌ರು ಇವಳು ಜಾತಿಯ ಆಚೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತಾ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಬಿಳಿಯನಿಗೆ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಅವಳದೇನು ಒರೆಯಾನ್ ರಕ್ತವಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಒರೆಯಾನರ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಹೇರಿದ್ದರೆ ಇವಳೇನೂ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ನಿಯಮ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಅವಳಿಗೆ ನೋವಿನ ಮಾತೇ. ತಾನು ಈ ಒರೆಯಾನ್ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಒಳಗಿನ ನೋವು. ಅವಳು ಹದಿಮೂರು ಹದಿನಾಲ್ಕರ ವಯಸ್ಸಿನವಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರ ಒರೆಯಾನ್

ಹುಡುಗ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಮೇರಿ ತೋಹರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹಿಂದಿ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸುಗ್ಗಿ ವೇಳೆಗೆ ಅದೆಂಥದೋ ಜನ ತೋಹರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಯಲಿನಲ್ಲೇ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿಯರೇನು ಬಂತು, ಕುರದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿರುವುದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಅವರು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಊಟ ಕೂಡ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇರಿಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಥರಾ ಅನುಕಂಪವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೇರಿಯ ಬದುಕು ಸಾಗಿಬಂದಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈಲು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಮಗ ಬನವಾರಿಯು ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇಳಿದದ್ದೇ. ಮೇರಿಯ ಬದುಕು ಮುಗ್ಗರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದ ಕುರದ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಧಾರಣ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಅಲೆ ಎದ್ದಿತು.

ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭೀಗಾ, ಅಂದರೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು, ಜಮೀನು ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಬಂಗಲೆಗೆ ಹತ್ತಿದಂತೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಯಾರೂ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಸೀಲಿಂಗ್ ಕಾಯಿದೆ ಗೀಯಿದೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೂರದೂರಕ್ಕೆ ಚದುರಿದಂತೆ ಇರುವ ಬಂಗಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಳೆಯ ಟೆಂಬರ್ ಪ್ಲಾಂಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವೇ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಎಕರೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಜಮೀನುಗಳಿವೆ. ಮಿಸ್ಟರ್ ಡಿಕ್ಸನ್ ಐವತ್ತು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳನ್ನು ನೆಡೆಸಿದ್ದ. ಈ ಕಡೆಯ ಕುಳ್ಳು ಮರಗಳಲ್ಲ. ದೈತ್ಯಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳು. ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಈಗ ಅಗಾಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಕಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಮೊದಮೊದಲು ಹಾಳು ಈ ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳೇ ಜಮೀನಿನ ತುಂಬಾ ಹರಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮರಗಳ ಬೆಲೆ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಅವನ ಘನ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ. ಹೇಗಾದರೂ ಈ ಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿಬಿಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಲಾಲ್‌ಚಂದ್ ಮತ್ತು ಮುಲನಿಜಿಗಳೂ ಇಂಥದೊಂದು ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಆನಂದ ತುಂದಿಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಮಗ ಬನವಾರಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಗಿರಾಕಿಗಾಗಿ ದಲ್ತಾನ್‌ಗಂಜ್, ಚೆಪಾದರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡಿದ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿಯೇ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು.

ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಬಂದವನೇ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಉರುಳಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮರಗಳೆಷ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಿದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಮಾತು ಮೊದಲಾಯಿತು.

‘ಇಂಥಾ ಒಳ್ಳೆ ಸಾಲ ಮರಗಳು. ನೀವು ಹೇಳೋ ಬೆಲೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ?’

‘ಬೇಡ ಬಿಡಿ; ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಸಿಗತ್ತೋ ಅಲ್ಲೇ ಮಾರಿದರಾಯಿತು’

‘ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ’

‘ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ, ಬನವಾರಿ ನನಗೆ ಗೆಳೆಯ. ನಂಬಿಕಸ್ಥ. ಚಪಾದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವನು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ನಾನು ದಲ್ಲಾಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಂದು ಮುಂದೊಂದು ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿ ಹೇಳಿ? ಮರಗಳು ಬಲಿತಿವೆ ನಿಜ. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಅನ್ನೋದು ನಿಜ.’

‘ಮತ್ತೇ? ಬಿಳಿಯರು ಹಾಕಿದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ’

‘ಹೌದು; ನಿಜಾನೇ. ಆದರೆ ನನಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಇದೆ ನೋಡಿ. ಇಲ್ಲಿ ಮರ ಉರುಳಿಸಿ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಟ್ರಕ್‌ಗಳಂತೂ ಬರೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೇನು ಬಿಳಿಯರ ಆಡಳಿತದ ದಿನಗಳೇ? ಆವಾಗಾಗಿದ್ದರೆ ಅರಣ್ಯ ವಿಭಾಗದಿಂದಲೇ ಆನೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ತೋಹರಿಗೆ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಎಳೆಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗ ನೋಡಿ. ನಾನು ಮೊದಲು ಅವನ್ನು ಮುರಹಾಯಿಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಈ ದರಿದ್ರ ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಟೈರುಗಳು ಹಾಳಾಗಬೇಕೋ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮುಂಚೆ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಸೋದೇ ಎಂಥಾ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಇವೆಲ್ಲಾ ನೀವು ನೋಡಿ. ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತೆ ಅಂತ ನಿಮಗೂ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ?’

‘ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಲಾಭಾನೂ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೆಯಲ್ಲ’

‘ನಿಜಾನೇ. ಇಲ್ಲ ಅಂದವರಾರು? ಲಾಭಾನೇ ಇಲ್ಲೆ ಕೆಲಸ ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಹೇಳಿ. ಆದರು ನಿಮಗೆ ಸಿಗೋ ಲಾಭಾನೇ ಹೆಚ್ಚು. ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆಗೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರಿ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮುಫತ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು. ಈ ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳ ಕಾಡು. ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು ಲಾಭವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನಿಲ್ಲ. ಈ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸೋದಕ್ಕೆ ನೀವೇನು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ ಹೇಳಿ. ಉತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ. ಕಟಾವು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಖರ್ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೇನೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರೋ ಸೀತಾಫಲ. ಸೀಬೆಗಿಡಗಳ ವಿಚಾರಾನೂ ಅಷ್ಟೆ. ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿ ಓಡಿಸಿ ಕಾವಲು ಕಾಯ್ದು ಶ್ರಮದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಪಡೆದದ್ದು ಅಂತ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಕಾಡು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮರಗಳು, ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳು ತಾವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವಂಥಾ ಪ್ರದೇಶ. ನೇರವಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡೋದಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.’

ಲಾಲ್ ಚಂದ್, ಮುಲನಿ ಕೂಡ ಮಾತು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಅಷ್ಟೊಂದು ಜಗ್ಗಾಡಬೇಡಿ ಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಅವನು ಬೇಡ ಅಂತ ಹೋಗೇಬಿಟ್ಟರೆ ಏನು ಮಾಡ್ತಿರಿ? ಸಾಲವ್ಯಕ್ತಗಳ ನಡುವೆ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದಾಡಿದರೆ ಸಮುದ್ರದ ಅಬ್ಬರದ ಅನುಭವ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳಿಗೇನೋ ಆಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಗಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇಳಿಸುತ್ತೆ? ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು ಬಿಡದ ಮರದಲ್ಲಿ ಬಿಡೋ ಹೂಗಳ ಚಂದವನ್ನು ನೋಡ್ತಾ ಯಾರು ತಾನೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ತಾರೆ? ಕೊಳ್ಳೋದಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಅವನು ಬಂದಿದಾನೆ. ಮಾರೋದಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ನಾವು ಕಾಯ್ದಿಡಿ. ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ?’

ಆ ದಲ್ಲಾಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದೂ ಅಷ್ಟೇ. ಆ ಬಿಳಿಯರು ತಾನೇ ಅದೆಂಥಾ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರಪ್ಪಾ. ತುಡಿ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊರೆದು ಹೋಗುವಂತೆ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಇನ್ನು ಕಾಂಡಗಲೋ. ಒಂದೊಂದೂ ಒಳ್ಳೇ ರೈಲಿನ ಇಂಜಿನನಷ್ಟು ದಪ್ಪಗಿವೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಮರಗಳಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಕೊಂಡುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಇಷ್ಟ.

ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮರಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೊಟ್ಟರೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಯಾರೂ ಕೈ ಹಾಕಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶ. ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುವ ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡಬೇಕು.'

ಅಂತು ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಮರಗಳ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಅದೆಷ್ಟು ಶ್ರಾಸದಾಯಕ. ಅದೆಷ್ಟು ಖರ್ಚಿನ ಮಾತು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಾದಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ತೀರಾ ತಡವಾಗಿ. ಮುರಹಾಯಿಯನ್ನು ಹಾದು ಟ್ರಕ್ಕುಗಳು ಬಂದೇ ಬಂದವು. ಕುರುದಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಸಮೀಪವಾಗಿ. ಆ ಕಡೆಗೆ ನೆಲ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಕಲ್ಲಿನ ಗಟ್ಟಿ ನೆಲ ಬೇರೆ. ಟ್ರಕ್ಕುಗಳು ಬರಲು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ದಲ್ಲಾಳಿ ಅಲ್ಲೇ ಟೆಂಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ. ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ಇಬ್ಬರು ಆಳುಗಳೂ ಬಂದರು.

ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನೇ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ದಲ್ಲಾಳಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಹಾಕಿದ. ಕುರುದ, ಮುರಹಾಯಿ, ಸೀಹೋ, ಥಪರಿ, ಧುಮಾ, ಚಿನದೊಹ ಸುತ್ತಲಿನ ಈ ಆರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಒರಯಾನ್ ಮತ್ತು ಮುಂಡ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಂದರು. ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೂತ ಕಡೆಯೇ ಸಂಪಾದನೆ. ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣೆ. ಹೆಂಗಸರು ರೆಂಬೆಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸವರಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ. ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಟ್ರಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಎಂದು ಜೋಳದ ಮುದ್ದೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸಾರು ಗೀರು ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಹಳ್ಳಿಯ ಪೂಜಾರರು ಆಳುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂಟೆ ಜೋಳ ಖರ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹಿರಿಯರು 'ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದರೆ ಅವರ ಮಾನಕ್ಕೆ ಕುಂದಾಗೋದಿಲ್ಲವೇ' ಅಂತ ಆಕ್ಷೇಪ ತೆಗೆದರು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮಾತ್ರ 'ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೆಂಗಸರು ಅಂದ್ರೆ ಕೆಲಸದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅಮ್ಮಂದಿರು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿಬಿಡ್ತೀವಿ ಅಷ್ಟೇ' ಅಂತ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ.

ಆ ಟ್ರಕ್ಕುಗಳ ಓಡಾಟ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸದ ಭರಾಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಬಾರದು ಅನ್ನುವ ಬುದ್ಧಿ ಉಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರೂ ಆಗುವುದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಮಾತುಕತೆಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆರು ಬಾಟಲಿಗಳಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ಆರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸರಿ. ಕುರುದದ ಮುಖಂಡರು ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತರರಿಗೆ 'ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಪ್ಪಾ. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ಒಳ್ಳೆ ಕಾಲ ಬಂದಿರೋ ಹಾಗಿದೆ'. ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ರೈಲಿನ ಡ್ರೈವರನೊಂದಿಗೂ ಮಾತು ಕುದುರಿಸಿದ ಮುರಹಾಯಿಯಲ್ಲಿ ರೈಲು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಮಯ ಬಂದರೆ ಕುರುದದಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಸಾಗಣೆ ಬೋಗಿಯನ್ನು ತಂದರೆ ಆಯಿತು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್

ಡ್ರೈವರನಿಗೂ ಒಂದು ಬಾಟಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಸಾಲ ಮರವೊಂದಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ, ಉಳಿದ ಏನೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಿಡಿದರೂ ಅವನು ಗಳಿಸಲಿರುವ ಅಗಾಧ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಚದರಡಿ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬನವಾರಿಗೆ ಒಂದು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಕೊಟ್ಟು, ಬನವಾರಿ ಬಂದು ಹೇಳದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಬರೇ ಕುಳ್ಳು ಸಾಲಮರಗಳಷ್ಟೇ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮರಗಳೂ ಇವೆ ಎಂಬ ಸುಳಿವು ಕೂಡ ಯಾರಿಗೂ ದೊರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರ ಪೂರಾ ಭಾರಿ ಲಾಭದಾಯಕ, ತನ್ನ ಜಾತಿ ಬಂಧುಗಳಾದ ಪ್ರಸಾದ್, ಮುಲನಿ ಹಾಗೂ ಲಾಲ್‌ಚಂದರ ಅಗಾಧ ಮುಗ್ಧತನವನ್ನು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಹೊಗಳಿದ್ದು ಹೊಗಳಿದ್ದೇ. ಅದೆಂಥಾ ಮಾಲನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಮೂರ್ಖರು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಬನವಾರಿಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮರವೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಯಾವ ಧಕ್ಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಮರಗಳು ಬಲಿಯಲಿವೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯನ್ನು ಸದಾ ಮುಷಿಯಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಈ ಭಾಗ ತೋಹರಿಗೆ ಈ ಕಡೆಯಿಂದ, ನಿರ್ಲ ಫಾಟಿಗೆ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆಗಳೂ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅವು ಆದವೆಂದರೆ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಖರ್ಚು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಯ ಡಬ್ಬ, ತುಪ್ಪದ ಕುಡಿಕೆ ಹೊತ್ತು ಕಾಲಿಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ 'ಮೇರಿ, ಅಣ್ಣಾವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಟೀ ತೋಗೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಕೂಗು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಈದಿನ ಮೇರಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕೂದಲನ್ನು ಬಾಚಿ ಜಡೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಹೂವಿನ ಚಿತ್ತಾರದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆರಗು ಬರುವಂತೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಕೈಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಬಳೆ, ಓಲೆಗಳು, ಮೇರಿ ತಟ್ಟೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಟೀ ತರುತ್ತಾಳೆ. ತಿನಿಸೂ ಇದೆ. ತಹಶೀಲ್ದಾರ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತ 'ಅರೆವಾಹ್, ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥ ರಸದೂಟ!'

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಮೇರಿ ಒಳಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ 'ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕೆಲಸದವಳ ಮಗಳು. ಅವಳು ಇವಳಷ್ಟಿದ್ದಾಗ...'

ಮೇರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೊಂದು ಕೊಸರೂ ಸೇರಿಸಿದ. 'ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅವಳನ್ನು ಮಗಳು ಅಂತಲೇ ತಿಳಿತಾಳೆ. ಅವಳೂ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಅಂತಾನೇ ತಿಳಿದಿರೋದು.'

'ಅದು ಸರಿ ಬಿಡಿ', ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಸಿಂಗ್ ಹೇಳಿದ. 'ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳ್ತಾರಾ?' ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಅಂದಮೇಲೆ ಹೃದಯಾನೂ ದೊಡ್ಡದೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮರಗಳ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರೋದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ. ಮೇರಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುದ ತೊಹರಿಗಳ ಆಚೆಗಿನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಈ ಮೇರಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಸೇತು ಸಂಪರ್ಕವಾಗಬಲ್ಲವಳು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಮೇರಿ ಬಿಸಿನೀರು ತಂದುಕೊಡಲು ಬಂದಾಗ 'ಧಣಿ, ಆ ನಾಯಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ಎಷ್ಟು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿದಾನೆ. ತೊಹರಿ, ಚಪಾದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿ ನಗುವವರೇ' ಎಂದಳು.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ತನ್ನ ಕೃತಕ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೀರಿನ ಬಟ್ಟಲಿನೊಳಗೆ ಹಾಕಿದ. ಆಮೇಲೆ ಔಷಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು 'ಏನು ಮಾಡೋದು ಹೇಳು. ರಸ್ತೆ ಇಲ್ಲ ಏನಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇವೆಲ್ಲಾ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಾರಬೇಕು ಅಂತ ನಾನೇ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರ ಪಾಡೇ ಹೀಗೆ. ಬನವಾರಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದ. ಬನವಾರಿಗೆ ಇರೋದು ಹಂದಿ ತಲೆ. ಅವರಮ್ಮನ ಥರಾ. ಮೊದಲು ನಾನು ಬೇಡಾ ಅಂತಲೇ ಅಂದೆ. ಮುಲನಿ, ಲಾಲ್‌ಚಂದರಿಗೆ ಕೋಪಾನೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ವಿರೋಧ ಮಾಡುವವರೇ' ಎಂದ.

'ಬನವಾರಿ ತನಗೆ ಬರಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇದಾನೆ'.

'ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತಾ ಇದು.'

'ನಾಚಿಕೆಗೇಡು'.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟ. ಅವಳ ಕೈಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿದ. ಆಗೀಗ ಅವನು ಹೀಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡೋದುಂಟು. 'ಏನೋ ನೀನು ಅಷ್ಟು ನಿಗಾ ವಹಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋದರಿಂದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಕಾಳುಕಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಸಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಗ. ಇವನಿಗೆ ತಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ. ನಾನು ತಾನೇ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಅವನು ನಾನು ಸಾಯೋದನ್ನೇ ಕಾಯಿದಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ತಾನೆ ಅನ್ನೋದು ನಂಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡೆಯಾ?'

'ಮುಂದಿನ ಸಲ ಮರಗಳು ಮಾರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೋಡು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡ. ನೀನೇ ಚಪಾದರ್‌ಗೆ ಹೋಗು. ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನಿಗಳವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡು. ನಿನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ನೀನೇ ನಡೆಸು. ಹೀಗೆ ಮೆದುಗಸ್ಥನಾಗಿರಬೇಡ.'

ನೀನು ಹೇಳೋದು ಸರೀನೇ.

ಮೇರಿ ಕುರುದ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಹೇಳಿದಳು. 'ಹನ್ನೆರಡಾಣೆ, ಎಂಟಾಣೆಯಂತೆ. ಇದೆಂಥಾ ಕೂಲಿ? ಒಬ್ಬನ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್ ಹೊರುವ ಪೋರ್ಟರ್ ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ'. ಆ ಮುಖಂಡರು 'ಏನು ಮಾಡೋದು ಹೇಳು ಮತ್ತೇ? ನಾವೇನಾದರು ಬೇಡ ಅಂದಿದ್ದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ನಮ್ಮನ್ನೇ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೇ. ಇಷ್ಟು ಹಣ ತಾನೇ ನಮಗೆ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು ಅಂತಾರೆ ಅವರು'.

'ಅವನಿಗೆ ದುರಾಸೆ ಏರಿದೆ. ಈಗಾಯ್ತು. ಮತ್ತೆ ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬರ್ತಾನಲ್ಲ. ಮೂರು, ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳೋಣ. ಕೊಡ್ಡೇಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಅವನೇನು ಹೊರಗಿನವರನ್ನು ಕರೆದು ತರ್ತಾನಾ? ಅದೂ ನೋಡೇಬಿಡೋಣ.'

'ರಸ್ತೆ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಸಿಗಲ್ಲ. ಏನೂಂತ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆಯಲ್ಲ'

‘ಒಳ್ಳೆ ವಕ್ರವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡ್ತಾನಲ್ಲ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಥಾದ್ದೂ ಅಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುತ್ತೀನಿ’ ಅಂತ ಮೇರಿ ಅಂದುಕೊಂಡಳು.

ಆದರೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ನಿಗಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದನ ಕಾಯಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಮೇರಿ ಒಂದು ಕೋಣದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ದನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ‘ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯ ನೀನು, ಒಳ್ಳೇ ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ಥರಾ’

‘ಏನು?’

‘ಹೇಮಮಾಲಿನಿ ಥರಾ ಇದೀಯಾ ಅಂದೆ’

‘ನೀನು ಕೋತಿಯ ಥರಾ ಇದೀಯೆ’

ಮೇರಿಯ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಬಂದ. ಮೇರಿ ತನ್ನ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಹೋಗಹೋಗುತ್ತಲೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸೊಂಟದಿಂದ ಚೂರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಳು. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ. ‘ಬಿಗಿ ಪ್ಯಾಂಟು, ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕೊಂಡು ಬರೋ ನಿನ್ನಂಥ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ತೊಹರಿ ಬೀದಿಲಿ ಕಾಸಿಗೊಂದು ಕೊಸರಿಗೊಂದು ಇದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಇದೇ ಚೂರಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸೋದು. ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ’ ಅಂದಳು.

ಅವಳ ಮಾತಿನಿಂದ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ತೀರಾ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾದ.

ಸಂಜೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಬನವಾರಿ ‘ಈ ಮೇರಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದಾಳೆ’ ಅಂತ ರೇಗಾಡಿದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೋ ಅಪ್ಪನಿಗೇನೇ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಮಾತ್ರ ಮೇರಿ.

‘ನಾನೇನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದೆ?’

‘ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಅಷ್ಟು ಒರಟಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದೀಯೆ’

‘ಈ ಸಲಕ್ಕೆ ಬರೀ ಮಾತಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಹಲ್ಲಂಡೆ ಮಾಡಕ್ಕೆ ಬರ್ಲಿ. ಮೂಗು ಕುಯ್ದು ಕಳಿಸ್ತೀನಿ ಅಷ್ಟೆ’ ಬನವಾರಿಯೂ ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದ.

‘ಅವನೇನು ಅಂಥಾದ್ದು ಮಾಡಿದ?’

‘ಅವನಾದಿದ್ದು ಪೋಲಿ ಥರಾನೇ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ ಸರಿ ಕಂಡರೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ‘ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳು ಅವನಿಗೆ. ಮರದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರೋ ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ಅನ್ನು. ಮತ್ತೆ ಮೇರಿ. ಈ ಸಾಲ ಮರಗಳನ್ನು ಮಾರಿದ್ದರೆ ಬಗ್ಗೆ ತೊಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗುಲ್ಲು ಮಾಡಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಸಾಲಮರಗಳನ್ನು ಮಾರೋದು ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಅಪರಾಧ. ಮರಗಳು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು.

‘ಕಂಡಿಲ್ಲ ಕಾನೂನು ನಿಯಮ. ಇಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ತಾನೇ ಯಾರು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದಾರೆ? ಸಾಲಮರಗಳನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಮಾರ್ತಾ ಇಲ್ಲ?’

ಬನವಾರಿಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಮೇರಿ ‘ನಾನು ಯಾವತ್ತಾದ್ರೂ ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಾಲಮರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುರಿತು ತೋಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೀನೇನು?’

‘ನೀನು ಮಾತಾಡಿದೆ ಅಂತ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ? ಮಾತಾಡಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದ ಅಷ್ಟೇ’

‘ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ ಹೇಳಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೇರಿ ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ಹೇಳಿದ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಿಲ್ಲವು. ನಿನ್ನ ಆ ಗೆಲೆಯನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳು. ಅವಳು ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಮನೆಮಗಳ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಜೊತೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಡಿದರೆ ನನಗೆ ಆದ ಅವಮಾನ ಅಂತ ನಾನು ತಿಳೀತೀನಿ’

ಬನವಾರಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನೊಂದಿಗೆ ಅಂದ. ‘ಅವಳೊಂದು ನಾಯಿ ಬಿಡು. ಒಡ್ಡು. ಯಾರಿಗೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವವಳಲ್ಲ.’

‘ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಅಂತ ಅಂದವರು ಯಾರು?’

‘ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಮದುವೇನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ’

‘ಎಲ್ಲಿ?’

‘ಮುಸಲರ ಮನೆ’

‘ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ! ಅವಳ ಜಾತೀಲಿ ಅವಳಿಗೊಬ್ಬ ಗಂಡಿಗೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲವಾ’

‘ಏನೋ. ಅವಳಿಷ್ಟ’

ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದಕುರುದದಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಒರೆಯಾನ್ ಹೆಣ್ಣು ಮೇರಿ ತನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಡಬಹುದೆಂದು ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಕನಸು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ, ದಿಮ್ಮಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಾಗಿಸುವ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳದೇ ಗುಂಗು ತುಂಬಿತ್ತು. ತನ್ನಂಥವನನ್ನು ಅವಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುಸಲನರನನ್ನಾದರೂ ಮದುವೆಯಾಗ್ತಾಳೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಚಿಟಿಕೆ ಮುಳ್ಳಾಡಿಸತೊಡಗಿತು.

ನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಮೇರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ನೈಲಾನ್ ಸೀರೆ ಕೊಂಡು ತಂದ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಗಾಗಿ ಸ್ಟೀಟ್ಸ್ ಡಬ್ಬು. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ‘ನಾನು ಆಗಾಗ ಬರ್ತಾನೇ ಇರ್ತೀನಿ. ಅವಳು ನನಗಾಗಿ ಟೀ ಗೀ ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತೀಳೆ. ಇರಲಿ ಅಂತ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಸೀರೆ ತಂದೆ’ ಅಂದ. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿ ‘ಇದೆಲ್ಲಾ ಖಂಡಿತಾ ಬೇಡ’ ಎಂದರೂ ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ. ಮೇರಿ ತೊಹರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಹಿಂತಿರುಗಿ

ಬಂದಾಗ ಸೀರೆ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಅವಳು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು ಟೀ ಕುಡಿದಳು. ಮತ್ತೇನೂ ಹೇಳದೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ತಹಸೀಲ್ದಾರ ತನ್ನ ಟೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಆಳುಗಳಿಗೆ ಬಟವಾಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರೂ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು ಸೇರಿತ್ತು. ಮೇರಿ ಒಳಗೆ ಬಂದವಳೇ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎಸೆದಳು. 'ಏಯ್, ನನ್ನೇನು ಸೂಳೆ ಅಂತ ಮಾಡಿದೆಯೇನೋ? ಸೀರೆ ತೋರಿಸಿ ಬಗಲಿಗೆ ಹಾಕೋಬೋದು ಅಂತ ಅಂದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ನನ್ನ ತಂಟೆಗೇನಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ ನೋಡು. ಹುಷಾರು ಮೂಗು ಕುಯ್ದು ಕೈಗೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೈ ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಎಲ್ಲರದುರಿನಲ್ಲಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಯ್ತು. 'ಏನೋ ಪಾಪ ಹುಡುಗಿ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟರೆ.....' ಅಂತ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಹೇಳುವವನಂತೆ ಅಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು 'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಇನ್ನೇಲೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡಿ'. ಅಂದರು.

-ಏನು?

-ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಬೇಡಿ ಅಷ್ಟೇ.

-ಅವಳೇನು ಮಹಾ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥಳಾ? ಮರ್ಯಾದೆ ಇರೋವಳಾಗಿದ್ದೆ ಮುಸಲರವನನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗ್ತೀನಿ ಅಂತಿದ್ದಳಾ?

-ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಹಾಗೇನಾದ್ರೂ ಅಂದು ಗಿಂದೀರಿ ಮತ್ತೆ.

ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತಾನು ತನ್ನ ಜನ ಅಂತ ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರವೇ ಇರೋದು. ಇಲ್ಲಿ ಗುಂಪೂ ದೊಡ್ಡದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಚಾಕು ಚೂರಿ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡೇ ಓಡಾಡ್ತಾರೆ. ತಹಸೀಲ್ದಾರ ತೆಪ್ಪಗಾದ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಡ್ರೈವರ್ ಕೂಡ 'ಇಂಥಾ ತರಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳೋದು ಒಳ್ಳೇದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಗಿರಿಜನರು ಏನು ಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ಹೇಸುವವರಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪೊಲೀಸಿಗೆ ದೂರು ಒಯ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲದ ಕಷ್ಟ' ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ.

ಡ್ರೈವರನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕಂಡ ಕಂಡ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮೂಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇರೀನೋ ಒಳ್ಳೇ ಕಣ್ಣು ತುಂಬೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು ತಡವಿದರೆ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ ಗಿರಿಜನರನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪೊಲೀಸ್ ಗಿಲೀಸ್ ಕೇಸೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಆಮೇಲಷ್ಟೇ. ಏನೋ ಮೇರೀನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಅವಳು ಬೇಡ ಅಂತಾಳೆ ಅಂದ್ರೆ ಈ ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಸುಮ್ಮನಾಗೋದು ಸಮ.

ಇದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಗೂ ಕೋಪ ಏರಿತು. ಈಗ ಟೀ ತರೋ ಕೆಲಸ ಭಿಕನಿಯದು. ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಮನೆಗೆ ಬರೋದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಆದರೇನು? ಮೇರಿಯ ಬೆನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಮೇರಿ ದನ ಕಾಯೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ತೊಹರಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗೋದು ಇರಲಿ, ತೊಹರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮುರಹಾಯಿ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಮೂರು ಮೈಲಿ ದೂರ ನಡೆದು ಹೊರಡಲಿ. ಅಥವಾ ಧುಮ ಸಂತೆಗೆಂದು ಹೋಗಲಿ. ಅವಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲೇ ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಜೊತೆ ಹುಡುಗಿಯರು 'ಲೇ ಮೇರಿ, ಆ ದಲ್ಲಾಳಿ ನೀನು ಅಂದ್ರೆ ಸಾಯ್ತಾನೆ ಕಣೆ' ಅಂತ ರೇಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ಸಾಯ್ತಿದಾನೆ ಅಷ್ಟೇ, ಒಂದು ಸಲ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಆಮೇಲೆ ಅವನ ಪ್ರೀತಿ ಗೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ. ಆ ಬಿಳಿಯಾನೂ ನಮ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೇ ತಾನೇ?

'ಬಿಡೇ, ಇವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ್ತಾನೆ'

'ಅವನಿಗೇನು ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲಾ?'

'ಇದ್ದರೇನಂತೀಗ'

'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು'

ಮರಗಳನ್ನು ಕಡೀತಾನೇ ಇದ್ದರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಸಿಲು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಹೂಗಳು ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುವ ಕಾಲ. ಬಿರಿಯಲೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತ ಮೊಗ್ಗುಗಳು. ಒಂದು ದಿನ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ಈ ವರ್ಷದ ಹಬ್ಬದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿದ. ಈ ವರ್ಷದ ವಿಶೇಷ ಅಂದರೆ ಈ ಸಲ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವವರು ಹೆಂಗಸರು. ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಜಾನಿ ಪರಬ್ ಹಬ್ಬ. ಗಂಡಸರು ಮಾಡುವಂತೆ ಈ ವರ್ಷ ಹೆಂಗಸರು ಕೂಡಾ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಹಕ್ಕಿ, ಪಕ್ಕಿ ಏನು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ದಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆ ತಂದು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅಟ್ಟು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಡಿದು ಹಾಡಿ ಕುಣಿದು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಹಾಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಗಂಡಸರು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ಹೆಂಗಸರು ಬೇಟೆಯ ಆಟವಾಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸುವ ಪರ್ವ ಈ ಹಬ್ಬ. ಸಂಜೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯರಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳು ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಬುಧನಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಆ ಸಲ ಎಂಥಾ ಚಿರತೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದೆವು. ಗೊತ್ತಾ? ಆಗ ನಾನು ಇಷ್ಟಿದ್ದೆ'.

ಮುದುಕಿಯರು ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನವರು ಅಡಿಗಿಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿಯರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತಾವು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಗಂಡಸರಿಗಾದರೆ ಗೊತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ತಾವು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂದು.

ಹಿಂದೆ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬದುಕಬೇಕೆಂದರೆ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಬೇಟೆಗು ನಿಜವಾದ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ಈಗೇನು ಕಾಡು ಬರೀ ಖಾಲಿ. ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿವೆ. ಬೇಟೆಯಾಡೋದು ಅಂದರೆ ಏನಿದೆ ಅಲ್ಲಿ? ಏನೋ ಹಬ್ಬದ ಋಷಿಗೆ ಆ ಒಂದು ದಿನ ಅಷ್ಟೆ.

ಈ ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದು ತಂಟೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದುದನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಸಹಿಸಿ ಮೇರಿಗೂ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಜಾಲಿಮನಿಗೂ ಇದೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳೇ ಹೇಳಕ್ಕೆ ಹೋದರಂತೂ ಅವನು ಕೆರಳಿ ಹುಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ತೊಹರಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ತಹಸೀಲ್ದಾರನನ್ನು ಅಟ್ಟಾಡಿಸಿ ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾನಷ್ಟೆ. ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿದೆ. ಜನ ಇದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣದ ನಾಯಿ. ಯಾವುದಾದರೂ ಕೇಸು ಗೀಸು ಅಂತ ಹಾಕಿ ಜಾಲಿಮನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಡ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಡೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೂ ಸಹನೆ ಮೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ಮರ ಕಡಿಯೋದು ಮುಗಿದುಬಿಡುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನಾಗುತ್ತೆ?

ಒಂದು ದಿನ ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಮೇರಿಯ ದಾರಿಕಟ್ಟೆ ಕೈ ಹಿಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟ.

ಕಾಲ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ವರ್ಷ ಬೇಟೆಯ ಹಕ್ಕು ಗಂಡಸರದಲ್ಲ. ಅವರೇನಿದ್ದರೂ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕುಡಿದೂ ತಿಂದೂ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಸಂತದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೊಸಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಾಷೆ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಾಡುಕೇಳುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾಡಿ ಹಣ ಕೇಳಿ ಪಡೀತಾರೆ. ತಹಸೀಲ್ದಾರನೂ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟುಹೆಂಡ ಕೊಡಿಸುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ದಿನವೆಲ್ಲ ಮರ ಕಡಿದು ಸಾಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಸಂಜೆಯ ಹಾಡು ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತೇರಿಸುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂತೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಮೇರಿ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಕೂತಳು. ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿತು. ಎದ್ದು ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟಳು.

ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದೆಳೆದ. 'ಇವತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನನು ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ' ಅಂದ.

ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೇರಿ ಗಾಬರಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚೂರಿ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಹೇಗೋ ಹೆಣಗಾಡಿ ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಅವನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಈ ದಿನ ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿವಿಯ ಬಳಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸೈಡ್ ಬರ್ನ್ಸ್, ಉದ್ದನೆ ಕ್ರಾಪು, ಪಾಲಿಯೆಸ್ಟರ್ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಚೂಪು ಮೊನೆಯ ಶೂಗಳು, ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಡುಕೆಂಪನೆಯ ಶರ್ಟು, ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಸಂತದ ಹಾಡುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಗಂತೂ ಅವನು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಕಂಡ. ಕಾ-ಡು-ಪ್ರಾ-ಣಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅದೇಕೋ ಮೇರಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಹರಿದಂತಾಯಿತು. ಪಕ್ಕನೆ ನಗು ಉಕ್ಕಿತು.

-ಮೇರಿ

-ನಿಲ್ಲು ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಡ.

-ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ನೋಡಿದೀಯಾ?

-ನಿನ್ನನ್ನೇ.

-ನನ್ನನ್ನಾ? ನೀನು?

-ನಾನು ನಿಂಗೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಅಲ್ಲಾ?

-ಹೌದು ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

-ಸರಿ.

-ಏನು ಸರಿ?

-ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸೇನಾ?

-ನಿಜಕ್ಕೂ ತುಂಬಾ. ನಿನ್ನಂಥಾ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ನೋಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಿಗಲ್ಲ. ಆ ಸಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತಾಗೋದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅದೇ ಆ ಮುಸಲರವನಿಗೆ?

-ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಾ?

-ಖಂಡಿತಾ. ನಾನು ಬೇಕಾದ ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡಿಸ್ತೀನಿ.

-ನಿಜವಾಗ್ಲೂನಾ?

-ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ತಂದುಕೊಡ್ತೀನಿ.

ಮೇರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಉಸಿರೆಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಆಮೇಲೆ 'ಇವತ್ತು ಬೇಡ ನಾನು ಹೊರಗಿದೀನಿ'.

-ಇನ್ಯಾವತ್ತು ಮೇರಿ? ಯಾವತ್ತು ಹೇಳು.

ಮೇರಿಯ ಕಣ್ಣು, ಮುಖ ಎಲ್ಲಾ ಮೃದುವಾಯಿತು. 'ಹಬ್ಬದ ದಿನ. ಅದೇ ಆ ಬಂಡೆ ಇದೆಯಲ್ಲಾ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರೂ ಬೇಟೆಗೆ ಅಂತ ದೂರ ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರ್ತಾರೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರ್ತೀನಿ. ಯಾವ ಬಂಡೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಅದೇ, ದಿನಾ ಅದರ ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನು ಕದ್ದು ನೋಡ್ತಾ ಇರ್ತೀಯಲ್ಲಾ ಅದು!'

-ಸರಿ ಸರಿ. ನಾನು ಕಾಯ್ತಾ ಇರ್ತೀನಿ.

-ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು ಮತ್ತೆ.

-ಇಲ್ಲ ಮೇರಿ, ಕಾಯ್ತಾ ಇರ್ತೀನಿ.

—ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಬಾಯಿಬಿಡಬೇಡ. ಗಂಡಸು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಗಸು ಕೆಟ್ಟಹಾಗೆ ತಾನೇ. ಈಗಿರೋದೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ತಾನೇ ನಾನು ಮುಸಲರವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿರೋದು.

—ಬಂದೇ ಬರ್ತೀಯಾ ತಾನೇ?

—ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳೋದು? ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಯಿ ಅಷ್ಟೇ. ನೀನು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಬೇಡ.

—ನೀನು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣ ಬೇಕಾದರು ಕೊಡ್ತೀನಿ...

—ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಾದದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ ಅನ್ನಿಸೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಹಬ್ಬದ ದಿನದವರೆಗೂ ಅಷ್ಟೇ. ತಡೆದುಕೋ.

ಮೇರಿ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ತಟ್ಟಿದಳು 'ನೀನು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನು! ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಿಳಿದೇನೇ ಹೋಯ್ತು' ಎಂದವಳೇ ತನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಳು. ತಹಸೀಲ್ದಾರ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಈಗ ಧಾಳಿ ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇರಿಗೆ ಖಾತರಿ ಇತ್ತು.

ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಂತೆಯೇ ಈ ರಾತ್ರಿಯೂ ಉರಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಹಬ್ಬದ ದಿನ. ಎಂದಿಗಿಂತ ಇಂದು ಉರಿ ಜೋರಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಾ ಉರಿ ಮೇಲುಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕಾಶವಿಡೀ ಕೆಂಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಬ್ಬದ ಮಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲ ಉದ್ದೇಕಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ, ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಎರಚಾಡುತ್ತಾ ದಾಂಧಲೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತೀರಾ ಮುದುಕಿಯರಷ್ಟೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನೆಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಚಾಕು ಚೂರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರಡುವ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಪೂಜಾರಪ್ಪ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿದ್ದೊಂದೇ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಉಸುರಿನಲ್ಲಿ ಉಲುಲುಲೂ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಪ್ರಸಾದ್‌ಜಿಯ ಶರಟು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯದೊಂದು ಒಳಲಂಗವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಭಿಕನಿ ಸಹ ಓಡಿದಳು.

ಭಿಕನಿ, ಮುಂಗ್ರಿ, ಸೋಮ್ರಿ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಓಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಬೂಂಫೀಲ್ಡ್ ಎಂಬ ಪ್ಲಾಂಟರನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಯತ್ತ ಹೊರಟರು. ಬಾಟಲುಗಟ್ಟಲೆ ಸಾರಾಯಿ, ಅಡಿಗೆ ಸಾಮಾನು, ಬೇಯಿಸುವ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು, ಜೋಳದ ಅರಳು, ಈರುಳ್ಳಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಅಂತ ಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ನೀರಿದೆ. ಗಂಡಸರೂ ಅಡಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂಕೂಡಿ ಊಟ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಬುಧನಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆಲ್ಲ 'ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದವರು ನಾವ್ಯಾರೂ ಬರೀ ಕೈಲಿ ಬರ್ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮುಳ್ಳು ಹಂದೀನೋ, ಮೊಲಾನೋ, ಕಾಡುಕೋಳಿನೋ ಹಿಡಿದೇ ಬರ್ತಿದ್ದೆ.

ನೋಡೋಣ ನೀವೆಲ್ಲ ಏನು ತರ್ತೀರಿ ಅಂತ. ಅದೇನು ಬೇಟಿಯಾಡ್ತೀರೋ ನೋಡೋ ಬಿಡೋಣ' ಅಂತ ಕಿಚಾಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಳು.

ಆ ದಿನ ಮೇರಿ ಹೊಸ ಸೀರೆಯುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಜಾಲಿಮ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಉಡುಗೊರೆ. ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಣಿಸರ. ಬುಧನಿಯ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುತ್ತಾ 'ಈ ದಿನ ಬೇಟಿಯಾಡಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗೋದು. ಆದರೆ ನಾನು ಗಂಡ ಆಗ್ತೀನಿ. ನೀನು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಬೇಕು' ಅಂದಳು.

-ಓ ಸರಿ, ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

-ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಣೀತೀನಿ.

-ನಾನೂ ಕುಣೀತೀನಿ ಬಿಡು.

ಮೇರಿ ಈ ದಿನ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಮ್ಮನ ಕೈಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅವಳು ಸಾಕಿದ್ದ ಎರಡು ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಳು. ಅವನು ಸನಿಚರಿಯ ಕೈಗೆ ಹಬ್ಬದ ಅಡಿಗೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಹಾಕಿದಳು. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿನದೆಂದು ಎರಡು ಬಾಟಲಿ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಬೇರೆಯವರು ಯಾರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಸಾರಾಯಿ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ತಹಸೀಲ್ದಾರ ಗಂಡಸರು ಕೇಳಲು ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಮೇಕೆ ಮರಿಯನ್ನೂ, ಸಾರಾಯಿಯನ್ನೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಜೆ ಬಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಟೈಪ್ ಡಾನ್ಸ್ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಬೇರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಟಲುಗಟ್ಟಲೆ ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನವನು. ಮರ ಕಡಿಯುವ ಕೆಲಸವಂತು ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಮುಗಿದಂತಾಗಿದೆ. ಒಂದಿಷ್ಟು ತುಣುಕು ಪಣುಕುಗಳು ಉಳಿದಿರಬೇಕಷ್ಟೇ, ಕಡ್ಡಿ ತರಗು ಪುರುಲೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕುರುದದ ಜನರಿಗೆ ಉರುವಲಿಗೆಂದು ಬಳಸಲು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು 'ಮತ್ತೆ ನಾನು ಬರ್ತೀನಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಕರೀತೀನಿ. ನೀವು ಮುಳುಗಿ ತೇಲಾಡುವಷ್ಟು ಸಾರಾಯಿ ತಂದುಕೊಡ್ತೀನಿ' ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ.

ಬುಧನಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೊಂದಿಗೆ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮೇರಿ ಅಡ್ಡಾಡಿದಳು. ಸನಿಚರಿಯಂತೂ 'ಅಬ್ಬಾ ಅದೇನು ಚಂದ ಕಾಣ್ತೀವಾಳೆ ಈ ಮೇರಿ ಇವತ್ತು? ಮುಲನಿಜಿ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯಂದಿರ ಹಾಗೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬೆರಗುಗೊಂಡಳು.

'ಅವಳು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುರುದದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಕಳೆನೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೆ' ಅಂದಳು ಬುಧನಿ.

ಮುಂಗರಿ 'ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವಳು ಬರೀ ಕೈಲಿ ಯಾವತ್ತು ಬರಲ್ಲ. ಈಗ ಅವಳನ್ನು ನೋಡು. ಭಿಕನಿ ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ 'ಹೀಗೇ ಕಾಣಿಸೋವಳು ಅಲ್ಲಾ? ಮರೆತು ಹೋಯ್ತಾ' ಅಂದಳು.

ಸೋಮ್ನಿ ಕುಡಿದು ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದವಳಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ದನಿ ತೆಗೆದು ಹಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ವಸಂತನುರಿಸಿದ ಕುಣಿಯುವ ಉರಿ

ಕಂಡಾದರೂ ಬಾ ಮನೆಗೆ

ಕಾಮನುರಿಸಿದ ಧಿಮಿಧಿಮಿ ಉರಿ

ಆರದು ಸುಮ್ಮನೆ ತಣ್ಣಗೆ.

ಮಿಕ್ಕವರೂ ಹಾಡನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಎಂದೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡು ಹಾಡತೊಡಗಿದ್ದ ಈ ಹೆಂಗಸರ ಶೃಂಗಾರಭರಿತ ಹಾಡು. ಹಾಡಿಗೆ ಮುದಗೊಂಡು ನೊಚ್ಚಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿ ಆವೇಶ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವಾತಾವರಣ, ದೂರದಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಗಾರಿ ಕೊಂಬು ಕಹಳೆಗಳ ಮೊರೆತ.

ಮೇರಿ ಓಡುತ್ತಾ ಹೊರಟಳು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಕುರುದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಏರುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಡಿದಾದ ಗುಡ್ಡದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಟೆ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇರಿಗೇ ನಗು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಆಟಗಳಂತೆಯೇ ಬೇಟೆಯ ಆಟಕ್ಕೂ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಬೇಟೆಗೆಂದೇ ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಅಳಿಲು ಅಂತ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಬೇಟೆಯಾಡಿದರೇನು ಚೆನ್ನೆ? ಒಂದು ಬಲೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡದನ್ನೇ ಬೇಟೆಯಾಡಬಹುದಲ್ಲ.

ದಟ್ಟವಾದ ಚಿತ್ತಾರದ ಸೀರೆ, ಕಡುಗೊಂಪು ಬಣ್ಣದ ರವಿಕೆ ತೊಟ್ಟ ಮೇರಿ ನಡೆದಾಡುವ ಕೆಂಪು ಮುತ್ತುಗದ ಗಿಡದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಂಪಗಿನ ಮುತ್ತುಗದ ಗೊಂಚಲು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ. ಕೆಂಪು ಹೂಗಳೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮೇರಿ ನಕ್ಕಳು, ಮೊದಲ ಬಿಲ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಮೇರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. 'ಹೋಗು ಹೋಗು ಭಯಪಡಬೇಡ' ಕುಡಿದು ಮತ್ತೇರಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಳು ಮೇರಿ. ಅವಳ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ದಾಹ ಹರಿದಾಡತೊಡಗಿದೆ. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್, ಲೋ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್! ರಕ್ತದ ದಾಹ! ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಅವಳಿಗಾಗಿ ತಹತಹಿಸಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಜಾಲಿಂ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಮೇರಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹಿಂಸಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು? ತಾಪಮಾನ ಎಷ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಬಹುದು? ಅವನ ರಕ್ತ ಈಗ ಮೇರಿಯ ರಕ್ತ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಕುದಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಷ್ಟು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ?

'ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಬೇಡ ಹೋಗಾಚೆ', ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಹಾದ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ದಿನವಾಗಿದ್ದರೆ ಘಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದು ಮಾಂಸದ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮೇರಿ. ಈ ದಿನ ಅಂತಿಂಥ ಸಣ್ಣ ಬೇಟೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಈಗ ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆ, ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯೇ ಬೇಕು! ಮನುಷ್ಯನ ಬೇಟೆ! ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಬೇಟೆ! ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಂಡೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ನೆಟ್ಟಗಿನ, ಕಡಿದಾದ ಬಂಡೆ, ತೀರಾ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿರುವ ಬಂಡೆ. ಬಂಡೆಯನ್ನಾವರಿಸಿದಂತೆ ಗಿಟ್‌ಗಿಂಡಾ ಹಂಬುಗಳು ಇಳಿಬಿದ್ದಿವೆ. ಹಳದಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹರಿದಿರುವ ಗಿಟ್‌ಗಿಂಡಾ ಹಂಬುಗಳು ಹಂಬುಗಳಾವರಿಸಿದ ಹಿಂಭಾಗ ರಹಸ್ಯ ತಾಣದಂತೆ ಇದೆ. ಮೇರಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತಂತ್ರದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಅವಳ ರಕ್ತ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದೆ. ಹಂಬುಗಳ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ

ಇರುವುದು ಆಳವಾದ ಕಣಿವೆ. ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಡಿಲವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳಷ್ಟೇ ಇರುವುದು. ಕಣಿವೆ ಆಳ ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡವರಿಲ್ಲ. ಕಣಿವೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇಳಿದು ಹೋದರೇನಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತಳವೇ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಆ ಕತ್ತಲಿನ ತಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೊರಡುವುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದೇ? ಅವಳು ಮತ್ತು ಆ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್! ಮೇರಿಗೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಕೆಂಪು ಶರ್ಟು ಕಾಣಿಸಿತು.

ವಿದೇಶಿ ಸಾರಾಯಿ, ಸಿಗರೇಟು, ತಹಸೀಲ್ದಾರ.

-ಬಾ, ಒಳಗೆ ಬಾ ಹೆಣ್ಣೇ.

-ಒಳಗೆ ಅಂದರೆ? ನಿನ್ನೊಳಗಡೆಗಾ?

-ಹಾ, ಹಾ, ಹೌದು,

-ಕಣಿವೆ ಹತ್ತಿರಾನೋ, ಪೊದೆ ಹಿಂದೇನೋ?

-ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿ ಬಾ.

-ಬರೀ ಕುಡಿಯೋದೇನು ಬಂತು? ಸಿಗರೇಟು ಕೂಡ ಕೊಡು.

-ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಾ? ಇಷ್ಟಾನಾ?

-ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

-ಅಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಎಳೆಬೇಡ.

-ನನಗೆ ಮತ್ತೇರಬೇಕು. ತುಂಬಾ ಮತ್ತು.

-ಎಷ್ಟು ಮತ್ತೇರಿಸಲಿ?

-ಕುಡಿದೂ ಕುಡಿದೂ ಸಾಕಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಆದರೂ ಕುಡಿಯೋದು ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದು.

ಕುಡಿದದ್ದೂ ಕುಡಿದದ್ದೇ. ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಮತ್ತೇರಿದ್ದಾಳೆ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿವೆ. ವಾಹ್! ಒಳ್ಳೇ ಮಾಲು. ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಚಕ್ರಗಳು. ಹೊಳೆಯುವ ಚಕ್ರಗಳು! ಸುರುಳಿಗಳಾಚೆ ಕಾಣುವ ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಮುಖ! ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಡಿದಳು. ಬಾಟಲಿಗಳು ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಉರುಳಿಬಿದ್ದವು. ಕಣಿವೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ. ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಸದ್ದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಣಿವೆ ಎಷ್ಟು ಆಳದ್ದಿರಬಹುದು? ಆಹಾ! ಇದೀಗ ಈ ಮುಖ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೇಟೆಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮುಖದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲು ಶುರುವಾಗಿದೆ.

ಮೇರಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಮುಖದ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಸವರಿದಳು. ಅವನ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೇರಿ ಕಡಿದಳು. ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಉರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒದ್ದೆಮುದ್ದೆಯಾದ ತುಟಿಗಳು, ಕಿಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಹಲ್ಲುಗಳು, ಮೇರಿ ನೋಡಿದಳು, ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ಮುಖ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ... ಹಾ ಇದೀಗ, ಥೇಟ್ ಪ್ರಾಣಿಯೇ. 'ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳೆ'

ಮೇರಿ ನಕ್ಕಳು. ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿದಳು. ತಹಸೀಲ್ದಾರನೂ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೇರಿ ಚೂರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಇಳಿಸಿದಳು. ಮತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ.....

ಅದೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತೋ ಮೇರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ರಕ್ತ? ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ? ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆದುಬಿಟ್ಟರಾಯ್ತು. ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ಸನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಪರ್ಸಿನ ತುಂಬಾ ಹಣ. ತುಂಬಾ ತುಂಬಾ ಹಣ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಳು. ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಳಿತಾಯವನ್ನೂ ಅವಳು ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದರ ಜೊತೆ ಈಗ ಈ ಹಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದಳು.

ಆಮೇಲೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆಂದರೆ ಆ ತಹಸೀಲ್ದಾರನನ್ನು ಕಣಿವೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದಳು. ಜೊತೆಗೇ ಅವನ ಪರ್ಸ, ಸಿಗರೇಟುಗಳು, ಅವನ ಕರ್ಚೀಫ್... ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೆಸೆಯತೊಡಗಿದಳು. ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೈನಾಗಳೂ, ಚಿರತೆಗಳೂ ರಕ್ತದ ವಾಸನೆ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ಬರದೆಯೂ ಹೋಗಬಹುದು.

ಮೇರಿ ಹೊರಬಂದಳು. ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿಯೇ ಹಳ್ಳದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಳು. ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿಳಿದು ಮನಸಾರೆ ಮೈತೊಳೆದಳು. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅದೇನೋ ಸಂತೃಪ್ತಿ ತುಂಬಿ ಹರಡಿತು. ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅನಂತವಾದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೋ ಎಂಬಂತಹುದು.

ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ಮೇರಿಯಷ್ಟು ಕುಡಿದು ಮತ್ತೇರಿದವರಿಲ್ಲ. ಹಾಡಿದಳು, ಕುಣಿದಳು, ಮಾಂಸದ ಸಾರು. ಅನ್ನ... ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಉಂಡಳು. ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಆಸ್ವಾಧಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದವನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಿದಳು. ಮೊದಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಟೆಯಿಂದ ಖಾಲಿಕೈಲಿ ಬಂದಳೆಂದು ಅವಳನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಬುಧನಿ ಮಾತ್ರ 'ಅವಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ನೋಡು. ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಂದವರಂತೆ' ಅಂದಳು.

ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಜಲು ಮೂತಿಯಲ್ಲೇ ಮೇರಿ ಬುಧನಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಾಳೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಣಿಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಧಂಡಿಗಾಳಿ. ಸನಿಚರಿ ಉರಿ ಮಾಡಿದಳು.

ಕುಡಿಯೋದು, ಹಾಡೋದು, ಕುಡಿಯೋದು, ಕುಣಿಯೋದು, ಎಲ್ಲರೂ ಉರಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತೇರಿ ಹಾಡಿದರು.

ಓ ದೇವರ ದೇವ ಹರಮದೇವ ನಿನ್ನ

ಕರುಣೆ ಇರಲಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಲಿ

ಹಬ್ಬವು ಬರಲಿ ವರುಷ ವರುಷ

ತರಲಿ ಬೇಟೆಯ ಸಂತಸಾ

ಹೆಂಡದ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವೆವು ನಿನಗೆ

ಹೆಂಡದ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವೆವು

ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಲೇ ಮೇರಿ ಹಿಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಾ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಮರೆಯಾದಳು. ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಮೈ ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇರಿ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿದಳು. ಈಗ ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಕುರುದ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಏಳು ಮೈಲಿಯಾಚೆಯ ತೋಪರಿಯನ್ನು ಅವಳು ಈ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಲುಪಬೇಕು. ಜಾಲಿಮನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ತೋಪರಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಸ್ಸು, ಲಾರಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ರಾಂಚಿ, ಹಜಾರಿಬಾಗ್, ಗೋಮೋ, ಪಾಟ್ನಾ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಅವಳಿಗೇಗ ಜಾಲಿಮ ಬೇಕು.

ವಸಂತದ ಉರಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದು ದೂರದಿಂದಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೇರಿಗೆ ಈಗ ಯಾವುದೇ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೇ ಆ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೂ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮಲಗಿರುವ ರೈಲುಹಳಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಈಗ ಮೇರಿ ಮೃಗೀಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಹರಿಸುವುದರ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದರೆ ನಡುಗುವ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ. ಈಗಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

* * *

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಕನ್ನಡ ಐಚ್ಛಿಕ ಪಠ್ಯ
ಬಿ.ಎ. ಮೂರನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ

ಸಮಯ : 3 ಗಂಟೆ

ಅಂಕಗಳು : 100

I. ಯಾವುದಾದರೂ ಹತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

10 x 2 = 20

1. ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು?
2. ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.
3. ಅನುಕರಣ ವಾದ.
4. ರಾವಣನ ಕುರಿತಂತೆ ಅನಲೆಯ ಭಾವನೆ.
5. ಎಳ್ಳು ದಾನದ ಪ್ರಸಂಗ.
6. ಓತಿಯು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಭೀಷ್ಮರ ಮನಸ್ಥಿತಿ.
7. ವೆನ್ಯೂಮೊಯ್ನ್ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಜಲಚರಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ.
8. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಕುರಿತ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಿಲುವು.
9. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಪ್ರಸಂಗ.
10. ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆ ಕುರಿತಂತೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ವಿವರಣೆ.
11. ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯ ಬಗೆಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.
12. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ ಗಿರಣಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನುಭವ.
13. ಇರೋಮ್ ಶರ್ಮಿಳಾ ಅವರ ಉಪವಾಸ.
14. ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಜಗತ್ತು.
15. ಐನೋರು ಮನೆಯ ತಿಂಡಿಗಳು.
16. ದೇವನೂರರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.

II. ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

4 x 5 = 20

1. ಕಾಳಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.
2. ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಓತಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪ ಯಾವುದು? ವಿಷದಪಡಿಸಿ.

3. 'ಎರೆಹುಳ' ಕವಿತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
4. ಕುವೆಂಪು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರಾವಣನ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
5. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
6. ಜಾತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ನಿಲುವೇನು? ವಿವರಿಸಿ.

III. ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 4 x 10 = 40

1. ಕಾಳಮ್ಮನಿಂದ ಎಳ್ಳು ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಲು ಮಾದೇಶ್ವರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. 'ಗಾನರಾಣಿಯರ ಪ್ರಸಂಗ' ಕಾವ್ಯ ಭಾಗದ ಸಂವಾದದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.
3. 'ನಿನ್ನಮಗಳಲೆನ್ನವಳ್ ಅನಲೆ' ಕಾವ್ಯ ಭಾಗದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
4. ಅಂತಃಕರಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ವರ್ಗ ಅಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
5. ವೆನ್ನಾಮೊಯ್ಯನ್ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಷದಪಡಿಸಿ.
6. ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಕುರಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.

IV. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. (ಓದುಪಠ್ಯ) 2 x 5 = 10

1. 'ಬೇಟೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೆರಿ ಒರಿಯಾನ್ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.
2. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
4. 'ನರಳುವ ಪದಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ' ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವೇನು? ಚರ್ಚಿಸಿ.

V. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಿ. 1 x 10 = 10

1. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ
2. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ
3. ಜಾನಪದ

* * *

ಡಾ. ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್‌ಮೂರ್ತಿ
ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು,
ಬಿ.ಇ.ಎಸ್. ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೧೧

ಡಾ. ನಟರಾಜ್ ತಲಘಟ್ಟಪುರ
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಬಿ.ಇ.ಎಸ್. ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೧೧

ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾ ಆರ್. ನಾಡಿಗ್
ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಬಿವಿಎಸ್ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೪.